

Täysistunto

Keskiviikko 20.5.2026 klo 14.00—21.38

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.38.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.01 ja 20.01—21.38), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.01—17.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—20.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 197/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 13.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Pia Lohikoski on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Pia Lohikoski on edustaja Lauri Lylyn kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 77; poissa 31 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 197/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 78; poissa 29 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 78; poissa 29 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 13.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Pia Lohikoski on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Pia Lohikoski on edustaja Lauri Lylyn kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 54; poissa 30 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 169/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 75; poissa 28 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Mietintö ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 78; poissa 28 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2025 vp

Lakialoite LA 22/2024 vp

Toimenpidealoite TPA 3/2023 vp, 2, 9, 16-18/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2026 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 13.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Ville Merinen on edustaja Aki Lindénin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Keskustelussa edustaja Ville Merinen on edustaja Aki Lindénin kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 54; poissa 28 (äänestys 7).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 149/2025 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 22/2024 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteiden hylkäämisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Ville Merisen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 54; poissa 28 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsopimuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 199/2025 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 1/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 19.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 78; poissa 28 (äänestys 9).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 199/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2025 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 8/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Keskustelu asiasta päättyi 19.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Hanna Holopaisen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 161/2025 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 20; poissa 28 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

7. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Ukrainaa tukevaan Operaatio Legioon

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Ulkoministeri Elina Valtonen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierrros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.12 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt keskustelussa olevassa selonteossa käsitellään Suomen osallistumista Ukrainaa tukevaan operaatio Legioon sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain puitteissa. Suomen esitetään osallistuvan operaatio Legioon enintään 40 sotilaalla.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan rikkoo Euroopan turvallisuusjärjestyksen keskeisiä periaatteita ja on palauttanut sodan osaksi Euroopan todellisuutta. Kyse ei ole vain Ukrainan kohtalosta, vaan koko Euroopan turvallisuudesta ja sääntöperustaisen kansainvälisen järjestyksen tulevaisuudesta. Hyökkäyssodasta on jouduttava vastuuseen.

Jatkamme tukea Ukrainalle ja lisäämme painetta Venäjää kohtaan. Vahvistamme omaa ja liittokuntamme puolustusta. Toimimme aktiivisesti Euroopan turvallisuuden edistämiseksi. Puolustustuki on ratkaisevaa Ukrainan puolustuskyvyn ja neuvotteluaseman kannalta. Suomen koulutustuki on tärkeä osa tätä kokonaisuutta. Suomi osallistuu EU:n EUMAM Ukraine -avustusoperaatioon, Iso-Britannian johtamaan Interflex-operaatioon sekä Naton NSATU-toimintaan. Ukrainan muuttuneiden tarpeiden myötä Suomen on tarkoituksenmukaista lopettaa osallistumisensa Pohjoismaiden ja Baltian maiden Ukrainaa tukevan aloitteen johto-osaan ja sen puitteissa annettavaan koulutustukeen EU- ja Nato-maissa ja keskittää osallistuminen Ukrainan tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaisimpaan tuki- ja koulutustoimintaan.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Operaatio Legion tavoitteena on kouluttaa ja varustaa Ukrainan tarvitsemia suorituskykyjä. Operaatioon ei sisälly sotilaallisten voimakeinojen käyttöä. Johtovastuussa on Norja, ja mukana ovat Pohjoismaat, Baltian maat sekä Puola. Operaatio on käynnistännyt koulutustoiminnan Puolassa sijaitsevassa koulutuskeskuksessa. Koulutuskeskuksessa annetaan perus-, erikois- ja johtajakoulutusta. Koulutustehtäviin voidaan sijoittaa myös reserviläisiä, mikä on Suomelle tärkeää.

Suomen esitetään osallistuvan operaatio Legioon enintään 40 sotilaalla. Osallistuminen toteutetaan määräaikaisena päättyen viimeistään 31. päivä maaliskuuta 2028. Mahdolliset Suomen kansallista osallistumista koskevat muutokset käsitellään sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisesti. Operaatio Legion pääasiallinen toiminta-alue on Puolassa. Lisäksi tiettyjä johtoesikunnan toimintoja toteutetaan Norjassa. Operaatioon osallistuva Puolustusvoimien henkilöstö ei toimi Ukrainan alueella. Kustannusarvio 40 sotilaan 12 kuukauden kustannuksista on 9 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen Legio-operaatioon olisi osoitus Suomen sitoutumisesta Ukrainan tukemiseen tilanteessa, jossa eurooppalaisten valtioiden odotetaan ottavan siitä enemmän vastuuta. Samalla vahvistamme Suomen asemaa johdonmukaisena ja luotettavana tukijana. Venäjän hyökkäyssodan jatkuessa Ukrainan tuki- ja koulutustarpeet muuttuvat. Meidän on pystyttävä vastaamaan niihin tehokkaasti. Samalla tuki- ja koulutustoimintaan osallistuvat maat saavat tärkeää vastavuoroista kokemusta Ukrainan puolustussodankäynnin oppien pohjalta.

Ärade talman! Att stödja Ukraina är ett centralt val för Finland. Ukraina är en viktig partner och säkerhetsgarant för hela Europa, och det ger oss också viktiga lärdomar. När vi stöder Ukraina stärker vi också vår egen säkerhet. Vi sänder samma budskap till våra partner och allierade när vi främjar en mer jämn bördefördelning.

Ukrainan selviäminen on Euroopalle merkittävä turvallisuuspoliittinen intressi. Poliittisen tuen ohella Ukraina tarvitsee sotilaallista, taloudellista, humanitaarista, teknistä ja muuta materiaalitukea puolustuskykynsä ja neuvotteluasemansa vahvistamiseksi. Suomi kuuluu suhteellisesti laskettuna Ukrainan suurimpiin tukijoihin yhdessä muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa. Suomi on osoittanut tukea Ukrainaan yli 4,1 miljardia euroa. Puolustusmateriaalituen arvo on 3,2 miljardia euroa. Puolustusministeriö on lisäksi käynnistänyt helmikuussa 25 Ukrainalle 660 miljoonan euron tukiohjelman vuosille 2025—2027, jolla kohdistetaan tilaukset kotimaan puolustusteollisuudelle.

Arvoisa puhemies! Venäjän muodostama pitkän aikavälin uhka Euroopan turvallisuudelle ei pääty, vaikka taistelut joskus päättyisivät. Mahdollisen tulevaisuudessa toteutuvan rauhan kestävyys edellyttää liittokunnalta, Euroopan mailta sekä Euroopan unionilta pitkäkestoista panostusta pelotteeseen ja puolustukseen. Taistelujen päättyminen tai taukoaminen ei takaa Euroopan kannalta jännitteisen tilanteen päättymistä eikä välttämättä poista Venäjän pitkäaikaisia suurvaltavoititteita tai pyrkimyksiä kiistää Ukrainan suvereniteetti. Siksi Suomen on tuettava Ukrainaa myös tulevaisuudessa mahdollisen tulitauon tai rauhansopimuksen jälkeenkin. Ukrainan asevoimat ovat keskeinen osa koko Euroopan turvallisuutta. Operaatio Legio on yksi konkreettinen tapa kantaa tätä vastuuta.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Sitten siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

14.18 **Atte Kaleva kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on syytä tavoitella syvällistä ymmärrystä siitä, miten tuntemamme maailmanjärjestys murtuu ja millainen uusi todellisuus sen tilalle rakentuu. Meidän on sopeuduttava uuteen tilanteeseen riippumatta siitä, onko se meille mieluinen vai ei.

Valtioneuvoston selonteko kuvastaa osaltaan tätä toimintaympäristön muutosta. Olemme aiemmin osallistuneet enimmäkseen YK:n päätöksiin perustuviin operaatioihin, nykyään operaatiot rakennetaan usein muulta pohjalta. Tulevaisuudessa tästä voi tulla jopa pääsääntöinen toimintatapa. Se haastaa meidät tapauskohtaisesti arvioimaan sitä, missä haluamme olla mukana ja missä emme.

Nyt käsitellyssä oleva Legio-operaatio ei perustu YK:n valtuutukseen. On tärkeää, että valtioneuvosto kuulee eduskuntaa ennen kuin se antaa ratkaisuehdotuksensa tasavallan presidentille.

Suomi on selonteossa kuvastusti osallistumassa Norjan johdolla perustettuun Ukrainaa tukevaan operaatio Legioon. Tilanne Ukrainassa elää jatkuvasti, ja sen myötä tarpeet muuttuvat. Tässä ajassa on tarkoituksenmukaista, että Suomi vetäytyy aiemmasta Pohjoismaiden ja Baltian maiden Ukrainaa tukevan aloitteen johto-osasta ja keskittää koulutustukensa nyt käsitellyssä olevaan operaatioon. Keskittämällä tukemme voimme parhaiten auttaa Ukrainaa ja kohdistaa resurssit sinne, missä niistä on suurin hyöty.

Arvoisa puhemies! Venäjän laiton hyökkäyssota on nykymuodossaan jatkunut Ukrainassa jo viidettä vuotta. Sota on aiheuttanut tuhoa ja kärsimystä. Se on myös muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta pysyvästi. Kuluvana keväänä muistutukset Euroopassa käytävästä sodasta ovat näkyneet entistä konkreettisemmin myös suomalaisten arjessa. Ukrainan tukeminen maan itsenäisyyden ja suvereniteetin turvaamisessa sekä ponnisteluissa kohti oikeudenmukaista päätöstä sodalle on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen prioriteetti. Ukrainan sodan ratkaisulla on merkitystä koko Euroopan tulevaisuudelle.

Sodan alkamisen jälkeen Suomi on tukenut Ukrainaa yli neljällä miljardilla eurolla ja päättänyt 32:sta puolustustarvikepaketista. Viimeisimpänä kevään kehysriihessä hallitus osoitti Ukrainan sotilaalliseen tukemiseen 300 miljoonaa euroa loppuvaalikauden ajalle. Talouden kokoon suhteutettuna olemme yksi Ukrainan suurimmista tukijoista. Pääministeri Orpon hallituskaudella Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa ja humanitaarisen avun kohdema.

Kannamme vastuuta Euroopan turvallisuudesta, ja kuljemme Ukrainan rinnalla sen tiellä kohti eurooppalaista tulevaisuutta. Suomen ja Euroopan kannalta on tärkeää, että osallistumme kouluttajamaana nyt käsitellyssä olevaan operaatio Legioon. Operaatioon osallistuminen vahvistaa edelleen Suomen sitoutumista Ukrainan tukemiseen. Euroopalta odotetaan entistä suurempaa vastuunkantoa oman maanosansa puolustamisessa, ja me teemme siitä osamme.

Operaatio Legion tarkoituksena on vastata Ukrainan esiin tuomiin tarpeisiin sotilaallisiin suorituskykyihin keskittyvien koulutusten avulla. Koulutuksen antamiseen osallistuvat Pohjoismaat, Baltian maat sekä Puola. Tämä on Suomelle läheinen liittolaismaiden joukko, ja tähän pohjoisen akseliin kuuluminen on meille luontaista.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Venäjä on Ukrainan ja myös Suomen kannalta eksistentiaalinen uhka. Sota Ukrainassa jatkuu, koska Venäjä jääräpäisesti jatkaa onnetonta hyökkäyssotaansa. Meidän pitää väsymättä jatkaa työtämme kohti kestävää ja oikeudenmukaista rauhaa. Operaatio Legioon osallistuminen on osa tätä pyrkimystä.

Arvoisa puhemies! Operaatio Legio vastaa Ukrainan tarpeisiin. Kokoomus katsoo, että Suomen osallistuminen operaatioon on tärkeä ja konkreettinen teko, jolla Suomi kantaa vastuuta Euroopan puolustuksesta. Samalla se on investointi myös Suomen omaan turvallisuuteen. Kestävä rauha Euroopassa edellyttää päättäväisyyttä ja yksituumaisuutta. Kokoomus kehottaa valtioneuvostoa antamaan selonteon mukaisen ratkaisuehdotuksen tasavallan presidentille mahdollisimman pian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

14.22 **Jari Ronkainen ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu jo viidettä vuotta. Sota on aiheuttanut valtavaa kärsimystä ja muuttanut samalla koko Euroopan turvallisuustilannetta perusteellisesti. Ukrainassa ei taistella pelkästään maan omasta tulevaisuudesta, vaan myös siitä, millainen turvallisuusjärjestys Eurooppaan tulevaisuudessa rakentuu. Suomi on tukenut Ukrainaa sodan alusta lähtien niin humanitaarisesti kuin materiaalisestikin. Merkittävä osa tästä tuesta on liittynyt ukrainalaisten sotilaiden kouluttamiseen. Koulutuksen tavoitteena on ollut vahvistaa Ukrainan kykyä puolustautua ja vastata sodan jatkuvasti muuttuviin vaatimuksiin. Juuri tähän liittyy myös tänään käsiteltävä valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta Ukrainaa tukevaan operaatio Legioon. Kyse on Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan yhteisestä koulutusoperaatiosta, jossa ukrainalaisia sotilaita koulutetaan ja tuetaan pääasiassa Puolassa sijaitsevassa koulutuskeskuksessa.

Arvoisa puhemies! Operaatio Legio on vastaus siihen, että Ukrainan tarpeet ovat sodan pitkittyessä muuttuneet. Koulutusta ei enää järjestetä samalla tavalla kuin sodan alkuvaiheessa, vaan toimintaa on siirretty pitkäjänteisempään ja pysyvämpään koulutustoimintaan Ukrainan lähialueille. Tarkoituksena on kouluttaa ukrainalaisia sotilaita juuri niihin tarpeisiin, joita sota tällä hetkellä vaatii.

Selonteossa esitetään, että Suomi osallistuu operaatioon enintään 40 sotilaalla. Suomen osallistuminen painottuu Puolassa sijaitsevaan koulutuskeskukseen, jossa suomalaiset sotilaat toimivat koulutus-, tuki- ja esikuntatehtävissä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että suomalaissotilaat osallistuvat ukrainalaisten joukkojen kouluttamiseen sekä koulutustoiminnan suunnitteluun ja tukemiseen yhdessä muiden osallistujamaiden kanssa.

Ukrainan sota on muuttanut laajalti käsityksiämme modernista sodankäynnistä ja sen välineistä. Ukrainan tukemiseen kytkeytyvään operaatioon osallistumisella suomalaiset joukot saavatkin arvokasta kokemusta nykyaikaisesta sodankäynnistä ja niistä opeista, joita sota on tuonut esiin.

Meille perussuomalaisille on tärkeää, että kaikki toiminta, johon Suomi osallistuu, tukee samalla oman puolustuskykymme kehittämistä. Suomen turvallisuuden perusta rakentuu jatkossakin ennen kaikkea oman puolustuskykymme varaan, ja muuttuvan sodankäynnin opit on otettava täysipainoisesti huomioon myös meillä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa tuodaan esiin myös operaation turvallisuusnäkökulmat. Vaikka koulutustoiminta tapahtuu EU:n ja Nato-maiden alueella, liittyy operaatioon jatkuvasti vastatiedustelun ja vaikuttamisen uhka. Lisäksi sodan läheisyys ja ukrainalaisten

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

sotilaiden kokemukset voivat kuormittaa myös koulutustoimintaan osallistuvaa henkilöstöä. Riskien olemassaolo ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että Ukrainan tukeminen on edelleen myös Suomen ja koko Euroopan turvallisuuden kannalta elintärkeää, ja Ukrainan tukeminen on viime kädessä Euroopan turvallisuuden tukemista.

Suomi on ollut yksi Ukrainan vahvimista tukijoista suhteessa taloutensa kokoon. Tästä voimme olla ylpeitä. Samalla on kuitenkin tärkeää, että Suomen osallistuminen Ukrainaa tukeviin operaatioihin toteutetaan Suomen oma turvallisuus huomioiden. Perussuomalaiset katsovat, että Suomen osallistuminen operaatio Legioon on osa tätä kokonaisuutta. Samalla kun Suomi tukee Ukrainaa ja koko Euroopan turvallisuutta, suomalaiset joukot saavat arvokasta kokemusta ja osaamista, joka vahvistaa myös Suomen omaa puolustuskykyä pitkällä aikavälillä. — Kiitos. [Mikko Savola: Hyvä puheenvuoro!]

14.27 Jani Kokko sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ja suomalaisten on helppo samaistua ukrainalaisten taisteluun kotien ja perheidensä puolesta. Sama vihollinen, joka vuosikymmeniä sitten hyökkäsi Suomeen, on nyt käynyt jo lähes 12 vuotta raakalaismaista hyökkäyssotaa rauhanomaista naapurimaataan vastaan.

Venäjän imperialistiset pyrkimykset eivät ole enää salaisuus vaan todellisuutta Euroopassa. Tämän takia Ukrainasta onkin muodostunut lännen ja Euroopan etuvartio Venäjän uhkaa vastaan. Ukrainalaiset taistelevat ja kuolevat, jotta meidän ei tarvitse. Siksi Euroopan vapailla kansoilla on moraalinen velvollisuus tehdä kaikkensa heidän auttamiseksi.

Suomi on tässä suhteessa toiminut esimerkillisesti. Olemme tukeneet Ukrainaa kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, siviilipuolen materiaalituen ja puolustusmateriaalituen kautta jo yli neljällä miljardilla eurolla. Tämä sisältää myös tilapäistä suojelua saaneiden ukrainalaisten vastaanottoon liittyvät kulut. Suomi on tehnyt päätökset jo 32 puolustustarvikepaketista, joiden puolustusmateriaalituen korvausarvo on yli kolme miljardia euroa.

Tähän tukeen liittyy nyt käsittelyssä oleva operaatio Legio, johon Suomen on määrää osallistua enintään 40 sotilaalla. Tähän lukeutuu osallistuminen operaation esikunta-, tuki- ja koulutustoimintaan Euroopan unionin ja Nato-maiden alueella. Operaation tavoitteena on kouluttaa ja varustaa Ukrainan sotilaallisia suorituskykyjä.

Osallistuminen on osoitus Suomen vahvasta tuesta Ukrainalle, ja tukemista onkin jatkettava niin pitkään kuin on tarpeellista. Se, kuinka sota lopulta päättyy, on merkityksellistä Euroopan turvallisuusarkkitehtuurille.

Suoran tuen ja avun ohella Venäjän vastaisia pakotteita tulee vahvistaa ja näin pyrkiä heikentämään Venäjän kykyä käydä sotaa. Tähän kuuluu erityisesti pakotteet Venäjän energia- ja rahoitussektoria kohtaan. Lisäksi venäläisiä jäädytettyjä varoja tulee voida käyttää Ukrainan tukemiseen ja jälleenrakentamiseen.

On selvää, että Venäjä ei sanele rauhanehtoja eikä sitä tee myöskään Yhdysvallat. Rauhanehdoista ei voi päättää kuin Ukraina itse Euroopan vahvalla tuella.

Edellä esitetyn perusteella sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumista Ukrainaa tukevaan operaatio Legioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

14.30 **Mikko Savola kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ukraina on taistellut itsenäisyytensä ja itsemääräämisoikeutensa puolesta jo yli neljän vuoden ajan. Samalla Ukraina on taistellut koko Euroopan turvallisuusjärjestyksen puolesta. Olen vierailut neljä kertaa sodan aikana Ukrainassa: kaupungeista Kiovassa, Odessassa, Harkovassa ja Zaporizjassa sekä näiden kahden jälkimmäisen maakunnissa sodan etulinjassa. Jokaisesta vierailusta ja keskustelusta on välittynyt näkymä henkisesti vahvasta kansakunnasta, joka haluaa taistella itsenäisyydestään. Ukrainassa arvostetaan Suomea, ja me Suomessa arvostamme ukrainalaisia. Suomen on tuettava Ukrainaa niin kauan kuin tarve on.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan lopputuloksella on vaikutuksensa siihen, millaiseksi Euroopan turvallisuus ja tulevaisuus muodostuvat. Ukrainan tuen on jatkettava vahvana. Euroopan maat ottavat yhä enemmän vastuuta Ukrainan tukemisesta.

Ukraina on sotavuosien aikana kerryttänyt huomattavaa sotilaallista ja puolustusteollista osaamista. Ukraina kykenee iskemään droneilla syvälle Venäjälle ja maan energiainfrastruktuuriin. Ukraina on pystynyt kääntämään sodan asetelmaa omaksi edukseen, ja tällä hetkellä voidaan jo todeta, että meillä muilla on paljon opittavaa Ukrainalta. Enää ei ole kysymys vain siitä, kuinka me voimme auttaa Ukrainaa, vaan lisäksi voimme jo perustellusti kysyä, kuinka Ukraina voi auttaa Euroopan muita maita puolustuskyvyn vahvistamisessa. Esimerkiksi drooniosaamisessa Ukraina on ylivoimaisesti Euroopan suorituskykyisin valtio — ylivoimaisesti Euroopan suorituskykyisin valtio.

Herra puhemies! On tärkeää, että Ukrainan asema edelleen vahvistuu ja maahan saadaan oikeudenmukainen ja kestävä rauha. Ratkaisu, joka palkitsisi hyökkäyksen tai jättäisi Ukrainan haavoittuvaan asemaan, loisi perustan uusille konflikteille.

Suomi on tukenut Ukrainaa merkittäväällä tavalla sodan alusta lähtien. Olemme tukeneet Ukrainaa humanitäärisesti, taloudellisesti, poliittisesti ja materiaalituen kautta. Suomi on antanut merkittävää puolustusmateriaalitukea, osallistunut koulutusoperaatioihin ja kantanut vastuuta ukrainalaisten vastaanottamisesta.

Koulutus on keskeinen osa Ukrainan puolustustaistelun tukemista. Suomi on osallistunut EU:n koulutusoperaatioon, Iso-Britannian johtamaan operaatioon ja Naton Ukrainalle antamaan turvallisuus- ja koulutustukeen. Koulutustuki on kokonaisuus, jolla vastataan Ukrainan muuttuviin tarpeisiin. Pohjoismaiden ja Baltian maiden käynnistämällä operaatio Legiolla toteutetaan jatkuvaa koulutusta ukrainalaisille pysyvässä tukikohdassa Puolassa. Suomen osallistuminen Norjan johtamaan koulutusoperaatioon täydentää Suomen antamaa koulutustukea Ukrainalle.

Koulutusoperaatioissa syntyy vastavuoroista oppimista. Ukraina on kehittänyt toimintaansa joustavasti vastaten modernin sodankäynnin vaatimuksiin. Suomella on mahdollisuus oppia näistä kokemuksista, kuten droonien käytöstä ja kansalaisten varoittamisesta drooniuhan alla. Ukrainalta saatavat opit ja kokemukset vahvistavat kansallista puolustustamme ja kokonaisturvallisuuttamme. Ukrainalla on kokemuksensa ja osaamisensa puolesta yksi Euroopan vahvimista armeijoista. Ukrainan tulevaisuus on euroatlanttisessa yhteistyössä, mikä vahvistaa koko Euroopan turvallisuutta.

Arvoisa herra puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumista operaatio Legioon enintään 40 sotilaalla. Norjan johdolla Puolassa toteutettava koulutus yhdessä läheisten liittolaisten Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa sopii hyvin Suomen toimintaprofiiliin Ukrainan vankkana tukijana.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Selonteon valiokuntakäsittelyssä on syytä tarkastella Suomen Ukrainalle antaman koulutustuen kokonaisuutta, jotta kullakin koulutusoperaatiolla on toisiaan täydentävä rooli.

Koulutusoperaatioiden lisääntyessä on valiokuntakäsittelyssä myös kiinnitettävä huomiota Puolustusvoimien henkilöstö- ja toimintaresursseihin. — Kiitos. [Jari Ronkainen: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

14.35 **Atte Harjanne vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja kollegoille hyvistä puheenvuoroista. Venäjän täysimittainen hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu jo viidettä vuotta. Näiden vuosien aikana Ukraina onnistui ja on onnistunut torjumaan Venäjän yritykset riistää ukrainalaisilta vapaus ja itsenäisyys. Olemme nähneet sodankäynnin teknologisen vallankumouksen, jossa drooneista eri muodoissaan on tullut keskeinen osa sotaa taistelutekniikan ja -taktiikan tasolta operaatiotaitoon ja -strategiaan asti. Sodasta on tullut kulutussotaa, jossa sotatalouden ja puolustusteollisuuden kyvyt korostuvat. Satojatuhansia ihmisiä on kuollut, vielä useampia haavoittunut.

Eräät perusasiat eivät kuitenkaan ole muuttuneet sitten kevään 22. Ukraina puolustaa paitsi itseään myös koko Eurooppaa. Venäjän hyökkäystä ei oikeuta mikään. Sillä ei ole minkäänlaista oikeutta etupiiriin, eikä sillä kuulu olla sanansijaa vapaiden demokratioiden itsenäiseen päätöksentekoon.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan johti meidät hakeutumaan Natoon. Se, että Ukraina puolustautui sisukkaasti, mahdollisti sen. Juuri nyt meillä on kiire rakentaa eurooppalaista puolustuskykyä, joka ei ole nykyisessä määrin riippuvainen Yhdysvalloista. Ukraina on se kilpi, jonka takana me tätä teemme. On siis meidän etumme, vastuumme ja velvollisuutemme tukea Ukrainaa paitsi niin kauan kuin on tarpeen myös niin paljon kuin on tarpeen. Tavoitteena pitää olla se, että sota loppuu Ukrainan ehdoilla, ei Venäjän. Koulutus on tärkeä osa tätä tukea. Osallistuminen selonteon kuvaamalla tavalla operaatio Legioon on perusteltua, ja on erinomaista, että kansainvälisen koulutustuen tehokkuutta ja jatkuvuutta parannetaan samalla.

Arvoisa puhemies! Suomi on asevelvollisuusjärjestelmänsä ansiosta Euroopassa sotilaskoulutuksen suurvalta ja suomalaiset ammattisotilaat ja reserviläiset arvokas voimavara ukrainalaisten kouluttamisessa. Asiantuntemuksen ohella arvokasta on se, että koulutustuki vapauttaa Ukrainan asevoimien omia resursseja muuhun käyttöön. Samoin koulutusyhteistyö on vähintään yhtä arvokasta meille. Ukraina on viimeisten vuosien aikana oppinut käymään 2020-luvun maasotaa. Se on siinä maailman paras. Ukraina tietää myös parhaiten, miten juuri Venäjä käy sotaa. Ukrainalaisten kokemukset ja osaaminen on välttämätöntä hyödyntää omaa puolustustamme kehittäessä täysimittaisesti. Koulutustuki ja koulutusyhteistyö ovat väylä tähän. Ukrainan opeistaan maksama hinta on ollut hirvittävä, mikä alleviivaa omaa moraalista velvollisuuttamme tukea kaikin tavoin.

Suomen valtiollisen koulutustuen rinnalla Ukrainan tukena on toiminut merkittävä joukko suomalaisia vapaaehtoisia järjestöissä ja yksilöinä kouluttamassa sotilaita ja siviileitä, kuljettaen apua ja varusteita, lääkintähuollossa raivaamassa räjähteitä, taistelemassakin. On oikeastaan häpeällistä, ettemme ole näiden yli neljän sotavuoden aikana saaneet lainsäädäntöämme päivitettyä toden teolla tämän tueksi.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Rahankeräysbyrokratia on edelleen raskasta ja rajoittavaa, eikä Ukrainassa eri tehtävissä toimineita vapaaehtoisia tunnisteta erityistä tukea tarvitseviksi ja sen ansainneeksi joukoksi. Kiitos jokaiselle Ukrainan eteen työtä tekeväälle.

Arvoisa puhemies! Ukraina pitää saada rauha — kestävä, oikeudenmukainen rauha. Selonteko kertoo, kuinka Yhdysvaltojen johtamista ponnisteluista huolimatta sellaista ei ole saatu. No, ihme kös tuo, sillä Yhdysvaltojen nykyhallinto on ollut innokkaampi painostamaan rauhantekoon itseään puolustavaa Ukrainaa kuin oikeudettomasti hyökkäävää Venäjää. Oikeasti rauhan eteen ponnistelee Ukraina niillä keinoin, mitä sillä on. Tärkein tie kestäväan rauhaan on sotilaallinen, taloudellinen, poliittinen ja diplomaattinen tuki Ukrainalle, jotta Ukraina neuvottelee tulevaisuudestaan mahdollisimman vahvasta asemasta käsin. Siksikin operaatio Legioon on tärkeä osallistua. Kokonaisuudessaan tukeamme Euroopassa vaivaa silti edelleen reaktiivisuus ja viive. Euroopan ja Suomen sen osana on otettava aloitteellisempi, määrätietoisempi ja vahvempi ote omasta tulevaisuudestaan, ja siinä ratkaisevaa on, miten, milloin ja kenen ehdoilla sota Ukrainassa päättyy. [Eduskunnasta: Hyvä puhe! — Juho Eerola: Hyvä, vihreät!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

14.40 Timo Furuholm vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu viidettä vuotta, ja se on muuttanut Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista asemaa ja koko Euroopan turvallisuustilannetta merkittävästi ja pitkäkestoisesti.

Vasemmistoliitto tukee Suomen osallistumista operaatio Legioon, joka on perustettu syksyn 2025 aikana vastaamaan Ukrainan tarpeisiin. Operaation johtovaltiona toimii Norja, ja siihen osallistuvat Norjan lisäksi myös muut Pohjoismaat, Baltian maat sekä Puola.

Suomi osallistuu operaatio Legioon enintään 40 sotilaalla. Operaation pääasiallinen toiminta-alue on Puolassa, mutta tiettyjä johtoesikunnan toimintoja toteutetaan Norjassa. Operaatioon liittyvä toiminta- ja tukialue rajautuu EU- ja Nato-maiden alueelle. Operaatioon osallistuva Puolustusvoimien henkilöstö ei toimi Ukrainan alueella.

On tärkeää, että tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen prioriteetti. Suomi tukee myös Ukrainan tavoitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta, YK:n peruskirjan sekä kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän mukaisesta rauhasta.

On myös tärkeää, että eduskuntaa kuullaan asian suhteen ja sen vaikutusmahdollisuudet turvataan. Epävakaa ja vaikeasti ennustettava ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne korostaa eduskunnan oikea-aikaisen informoinnin jatkuvaa tarvetta, jotta parlamentaarinen vuoropuhelu ja sitä kautta yhtenäisyys tässä salissa turvataan.

Arvoisa puhemies! On sydäntä raastavaa seurata Ukrainan sodan kauhuja. Sodan koko ajan pitkittyessä ukrainalaisten jaksaminen on todella kovalla koetuksella. Venäjä on jatkanut häikäilemättömiä iskujaan siviilejä sekä siviiliyhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria kohtaan. Miljoonat ihmiset Ukrainassa ovat menettäneet kotinsa, ja pulaa on kaikista perusasioista, kuten vedestä, lämmityksestä ja terveydenhuollosta.

Ukrainan sotilaallisen tukemisen lisäksi onkin tärkeää tukea ukrainalaisten siviilien elämää ja arkea Ukrainassa, sillä tämä luo osaltaan pohjaa maan tulevalle jälleenrakentamiselle. Siksi on hienoa ja tärkeää, että Suomi tukee Ukrainaa monin eri

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

tavoin. Selonteon mukaan Suomi on antanut Ukrainalle tukea niin kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, siviilipuolen materiaalituen kuin puolustusmateriaalituen kautta.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen yhteisön on tehtävä kaikkensa, jotta Venäjä lopettaa kansainvälisen oikeuden vastaisen laittoman hyökkäyksensä ja Ukrainaan saadaan rauha. Venäjä pyrkii ankaralla kulutussodankäynnillä aiheuttamaan sotaväsymystä sekä Ukrainassa että sitä tukevien maiden keskuudessa. On itsestään selvää, ettei Ukrainan tuki saa hiipua, sillä Ukrainan saama sotilaallinen ja taloudellinen tuki vaikuttavat myös ratkaisevasti siihen, millainen sen tuleva neuvotteluasema suhteessa Venäjään tulee olemaan, eli rauhanehtoihin.

Nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa Euroopalta tarvitaan entistä vahvempaa yhtenäisyyttä, ja Suomen täytyy olla omalta osaltaan mukana sitä aktiivisesti rakentamassa. Suomen on vahvistettava yhteistyötä niiden maiden kanssa, jotka jakavat kanssamme yhteisiä intressejä ja arvopohjaa.

Suomen ja koko Euroopan turvallisuustilanteeseen vaikuttaa myös osaltaan se, että Yhdysvallat on Donald Trumpin johdolla ottanut ulkopoliittikalleen aivan uuden suunnan, ja myös tämä muutos voi olla pitkäkestoinen. Euroopan onkin aika huolehtia omasta turvallisuudestaan itse ja vähentää riippuvuuttaan Yhdysvalloista.

Euroopan on tehtävä myös selväksi, että rauhaa ei voi neuvotella suurvaltojen ehdoilla ilman Ukrainaa. Kysymys on Ukrainan tulevaisuudesta. Kyse on myös koko Euroopan turvallisuudesta, ja on aivan olennaista, että Ukrainan lisäksi myös Eurooppa on mukana neuvottelupöydässä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean jälleen sen tärkeän asian, että on ukrainalaisten itsensä päätettävissä, millaisilla ehdoilla rauha tulevaisuudessa rakennetaan. Vain he voivat itse arvioida, millaisen hinnan he ovat valmiita maksamaan sodan jatkamisesta tai sen lopettamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

14.45 **Otto Andersson r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Venäjä jatkaa laitonta ja julmaa hyökkäyssotaansa Ukrainassa. Jo yli neljä vuotta kärsimys ja hävitys on ollut Ukrainan ja ukrainalaisten arkea. On tullut selväksi, että Venäjä ei karta mitään keinoja. Kansainvälinen ja humanitaarinen oikeus ovat jo kauan sitten saaneet väistyä seksuaalisen väkivallan, siviileihin ja lapsiin kohdistuvien raakuuksien ja muiden sotarikosten tieltä. Samalla Ukraina ja ukrainalaiset ovat taistelleet hyvin urheasti vapautensa puolesta raakalaismaista vihollista vastaan. On tärkeää muistaa, että Ukrainan vapaustaistelussa on maan itsenäisyyden lisäksi kyse myös koko Euroopan turvallisuudesta, ihmisoikeuksista ja demokratiasta. Ukraina taistelee myös meidän puolesta.

Ärade talman! Ukrainas sak är vår. Finlands stöd för Ukraina fortsätter starkt och enat. Ukraina och det ukrainska folket behöver få allt stöd de behöver, såväl militärt, ekonomiskt som civilt.

On ilahduttavaa, että täällä eduskunnassa on vallinnut laaja poliittinen yksimielisyys Ukrainan tukemisessa, niin myös täällä tänään. Se on todella arvokasta, ja on ollut ilo kuulla kollegojen hyviä puheenvuoroja. Näin ei valitettavasti ole kaikkialla Euroopassa,

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

maailmasta puhumattakaan — siitä huolimatta, että kaikkien tulisi ymmärtää, mitä se tarkoittaisi, jos Venäjän sallittaisiin voittaa.

Arvoisa puhemies! Suomi lähettää noin 40 sotilasta niin sanottuihin Legio-joukkoihin. Operaatio Legio on Pohjoismaiden ja Baltian maiden sekä Puolan ja Ukrainan yhteinen aloite, jossa ukrainalaisia sotilaita koulutetaan ja varustetaan lähinnä Puolassa. Toimintaa johtaa Norja. Tavoitteena on Ukrainan puolustuskyvyn vahvistaminen antamalla ukrainalaisille konkreettista tukea koulutuksen, kaluston ja useiden Euroopan maiden välisen koordinaation muodossa. Ukrainalle on aiemmin tarjottu lyhyempiä kursseja, mutta Legiossa on kyse jatkuvasta koulutustoiminnasta, johon sisältyy pidempiä koulutusjaksoja pysyvässä tukikohdassa. Tämä on esimerkki siitä, miten Eurooppa nykyisin ottaa entistä enemmän vastuuta Ukrainan tukemisesta yhteistyön avulla. Mutta kuten kollegat täällä ovat hyvin tänään sanoneet, myös meillä on paljon opittavaa Ukrainalta oman puolustuksemme saralla.

Ärade talman! Dessa styrkor är väsentliga eftersom de ger Ukraina förmågan att inte bara hålla försvarslinjer, utan att med ökad kunskap agera taktiskt och effektivt. För Finland och finländare är det viktigt att kunna ge den här typens stöd till Ukraina. När ett land i Europa attackerar, då påverkar det hela vårt säkerhetssystem. När internationell rätt bryts, då påverkar det oss alla. Därför innebär stödet till Ukraina också en förstärkning av hela Europas säkerhet. Finland kan bidra med sitt mångsidiga kunnande i försvarsfrågor, men också vi har mycket att lära oss av Ukraina. Legio-styrkorna handlar om att kombinera militärt stöd med utbildning och samarbete. De handlar om att bidra med det vi är bra på: utbildning, kompetens, samordning och tillit mellan aktörer. Det är också viktigt att verksamheten sker i tätt samarbete med andra europeiska länder, inom Nato och inom EU.

Arvoisa puhemies! Suomi on tukenut Ukrainaa laaja-alaisesti siitä saakka, kun Venäjä aloitti laittoman hyökkäyssotansa vuonna 2022. Olemme tukeneet Ukrainaa puolustustarvikeavun antamisen lisäksi myös humanitaarisen avun, siviilituen ja pitkäjänteisen kehitysyhteistyön muodossa sekä maan jälleenrakentamista tukemalla. Suomi on toimittanut yhteensä kymmeniä tukipaketteja ja auttanut Ukrainaa yli neljällä miljardilla eurolla, ja jatkamme tätä tukea niin pitkään kuin on tarpeen.

Me tuemme selonteon ehdotusta ukrainalaisjoukkojen koulutusta ja varustamista koskevan yhteistyön syventämisestä. Se on välttämätöntä oikeudenmukaisen rauhan ja Euroopan pitkäaikaisen turvallisuuden kannalta. Rauhaa ei voi tehdä ilman Ukrainaa, ja me suomalaiset tiedämme historiastamme varsin hyvin, kun joku muu päättää päämme yli. Tuki, josta tänään päätämme, vahvistaa sen, että Suomi pysyy tukevasti Ukrainan rinnalla rauhan ja demokratian puolesta. Suomi ja Suomen kansa seisovat Ukrainan rinnalla myös jatkossa. — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.49 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu viidettä vuotta, ja Ukraina puolustaa omaa olemassaoloaan, mutta samalla myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä. Siksi Ukrainan tukeminen koulutuksen, osaamisen ja puolustuskyvyn vahvistamisen kautta ei ole vain solidaarisuutta

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

hyökkäyksen kohteeksi joutunutta maata kohtaan. Se on myös Suomen ja Euroopan turvallisuusetu.

Suomi on tukenut Ukrainaa johdonmukaisesti sodan alusta lähtien. Operaatio Legio on jatkoa tälle pitkäjänteiselle linjalle. Se on vastuullinen ja rajattu tapa tukea Ukrainaa. Hankkeessa koulutetaan ukrainalaisia sotilaita, kehitetään heidän puolustusvalmiuttaan ja vahvistetaan yhteistyötä Pohjoismaiden sekä muiden liittolaisten kesken. Kyse ei ole suomalaisjoukkojen lähettämisestä taisteluihin Ukrainaan, vaan Suomen osallistuminen rajautuisi enintään 40 sotilaaseen. Tehtävät olisivat esikunta-, tuki- ja koulutustehtäviä EU- ja Nato-maiden alueilla.

Venäjä käyttää sotilaallisen voiman rinnalla kyberhyökkäyksiä, informaatiovaikuttamista, vakoilua, energiapainostusta ja muuta hybrdivaikuttamista. Ukrainan tukemiseen osallistuvaan henkilöstöön voi kohdistua tiedustelun, vakoilun ja vaikuttamisen uhkia. On välttämätöntä, että suomalaisten sotilaiden turvallisuudesta, koulutuksesta ja henkisestä jaksamisesta huolehditaan tarkasti myös palveluksen jälkeen.

Ukrainan tarpeet ovat sodan pitkittyessä muuttuneet, ja yksittäisistä, lyhyistä koulutuksista on siirrytty kohti jatkuvampaa ja järjestelmällisempää koulutustoimintaa. Samalla on syytä tunnistaa, että koulutustuki ei ole yksisuuntaista. Ukraina on joutunut kehittämään puolustuskykyään äärimmäisen vaikeissa oloissa ja saanut poikkeuksellista kokemusta modernista sodankäynnistä ja kehittänyt sitä. Tämä näkyy erityisesti droonien, vastadroonitoiminnan ja elektronisen sodankäynnin nopeassa kehityksessä, joissa Ukraina on monessa suhteessa edelläkävijä suoraan rintamalla saatujen kokemusten perusteella.

Operaatio Legiossa Suomi ja muut osallistujamaat voivat tukea Ukrainaa koulutuksen järjestämisessä, resursseissa ja osaamisen vahvistamisessa, mutta samalla meidän on opittava Ukrainan kokemuksista siitä, miten nopeasti nykyajan taisteluenttä muuttuu ja millaisia vaatimuksia se asettaa osaamiselle, johtamiselle ja huoltovarmuudelle.

Arvoisa puhemies! Osallistuminen operaatio Legioon tukee siis myös omaa turvallisuuspolitiikkaamme, joka rakentuu yhteistyölle, ennakkoinnille, uskottavalle puolustukselle ja kansainvälisille kumppanuuksille. Suomella on oma historiallinen ymmärrys siitä, mitä merkitsee puolustaa itsenäisyyttä vaikeissa oloissa. Osallistumisella osoitamme edelleen Venäjälle, ettei Eurooppa hyväksy väkivallalla tapahtuvaa rajojen muuttamista eikä itsenäisen valtion suvereniteetin loukkaamista, kerromme Ukrainalle, että emme anna sen jäädä yksin, ja viestimme kumppanimaille, että Suomi kantaa oman osansa yhteisestä vastuusta.

Den kristdemokratiska riksdagsgruppen stöder Finlands deltagande i operation Legio. Finland ska bära sitt ansvar tillsammans med andra europeiska partnerländer och stödja Ukraina i dess rätt att försvara sin frihet, sin självständighet och sin territoriella integritet. Genom utbildning, samarbete och långsiktigt stöd stärker vi både Ukrainas försvarsförmåga och Europas gemensamma säkerhet.

Arvoisa puhemies! Operaatio Legio on viesti siitä, että emme väsy Ukrainan tukemiseen ja että turvallisuutta rakennetaan yhteistyöllä, vastuunkannolla ja päättäväsyydellä. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumista hankkeeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä. — Kyseessä on siis vastauspuheenvuoro, yksi minuutti. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

14.55 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä monessa ryhmäpuheessa todettiin, tämä yhteistyö Ukrainan kanssa on äärimmäisen tärkeää. Kyse ei ole pelkästään siitä, että me autetaan Ukrainaa, vaan samalla myös me itse opitaan tästä modernista sodankäynnistä.

Vahvana kokemusasiantuntijana edustaja Savola nosti keskustan ryhmäpuheenvuorossa esiin nämä droonit. Juuri tämä droonien kehitys on ollut tällä hetkellä niin nopeaa, että tätä yhteistyötä olisi ehkä syytä hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Voisin jopa sanoa niin, että silloin kun rauta on kuumaa, sitä on syytä myös takoa. Arvoisa ministeri, kysyisin teiltä: onko teidän mielestä Suomen ja Ukrainan välinen koulutusyhteistyö tällä hetkellä riittävällä tasolla, vai olisiko Suomella jopa mahdollisuus lisätä tai jopa laajentaa tätä koulutusyhteistyötä niin, että saataisiin maksimiteho irti tästä ikävästä asiasta? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.56 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sota on pitkään näyttänyt siltä, että Ukraina on altavastaajana, mutta onneksi viime aikoina on nähty momentumin siirtyneen heidän edukseen. Jos katsotaan sitä, kuinka tehokkaasti he ovat onnistuneet kehittämään droonejaan, iskemään niillä Venäjän federaation alueelle, erityisesti näihin kriittisiin sodankäynnin kohteisiin, ja kuinka vähän Venäjä on edennyt tällä hetkellä Ukrainassa — itse asiassa he ovat jopa vetäytyneet joiltain alueilta — ja mikä on yleinen kansalaismielipide tällä hetkellä Venäjällä sodan jatkamisen suhteen, niin erityisesti tässä tilanteessa olisi nyt toivottavaa, että Euroopasta löytyisi yhtä vahvaa solidaarisuutta kuin mitä Suomi, Baltian maat ja Puola ovat osoittaneet Ukrainalle, nimenomaan nyt tämän tuen antamisen ohella, jotta he pystyisivät nyt sen momentumin, joka Ukrainalla on entistä parempien neuvotteluasemien saamiseksi rauhanneuvotteluihin, käyttämään täysimääräisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.57 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Harvaan asiaan voi sanoa, että on näin laaja yksimielisyys kuin tähän Ukraina-kysymykseen. Kun näitä ryhmäpuheenvuoroja kuunteli, niin oikeastaan minkä tahansa ryhmäpuheenvuoron olisi voinut vaihtaa keskenään toisen ryhmän puheenvuoroon. Se on hienoa, että Ukrainaa tuetaan — me koemme yhdessä asian tärkeäksi. Ja niin on tuettu pitkin matkaa: 32 tukipakettia on annettu, yli kolme miljardia euroa arvoa. Sen lisäksi on paljon elinkeinoyhteistyötä, humanitääristä apua, mitä on annettu, on vastaanotettu ukrainalaisia, tarjottu perheille turvaa Suomesta. Nämä ovat äärimmäisen tärkeitä asioita. Nyt onkin aivan keskeistä, että tämä tuki meillä myöskin jatkuu näin tämän koulutustuen myötä, materiaalituen myötä.

Aivan kuten tässä useimmissa puheenvuoroissa käsiteltiin, niin Ukrainan kyvykkyys drooneihin liittyen, sekä droonituotannossa että niitten käytössä, alkaa olla jo aivan huippuluokkaa ja Euroopan kärkeä. Kysyn myös ministeriltä: kuinka me tulemme hyödyntämään nyt sen osaamisen, joka Ukrainalla on näissä kysymyksissä, niin että me voimme meidän omaa puolustustamme näissä kysymyksissä vahvistaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

14.58 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täältä vielä kiitokset myöskin kollegoille hyvistä puheenvuoroista.

Suomen asevelvollisuusjärjestelmä tekee sen, että meillä on laaja reservi. Siellä on paljon osaamista, ja se tuo tiettyä skaalautuvuutta meidän kykyyn kouluttaa. Ajattelen, että itse asiassa meillä olisi voimavaroja sotilaallisesti kouluttaa vielä laajemminkin joukoilla ja osallistua vielä enemmän näihin koulutusoperaatioihin.

No, me ollaan samaan aikaan pieni maa, ja meillä ei ole pohjattomat taskut. Kysyisin ulkoministeriltä: miten mahdollisena näkisitte sen tyyppiset järjestelyt ja sellaisen ajamisen, jossa itse asiassa ehkä sitten jotkut toiset maat, joilla ei ihan vastaavaa skaalautuvaa koulutuskykyä ole, maksaisivat enemmän näitä kustannuksia mutta Suomi voisi sitten osallistua vielä nykyistään enemmän, koska meillä itse asiassa on siihen nähdäkseni ihan relevantteja mahdollisuuksia? Näettekö, että tämäntyyppistä elementtiä tässä koulutusyhteistyössä olisi mahdollista edistää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

14.59 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On helppo yhtyä siihen näkemykseen, että vaikka me tarjoamme nyt koulutusapua Ukrainalle, niin meillä on ennen kaikkea myös todella paljon opittavaa Ukrainalta. Minäkin kiinnitän huomiota juuri tähän droonikysymykseen, ja olisin esittänyt ministerille saman kysymyksen: miten voimme tätä yhteistyötä syventää? Ja samalla olisin kysynyt ministeriltä, onko vielä joku yhteistyön muoto, mikä meidän mielestänne pitäisi ottaa vahvemmin käyttöön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä. — Pyytäisin käyttämään mikrofonia, edustaja Östman.

15.00 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuin edustaja Savola, iloitsen siitä, miten yksimielinen Suomen eduskunta on Ukrainan väestön ja sen itsenäisyyden tukemisessa. Suomihan on tukenut Ukrainaa vahvasti yhdessä muun Euroopan kanssa. Pohjoismaat, Baltian maat, Puola, Saksa, Ranska ja Britannia ovat olleet keskeisiä tukijoita, vaikka lähestymistavoissa on ollut eroja. Haluaisin kysyä ulkoministeriltä: jos katsotte seuraavaa vuotta eteenpäin, mikä on Suomen ulkopolitiikan suurin haaste Ukrainan sodan ja Euroopan turvallisuuden näkökulmasta ja mitä Suomen pitäisi tai mitä se voisi tehdä, jotta Euroopan yhtenäisyys säilyy?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

15.01 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen prioriteetti on tukea Ukrainaa, maan suvereniteettia, itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta. Kun tuemme Ukrainan puolustustaistelua Venäjän hyökkäyssotaa vastaan, puolustamme kansainvälisen oikeuden peruseriaatteita ja demokraattisia arvoja. Tähänkin pohjaten on luonnollista ja kannatettavaa, että vastaamme Ukrainan koulutustarpeisiin ja lähdemme kouluttajamaana mukaan myös operaatio Legioon. Muut kouluttajamaat ovat joukko, jossa Suomen on hyvä ja luonteva olla mukana, läheisiä kumppanimaitamme. Samalla saamme tärkeää vastavuoroista

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

kokemusta Ukrainan puolustussodankäynnin oppien pohjalta. Ennen kaikkea kyse on kuitenkin siitä, että jatkuva kansainvälinen tuki edistää kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamista Ukrainaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.02 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa rouva ministeri! On erittäin hienoa, että Suomella on mahdollisuus myös tällä tavalla tukea Ukrainaa heidän vaikeassa tilanteessaan jo pitkään jatkuneessa sodassa Venäjää vastaan. Olen todella iloinen siitä, että tällainen on mahdollistunut.

Olisin myös arvoisalta ministeriltä kysynyt tätä drone-asiaa. Olen itsekkin käynyt tuolla Pirkanmaalla Ylöjärvellä tutustumassa muun muassa tällaiseen jDronics-nimiseen yhtiöön, joka tekee näitä droneja, sekä suuria että pieniä. Onko mahdollista saada sitten tällaista yhteistyötä jo nopeutettua myös Ukrainan kanssa tällä rintamalla? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.02 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Puhemies yskähtää] Suhtaudun itsekkin lämmöllä ja myönteisesti tähän operaatio Legioon, koulutusoperaatioon. On äärimmäisen tärkeitä, että myös eduskunnassa näistä asioista käydään selontekokeskustelua, kun kyseessä on vielä Nato- ja EU-alueen ulkopuolinen toiminta. Ja niin kuin tässä kollegat ovat todistaneet, erityisen vaikutuksen tekee tässä salissa myös tämä yksituumaisuus näissä asioissa. Tämäkin osoittaa sen, että viime kädessä meillä kaikilla on puolueverkkareidemme alla Suomi-verkkarit ja yhteisenä asiana myös vastuunkanto Euroopasta ja sen turvallisuudesta.

Arvoisa ulkoministeri, tapasitte tässä joitakin viikkoja sitten yhdysvaltalaisen kolleganne, ja olisin kysynyt tässä yhteydessä: miten arvioitte Yhdysvaltain Ukrainatukea? Yhdysvalloilla on laajat resurssit niin poliittisella kuin taloudellisella ja sotilaallisella puolella. Eurooppa tässä kantaa esimerkillisesti vastuuta koulutusoperaatioista, Ukrainan kyvystä puolustaa itsemääräämisoikeutta ja omaa aluettaan. Rouva ulkoministeri, miten näette Yhdysvaltain roolin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.04 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että tässä operaatio Legiossa pitää olla mukana.

Kysyisin: kun Yhdysvallat on osin vetäytymässä muun muassa rahoituksellisesti Ukrainan tukemisesta ja Euroopalla on suurempi vastuu, niin mitä keinoja te näette siihen, että Eurooppa pystyy tämän vastuunsa entistä paremmin kantamaan ja että eivät vain halukkaitten koalition maat olisi taloudellisessa vastuussa?

Ja toinen kysymys: kun Ukrainalla on niin vahvaa osaamista sekä drooneista että droonipuolustuksesta, elektronisesta sodankäynnistä, niin onko se näissä koulutustilaisuuksissa vai joissain muissa yhteyksissä, missä Suomi saa kaiken sen mahdollisen opin? Olemmehan samalla puolella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Holopainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

15.05 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan Ukraina jo viidettä vuotta taistelee paitsi oman vapautensa myös koko Euroopan vapauden puolesta, ja on todella tärkeää, että tästä salista lähtee yhtenäinen tukiviesti. Kannatan lämpimästi tähän koulutusoperaatioon mukaan lähtemistä.

Kun kävimme eduskunnan ystävyysryhmän kanssa pääsiäisen tienoilla Ukrainassa, niin selvä viesti sieltä oli se, että he toivovat tämän sotilaallisen tuen lisäksi elinkeinopolitiikan osalta yhteistyötä ja koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyötä. Heillä oli paljon sieltä sitten evästettävää meille. Miten, ministeri, näette, minkälaisia mahdollisuuksia meillä olisi yhteistyön tiivistämisessä Ukrainan kanssa myös näillä sektoreilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg, olkaa hyvä.

15.06 **Jarmo Lindberg kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Savola oivasti kuvasi tässä tämän yhteisen näkemyksen Ukrainan tukemisesta, ja olen itsekin samaa mieltä, että harvinainen tilaisuus, kun tässä varmaan lähes kaikkien kanssa olisi voinut suoraan vaihtaa puheita ja käydä pitämässä sieltä puhujakorokkeelta sen puheen, niin yhtenevät ovat nämä näkemykset Ukrainan tukemisesta.

On hienoa, että Suomi on sen kaltainen maa, että meillä on ollut edellytykset voimakkaasti Ukrainaa konkreettisesti tukea, neuvotellen Ukrainan kanssa niistä kyvyistä, mitä Ukraina nimenomaan tarvitsee. Kannatan lämpimästi osallistumista tähän operaatio Legioon.

Olemme kyllä toistuvissa kuulemisissa Puolustusvoimien edustajilta kuulleet, että Ukrainan kanssa tehdään ja on jo pitkään tehty hyvin läheistä yhteistyötä. Siinä mielessä kysyisin ministeriltä oikeastaan aikaisempien edustajien jatkona tässä, eikä pelkästään droonien osalta, että miten voisi kiteyttää sen, minkä luonteista nyt sitten on se Ukrainan kanssa tehtävä sotilaallinen yhteistyö. Missä mennään tällä hetkellä? Tiedän, että on paljon sellaista, mitä [Puhemies koputtaa] ei välttämättä haluta tuoda kaikille julkisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

15.07 **Tommi Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen reserviläisten osallistuminen tuolla Puolassa toteutettavaan operaatio Legioon luo meille tärkeitä valmiuksia näihin kansainvälisiin tehtäviin, varsinkin reserviläisille, ja nämä kansainväliset tehtävät tulevat vain kasvamaan jatkuvasti. Palkattu henkilöstö yksinkertaisesti ei riitä. Tämä on sitä vastavuoroista tietojenvaihtoa, jota monet muutkin Nato-maat tekevät tällä hetkellä, ja esimerkiksi Baltiassa ihan kuukausittain säännöllisellä perusteella. Iranin sodan myötä myös monet muutkin, eli Persianlahden maat, ovat tehneet yhteistyötä ja pyytäneet asiantuntijoita Ukrainasta asti. Ukrainalla on kokenein ja tehokkain armeija tällä hetkellä Euroopassa. Tänäänkin he saavat sellaisia kokemuksia, joita Suomessa me tarvitsemme huomenna. Näistä kokemuksistaan maksaa Ukraina kallista hintaa sekä siviileinä että sotilasuhreina. Itse asiassa me olisimme tarvinneet kokemuksia myös jo viime perjantaina, kun me opettelemme paremmin varoittamaan kansalaisiamme ja viranomaiset kehittävät omaa yhteistyötään. Siksi tämä yhteistyö Ukrainan kanssa on erittäin tervetullutta meille kaikille.

Kysyisin ministeriltä: millä tavalla tämän yhteistyön lisäksi Ukrainan kanssa voitaisiin kehittää yhteistyötä [Puhemies koputtaa] myöskin naisten maanpuolustuksen osalta, koska

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

siellä naisia ei viedä teltoihin ja metsiin, vaan he tulevat toimeen sota-ajan olosuhteissa asutuskeskuksissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

15.08 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan myös Suomen osallistumista operaatio Legion, mutta nostan tässä esiin selonteon kaksi erittäin rehellistä ja kriittistä kohtaa: uhka-arvion ja henkilöstön jaksamisen.

Vaikka suomalaiset sotilaat eivät toimi siellä Ukrainan maaperällä, toiminta sijoittuu Puolaan ja itäiseen Eurooppaan. Selonteossa todetaan suoraan, että henkilöstöömme kohdistuva vakoilun ja vastavakoilun uhka on jatkuva ja korkea. Meidän on siis varmistettava, että Puolustusvoimilla on kaikki resurssit ja valmiudet suojata omia ihmisiä tältä paineelta.

Toinen seikka on tämä henkinen puoli. Kun suomalainen sotilas kouluttaa suoraan rintamalle lähteviä ukrainalaisia, syntyy riski niin sanotusta sijaistraumatisoitumisesta. Oireet voivat näkyä vasta kuukausien palveluksen jälkeen, ja meidän tehtävä on pitää huolta niistä, jotka pitävät huolta Euroopan turvallisuudesta. Tästä syystä kysyn: onhan meillä riittävä valmius vahvaan ja pitkäkestoiseen psykososiaaliseen tukeen ja seurantaan näille 40 sotilaille ja reserviläisille, kun he palaavat sieltä kotiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.10 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että Suomi osallistuu ihan täysillä kyvyillään ja voimillaan tähän Ukrainaoperaatioon, ja ennen kaikkea äärimmäisen tärkeää on Euroopan valtioiden yhteistyö, varsinkin tänä aikana, jolloin Yhdysvaltain suhtautuminen Eurooppaan on olennaisesti muuttunut. Tosiasiahan Yhdysvaltain tilanteesta on tänä päivänä ainakin minun näkemykseni mukaan se, että ei tiedä, mitä huomenna tapahtuu — tämä päivä on ollut aina vähän yllätyksellinen, mutta huomenna voi olla jotain ihan muuta. Juuri luin lehdestä, mitä suunnitelmia mahdollisesti Yhdysvaltain presidentillä jatkossa on, mutta ne ovat vielä lehtitietoja ja arvailuja.

Tärkeää on, että pidämme yhteistyön eurooppalaisten kesken kunnossa eikä missään olosuhteissa hyväksytä Venäjän julmaa hyökkäystä naapurimaahan. Onhan jo spekuloitu silläkin, minne Venäjä seuraavaksi hyökkää. No, toivotaan, että rauha säilyisi ja että se saavutettaisiin Ukrainassa. Suomen kannalta, kuten ulkoministeri on monesti sanonut, tämä yhteistyö Ukrainan kanssa esimerkiksi puolustuskyvyn osalta droonien kehittämisessä tässä maassa on äärimmäisen tärkeää, ja pidämme sen yhteistyön lämpimänä, ja ennen kaikkea kunnioitamme demokratiaa ja oikeusvaltiota.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.11 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ulkoministeri Valtoselle. — On tervetullutta, että vahvistamme edelleen meidän koulutustukea Ukrainalle Puolassa annettavalla koulutuksella. Uskon, että näistä koulutustoimenpiteistä hyödyimme myös itse ja saamme merkittävää kokemusta ja tietotaitoa myös siitä, mitä rintamalla tapahtuu ja miten siellä pärjätään. Olemme antaneet

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

paljon, mutta Ukrainalla on myös paljon osaamista ja annettavaa myös varmasti meille, drooniosaamisessa ja myös tässä hälytys- ja varoitusjärjestelmässä, cell broadcast- eli pakkosyöttöjärjestelmässä. Toivon, että niitakin kokemuksia hyödynnetään.

Edustaja Werning puolustusvaliokunnan jäsenenä nosti esille tärkeän asian, että tähän operaatioon ei kohdistu niin suoraa korkeaa uhkaa tai vaaraa kuin moneen muuhun operaatioon, mutta välillisiä uhkia kyllä. Siksi pidän tärkeänä, että veteraanikeskusasiaa viedään eteenpäin, mutta myös esimerkiksi tätä PTSD:n, posttraumaattisen stressihäiriön, rajauksen poistamista, joka on meillä hallitusohjelmaankin kirjattu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.12 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tosiaan hienoa kuulla, kuinka yksimielinen tämä sali on Ukrainan tukemisen suhteen. Jokainen täällä tuntuu ymmärtävän sen, että syyllinen tähän sotaan on Venäjä ja että niin kauan kuin Ukraina kestää, se on myös meidän kaikkien etu. Olen itse Ukrainan tukemisen vankka kannattaja, ja niin on Suomen kansakin.

Pirullisen kiusallinen asia ovat kuitenkin nämä Ukrainan droonit, joita tässä on syystäkin keuhuttu mutta joita myös on harhautunut etenkin meidän Kaakkois-Suomen taivaalle ja maahankin. En ole siitä huolissani, että tällainen omaan otsaan kopsahtaa, mutta siitä olen huolissani, miten tämä pidemmällä tähtäimellä kenties sitten vaikuttaa suomalaisten asenteisiin, jos tätä kauemmin jatkuu. Yhä enemmän valitettavasti kuulee nykyään sellaista puhetta, että me ikään kuin ostetaan Ukrainalle näitä drooneja, jotka he sitten lähettävät tänne, ja toivoisinkin nyt meiltä kaikilta entistäkin vahvempaa viestiä tämän tuen tarpeellisuuden puolesta ja sitten myös jotain ratkaisuja siihen, että tänne harhautuneet droonit jotenkin saataisiin puhallettua sinne oikeaan osoitteeseen. [Timo Heinonen: Droonimuuria, droonimuuria!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.13 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sota on kestänyt yli neljä vuotta. Ukraina lähti erittäin vaativasta, tiukasta tilanteesta liikkeelle, kysymys oli kansakunnan henkiin jäämisestä itsenäisenä valtiona. Tällä hetkellä painopiste on selvästi siirtynyt niin, että Ukrainan droonituotanto on vahvistunut — joidenkin tilastojen mukaan se on isompi kuin Venäjällä — aluevaltausten osalta painopiste on muuttunut jopa Ukrainan eduksi ja sitten jos katsotaan kansalaismielipidettä niiden tietojen valossa, mitä meillä on käytettävissä, niin Venäjällä painopiste alkaa siirtyä siihen suuntaan, että sota oli virhe ja kansalaisten kärsivällisyys alkaa täyttyä. Kysyn ministeriltä: Miten te näette kaiken tämän pohjalta mahdollisuuden rauhaan? Onko painopiste, momentum, rauhalle lähestymässä, ja mitä pitää vielä tapahtua, että Venäjä aidosti haluaa tulla neuvottelupöytään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.15 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On valtavan tärkeää, että tässä epävarmuuden ja ristiriitojen maailmassa meiltä löytyy täältä salista, jossa tänäkin päivänä moni muu asia jakaa kansanedustajia, yhtenäinen tuki Ukrainalle. Miksi

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

tämä on tärkeää? Senkin takia, että kun tämä sota on jatkunut yli neljä vuotta, niin ihmiset ovat vähän niin kuin turtuneet niihin uutisiin. Alussa, kun tämä sota alkoi ja sieltä tuli järkyttäviä tietoja — ja edelleenkin tulee — ihmiset havahtuivat siihen ja olivat huolissaan ja järkyttyneitä siitä, mitä tapahtuu, siviiliuhreista, tietenkin kaikista tappioista ja inhimillisistä kärsimyksistä, mitä sodassa tulee, mutta ihmismieli tahtoo olla sellainen, että se helposti turtuu ja se ei enää tunnu samalta. Siksi on tärkeää, että me päättäjinä emme unohda sitä, mitä siellä tapahtuu. Tämä on meidän yhteinen asia, että me puolustamme Ukrainaa. Siksi tuen voimakkaasti myös sitä, että me osallistumme tähän operaatioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

15.16 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että Suomi kantaa vastuunsa Ukrainan pitkäjänteisestä tukemisesta. Ukrainan kannalta onkin ydinasia, että sen tukijat eivät nyt väsy tai turru maan tilanteeseen.

Sodan valitettavasti pitkittyessä myös tilanteet ja koulutukselliset tarpeet muuttuvat. Koulutuksellinen tuki on yksi keskeinen osa. On tärkeää, että osallistumme vahvasti Legioon mukaan. Se on omiaan tukemaan Ukrainaa mutta myös vahva panostus ja investointi omaan turvallisuuteemme. Myös meillä on opittavaa Ukrainasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.16 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pyrkimyksenä pitää olla rauha, ja rauhanneuvotteluita kohti on edettävä. Kysyisin ulkoministeriltä nyt, kun te olette tavannut sekä Yhdysvaltain kollegaa — Yhdysvalloilla on aivan keskeinen rooli siinä, että rauhanneuvotteluissa päästään eteenpäin — että te olette tavannut myöskin Sybihaa, ukrainalaista kollegaa, näiden keskustelujen etenemisestä. Olisi tärkeää päästä keskusteluissa eteenpäin ja samaan neuvottelupöytään, luoda kestävää rauhaa, kestävät rauhan ehdot, niin että Ukraina pystyy eteenpäin menemään ja niin, että Euroopassa turvallisuus tulee myöskin jatkossa säilymään. Tämä on aivan olennainen kysymys, ja se, että rauha saadaan kestävin ehdoin, tulee myöskin meillä sitten olemaan Euroopan turvallisuusjärjestyksen vahvistaja. Kysyisinkin teiltä, arvoisa ministeri: mitä keskusteluita te olette näistä viime aikoina käyneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.18 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Aivan erityinen tunne on tällä hetkellä, että tässäkin salissa saavutetaan tällainen lähes yksimielinen mielipide tämän tärkeän asian hoitamisesta. Oikeastaan kaksi kysymystä, jotka ovat tulleet muutamaan kertaan: Toinen liittyy tähän henkilöstön jaksamiseen ja toinen sitten drooneihin, eli onko meidän syytä tarkastella tätä drooneihin liittyvää lainsäädäntöä vielä tämän kauden aikana?

Suomen osallistuminen operaatio Legioon on tässä tilanteessa johdonmukainen ja perusteltu ratkaisu. Se on konkreettinen teko, jolla vahvistamme sitoutumistamme Ukrainan ja koko Euroopan turvallisuuteen. Samalla se on selkeä investointi myös Suomen omaan turvallisuuteen. Kun Suomi osallistuu yhdessä Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan kanssa Ukrainan tukemiseen, me vahvistamme alueellista turvallisuusyhteistyötä ja

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

osoitamme, että Eurooppa seisoo yhtenäisenä vihollisen, Venäjän, aggressiota vastaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, viisi minuuttia, ja sitten siirrymme puhujalistalle.

15.19 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos laajasti tuesta tälle selonteolle ja toden totta Ukrainan tukemiselle, joka on meille erittäin tärkeätä, ei pelkästään omasta kansallisesta ja Euroopan turvallisuusintressistä käsin vaan myös kansainvälisen oikeuden puolustamisen näkökulmasta.

Tuli paljon kysymyksiä myös drooneista. Nyt on muistettava se, että nämä droonit todella liittyvät Venäjän käymään hyökkäyssotaan Ukrainassa. Ukraina ei kohdista meihin iskuja, ei kohdista meihin uhkaa. On myös todettava se, että Suomen ilmatilaa eikä maaperää käytetä myöskään droonien tai minkään muunkaan uhan kohdistamiseen esimerkiksi itänaapuriin päin. [Mika Kari: Juuri näin!]

Sitten, mitä tulee laajasti peräänkuulutettuun yhteistyöhön Ukrainan kanssa erityisesti liittyen drooneihin, sitä todella on nyt paljon käynnissä. Nostan tässä esimerkiksi tämän, mikä tälle vuodelle vielä on sovittu, 300 miljoonan lisärahoitus Ukrainan tukeen, joka käytännössä toteutetaan myös tilaamalla suoraan Suomeen puolustusteollisuudelta, jolloin saamme toisaalta sen Ukrainan tarpeen yhdistettyä meidän teolliseen intressiimme, mikä on hyvä asia. Meillä on laajemminkin puolustusteollisuudessa ja droonituotannossa suoraa yhteistyötä ukrainalaisten kanssa, koska heillä on erinomainen osaaminen toisaalta tämän valmistuksen osalta mutta myös käytännön osaamista torjunnan osalta koskien itse valmistamiaan drooneja ja toki myös niitä drooneja, joita Venäjä käyttää hyökkäyssodassaan Ukrainaa vastaan liittyen havainnointiin, liittyen koulutukseen. Sitten on tietysti erilaisia varoitusjärjestelmiä, ja näiden kaikkien osalta meillä on kanavat ja yhteydet auki Ukrainan kanssa.

Esimerkiksi edustaja Kari kysyi tästä Yhdysvaltain Ukraina-tuesta. Nyt on niin, että yli vuoden ajan käytännössä Eurooppa on kantanut tämän asiallisen rahamääräisen vastuun Ukrainan tukemisesta. Onneksi saimme muutama viikko sitten eteenpäin tämän kahden vuoden lainan 90 miljardin osalta, joka siis hyödyntää Venäjän jäädytettyjä keskuspankkivaroja, joiden kautta Ukraina on nyt saanut hyvän rahoituksellisen näkymän toisaalta puolustautumiseen mutta myös yhteiskunnan pyörittämiseen ja laajempaan resilienssiin. Se on hyvä asia. Me toivomme, että Yhdysvallat säilyttää toisaalta sen materiaalituen, jota se kykenee toimittamaan tiettyjen asejärjestelmien osalta, joita meillä Euroopassa ei tuoteta, vaikkakin pääasiassa eurooppalaisin varoin, esimerkiksi Naton PURL-ohjelman kautta toisaalta tiedustelutukea ja laajasti muutakin poliittista tukea. Toki teemme selväksi Yhdysvalloille, ja esimerkiksi huomenna meillä alkaa Naton ulkoministerikokous Helsingborgissa, jonne kollega Rubio osallistuu, ja aion kyllä kertoa siitä, että on myös Yhdysvaltain intressissä paitsi jatkaa Ukrainan tukemista myös säilyä vahvasti Euroopan takana tässä maailmanajassa, ja en usko, että siitä isompaa horjumista on tiedossakaan. [Mika Kari: Hyvä!]

Edustaja Kalmarin kysymykseen, miten Eurooppa kantaa suuremman vastuun puolustuksesta: No, tästä on tosiaan määrä puhua tuolla Nato-kokouksessa, ja Euroopan maat ovat nyt todella lisänneet merkittävästi puolustusmenojaan ja sitä kautta varautumista. Me Suomea olemme myös tähän sitoutuneet. Kiitos siitä myös koko

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

eduskunnalle, koska tämä on pitkäaikainen hanke ja parlamentaarinen tuki tarvitaan. Nyt todella esimerkiksi tämän puolentoista prosentin laajemman turvallisuuden tavoitteen saavutamme jo, ja kun 3,5 prosenttia siinä rinnalle vaaditaan ikään kuin tähän kovaan sotilaalliseen puolustukseen, olemme hyvällä tiellä sitä kohti.

Sitten viimeisenä näistä rauhanponnisteluista: No, Suomi ehdottomasti tukee rauhaa Ukrainaan, ja teemme kaikkemme sen eteen, että siihen päästään. Nyt on kuitenkin niin, että me Suomessa ehkä ymmärrämme vielä paremmin kuin monessa muussa paikassa, että myös sillä rauhan laadulla on merkitystä, onko se kestävä, noudattaako se kansainvälistä oikeutta. Annamme kaiken osaamisemme sen saavuttamiseksi, että tähän rauhaan päästään ja laajemmin Euroopan turvallisuusjärjestystä tulevaisuudessa kunnioitetaan myös Venäjän taholta, ja Venäjä on siihen saatava mukaan. Olemme avoimia käytävälle vuoropuhelulle, mutta kaikista tärkeintä on se, että me koordinoimme kantamme yhdessä meidän lähimpien kumppaneiden kanssa, toisaalta liittokunnan sisällä Euroopassa ja eritoten tässä Pohjoismaat—Baltia-aksellilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, ministeri Valtonen. — Sitten puhujalistalle. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.24 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta pysyvästi. Kyse ei ole vain Ukrainasta vaan koko Euroopan turvallisuusjärjestyksestä, kansainvälisestä oikeudesta ja siitä, millaiseen maailmaan me haluamme kuulua. Suomen turvallisuus rakentuu tänä päivänä yhä vahvemmin yhdessä muiden Euroopan maiden kanssa. Siksi on selvää, että meidän on kannettava oma vastuumme Ukrainan tukemisessa ja Euroopan puolustuksessa.

Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen operaatio Legioon on tässä tilanteessa johdonmukainen ja perusteltu ratkaisu. Se on konkreettinen teko, jolla vahvistamme sitoutumistamme Ukrainan ja koko Euroopan turvallisuuteen. Samalla se on myös selkeä investointi Suomen omaan turvallisuuteen. Kun Suomi osallistuu yhdessä Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan kanssa Ukrainan tukemiseen, me vahvistamme alueellista turvallisuusyhteistyötä ja osoitamme, että Eurooppa seisoo yhtenäisenä vihollisen, Venäjän, aggressiota vastaan.

Turvallisuus ei synny pelkästään puolustautumalla vaan myös tukemalla niitä, jotka puolustavat kanssamme samoja arvoja. Ukrainan kyky puolustaa itseään on suoraan yhteydessä koko Euroopan turvallisuuteen. Siksi Ukrainan puolustuksen tukeminen ei ole vain solidaarisuutta, vaan se on tärkeä strateginen välttämättömyys. Meidän osallistumisemme operaatio Legioon vahvistaa Ukrainan puolustuskykyä konkreettisesti. Samalla se vahvistaa Ukrainan neuvotteluasemaa. Yhdessä tavoiteltu kestävä ja oikeudenmukainen rauha ei synny ilman, että Ukraina pystyy puolustamaan itseään ja käymään neuvotteluja vahvasta asemasta käsin.

Arvoisa puhemies! Yksi tämän esityksen keskeisiä vahvuuksia on se, että se vastaa Ukrainan todellisiin ja muuttuviin tarpeisiin. Ukrainassa tilanne kehittyy jatkuvasti. Tämä tarkoittaa, että myös tuen on muututtava tarpeen mukaan. Operaatio Legio perustuu siihen, että koulutustuki suunnataan niihin osa-alueisiin, joita Ukraina itse pitää ajankohtaisina. Näin varmistetaan, että tuki on vaikuttavaa ja että jokaisella panoksella saavutetaan mahdollisimman suuri hyöty. Suomi ei siis ainoastaan tue Ukrainaa vaan tekee sen järkevästi, kohdennetusti, vaikuttavasti ja yhteistyössä muiden kumppaneiden kanssa.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

On myös tärkeää todeta, että operaatio Legio ei tarkoita suomalaisjoukkojen lähettämistä Ukrainan alueelle. Toiminta tapahtuu EU- ja Nato-maiden alueella, pääosin Puolassa, ja se keskittyy koulutus-, tuki- ja esikuntatehtäviin. Tämä on hallittu, viisas ja turvallinen tapa osallistua Ukrainan tukemiseen samalla, kun vahvistamme kansainvälistä yhteistyötä. Suomi on jo nyt yksi Ukrainan vahvimista tukijoista suhteessa taloutensa kokoon, ja operaatio Legioon osallistuminen jatkaa tätä linjaa. Tästä olen erityisen ylpeä. Se osoittaa, että Suomi on valmis kantamaan vastuuta myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa turvallisuus ei synny yksin. Se rakennetaan yhdessä liittolaisten kanssa pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti. Siksi Suomen osallistuminen operaatio Legioon on oikea ratkaisu. Me emme voi tai saa väsyä tukemaan Ukrainaa. Ukrainan kohtalo vaikuttaa koko Euroopan tulevaisuuteen. Se vaikuttaa myös meidän turvallisuuteemme. Siksi meidän on jatkettava tätä työtä määrätietoisesti, kestävästi ja vastuullisesti. Slava Ukraini! — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hemmilä, olkaa hyvä.

15.30 Pertti Hemmilä kok: Herra puhemies! Ulkoministeri Valtosen täällä esittelemä valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta Ukrainaa tukevaan operaatio Legioon on osoitus siitä, että kannamme kansainvälisen vastuumme ryhdikkäästi. Me kannamme vastuumme suunnitelmallisesti ja rakentavassa yhteistyössä kumppaneidemme kanssa. Ukrainan tukeminen ei ole vain turvallisuuspoliittinen välttämättömyys, vaan se on moraalinen velvollisuutemme, joka yhdistää tätä salia yli puoluerajojen. On tärkeää, että tällaisista merkittävistä askeleista keskustellaan täällä parlamentissa avoimesti ja yhteistä säveltä etsien.

Puhemies! Suomen suunnittelema panos enintään 40 sotilasta Norjan johtamaan koulutusyhteistyöhön on tasapainoinen ja varmasti tarkkaan harkittu. Tämä operaatio ei luo uusia päällekkäisyyksiä, vaan se täydentää ja tukee jo käynnissä olevia kansainvälisiä ponnisteluja ja koulutusoperaatioita. Juuri tällaista koordinaatiota ja resurssien viisasta kohdentamista Eurooppa tällä hetkellä tarvitsee. Meidän on varmistettava, että jokainen euro ja jokainen työtunti tuottaa parhaan mahdollisen hyödyn Ukrainan puolustustaistelulle. Puolassa annettava koulutus on turvallinen, tehokas ja käytännönläheinen tapa viedä suomalaista huippuosaamista sinne, missä sitä eniten tarvitaan.

Herra puhemies! Suomalaisen asevelvollisuusjärjestelmän ja reservin koulutusjärjestelmän taso on maailmanluokkaa. Meillä on pitkä kokemus siitä, miten siviilitaustaisista kansalaisista koulutetaan lyhyessä ajassa erittäin suorituskykyisiä, motivoituneita ja taktisesti taitavia sotilaita. Tämä on juuri sitä erityisosaamista, jota voimme ja jota meidän pitää tarjota ukrainalaisille kumppaneillemme. Kouluttamalla ukrainalaisia joukkoja emme ainoastaan vahvista heidän puolustuskykyään, vaan rakennamme samalla pitkäikäistä luottamusta ja yhteistoimintakykyä pohjoismaisen ja muun Euroopan liittolaistemme kanssa.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on vahva viesti siitä, että Suomi ei vetäydy syrjään vaan on mukana vahvasti rakentamassa vakaampaa ja turvallisempaa Eurooppaa. Kun toimimme yhdessä rintamassa määrätietoisesti ja rakentavassa hengessä, osoitamme sekä Ukrainalle että koko maailmalle, että vapaiden demokratioiden tahto on murtumaton. Tältä pohjalta toivon asialle ripeää ja yksituumaista käsittelyä valiokunnassa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.34 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Ukrainan sota on osoittautunut kulutussodaksi. Ajatukset siitä, että sodat nykyaikana käytäisiin pelkästään ilmasotana ja ne kestäisivät joitakin päiviä tai viikkoja, ovat osoittautuneet tämän sodan myötä vääriksi arvioiksi. Taloudelliset voimavarat tämmöisessä kulutussodassa ovat aivan keskeisiä, ja taloudellisiin voimavaroihin liittyy tietysti se tuki, mitä muut maat voivat Ukrainalle antaa. Siksi tämän tuen jatkuminen myös koulutuksen kautta on tärkeää.

Muistan, kun muutama vuosi sitten keskusteltiin, onko mielekästä antaa koulutusta ja hävittäjäkoneita Ukrainalle käyttöön, koska ajateltiin, että ne tulevat liian myöhään. Ne eivät tulleet liian myöhään. Ukrainan resilienssi on poikkeuksellista, ja siihen liittyy tietysti se tosiasia, että puolustajalla yleensä on henkinen yliote. Taistelun vahvuus on kovempi, koska omaa itsenäisyyttä, omaa isänmaata, puolustetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.35 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy itsekkin kiittää kollegoita erinomaisista puheenvuoroista ja tästä yksituumaisuudesta. Ainoa asia, mikä itselläni tässä keskustelussa on särähtänyt hieman korvaan... Toivoo, että me emme syyllistyisi täälläkään siihen historiattomuuteen, kuinka monta vuotta tämä sota on kestänyt. Ymmärrän hyvin, että laajamittainen hyökkäyssota alkoi vasta 22, mutta sillä tuskin on merkitystä ukrainalaisille, jotka ovat helmikuusta 2014 asti taistelleet Venäjän hyökkäystä vastaan, jolloin Venäjä kansainvälisen oikeuden vastaisesti aneksoi Krimin ja käynnisti sotilasoperaation Itä-Ukrainassa pudottaen muun muassa omalla ilmapuolustuskalustollaan Alankomaisen lentokoneen ja tappaen tälläkin merkittävän määrän siviilejä. Siinä mielessä ehkä toivoisin, että muistaisimme aina puheenvuoroissamme todeta sen, että Ukraina on jo yli 12 vuotta taistellut Venäjää vastaan ja siitä syystä meidän täytyy edelleen tätä tukea vahvistaa.

Tässä muutamassa puheenvuorossa on hyvin nostettu Yhdysvallat esille, erityisesti se, että he ovat tämän nykyisen presidentin kaudella vetäytyneet suorasta Ukrainan tuesta ja haluavat enemmän tällaista taloudellista hyötyä itselleen. Se, kuinka paljon sitten eurooppalaiset osallistuvat Yhdysvaltojen puolustusteollisuuden hankintoihin, mitä Trump toivoo, on tietysti aina poliittinen kysymys mutta ei poista sitä Euroopan vastuuta oman maanosansa turvaamisesta. Mutta kyllä tässä Ukraina-kysymyksessä olisi tärkeää Yhdysvalloille pystyä osoittamaan se, että he oikeasti tarvitsevat liittolaisia ja Euroopassa on kykeneviä liittolaisia, jotka jakavat ainakin osan niistä arvoista, mitä Yhdysvallat ainakin entisaikaan on edustanut.

Jos katsoo vaikka tilannetta Hormuzinsalmella tällä hetkellä, niin kyllähän siellä Yhdysvallat nimenomaan kaipaisi niiden liittolaisten apua siinä operaatiossa, mitä he siellä tekevät, mutta sekään ei voi olla sellaista, että Yhdysvallat ehdoin tahdoin määrää, komentelee, vaan sen on otettava huomioon se, että Euroopassa on omanarvontuntoisia liittolaisia, jotka eivät ole mitään heittopusseja ja jotka suhtautuvat tällaisiin operatioihin suurella vakavuudella. Ottaen vielä huomioon sen, kuinka paljon meidän resursseja on sidottu tällä hetkellä Ukrainan tukemiseen Euroopassa, olisi toivottavaa, että amerikkalaisille päättäjille saataisiin vietyä tätä viestiä eteenpäin, että jos he haluavat eurooppalaisten liittolaisten tukea Hormuzinsalmella tällä hetkellä, niin olisi syytä osoittaa

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

solidaarisuutta myös Eurooppaan, tällä hetkellä nimenomaan Ukrainan tukemisen suhteen mutta myös amerikkalaisjoukkojen sijoittelussa Eurooppaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

15.38 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Kun sota Ukrainassa jatkuu jo viidettä vuotta, meiltä kumppanimailta vaaditaan ennen kaikkea kestävyyttä, periaatteellisuutta ja kykyä mukautua. Venäjä laskee strategiansa sen varaan, että länsi väistyy ja liittolaisten rintama rakoilee. Siksi tämä valtioneuvoston selonteko ja siirtyminen uuteen operaatio Legioon on äärimmäisen tärkeä ja oikea-aikainen viesti. Suomi ei väisty, me emme katso sivusta, vaan Suomi kantaa vastuun Euroopan yhteisestä turvallisuudesta.

Ukrainan tarpeet taistelulentillä muuttuvat jatkuvasti, ja meidän on pystyttävä vastaamaan niihin joustavasti. Siirtymällä tähän Norjan johtamaan operaatioon tarjoamme yksittäisten, lyhyiden kurssien sijaan pitkäjänteistä ja laadukasta koulutusta Puolassa sijaitsevassa pysyvässä tukikohdassa. Enintään 40 sotilaan ja reserviläisen panoksemme esikunta- ja koulutustehtävissä on kokoamme suurempi signaali siitä, että seisomme väkevästi Ukrainan tukena, aina oikeudenmukaiseen rauhaan saakka. Samalla oma puolustuskykymme vahvistuu niillä arvokkailla opeilla, joita suomalaiset sotilaat sieltä mukanaan kotiansa tuovat.

Arvoisa puhemies! Kun nämä operaatioon liittyvät uudet uhat ja poikkeukselliset inhimilliset riskit tiedetään jo etukäteen, eduskunnan on voitava luottaa siihen, että suojatoimet ovat myös samalla tasolla. Me emme voi lähettää joukkojamme Puolaan pelkällä ajatuksella, että kaikki sujuu varmasti hyvin. Puolustusvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan on jatkokäsittelyssä varmistettava, että meillä on käytössämme moderneimmat vastatiedustelun työkalut ja riittävä suojaus kaikissa olosuhteissa. Turvallisuudesta emme tingi tuumaakaan.

Yhtä lailla painoarvoa on annettava sille, mitä tapahtuu komennuksen jälkeen. Kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelmät ovat Suomessa kehittyneet, ja tämänkin operaation näkökulmasta nämä tukijärjestelmät ovat välttämättömiä. Koska henkinen kuormitus on taistelulentän läheisyyden ja sotaa käyvien joukkojen kohtaamisen vuoksi poikkeuksellista, kotiutumisen yhteydessä tarvittavan tuen on oltava automaattista, ei vain pyydettyä saatavaa. Seurannan on jatkuttava tiiviinä kuukausia, jotta kukaan ei jää yksin mahdollisten traumatisoitumisesta aiheutuneiden viivästyneiden oireiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko ansaitsee laajan hyväksynnän, sillä se osoittaa Suomen kantavan vastuutaan silloin kun Euroopan turvallisuudesta pelataan isoilla panoksilla. Samalla me täällä salissa asetamme puolustushallinnolle tiukan velvoitteen: pidetään huolta omistamme, kun he pitävät huolta meidän kaikkien turvallisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.41 Mikko Savola kesk: Herra puhemies! Hyvä keskustelu: erinomainen, yksimielinen tuki Ukrainalle tässä keskustelussa, koulutustuki luonnollisesti keskiössä, niin kuin tähän mietintöön kuuluu. On ollut ilo huomata, että tässä on vahva yhteisymmärrys myös siitä, että kun me tarjoamme tiettyjä oppeja, niin meillä on paljon saavutettavaa myös sieltä Ukrainasta, erityisesti tässä droonikyvyssä. Tuen jatko kaikilla tasoilla on aivan keskeistä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Tässä oikeastaan edustaja Werning aloitti minun mielestäni hyvin keskustelun henkilöstön asemaan liittyen. Tämä koulutusoperaatiohan on Puolan puolella, eli tehtäköön se selväksi, että suomalaisia ei lähetetä Ukrainan rintamalle, vaan kouluttamaan Puolaan tähän norjalaisten johtamaan operaatioon. Se vaatii riittävät resurssit, palvelussuhteen ehtojen pitää olla kunnossa ja tästä jaksamisesta, joka sotilaitten turvallisuuteenkin liittyy, on kyllä kannettava huolta, ja meidän puolustusvaliokunnassa aina tähänkin kantaa otamme.

Edustaja Heinonen nosti tämän kriisinhallintaveteraanien aseman, ja nyt kun ministeri Rydman on siellä aitiiossa, niin tähän liittyy ennen kaikkea sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Me olemme puolustusvaliokunnasta tätä useaan kertaan nostaneet esiin, se on teillä hallitusohjelmaan kirjattu asia. Kyllä se vahva toive olisi, että te vielä tällä vaalikaudella saisitte tätä Kriisinhallintakeskus-asiaa vietyä eteenpäin niin, että ne riittävät palvelut tulisivat keskitetysti niille kriisinhallintaoperaatioissa olleille suomalaissotilaille, jotka ovat siellä henkisiä ja fyysisiä vammoja saaneet.

Kaiken kaikkiaan näistä henkisistä vammoista sekä fyysisistäkin vammoista on kyllä huolehdittava ei pelkästään näitten suomalaisten sotilaitten osalta vaan jatkossa ja paljon pidemmällä aikajänteellä myös ukrainalaisten osalta. Puolitoista vuotta sitten pääsin Kiovassa vierailemaan sotavammassairaalaan, ja on aivan selvä asia, että nämä ongelmat tulevat koko Euroopassa kertaantumaan jatkossa. Meillä on siihen olemassa olevaa osaamista, jolla voisimme auttaa ukrainalaisia, ja meidän tulisi sitä aktiivisesti pystyä myöskin tarjoamaan tältä osin.

Mutta teihin vetoan, ministeri Rydman, että tämän kriisinhallintaveteraanien asian saisitte nyt vihdoinkin eteenpäin nimenomaan siellä teidän hallinnonalallanne ja teidän ministeriössänne. Puolustusministeriö tätä ei hoida, vaan sen hoitaa sosiaali- ja terveysministeriö, joten tämä olisi teidän kauttanne saatava nyt pikaisesti eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.44 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! — Tuossa aikaisemmin huomioni oli rouva ulkoministerissä. — Jatkan oikeastaan vähän tästä samasta teemasta lyhyesti. Aikaisemmassa puheenvuorossa viittasin Yhdysvaltain tukeen, joka on ollut, voiko sanoa, tauolla, toivottavasti vain tauolla, ja siihen, minkätyyppisiä oraita tässä on. Oli kannustavaa kuulla, että tässä on kuitenkin pientä liikettä, toivon mukaan voimistuvampaan Yhdysvaltain tukeen ja kiinnostukseen Ukrainan kriisiin ja kaikkien muiden kriisien keskellä, joihinka Yhdysvallat on ajautunut.

Tässä oli tarkoitus ottaa sama asia esiin kuin edustaja Savola liittyen tähän Kriisinhallintakeskukseen ja kriisinhallintaveteraanityöhön. Edustaja Savolan kanssa olemme pitkään olleet puolustusvaliokunnassa ja valiokunnan eri lausunnoissa ja mietinnöissä tuoneet esiin kriisinhallintaoperaatioon ja kansainvälisiin tehtäviin liittyviä riskejä, riskejä vammautumiseen ja jopa hengenmenetykseen, joka vaarallisissa operaatioissa on isona riskinä. Tässä riskejä arvioidaan hieman pienemmiksi, koska kyseessä on toisentyypinen tehtävä. Ja niin kuin on hyvä tuoda esiin, kyse ei ole myöskään sotilaallisesta osallistumisesta sotaan, vaan tässä tapauksessa autetaan ja opastetaan, koulutetaan henkilöitä, jotka omaa maataan puolustavat.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Tässä joka kerta, kun näiden asioiden äärelle valiokunnassa ja täällä salissa keskitytään, tulee aina esiin myös tämä Euroopan oma sitoutuminen Ukraina-tukeen. Täällä on tulossa vaaleja suurissa eurooppalaisissa maissa, joissa on valtavirtoja, jotka eivät ole niin kiinnostuneita Ukraina-tuesta. Muun muassa poliittisen äärioikeiston nousu selkeästi Euroopassa voi eri tutkimusten ja arvioiden mukaan leikata Ukraina-tukea suurelta osin. Miten vielä, rouva ulkoministeri, näette tämän Euroopan oman sitoutumisen Ukraina-tukeen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.46 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! On todella näin, että Euroopan sisällä sinänsä tähänkin asti tuen taso Ukrainalle on vaihdellut, mutta näkisin tämän itse positiivisen kautta niin, että viimeisen vähän reilun neljän vuoden aikana lähes koko Euroopan unioni kuitenkin hyvin pitkälti konsensusperiaatetta noudattaen on saanut erittäin merkittäviä tukikokonaisuuksia läpi sekä kansallisesti että Euroopan unionin tasolla Ukrainalle ja vastaavasti pyörittänyt erittäin merkittävää pakoteohjelmaa. Tällä on erittäin suuri merkitys nyt myös sille, että Venäjän talous on vaikeuksissa ja Venäjän johdolla on selvästi painetta selittää kansalleen, minkä takia tilanne on sellainen, että se alkaa tuntua nyt jo suurissa kaupungeissakin Venäjällä. Toivottavasti tämä johtaisi siihen, että olisimme siinä tilanteessa, että Venäjälläkin olisi aitoa halua neuvotella nyt rauhasta, sodan päättämisestä, ja todella niin, että myös Venäjällä olisi näkemys siitä, miten tämä kannattaisi lopettaa pysyvästi niin, että kunnioittaisimme kansainvälistä oikeutta.

Eli tässä on tämä kokonaisuus, ja on todella niin, että meidän pitää Euroopassa — ja näin toimimme kaiken aikaa sekä kokouksissa kahdenvälisesti että myös median kautta — tuoda esille Ukrainan tukemisen tärkeyttä, minkä takia se on relevanttia, ei pelkästään Ukrainan olemassaololle ja menestykselle tulevaisuudessa vaan koko Euroopan vapaudelle. Niin kuin olemme viime aikoina nähneet, ei sota ole pelkästään sitä, mitä tapahtuu perinteisesti rintamalla. Ei se ole pelkästään maavoimien välistä mittelöä, vaan sota voi ulottua erityisesti esimerkiksi hybridivaikuttamisen kautta hyvin kauas ja syvällekin Eurooppaan ja koskee siten meitä kaikkia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteita koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 90/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sosiaali- ja terveysministeri Rydman, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.49 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista. Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut vahvistamaan sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuutta sekä vaikuttavien menetelmien käyttöönottoa. Yhteen kootut palveluvalikoiman periaatteet tarjoaisivat lailla säädetyn arvopohjaisen kehikon palveluvalikoimaa koskevan päätöksenteon tueksi.

Esityksen mukaan terveydenhuoltolaissa ja sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin periaatteista, joiden mukaisesti palveluiden ja menetelmien kuuluminen palveluvalikoimaan ja niiden pois rajaaminen toteutetaan julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Periaatteet olisivat tarveperiaate, turvallisuus, vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä läpileikkaavina periaatteina yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuus.

Palveluvalikoimaa koskeva päätöksenteko perustuisi kokonaisharkintaan. Päätöksenteossa palveluvalikoiman periaatteita sovellettaisiin yhtäaikaisesti ja päätökset perusteltaisiin avoimesti. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia muutettaisiin niin, että palveluvalikoiman periaatteet tulisi ottaa huomioon hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksissa. Lisäksi ehdotetaan muutoksia tiettyihin erityislakeihin.

Esityksen tavoitteena on edistää sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuutta sekä asiakkaiden ja potilaiden yhdenvertaisuutta. Tavoitteena on lisätä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoimaa koskevien valintojen avoimuutta ja hyväksyttävyyttä sekä kansallisesti että hyvinvointialueilla. Vaikuttavuuden edistämiseksi pyritään mahdollistamaan se, että hyvinvointialueet pystyisivät saamaan aikaan mahdollisimman paljon terveyttä ja hyvinvointia niille käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Terveydenhuollossa esitys mahdollistaisi palveluvalikoiman rajaukset esimerkiksi vähähyötyisten hoitojen osalta sekä vahvemman ennaltaehkäisyn ja terveyden edistämisen painottamisen. Terveydenhuollossa periaatteet otettaisiin lakimuutoksen voimaan tullessa käyttöön esimerkiksi terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston suositusten laadinnassa. Sosiaalihuollossa esitys vahvistaisi sisältöohjausta, vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta sekä rakentaisi nykyistä vahvempaa pohjaa vaikuttavuustiedon ja tutkimuksen sekä niiden hyödyntämisen vahvistamiselle.

Palveluvalikoiman periaatteesta säätämisestä ei seuraa muutoksia hyvinvointialueiden tehtäviin, eikä esityksellä ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Palveluvalikoiman periaatteista säätämisellä olisi kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvua hillitseviä vaikutuksia pitkällä aikavälillä. Kustannuksia hillitsevät vaikutukset perustuisivat palveluiden sekä niissä käytettävien menetelmien ja työmuotojen vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden vahvistumiseen. Vaikuttavimpien menetelmien käyttöönotolla ja kohdentamisella voidaan vastata asiakkaiden ja potilaiden tarpeisiin paremmin sekä vahvistaa ennaltaehkäisyä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, mikä auttaa hillitsemään palvelutarpeiden kasvua.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Esityksellä ehdotetaan, että palveluvalikoiman periaatteita sovellettaisiin jatkossa myös vankiterveydenhuollossa, valtion mielisairaaloissa annettavassa terveyden- ja sairaanhoidossa sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa. Samalla ehdotetaan, että näissä palveluissa tulisi ottaa huomioon myös yhtenäiset hoidon perusteet, mikä edistäisi terveyden- ja sairaanhoidon yhdenvertaista toteutumista järjestäjätahosta riippumatta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.53 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on tarpeellinen, ja sanon heti alkuun, että kannatan sen hyväksymistä. Mutta kysymys on kuitenkin vasta puitelainsäädännöstä, ei siitä, että tämän lain perusteella alettaisiin katsomaan, mikä on julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluvalikoima. Mutta tällaista puitelainsäädäntöä tarvitaan, kuten ministeri tuossa esittelypuheenvuorossa kertoi ne perusteet, miten sekä terveys- että sosiaalipalveluissa jatkossa lähdetäisiin katsomaan palveluvalikoimaa.

Miksi tämäntyyppinen lainsäädäntö on tarpeen? Sen takia, että päästäisiin jossain vaiheessa siihen, vaikeankin, tilanteeseen, että Suomessa alettaisiin voimakkaasti johtamaan — voimakkaasti johtamaan — sitä, että me pystyisimme luopumaan kaikista niistä toimenpiteistä ja toiminnoista sosiaali- ja terveyspalveluissa, jotka eivät lisää ihmisten terveyttä ja hyvinvointia ja joilla ei ole tutkitusti vaikuttavuutta. Eikä tässä syytetä ketään, koska tämä on meidän yhteinen kysymys. Ja miksi tämä on niin tärkeä yhteinen kysymys? Se on sen takia, että muun muassa meidän väestörakenteesta johtuen mutta myös lääketieteen paradigmasta ja kehityksestä johtuen kustannukset sosiaali- ja terveyspalveluissa ovat nousseet viime vuosina merkittävästi ja tulevat nousemaankin siinä perusurassa. Se tarkoittaa sitä, että jo noin lähes kolmasosa valtion tämänkin vuoden talousarvion rahoista käytetään hyvinvointialueiden rahoittamiseen.

Tämä on yksi syy, mutta toinen syy on myös se, että jos emme kiinnitä tähän huomiota, mikä on se palveluvalikoima, niin meille käy niin, että me annamme palvelulupauksen lainsäädännöllä, siis lupaamme kansalaisille paljon laajemman lupauksen kuin me kykenemme toteuttamaan. Mitä siitä johtuu ja mitä siitä seuraa? Siitä seuraa se, että suomalaiset ovat tyytymättömiä palveluihin. He ajattelevat, että kyllä julkinen hoitaa, ja sitten kun he eivät pääsekään riittävän ajoissa tai palvelukokemus, asiakaskokemus, ei olekaan riittävän hyvä, he tulevat tyytymättömiksi. Nytkin on tilanne, että tyytyväisyys julkisiin terveyspalveluihin on voimakkaasti laskenut, mutta korostan: niiden, jotka ovat päässeet palveluihin, tyytyväisyys ei olekaan heikentynyt. He ovat yhä yhtä tyytyväisiä kuin ennenkin, jotka ovat sitten saaneet vaikkapa hoitoa perusterveydenhuollossa tai erikoissairanhoidossa. He ovat tyytyväisiä, mutta yleinen kuva on lähtenyt heikentymään.

Kun olen tätä nostanut esille aika rohkeillakin esimerkeillä julkisuudessa — joihin ministerikin on vastannut, ehkä osittain vähän ymmärtäen väärin — olen saanut valtavasti palautetta, myös negatiivista, mutta olen aivan varma, että tulevaisuudessa me joudumme alkamaan miettimään sitä, mihin me suuntaamme julkiset resurssit. Yksi pieni osuus omista ulostuloistani on ollut esimerkiksi suun terveydenhuollon keskittyminen enemmän — niin kuin oli vielä vuoteen 2003 saakka — alaikäisiin ja erityisryhmiin, joita olivat silloin varusmiehet ja raskaana olevat, ja tänä päivänä voisi ajatella, että vakavasti sairaat ja myös tietenkin päivystystoiminta ja kirurgia, tämäntyyppiset, pitäisi jättää julkiselle.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Miksi ajattelen, että tässä voisi olla järkeä? Käytän nyt tilannetta hyväksi perustelemalla myös ministerille, joka on julkisuudessa kertonut eriävän mielipiteen asialle. Sen takia, että esimerkiksi meillä kotipaikkakunnallani Rovaniemellä kiireettömään suun terveydenhuoltoon jonotetaan tällä hetkellä heinäkuun loppuun saakka, ei tämän vuoden, vaan vuoden 2027 heinäkuun loppuun saakka. Siis ne, joilla ei ole varaa mennä yksityiselle: 14 kuukautta. Entä sitten jos sinulla on varaa maksaa tarkastuksesta 120 euroa? Katsoin itse omassa tilanteessa: seuraavana päivänä tutulla yksityisellä lääkärillä neljä vapaata aikaa. Onko tässä mitään järkeä, että me koulutamme samoilla verorahoilla nämä hammaslääkärit ja että ne, joilla ei ole varaa maksaa tätä sataakahtakymppiä, jonottavat 14 kuukautta, ja heiltä nostetaan nyt asiakasmaksuja — heiltä nostetaan nyt asiakasmaksuja? Kun me ohjaisimme Kela-korvaukset sinne suun terveyteen, nykyiset, ei siis lisää rahaa, niin me saisimme suurin piirtein samalle tasolle sen kustannuksen ja saisimme kaikki resurssit käyttöön.

Nyt pitää uskaltaa rohkeasti keskustella, eikä heti tyrmätä avauksia, joita tehdään julkisesti, tulipa se hallituspuolueilta, oppositiolta, etelästä, pohjoisesta, ja alkaa avoimesti keskustelemaan, mikä on palvelulupaus, minkä me annamme, ja voisimmeko ottaa kaikki resurssit käyttöön — eikä sanoa, että ihmisten hampaat jäävät vaikka hoitamatta, jos joku menee yksityiselle lääkärille. Silloinhan mätänevät suuhun ne hampaat, sanottiin minulle, että järkyttävä tilanne ja nyt jäävät sairaut hoitamatta, jos julkinen keskittyykin niitten sairaitten hoitamiseen eikä terveitten hoitamiseen.

Tämä mallihan, mitä esitin, tarkoittaisi juuri sitä, että kun julkinen voisi keskittyä tähän porukkaan ja ihmisille pikkuisen enemmän omavastuuta lisättäisiin, saataisiin vaikuttavuutta ja saataisiin myös säästöjä aikaiseksi, ja silloin nopeasti pystyttäisiin hoitamaan vaikkapa ne vakavasti sairaut siellä julkisella, jolloin leikkaukset eivät viivästyisi, syöpähoidot eivät viivästyisi ja nuorten ja lasten hampaat olisivat paremmassa kunnossa. Ne olisivat yhtä hyvässä kunnossa kuin minun lapsuudessani, jossa alaluokilla haettiin luokasta sinne yläkertaan hammashoitoon, jos et muistanut mennä, ja pureskeltiin punaisia tabletteja ja fluoria purskuteltiin. Mutta sitten kun tämä palvelulupaus laajennettiin koko väestöön, mitä ministerikin puolustaa, niin silloin alkoivat nuorten ja lasten hampaat heikkenemään, kun ei voitu enää keskittyä, vaan 14 kuukautta menee ja oikaisuhoitot jäävät tekemättä ja hampaat heikkenevät, kun yritetään antaa palvelulupaus, jota ei kyetä täyttämään.

No, tämä oli vain esimerkki, arvoisa puhemies, suun terveydestä, mutta samahan koskee kaikkea muutakin terveydenhuoltoa. Se ei koske pelkästään tämäntyyppistä, että mikä kuuluu julkiselle, vaan se koskee myös sitä, että mitä me teemme, mikä on palveluiden sisältö. Nyt pitää alkaa kiinnittämään huomiota sisältöihin, mitä siellä tehdään. Meillä on järjestelmätasolla paljon hukkaa, meillä on tekemisen tasolla hukkaa. En puhu nytten susihukasta, vaikka susipolitiikkakin eduskuntaa puhuttaa monesti, vaan se tarkoittaa sitä, että me käytämme aikaa asioihin, jotka eivät lopulta lisää ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Nyt pitää uskaltaa rohkeasti ottaa kissa pöydälle, tai ei kissaa vaan asiat pöydälle, eikä tyrmätä esityksiä, vaikka ne tulisivatkin väärästä puolueesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio poissa. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

16.00 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Rohkeasti minäkin sitten päätän pitää pienen puheenvuoron täällä aiheesta. — Edustaja Lohi puhui paljon asiaa. On kiistämätöntä, että huoltosuhteen heiketessä ja näitä uusia palveluita ja menetelmiä käyttöön otettaessa sotesektori joutuu myös painavien rahoitustarpeiden kasvaessa väistämättä hakemaan uusia keskusteluavauksia, ja nimenomaan se vaikuttavuus ja keskustelu ovat keskiössä. Tällä esityksellä on hyvä tarkoitus, nimenomaan mitkä ne palveluvalikoiman periaatteista tulevat kaikkein olennaisimmat asiat ovat — palveluperiaate, turvallisuus, vaikuttavuus — ja tällä lainsäädännöllä on varmasti sellainen pitkän kantaman ajattelu. Tässä myös pystytään varmasti näissä soteresursseissa kriittisiin ja oikein vaikuttaviin palveluihin kiinnittämään huomiota tulevaisuudessa ja myös antamaan avaimia hyvinvointialueille oman toiminnan kehittämiseen. Kaiken kaikkiaan tämä on toivottava asia, joka selkeyttää palveluiden tuottamista myös alueilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kaarisalo.

16.02 **Riitta Kaarisalo sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aivan ensi alkuun kiitokset ministerille tämän lainsäädännön esittelystä. Tämän esityksen mukaan terveydenhuoltolaissa ja sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin periaatteista, joiden mukaan palvelujen ja menetelmien kuulumisen palveluvalikoimaan ja niiden pois rajaaminen toteutetaan julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kuten todettiin, palveluvalikoimaan kuulumisen ja kohdentamisen periaatteet edistäisivät palvelujen vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta. Tämän lainsäädännön tavoitteenahan on todella lisätä palveluvalikoimaa koskevien valintojen avoimuutta ja hyväksyttävyyttä sekä kansallisesti että palvelujen järjestämisen ja toteuttamisen tasolla, ja näitä tavoitteitahan sinänsä voidaan pitää aivan kannatettavina. Kyllä minun mielestäni ihan relevantti huomio ja tosiasia on sekin, että kyllä meidän täytyy kyetä myös keskittämään resursseja esimerkiksi sellaisiin hoitomuotoihin ja palveluihin, joiden vaikuttavuus on aidosti todennettavissa, koska tämä on tietenkin ihan taloudellisten resurssien kustannusvaikuttavuudenkin näkökulmasta aivan oleellista.

Mutta on muutama yksityiskohta, joihin tässä vaiheessa haluaisin kiinnittää huomiota:

Ensinnäkin näiden taloudellisten vaikutusten suuruus riippuu olennaisesti siitä, miten periaatteita sitten käytännössä tullaan soveltamaan. Eli tämä periaatteiden säätäminen itsessään ei laukaise merkittäviä välittömiä muutoksia julkistaloudellisiin menoihin ja tuloihin. Täällä hallituksen esityksessähän arvioidaan, että mahdolliset palveluvalikoiman rajaamisen seurauksena vapautuvat resurssit todennäköisesti käytetään painotusten muutoksena muuhun palveluvalikoimaan kuuluvaan toimintaan ja siten ehdotettujen periaatteiden soveltaminen voi muuttaa resurssien kohdentamista mutta todennäköisesti ei tuota suoria säästövaikutuksia, ja on todettava, että on erinomaista, jos näin todella on, sillä muussa tapauksessahan periaatteet uhkaavat heikentää julkista sotepalvelujärjestelmää ja sen rahoitusta, ja tämä ei tietenkään ja toivottavasti ole tämän lainsäädännön lähtökohtana.

Mutta sitten muutama huomio toimeenpanoon. Siinä on nähtävissä riskejä, jos eri asiakas- ja potilasryhmien ominaisuuksia ja erityistarpeita ei kansallisessa tai alueellisessa soveltamisessa tunnisteta. Palveluvalikoimaa saatetaan tällöin rajata tai kohdentaa epätarkoituksenmukaisella tavalla. Tähän voi sisältyä myös se riski, että jollakin hyvinvointialueella periaatteita ei sovelleta kokonaisharkintaan perustuen vaan

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

nimenomaan kustannusten perusteella. Näiden riskien välttämiseksi olisikin keskeistä myös tunnistaa, ettei tätä tarveperiaatetta ja vaikuttavuuden periaatetta tule tulkita yksioikoisesti, vaan niin, että myös tosiasiallisesti kaikkia palveluvalikoiman periaatteita eli tarveperiaatetta, turvallisuutta, vaikuttavuutta, kustannusvaikuttavuutta sekä yhdenvertaisuutta ja ihmisarvon loukkaamattomuutta tulisi myös soveltaa tämän palveluvalikoiman määrittelyä koskevassa kokonaisharkinnassa. Kyllä tämä tarveharkinnan huomioiminen esimerkiksi myös sosiaalipalvelujen osalta on mielestäni aivan keskeistä, kun tiedetään se, että vaikuttavuuden toteaminen sinänsä voi olla haasteellista, koska tarpeet ovat hyvin pitkälti yksilöllisiä ja se, mikä on vaikuttavaa yhdellä, ei välttämättä ole sitä sitten toisella.

Mutta ehkä viimeisenä huomiona totean vielä sen, että nämä periaatteet itsessään eivät tuota lisäarvoa, mikäli tämä vastuunjako, päätöksentekotasot ja periaatteiden keskinäinen punninta jäävät soveltaville epäselviksi, ja ilman tämmöistä kansallista sisältöohjausta, konkreettisia soveltamisohjeita sekä riittäviä rakenteita näiden periaatteiden käytännön merkitys jää vähäiseksi.

Mutta oikeastaan, arvoisa rouva puhemies, tällaisilla huomioilla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

16.06 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Olisin kysynyt muutaman kysymyksen vain, ja lainaan tässä kollega Kiurua, joka aina sanoo valiokunnassa, että ilman sarvia ja hampaita — otatte sitten tämän niin tai ei. Tuo on jäänyt minulle käyttöön täältä eduskunnasta. Valiokuntakollegat täällä tietäen hymähtivät. Monesti se tarkoittaa juuri niitä.

Tässä edustaja Kaarisalo jo puhui tästä, ja hallituksen esityksessä sanotaan näin: ”Mahdollisen palveluvalikoiman rajaamisen seurauksena vapautuvat resurssit todennäköisesti käytetään painotusten muutoksina muuhun palveluvalikoimaan kuuluvaan toimintaan. Siten ehdotettujen periaatteiden soveltaminen voi muuttaa resurssien kohdentamista, mutta ei tuota todennäköisesti suoria säästövaikutuksia.” Tästä olisin kysynyt, onko mitään tarkempaa infoa, kun siinä on kuitenkin mainittu, että voi tulla jotain. Tuo on vähän silleen yleisesti, kun ihmisiä tietysti kiinnostaa tässä Palko-asiassa tämä, vaikuttaako se palveluiden saatavuuteen.

Sitten minä olisin kysynyt vielä toisesta asiasta, mistä täällä puhui jo toinenkin ihminen äsken. Tässä oli hyvin kirjoitettu näistä vähähyötyisistä hoidoista, joista edustaja Väyrynen on paljon puhunut täällä salissa ja olen kuullut monta puheenvuoroa viime vuosina. Olisin kysynyt siitä, onko tähän mitään enempää. Tämä olisi tosi tärkeä asia saada kuntoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin hyvä, että tarkastellaan asioita etukäteen, mitä palveluita tarjotaan missäkin ja tehdäänkö yhteistyötä. Se on aivan luonnollista ihmisen toiminnassa, että suunnitellaan etukäteen. Mutta pikkuisen vierastan sitä ajatusta — kun kuitenkin se ihminen, joka terveyskeskukseen tai sairaalaan menee jonkun vaivan takia, kun hän haluaa apua ja helpotusta siihen tilanteeseen, mihin hän on joutunut — jos palveluvalikoima alkaa olla sitä, että ei pystytty

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

hoitamaan eikä edes auttamaan ihmistä. Hyvin paljon on Suomessa esimerkkejä. Olen itsekin havainnut, ja minulle on moni kertonut niistä omista kohtaloistaan, että ei ole saanut apua vaivaan, ja se on pahimmillaan aiheuttanut valtavaa vahinkoa sitten tulevia päiviä varten.

Toivon, että suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä vihdoin ja viimein alkaisi kääntyä sitä kohti, että olennaistahan tässä terveydenhuollossa nähdäkseni on — koskee sosiaalihuoltoa ja terveydenhuoltoa, koko tätä kokonaisuutta, mitä ihminen tarvitsee sitten, kun kaikki asiat eivät terveyden osalta ole hyvin — lääkäriin pääsy. Jokainen meistä on joutunut joskus lääkäriin turvautumaan jonkun sairauden tai kivun takia esimerkiksi. Itsekin olen sen kokenut aika monta kertaa. Onneksi on ollut hyvä tuuri, niin että on sattunut aina hyvän lääkärin kohdalle ja on löytynyt apu siihen vaivaan, mutta liian moni suomalainen ihminen joutuu törmäämään tilanteeseen, jossa ei ole sitä apua, ja siitä on aiheutunut valtavia vahinkoja.

Toivon, että te, arvoisa ministeri, olette ottanut jämäkästi asioita haltuunne. Toivon, että viette sitä viestiä eteenpäin esimerkiksi vanhusten osalta. Moni vanhus tuolla maaseutukunnissa joutuu kärsimään kovia kipuja, elämään hyvin vaikeissa olosuhteissa oman terveyden takia, ja apua on hyvin vaikea saada. Toivon, että tähän asiaan kiinnitetään huomiota. Pitää muistaa, että ne ihmiset, jotka ovat eläkeläisiä ja korkean iän saavuttaneita henkilöitä, ovat tätä Suomea rakentaneet oman elämänsä aikana vuosikymmeniä. Kyllä he ovat ansainneet arvokkaan vanhuuden ja hyvän hoivan, niin että ei tarvitse kipuja kärsiä. Jos tarvitaan vaikka polvileikkaus, niin hän pääsee leikkaukseen. Yhtenä esimerkkinä voi mainita jonkun polvinivelproteesin, kun leikataan tekonivel polveen. Kun se laitetaan ajallaan ja hyvin, niin hän todennäköisesti menestyy niin, että pääsee takaisin jaloilleen kunnolla, ja kun ihminen liikkuu, niin yleensä muukin terveys paranee.

Toivon, arvoisa ministeri, että te tartutte edelleen jämäkästi näihin asioihin ja viette asiaa oikeaan suuntaan, koska kun ihminen apua tarvitsee, niin silloin sitä pitää hänelle antaa riippumatta siitä, onko sitä palveluvalikoimassa mainittu tällä terkkarilla. Okei, jos ei sillä terkkarilla sitä apua saa, vietäänkö sitten naapurikunnan puolelle, jos semmoinen on. Mutta apua pitää saada silloin, kun sille on tarve.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Kokko.

16.11 **Jani Kokko sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Minua on politiikassa ohjannut aina yksi selkeä periaate, ja se on se, että veronmaksajien rahat ovat vain lainassa meillä päättäjillä ja niitä täytyy käyttää huomattavasti vastuullisemmin kuin omia varoja, ja mitä tulee julkisesti tuotettuihin palveluihin, katsoa, että ne on mahdollisimman tehokkaasti järjestetty ja tarvittaessa tukeuduttu järjestöjen ja yritysten apuun niiden tuottamisessa.

Ehkä tässä suhteessa on pakko yhtyä tähän edustaja Lohen varsin mainioon puheenvuoroon nimenomaan tästä hyvinvointivaltion palvelulupauksesta ja mitä me pystymme täyttämään. Sain kunnian olla Keski-Suomen hyvinvointialueen ensimmäinen aluevaltuuston puheenjohtaja viime kaudella, ja kyllä täytyy sanoa, että useasti joutui pohtimaan sitä, kuinka hyvin me tämän palvelulupauksen, jonka hyvinvointivaltio on erityisesti sotepalveluiden osalta antanut, pystymme täyttämään ja missä on oikeasti se vaikuttavuus. Meillä on tietyt taloudelliset resurssit ja meillä on tietyt henkilöstöresurssit, jotka määrittelevät sitä palveluvalikoimaa ja palveluiden saatavuutta, ja samanaikaisesti

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

kun me sitten siellä hyvinvointialueilla yritämme täyttää tätä palvelulupausta, jota ei realistisesti edes voi täyttää, avi heittelee sitten meille uhkasakkoja, kun sitä ei kyetä täyttämään — tilanne on vähän yhtä absurdi kuin se, että kunnille laitetaan työttömistä sakkomaksuja sen sijaan, että niitä sakkomaksuissa olevia euroja voitaisiin käyttää niihin itse työllistymispalveluihin.

Siinä mielessä kyllä suhtaudun positiivisesti tähän, että pystyisimme laajasti ja ennen kaikkea pitkälle tulevaisuuteen pohtimaan sitä sosiaali- ja terveystalouden palveluvalikoimaa ja miten se parhaimmalla mahdollisella tavalla nimenomaan sen vaikuttavuuden näkökulmasta pystyisi takaamaan suomalaisille ne hyvät palvelut, mitä meillä tavallaan on resurssien puitteissa tarjota. Kyllä edustaja Lohi tosiaan hyvin kuvasi tätä dilemmaa, mikä meillä on tässä, että kansalaiset luottavat siihen, kun hyvinvointivaltio on antanut lupauksen, että näin ja näin teidät tullaan hoitamaan, ja sitten kun kaikilla hyvinvointialueilla tai yhteiskunnassa se ei ole mahdollista, niin totta kai kansalaiset kokevat pettymystä siihen yhteiskuntasopimukseen, mikä heidän kanssaan on tehty. Toivon, että tässä päästäisiin semmoiseen hyvään ja analyyttiseen keskusteluun yli ideologisten juoksuhautojen ja katsottaisiin pitkällä tähtäimellä suomalaisen hyvinvointivaltion tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

16.14 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan on varsin tervetullut tällainen lakiesitys, jossa palveluvalikoiman periaatteet määritellään. Toki, vähän mitä lausuntokierroksellakin on tullut palautetta, ollaan vielä aika yleisluontoisella tasolla, ja niin kuin edustaja Lohi tenhoavassa puheenvuorossaan mainitsi, tästä pitää päästä vielä pitkälle eteenpäin.

Toinen viittaus edustaja Lohen puheenvuoroon: Tietenkin ehkä hammashoito on nykyään muutakin kuin tarkastuksia ja paikkauksia, ja minulle välitettiin kutsu teille toimitettavaksi keskisuomalaiseen julkiseen hammashoitoon tutustumiseksi. Eli siellä tehdään kyllä paljon muutakin kuin pelkästään tarkastuksia, ja ihan semmoinen yksioikoinen asia tämä hammashoidon kokonaisuuskaan ei ole, pitääkö se tehdä Kelakorvauksilla vaiko sitten osittain tai isoiltakin osin julkisella puolella.

Sitten itse tähän esitykseen, mitä minäkin tervehdin innolla:

Me puhutaan paljon palveluvalikoimasta ja siitä, mitä sinne pitäisi kuulua ja mitä ei, ja semmoinen pikkuisen ehkä näin käytännön työntekijän kannalta harmillinen kanta on se, mikä jossain siellä lakiesityksessä mainittiinkin, että on jollakin lailla hankala poistaa palveluvalikoimasta asioita, mitkä siellä ovat. Sinänsä tämä periaate, missä nämä nimenomaan määritellään sinne valikoimaan kuulumisen eikä suinkaan poistamisen suhteen, on tervetullut, mutta täytyy muistaa, että maailma muuttuu ja meillä tehdään paljon tutkimusta, ja käytäntö on osoittanut, että meillä ajaudutaan tilanteisiin, joissa meidän oikeasti pitää harkita, eli jos me halutaan tämän järjestelmän kestävyyttä miettiä, niin meidän pitää oikeasti miettiä myös asioita, joita me emme ehkä enää tee julkisen järjestelmän piirissä. Siihen toivon, että meillä lainsäätäjinä riittää rohkeutta ja toisaalta tekniikkaa, että me pystytään se teknisesti jotenkin toteuttamaan.

Se, miksi otan tämän esille, liittyy näihin vähähyötyisiin hoitoihin, mihin ainakin edustaja Lohi ja edustaja Merinen, jopa allekirjoittaneen mainitenkin, viittasivat, ja se on erittäin tärkeä kokonaisuus tässä. Se, millä pystyy hyvin konkretisoimaan tätä ongelmaa,

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

on se, että meillähän tehtiin aivan erinomainen suomalaisten ortopedien, itse asiassa keskisuomalaistenkin ortopedien, tekemä tutkimus tässä maassa tehtävistä vähähyötyisistä operatiivisista hoidoista, ihan tietyistä — taisi olla kuusi nimettyä leikkausta — jotka olivat 2000-luvun alkupuolella ihan yleisesti tehtyjä ja yleisesti hyväksytyjä toimenpiteitä, ja sen jälkeen jokainen yksi toisensa jälkeen on todettu joko hyödyttömiksi tai vähähyötyisiksi. Tämän jälkeen selvitettiin, paljonko näitä tässä maassa tehtiin, ja niitä tehtiin edelleen tuhatmäärin, taisi olla 6 000—7 000 kahden vuoden aikana eri puolilla maata, ja alueitten välillä oli seitsemänkertaisia eroja.

Nyt ollaan siinä ongelmassa, että tässä vaiheessa kun nämä tuhannet leikkaukset oli tehty, ne oli jo osoitettu hyödyttömiksi, ja se on semmoinen asia, johon meidän jollakin lailla pitäisi pystyä sisältöohjauksen kautta puuttumaan, ja mihin itse asiassa lausuntopalautteessakin otettiin kantaa. Eli pelkästään se, että me määritellään jonkun näköinen palveluvalikoima, ei välttämättä riitä, vaan meidän täytyy tässä nykyisessä hyvinvointialuekokonaisuudessa löytää jonkun näköinen tapa kansallisesti ohjata sisältöjä, koska meillä on 21 aluetta, jotka elävät aika lailla omaa elämäänsä, ja nämä ovat jollakin lailla subjektiivisia asioita. Jos me emme pääse kansalliseen ohjaukseen, niin meillä on tietyllä tavalla 21 tai 22 erillistä järjestelmää riippumatta siitä, mikä meidän palveluvalikoima on tai mitkä sen periaatteet ovat, vaan meidän täytyy myös jollakin lailla pystyä määrittelemään, miten me seuraamme niiden periaatteitten noudattamista.

Toinen erittäin hyvä käytännön esimerkki täysin samasta ongelmasta, mihin olen itse asiassa siihenkin tässä salissa monta kertaa viitannut, on meidän ADHD-tilanne. Ottamatta kantaa siihen, ylihoidetaanko sitä vai alihoidetaanko, mutta kun meillä on kymmenenvuotiaita poikia yhdellä alueella neljä prosenttia väestöstä, ketkä saavat lääkitystä, ja toisella alueella 20 prosenttia, niin en missään nimessä usko sitä tilannetta, että se olisi jollakin lailla todellinen ero. Se ei ole missään nimessä ero tämän taudin esiintyvyydessä, vaan siinä, millä periaatteilla sitä hoidetaan.

Tämä on semmoinen asia, mitä meidän oikeasti pitää ruveta pohtimaan, jos me halutaan tämän järjestelmän kantokyky säilyttää. Tämä liittyy myös hukkaan ja vähähyötyisyyteen, nimenomaan siihen, että me pystytään kohdistamaan resurssit oikein. En tämänhetkisessä työkalupakissa oikein tiedä, miten me tästä talosta sitä pystyttäisiin ohjaamaan, mutta olen itse ajatellut, että meillä täytyisi jokaisella hyvinvointialueella olla jonkun näköinen ammattilaisten elin, jonka ainoa tehtävä olisi se, että he katsoisivat, että alueella tehdään suositusten mukaista, kansainväliset suositukset ja kotimaiset suositukset täyttävää toimintaa, ja he lisäksi koordinoisivat sitä alueitten välillä. Sen nimenomaan pitäisi lähteä sieltä alueilta mutta olla jollakin lailla kansallisesti ohjattua.

Miksi tuon tämän asian esille, niin haluan vain korostaa sitä, että palveluvalikoiman määrittäminen on erittäin tärkeätä. Meidän täytyy pystyä se tekemään, meidän täytyy uskaltaa tehdä se, ja meidän pitää uskaltaa ottaa sieltä myös pois asioita. Mitä olen pitänyt esillä, ja ainakin huomasi kollega Lohenkin jossain haastattelussa mainitsevan, niin yksi hyvä esimerkki on miesten sterilisaatiot, että onko se toimenpide, joka meidän pitää julkisilla rahoilla maksaa, ja siitä ovat myös urologiyhdistykset ottaneet kantaa, että se ei missään nimessä kuulu. Näitä riittää kyllä eri aloillakin. Eli kyllä meillä se rohkeus pitää löytyä, koska tämä maailma muuttuu kovaa vauhtia ja palvelutarve kasvaa ja meillä on rahoille varmasti käyttöä, ja pyritään käyttämään ne sillä lailla, että ne vaikuttavat tämän kansan terveyteen. Siihen vahvasti kannustan kaikkia ja uskon, että sinne kaikki haluavatkin, ja uskon, että jossain vaiheessa päästäänkin sinne.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Kiitos ministerille tästä esityksestä. Tämä on hyvä niin sanottu keskustelunavaus, ja jatkan keskustelua mielelläni. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt kun meillä on aikarajoitettu ja 16.35 joudutaan lopettamaan, niin on pakko viedä eteenpäin tätä listaa. — Sieltä edustaja Castrén.

16.20 **Maaret Castrén kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ollut erittäin mukavaa, vähän niin kuin äskeinen Ukraina-puhe, koska meidän ollaan kaikki saman tavoitteen ääressä, että me saataisiin potilaille mahdollisimman hyvää hoitoa. Tämä lakiesityshän, joka on esitelty, nimenomaan toivon mukaan johtaa oikeasti siihen, mitä edustaja Hoskonenkin täällä pyytää, eli hyvää hoivaa ja arvokasta vanhuutta, eikä vain arvokasta vanhuutta, vaan ylipäättänsä arvokasta sairastamista. Niin kauan aikaa kun meillä jopa viisi miljardia vuodessa menee tavallaan hukkaan, kun me tehdään vääriä asioita, me ei tehdä niitä oikea-aikaisesti ja potilaat odottavat, koska meidän järjestelmä ei kunnolla toimi...

Mitä nyt haluan vielä korostaa, kun me puhutaan siitä, että joku leikkaus ei ole vaikuttava, niin se voi olla myös hengenvaarallinen. Potilaita on kuollut polven tähistysleikkauksen komplikaatioihin. Mitkään toimenpiteet eivät ole vaarattomia. Eli oikeasti — nyt puhuu siis professori, ja täällä on väitöskirjantekijäkin paikalla — tieteen merkitys siinä, että me saadaan potilaille vaikuttavaa hoitoa. 30 vuotta sitten leikattiin kaikilta potilailta jotain hermoja vatsalaukun ympäriltä, kun ajateltiin, että se on vatsahaavan syy, kunnes keksittiin, että hetkinen, se olikin pieni bakteeri, minkä jälkeen potilaille syötettiin antibioottikuuri. Mutta näitten muutosten nopeus on liian hidaskin. Ihan niin kuin edustaja Väyrynen sanoi, meidän täytyy uskaltaa, ja se on ammattimaisuutta, että kun saa tiedon siitä, että joku hoito ei ole vaikuttavaa, niin siitä täytyy pystyä luopumaan. Kolme vuotta kesti, että Kirurgisen sairaalan päivystyksessä kirurgit luopuivat mittaamasta peräsuolesta lämpötilaa potilailta, vaikka se oli havaittu ihan turhaksi. Meillä on paljon sellaista, mitä me tehdään, ja kun siitä tulee rutiinia, niin kun me ei tarpeeksi usein tarkastella oikeasti sitä, mitä me tehdään, meille tulee käytänteitä, jotka oikeasti eivät vain ole haitallisia vaan vievät sitten muilta potilailta resursseja, joilla olisi saatavissa vaikuttavaa ja hyvää hoitoa.

Tässä puhuttiin miesten sterilisaatiosta, mutta on myös asioita, jotka meidän täytyy pystyä vaikuttavuuden kautta ottamaan palveluvalikoimaan, esimerkiksi naisten taudit julkisella puolella — aivan huonosti hoidettu homma, että naiset eivät saa apua julkiselta puolelta vaan joutuvat lähes pääsääntöisesti hakeutumaan yksityisille gynekologeille. Tämä on myös miesten asia, koska jos naiset voivat hyvin, niin kotona ja työpaikoilla on paljon kivempää. [Juha Hänninen: Se on just noin!]

Edustaja Lohi puhui siitä, että päätökset ovat vaikeita silloin kun luovutaan jostain, ja siinä nyt korostan kyllä meidän ammattilaisten otetta, että rohkeasti. Sitä voi tehdä pienimuotoisiakin kokeiluja, miltä tuntuu, jos ei tehdäkään enää noin vaan tehdäänkin jollain toisella tavalla, ja opitaan toisiltamme.

Olin todella iloinen, kun edustaja Lohi otti esille tämän hammashuollon, josta ainakin Helsingin kaupunginvaltuutetut tietävät, kuinka paljon minä olen vuosien varrella paasannut, koska Helsingissäkin on valtavan pitkät jonot hammashuoltoon. Meillä on palveluseleitä, jotka eivät toimi, ja nyt on vielä tehty päätös, että julkisen käyttämät rahat

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

eli julkiset kustannukset olisivat jotenkin salaisia. Kyllä mielestäni avoimuus ja luottamus siihen, että meidän verorahat käytetään hyvin, on se, millä me lähdetään liikkeelle.

Olin kirjanjulkistamistilaisuudessa, Kolan—Koivukosken Yhteistyöjohtaminen, ja siinä sanottiin suoraan, ettei Suomen kasvun puute johdu siitä, että meillä ei olisi tarpeeksi resursseja vaan siitä, että me ei tehdä yhteistyötä. Tässä nimenomaan edustaja Lohikin peräänkuulutti sitä, miksi me emme silloin käytä näitä yksityisen hammaslääkäreitä toisella tapaa. Näitä meidän pitäisi löytää, koska henkilöt, jotka puhuvat erittäin vakuuttavasti tästä, että tarpeet eivät kohtaa sitä palvelua, jota me tarjotaan... Nimenomaan näissä nivelkohdissa, kun potilas siirtyy yksityiseltä julkiselle tai julkisella puolella osastolta toiselle, tulee sitä ongelmatiikkaa. Eli se yhteistyö.

Lopuksi: Olen aika vakuuttunut siitä, että me pystyttäisiin huomattavasti paremmin ja tehokkaammin saamaan joka ikinen potilas aikaisemmin hoitoon, jos me ammattilaisetkin oikeasti otettaisiin nyt asiaksemme se, että me tieteen kautta tehdään hyviä päätöksiä, löydetään ne vaikuttavat hoidot ja uskalletaan luopua asioista, jotka eivät ole tuottavia potilaillekaan. Se on yleensä huomattavasti parempi potilaillekin, kun häntä ei hoideta ei-vaikuttavilla tavoilla.

Todellakin tieteentekijänä ja lääkärinä kiitos, ministeri Rydman, tästä esityksestä, joka toivottavasti avaa laajemman keskustelun ja myös ehkä tuo päätöksenteolle osaamista tähänkin taloon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä määritellään näitä periaatteita — tarveperiaate, turvallisuus, vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus ja sitten läpileikkaavina asioina yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuus — ja kun ne on lainsäädännössä määritelty, totta kai on lähtökohtaisesti kannatettavaa ja hyvä rakentaa sitä kautta, koska isosta kuvasta mennään eteenpäin tämän osalta. Sitten kun katsotaan tätä meidän hyvinvointipalvelujen järjestelmää, niin nythän tämä pitäisi olla helpompaa toteuttaa, kun meillä on nyt rajatulla määrällä hyvinvointialueita tämä kokonaisuus kokonaan käsillä, eli siinä mielessä tämä helpottaa — yksityinen puoli tämän lisäksi vielä.

Ensinnäkin tätä mieltä kyllä, kun tässä nyt sosiaali- ja terveyspalvelut ovat hyvin mukana ja sitten tätä ruvetaan katsomaan sillä tavalla, miten tämä toteutuu yhdenmukaisesti eri hyvinvointialueitten ja muitten välillä. Nämä lähtökohdat ovat tässä erittäin hyviä.

No, sitten rupeaa miettimään tässä tätä konkreettisuutta, miten nämä isot periaatteet nyt sitten polutetaan käytäntöön ja miten ne sitten tulevat ohjaamaan käytäntöä tästä eteenpäin. Se on minusta se iso kysymys. Luulen, että näistä isoista tavoitteista ollaan yhtä mieltä, mutta miten tämä polku jatkuu sitten niin, että ne johtavat siihen, että me arvioidaan näitten perusteella, kun tämä on puitelainsäädäntö, mitkä palvelut ovat vaikuttavia ja mitkä eivät ja mitkä kuuluvat palveluvalikkoon? Nämä ovat niitä kysymyksiä. Tämä puitelainsäädäntö antaa mahdollisuuden tehdä nyt näitä kysymyksiä ja panna ammattilaiset miettimään. Kuuntelin tässä erittäin hyviä puheenvuoroja lääkäreiltä ja muilta, jotka ovat tässä itse kädet savessa tehneet tätä, niitä näkökulmia, jotka tässä ovat. Mielestäni tässä on hyvä lähtökohta.

Sitten isossa kuvassa, kun meillä on tällainen tilanne, että julkinen talous on erittäin huonossa tilanteessa ja meidän pitää priorisoida asioita ja pitäisi pystyä säästämään, tämä

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

antaa kyllä työkaluja sen osalta. Tämän palvelulupauksen pitäisi olla meillä niin konkreettinen, että me pystytään sitä vasten kertomaan ihmisille, että tähän tämä hyvinvointiyhteiskunta nyt pystyy, tämä on se ja tämä me toteutetaan, että he pystyvät saamaan sen lupauksen mukaiset palvelut. Tämä on tärkeä asia.

Arvoisa ministeri, kysyisin vielä tässä lopuksi: miten arvellette nyt näiden isojen periaatteiden ohjaavan tätä käytännön jatkotyötä, ja miten nopeasti tulee olemaan käytännössä se seuraava askel sitten tämän perusteella? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi. — Otetaan, jos sopii, nämä kaksi muutakin tästä, elikkä myöskin Valtola ja Kaarisalo saavat puheenvuorot, ja sitten vielä ministerille vastaus, mutta sitten vaihdetaan aihetta. Jos tulee vielä lisää pyyntöjä, niin ne jäävät sitten tuonne myöhemmäksi. — Olkaapas hyvä, Lohi.

16.29 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Rydman, mitä tapahtuu silloin, jos tätä nyt lainsäädännönkin mahdollistamaa palveluvalikoiman määrittelyä ei tehdä ja jos ei lähdetä puuttumaan niihin sisältöihin, kuten täällä edellä muun muassa edustajat Castrén ja Väyrynen viisaasti ovat todistaneet? Silloin tehdään kaavamaisia leikkauksia hyvinvointialueilta, kun ei ole oikein työkaluja antaa — ei ole antaa työkaluja sinne, niin tehdään rahoituslakimuutoksia, että leikataanpa teiltä vain rahaa, tai nostetaan asiakasmaksuja. Mitä silloin käy, kun nostetaan asiakasmaksuja? Meillä on jo nytten, ennen hallituksen päättämää seuraavaa nostoa, Euroopan korkeimmat asiakasmaksut, puhumattakaan Pohjoismaitten tasosta. Ihmisistä alkaa tuntumaan, että he eivät pääse hoitoon, ja sitten kun he pääsevät, niin heillä maksetaankin se hoito kahteen kertaan: ekana verorahoilla ja sitten vielä toiseen kertaan asiakasmaksuilla. Eihän semmoinen peli vetele.

Kyllähän tässä joku tolkkua pitää olla, että aletaan katsoa kokonaisuutta, miten tämä saataisiin semmoiseksi, että meillä on kaikki resurssit ohjatusti käytössä, ja lopetetaan se tervanlasku. Mitä tarkoitan tervanlaskulla? 1700-luvullahan tarinassa se lääkäri laski tervaa ampumahaavoihin, mutta sitten kun sillä loppui se terva ja se huomasi, että potilaat alkoivat voimaan paremmin, niin se lopetti sen tervanlaskun. Nyt pitäisi lopettaa se tervanlasku ja katsoa, mitkä hoidot oikeasti ovat vaikuttavia ja miltä osin meillä tässä julkisen talouden kokonaistilanteessa kannattaa lähteä lisäämään ihmisten omaa vastuuta hyvinvoinnista ja terveydestä, kun se on väistämättä edessä, eli mikä on semmoinen osa-alue, jossa ihmiset kykenisivät sen tekemään, niin että ketään ei jätetä heitteille ja kaikki tulevat kuitenkin hoidettua, eikä niin, että nostetaan vain asiakasmaksuja ja pidetään palvelulupaus sellaisena, että kukaan ei pysty sitä toteuttamaan, ja kaikki ovat pettyneitä ja hommat menevät huonoon suuntaan. Kenen tämä pitää tehdä? Täällä minusta hyvin Castrén totesi ja todisti.

Nyt ministeri on tuonut tänne puitelainsäädännön. Näin pitääkin tehdä. Periaatteet pitää lainsäädännöllä tehdä. Sitten poliitikkojen tehtävä valtakunnan tasolla: ministeriö on ministerijohtoinen organisaatio, ja se lähtee johtamaan tätä prosessia ja huolehtii vaikuttavan hoidon prosesseista, että ne toimivat ja ne menevät juuri niin kuin täällä Väyrynen erinomaisesti kertoi — Väyrysethän ruukaavat puhua viisaasti, eivät aina kaikki, mutta yleensä. Juuri näin pitää lähteä tekemään, eli johdetaan poliittisesti, mutta sisältöihin liittyvät ratkaisut, mitkä hoidot ovat vaikuttavia ja mikä voisi olla palveluvalikoima, pitää tehdä niitten asiantuntijoiden ohjauksessa, eikä sinne pidä mennä poliitikkojen. Tässähän

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

ministeriön valmistelussa tuli semmoinenkin pieni sivupolku, joka oli virhe, että siellä alettiin sanomaan, että sitten tätä priorisointia tekevät aluevaltuustot tai -hallitukset. Ei, ei, ei, niitten ei pidä lähteä koskemaan tähän, vaan pitää olla lääketieteen asiantuntijat, jotka koskevat. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

16.33 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Itsekin ehkä osallistun tähän tulevaisuuden visiointiin palveluvalikoimaan liittyen ja siihen, miten meidän pitää tulevaisuudessa meidän terveydenhuoltoa kehittää.

Jos me katsotaan näitä vähähyötyisiä hoitoja tai hoitoja, joista voi olla hyötyä, mutta tietyissä tilanteissa ne ovat jopa hengenvaarallisia: Otan esimerkiksi vaikka tekonivelleikkauksen ylipainoisella potilaalla, mitä ei pidä lähteä tekemään kuin aivan poikkeustapauksissa. Tällä hetkellä tiedän ainakin muutamia tapauksia, joissa ortopedi on todennut, että polvea ei leikata vaikean ylipainon takia. Sitten potilas hakeutuu toiselle hyvinvointialueelle leikkaukseen, ja siellä rima on asetettu matalammalle. Leikkaus tehdään, ja sen jälkeen alkaakin sitten monen kuukauden komplikaatioitten hoito, joiden hintalappua mitataan kymmenissä- tai sadoissatuhansissa euroissa sille kotihyvinvointialueelle, joka on tehnyt sen järkevän päätöksen, että ei leikkausta tehdä, ja naapurihyvinvointialue tai joku toinen toimija on tämän leikkauksen sitten tehnyt.

Tämä vaatii just sitä kansallista koordinaatiota, josta edustaja Väyrynen puhui ja johonka suuntaan ehkä tämä lakiesityskin tulee meillä tulevaisuudessa viemään, mutta siinä on paljon tehtävää vielä siihen, että kriteerit olisivat samat alueilta ja tätä kautta myös sitten kustannuksia pystyttäisiin alentamaan ja samalla sitten pitämään ehkä paremmin huolta ihmisten terveydestäkin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

16.35 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan kiinnitän tässä huomiota nyt palveluvalikoiman periaatteiden osalta kahteen asiaan, ja kun ministerikin on paikalla vielä toivottavasti kolmen minuutin ajan, niin haluan muutaman seikan tuoda esille.

Ensinnäkin tästä tarveperiaatteesta: Tämähän on keskeinen osa jo nykyään voimassa olevaa järjestelmää, ja ihan arkijärki mutta myös tutkittu tieto ovat todistaneet meille sen, että mitä paremmin tarpeisiin vastaavat, oikeaan aikaan annetut palvelut toteutuvat, niin ne tuovat sitten myös todellista säästöä pidemmällä aikavälillä, kun ne vähentävät näitten raskaampien palvelujen tarvetta. Tiedetään, että esimerkiksi tänä päivänä sosiaalipalveluissa tämmöistä toteutumaton palvelujen tai tuen tarvetta on erityisesti lapsiperheitä tukevien palvelujen, sosiaalityön ja toisaalta myös ikäihmisten arjen palvelujen osalta. Tässä yhteydessä haluan nostaa esille sen huolen, että nyt kun esimerkiksi sosiaalipalveluihin kohdennetaan tämä 100 miljoonan leikkaus, niin on aidosti olemassa vakava riski esimerkiksi näiden perheneuvolojen osalta, jos niistä todella poistuu tämä lakisääteisyys. Kun me tiedetään se, että hyvinvointialueilla nykyiselläänkin leikataan ja karsitaan käytännössä nimenomaan niitä ei-lakisääteisiä palveluja, kun ne rahat eivät meinaa riittää edes näihin lakisääteisiin, niin kun ajatellaan sitä todennäköisyyttä, ettei sitten tämänkaltaista palvelua nimenomaan lakkautettaisi sen takia, että se ei ole lakisääteistä, vaikka se lakkauttaminen voisi olla kuinka järjetöntä tahansa,

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

mutta nämä talouden realiteetit ovat tällaisia, niin tämä riski on ihan aito. Toivoisin, että sitä mietitään.

Sitten toinen koskee tätä turvallisuusperiaatetta. Haittatapahtumiahan esiintyy Suomessa joka kymmenennellä hoitojaksolla, ja on arvioitu, että lähes 20 prosenttia potilaista altistuu nimenomaan lääkehaitalle sairaalahoidon aikana ja että nämä lääkehaitat aiheuttavat jopa neljänneksen iäkkäiden potilaiden erikoissairaanhoidon päivystyskäynneistä. Tämä myös aiheuttaa ihan merkittäviä kustannuksia myös tänne terveydenhuollon kentälle. Jäin miettimään sitä, että kun tämä turvallisuusperiaate on jo nykyiselläänkin käytössä, niin mikä se ajatus on siitä, millä tavalla nyt tämä uudistettava lainsäädäntö tätä tilannetta nykyisestä parantaisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten ministerille puheenvuoro, olkaapa hyvä, 5 minuuttia enintään.

16.38 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa käydään usein tulisia debatteja, enkä halua niitä debatteja ollenkaan halveksua, koska politiikassa niille on paikkansa, ja jollei olisi yhteiskunnallista vastakkainasettelua, niin silloin ei poliitikkoja mihinkään tarvittaisikaan. Tämän sanottuani totean sen, että tämä keskustelu, mitä on käyty, on epätavallisen laadukasta ja älyllisesti palkitsevaa. Se johtuu varmasti myöskin osaltaan siitä, että täällä salissa on ollut läsnä niin erinomainen, asiantunteva joukko keskustelemassa tästä yhteiskunnallisesti hyvin merkittävästä aiheesta eli siitä, millä palvelulupauksella tämä suomalainen yhteiskunta jatkaa tulevaisuuteen, jossa joudumme kiinnittämään yhä enemmän huomiota siihen, että resurssit ovat mahdollisimman tehokkaassa käytössä.

Luin taannoin edustajien Castrén ja Väyrynen yhteishaastattelun eräästä lehdestä, ja pidin sitä erittäin ansiokkaana. Muistaakseni olin samaa mieltä suunnilleen kaikesta siitä, mitä siinä haastattelussa sanoitte. Arvioitte erittäin osuvasti sitä, millä tavoin tulevaisuuden resursseja tulee kohdentaa nimenomaisesti niihin vaikuttavimpiin hoitoihin ja kuinka se on sekä taloudellisesti että inhimillisesti ainut oikea valinta.

Ilahduin kovasti myös siitä, kuinka sosiaalidemokraattien edustaja Kokko totesi, että kaikki verorahat ovat poliittisilla päättäjillä vain veronmaksajilta lainassa ja niitä tulee sen takia käyttää erityisen vastuullisesti. Toivottavasti tämä ajattelu yleistyy tässä salissa ja valtavirtaistuu. [Puhuja naurahtaa] Se oli erinomaisen mukavaa kuultavaa.

Tosiaankin, niin kuin on useissa puheenvuoroissa käynyt esille, tähän ei ole sellainen lakiesitys, jolla nyt sinänsä itsessään palveluvalikoimaa muutettaisiin mihinkään, mutta tämä antaa selkänöjan niille ammattilaisille arvioida asiaa myöskin sellaiselta lainsäädännölliseltä pohjalta, joka antaa heidän arvioilleen vaikuttavimmista hoidoista ja oikeista hoitotoimenpiteistä tukevamman lainsäädännöllisen pohjan. Totuushan on se, että kyllähän siis tälläkin hetkellä lääkärit jatkuvasti joutuvat arvioimaan sitä, mitä hoitoja tehdään, mikä on kannattavaa ja mikä on sitä vaikuttavinta, mutta kyllä se on lääkärille ja niille paikallisillekin päätöksentekijöille paljon mukavampi tehtävä, jos myöskin lainsäätäjät jollakin tavalla määrittää sen tahtotilan ja ne yleiset periaatteet. Se antaa silloin tukevamman selkänöjan.

Mutta on kyllä niin, että nämä kysymykset ovat siinä määrin yhteiskunnallisesti ratkaisevia, että näistä joudutaan varmaan käymään paljon laajempaa keskustelua. Tämä on hyvä avaus, ja hyvä, että saadaan tämä lainsäädäntö aikaan, mutta olen kyllä

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

vahvasti sillä kannalla, ettei se oikeastaan tähän jää, että kyllä me tarvitaan seuraaviakin askeleita ja vielä paljon aktiivisempaa yhteiskunnallista keskustelua siitä, mikä se hyvinvointiyhteiskunnan palvelulupaus todella on. Että sen, minkä lupaamme, myöskin annamme, mutta toisaalta varmistamme sen, että se, mihin julkisia rahoja käytetään, on sitä kaikkein vaikuttavinta ja eniten terveyshyötyjä tuottavaa toimintaa.

Edustaja Merinen kysyi vielä, mikä tämä varsinainen mekanismi tässä on. Siis kyse on siitä, että tällä lakiesityksellä ei itsessään ole suoria budjettivaikutuksia, mutta arvioimme, että tämän lainsäädännön myötä resursseja saadaan paremmin ohjattua niihin vaikuttavimpiin ja toisaalta myöskin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, joilla taas pitkällä tähtäimellä on sitten myöskin kustannuksia säästävää vaikutusta. Millä aikataululla se tapahtuu — mitä edustaja Lyly kysyi — niin se on sitten ehkä semmoinen kumulatiivinen kysymys, että mitä enemmän aikaa kuluu, sitä paremmin sitten ne kumulatiiviset hyödyt myöskin näkyvät.

Sitten jos vielä lyhyesti viitataan siihen, mitä edustaja Lohi omassa hyvin taitavassa puheenvuorossaan käsitteli, eli tähän aikuisten julkiseen hammashuoltoon. Tässä tullaan nähdäkseen hyvinkin tämän asian ytimeen. Eli jos ajatellaan vaikkapa suun terveyttä, niin sillähän on kyllä erittäin hyvä terveysvaikuttavuus, koska jos suu on hoitamatta, niin se näkyy äkkiä diabeteksena, verisuonissa ja muina sairauksina, sydänsairauksina, joiden hoito tulee sitten huomattavan kalliiksi. Sen vuoksi siitä suun terveydenhuollosta on kyllä syytä pitää huoli. Miten se parhaiten toteutetaan, se on sitten oma kysymyksensä. Sekä julkisella että yksityisellä terveydenhuollolla on varmasti paikkansa. Yli vuoden jonotusajat julkiseen terveydenhuoltoon ovat totta kai aivan liian pitkiä, mutta ei se paremmaksi silläkään muutu, että se julkinen hammashoito sieltä poistuu kokonaisuudessaan, vaikka epäilemättä tietysti yksityistä hyödyntämällä palveluseleiden ja muiden muodossa voidaan asiaa myöskin helpottaa.

Aika loppuu, ja asiaa olisi paljon, mutta eduskunta pääsee tätä lakiesitystä sitten valiokuntakäsittelyn puitteissa käsittelemään, ja jatkamme tästä asiasta varmasti muillakin foorumeilla. — Kiitokset.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 86/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Marttinen, olkaapas hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Keskustelu

16.43 **Työministeri Matias Marttinen** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, kunnioitettu rouva puhemies! Tässä, hyvät kansanedustajat, kyseessä on siis hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi.

Ensinnäkin hallitus siis päätti viime syksynä budjettiriihessä helpottaa työttömyysturvalla opiskelua mahdollistamalla yli 25-vuotiaiden työttömien osalta nykyistä laajemmin avoimia yliopisto-opintoja ja avoimia ammattikorkeakouluopintoja. Selkeänä tahtotilana oli se, että osaamista voisi vapaammin kehittää myös työttömyysjakson aikana. Tämä tultaisiin nyt toteuttamaan eduskunnan käsiteltäväksi annetulla hallituksen esityksellä.

Tiedämme sen, että työllisyystilanne on ollut haastava viime vuosina, ja moni ymmärrettävästi pohtii, millaisin keinoin voisi osaamistaan kehittää. Hallitus pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen nyt helpottamalla edellytyksiä opiskella. Tämä on yksi toimi, jolla hallitus helpottaa työttömien mahdollisuuksia esimerkiksi päivittää tai kehittää osaamistaan ja sen kautta taas vastaavasti löytää työtä. Esityksen tavoitteena onkin selkeyttää työttömien opiskelumahdollisuuksia ja vähentää työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin liittyvää hallinnollista työtaakkaa.

Muutoksia tehtäisiin työttömyysturvalakiin, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin ja kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin. Työttömyysturvalain muutokset ansiopäivärahaoikeudesta tulisivat sovellettaviksi myös työmarkkinatuen ja peruspäivärahan toukokuun alussa korvanneeseen yleistukeen.

Työttömyysturvalain muutos on esitetystä muutoksista keskeisin. Jatkossa siis 25 vuotta täyttäneellä työttömällä olisi mahdollisuus opiskella avoimia korkeakouluopintoja yliopistossa, ammattikorkeakoulussa, kansalaisopistossa ja kesäyliopistossa työttömyysetuutta menettämättä. Opinnoista ei tarvitsisi myöskään ilmoittaa työvoimaviranomaiselle. Turha byrokratia siis kevenee ja vähenee.

Työttömyysturvalain muutos poistaisi työnhakijalta epävarmuuden siitä, mikä vaikutus hänen aikomillaan opinnoilla on työttömyysturva-oikeuteen. Toivon, että tämä kannustaa työttömiä aloittamaan opintoja. Vaikka kyseessä olevat opinnot eivät nykyisinkään yleensä ole esteenä työttömyysetuuden saamiselle, juuri opintoihin liittyvä selvittely on luonut epävarmuutta ja voinut myös estää opintojen aloittamisen.

Nykyisin avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysetuutta koskee 25 vuotta täyttäneiden työttömien osalta viisi eri säännöstä. Samalla kun työttömyysturvalakiin tehtäisiin edellä mainitsemani muutos, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista ja kotoutumisen edistämisestä annetusta laista kumottaisiin säännökset, jotka koskevat näiden samojen opintojen tukemista työttömyysetuudella työvoimaviranomaisen harkinnan perusteella. Näillä muutoksilla pyritään mahdollisimman yksinkertaiseen kokonaisuuteen.

Esityksen taloudelliset vaikutukset on arvioitu vähäisiksi. Esitettyihin muutoksiin sisältyy kuitenkin riskejä siitä, että työttömyysetuudesta muodostuisi opintotukea korvaava etuus, jos avoimista korkeakouluopinnoista muodostuisi tutkinto-opiskelua korvaava opintopolku. Hallitus on kuitenkin arvioinut nämä riskit pieniksi, ja riskejä on pyritty myös rajoittamaan erityisesti ehdotetulla 25 vuoden ikärajalalla. Tämä rajaisi

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

nuorimmat, vielä ensimmäistä tutkintoaan vaille olevat nuoret pois muutosten soveltamisalasta.

Rouva puhemies! Jos eduskunta hyväksyy nämä muutokset, joita esitämme, ne on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian, jotta jo alkusyksystä alkavat opinnot olisivat näiden muutosten piirissä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.47 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä, jolla helpotetaan työttömyysturvalla opiskelua. Sen tavoitteena on, että yli 25-vuotias työtön työnhakija voisi jatkossa opiskella avoimia korkeakouluopintoja ilman pelkoa työttömyysturvan menettämisestä. Kyse on siis ennen kaikkea siitä, miten suhtaudumme oma-aloitteisuuteen, osaamisen kehittämiseen ja työnhaun tukemiseen. Työllistymistä tukevan tekemisen tulee aina olla kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Suomalainen työelämä muuttuu nopeasti. Monella alalla osaamisvaatimukset kasvavat ja työn hakeminen ilman ajantasaista osaamista voi olla vaikeaa. Tässä tilanteessa jokainen mahdollisuus päivittää omaa osaamistaan on arvokas. Tämä esitys lähtee liikkeelle ajatuksesta, että järjestelmän ei pidä rangaista aktiivisuudesta vaan tukea sitä. Kun työtön työnhakija haluaa käyttää aikaansa opiskeluun ja osaamisensa kehittämiseen, yhteiskunnan tehtävä ei ole asettaa tälle tarpeettomia esteitä. Nykytilanteessa työttömyysturvajärjestelmä on ollut suotta monimutkainen ja passivoiva. Lyhyet opinnot ovat sallittuja, mutta pidemmät kokonaisuudet voivat johtaa väliaikaisen työttömyysturvan menetykseen. Tämä aiheuttaa turhaa epävarmuutta ja byrokratiaa. Siksi korjaamme tätä ongelmaa. Jatkossa avoimilla korkeakouluopinnoilla ei olisi vaikutusta työttömyysturvaan yli 25-vuotiaiden osalta eikä opintoja tarvitsisi erikseen ilmoittaa viranomaisille. Tämä selkeyttää järjestelmää, vähentää hallinnollista työtä ja antaa ihmisille varmuuden siitä, että omaehtoinen osaamisen kehittäminen on mahdollista.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että tämä uudistus ei muuta työttömyysturvaa opiskelun väyläksi työnhaun sijaan. Työnhakijan velvollisuudet säilyvät ennallaan. Jatkossakin työtä on haettava, sitä on oltava valmis ottamaan vastaan ja työllistymistä edistäviin palveluihin on osallistuttava. Kyse ei siis ole passiivisuudesta vaan aktiivisen työnhaun tukemisesta.

On myös huomattava, että avoimet korkeakouluopinnot ovat pääsääntöisesti lyhytkestoisia. Tämä tarkoittaa, että vaikutukset työnhakuun ovat rajallisia ja opiskelu on mahdollista sovittaa yhteen aktiivisen työnhaun kanssa. Avoimet opinnot voivat toimia väylänä tutkinto-opintoihin ja nopeuttaa myöhempää opiskelua, kun suorituksia voidaan hyväksilukea. 25 vuoden ikäraja on osana esitystä juuri siksi. Työttömyysturvalla opiskelun ei tule olla taloudellisesti opintotukea houkuttelevampi vaihtoehto, eikä mahdollisesta sivutoimisesta opiskelusta pidä tulla tosiasiallisesti päätoimista. Työttömyysturva on ensisijaisesti työllistymistä varten.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus on askel kohti joustavampaa, kannustavampaa ja selkeämpää järjestelmää. Se tukee omaehtoista aktiivisuutta, vähentää turhaa byrokratiaa ja vahvistaa osaamista. Samalla meidän on kuitenkin huolehdittava siitä, että järjestelmä pysyy oikeudenmukaisena ja kestäväenä myös pitkällä aikavälillä. Siksi vaikutusten seuranta on tärkeää. Työntekoon ja työn vastaanottamiseen tulee kannustaa niin nyt kuin myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Lyly. — Me siis vaihdamme seuraavaan aiheeseen 17.13.

16.53 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on esitys, jolla mahdollistetaan työttömyysturvalla opiskelu avoimissa korkeakouluissa, se on hyvä asia, ja se on hyvä lainsäädäntöuudistus. Se vain jää vähän kapeaksi, kun katsotaan sitä, mikä tarve meillä tuolla työttömien keskuudessa on. Tämän osalta kyllä mieltäisin myös sitä, miten toisella asteella opiskelu mahdollistettaisiin samanlaisilla periaatteilla kuin mitä tässä nyt on avointen korkeakoulujen osalta. Tämä vähentää byrokratiaa, ja kun katsotaan koulutukseen osallistumista työttömyysturvalla ollessa, niin se on aika byrokraattinen viidakko, kun katsoo niitä poikkeussääntöjen poikkeussääntöjä, mitä siellä on, ketkä saavat opiskella. Sitten tässä on vielä se, että kun se työvoimaviranomainen antaa siitä lausunnon, niin se voi jopa muuttua myöhemmin ja sitten peritään takaisin työttömyysturvaa, ja kaikkea muuta. Tässä on paljon tällaisia ongelmia. Mieltäisinkin tässä nyt jo lähtökohtaisesti sitä isoa kuvaa niin, että meidän pitäisi vapauttaa työttömyysturvalla opiskelu enemmän kuin tässä esityksessä, ihan siitä syystä, että kun ihminen on työttömänä, niin se olisi oikea, hyvä aika päivittää osaamista ja nostaa sitä osaamista ylöspäin, ja sitten säilyisi kuitenkin se työnhakuvelvoite — jos sitten on työpaikka tarjolla — eli pystyttäisiin tämä tekemään myös sitä kautta. Eli tässä mielessä tämä esitys on hyvä askel oikeaan suuntaan, mutta laajentaisin sitä toiselle asteelle ja yleisesti muutenkin vapaammin opiskeluun. Toivoisinkin, että ministeri laittaisi tästä jonkinlaisen selvitystyön ministeriössä liikkeelle, että jatkossa mietittäisiin tätä koko opiskeluaikaa työttömyysturvalla. Sitten toinen alue, joka ei liity nyt tähän, on yrittäjänä toimiminen työttömyysturvalla, ja sen määrittelyt taas ovat omalta osaltaan erittäin hankalia. Toivoisin, että näistä kahdesta asiasta laitettaisiin selvitystyötä liikkeelle ja päästäisiin niissä eteenpäin.

No, sitten kun katsotaan näitä itse ehtoja tämän osalta, niin tämä ikäraja, 25 vuotta, on varmasti ihan kohdallaan. Sen osalta voi ajatella, että jos on korkeakouluun lähtenyt, niin siinä ollaan jo korkeakoulussa, ja toisella asteella on käyty opinnot yleensä siihen ikään mennessä. Tämä tulee siinä vähän myöhemmin, ja tällä saadaan täydennettyä opiskelua. Samalla ne henkilöt, jotka eivät ole korkeakouluun päässeet, voivat sitten rakentaa jo pohjaa seuraavaa opiskelua varten, ja saadaan hyödynnettyä niitä pisteitä sitten myöhemmin opiskelussa. Tämä opiskelu on tällä hetkellä varmasti aika lyhytkestoista tämän kautta, mutta itse epäilen, että tämä pidentää opiskelua nyt, kun työttömyysturvalla tullaan opiskelemaan.

Kun on se pelko, tuleeko tästä toinen väylä opintotuen ohelle, niin että ruvetaan miettimään tätä työttömyysturvan kautta opiskelua, niin sen näkee aikanaan. Mutta nyt puhutaan puolentoista kuukauden jaksoista, mitä tällä hetkellä on ollut, noin 10 000 on opiskellut avoimessa korkeakoulussa, korona-aikana jopa 16 000 — se on ollut isompi luku — eli se on siinä suuruusluokassa, puhutaan kuitenkin merkittävästä määrästä tähänkin asti.

Eli tämä esitys on kannatettava, ja toivoisin, että tätä selvitystyötä tehdään enemmän näitten muittenkin osallistamiseksi — mahdollistamiseksi heidän osallistumisensa — tätä kautta koulutukseen, toiselle asteelle ja muihin opiskeluihin, ja että sitten se työnhakuvelvoite on siinä kuitenkin koko ajan voimassa. Kuitenkin me teemme myös sitä työtä, että ketään ei päästä syrjäytymään sitä polkua pitkin, kun ollaan työttömänä. Me

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

pidämme aktiivisuutta yllä, ja tämäkin asia tässä on hyväksi todettava. Kannatan lähtökohtaisesti tämän esityksen isoa periaatetta siinä, mitä tässä ollaan tekemässä, mutta vähän laajempaa tätä pitäisi viedä eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

16.58 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan vahvuus on aina ollut osaamisessa. Nyt käsiteltävät muutokset tähän työttömyysturvalakiin lisäävät kannustimia ja madaltavat kynnystä kehittää omaa osaamistaan mahdollisen työttömyyden aikana. Tämä onkin hyvä ja kannatettava asia. Käytännössä siis tämä helpottaa 25 vuotta täytäneiden opiskelumahdollisuuksia. Tässä on kyseessä konkreettinen esimerkki siitä, miten tarpeetonta sääntelyä ja byrokratiaa voidaan purkaa niin, että se hyödyttää työnhakijoita, työnantajia ja koko suomalaista yhteiskuntaa. Tällä vähennetään viranomaisten turhaa taakkaa samalla, kun luodaan työttömyydestä kärsiville ihmisille mahdollisuuksia kartuttaa osaamistaan ja parantaa niitä omia työllistymismahdollisuuksiaan.

Monella alalla työtehtävät muuttuvat nopeasti, ja osaamisen kehittäminen voi olla työn löytymisenkin kannalta yksi merkityksellinen tekijä. Onkin tärkeää, että työttömyyden kohdatessa itsensä ja osaamisen kehittämiseksi on aidosti mahdollisuutta, ja opiskelu voi parhaimmillaan myös antaa hyvää motivaatiota ja potkua siihen itse työnhakuun. Kun mietitään tänä päivänä työelämää ja sen kehittämistä niin työnantajan kuin työntekijänkin näkökulmasta, niin kyllä voidaan puhua jatkuvasta muutoksesta. Se myös haastaa työnantajapuolta mutta myös työntekijöitä siihen jatkuvan oppimisen ja kehittämisen kaareen. Sen takia kaikki tällaiset mahdollisuudet, joita me voimme tukea osaamisen kehittämisessä tällaisissa tilanteissa, kun se työpaikka on esimerkiksi mennyt alta, voidaan nähdä hyvänä mahdollisuutena kehittyä ja sitä kautta myös erinomaisen kannustava asia.

Toisaalta pitää vielä todeta, että kun tässä edustaja Lylyn puheessa tuli esiin, että tämä on yli 25-vuotiaille, niin otetaan huomioon se kuitenkin, että myös tällä hallituskaudella on tehty panostuksia myös muunlaiseen tukemiseen siellä nuorempien kohdalla tähän opiskeluun, jos vaikka se opiskelupaikka jää saamatta. Yritetään monenlaisia keinoja löytää ja sitä kautta rakentaa hyvää kokonaisuutta, joka tähtää ennen kaikkea myös siihen suomalaisten osaamistason nousuun. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

17.00 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Det är en väldigt viktig och välkommen reform som vi nu tar del av, alltså arbetsökande som fyllt 25 år har möjlighet att utan begränsningar bedriva öppna högskolestudier vid universitet, yrkeshögskolor, medborgarinstitut och sommaruniversitet utan att gå miste om arbetslöshetsförmånerna. Det här påverkar alltså inte utkomststödet.

Arbetslöshet handlar inte bara om brist på jobb, utan även om kompetens och framtidstro, speciellt i en tid när vi vet att det blir alltmer digitalisering inom jobben och jobbets karaktär förändras. Alla borde ha någonstans att gå varje dag, ett syfte, vare sig det är en arbetsplats eller en studieplats. Mer kunskap öppnar dörrar.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tekemällä nyt opiskelusta helpompaa työttömyysturvan säilyessä annamme yhä useammalle todellisen mahdollisuuden parantaa asemaansa työmarkkinoilla ja vahvistamme samalla koko maan tulevaisuudenuskoa. Tulee muistaa, kuten tässä on tullut esille, että työelämä muuttuu ja tarvitaan ajantasaista osaamista. Tämä on erityisen tärkeää nuorille aikuisille. Työuran alussa olevien työmahdollisuuksien pitäisi avautua, ei sulkeutua byrokratian vuoksi. Tämä muutos avaa ovia. Se tuo toivoa, suuntaa ja konkreettisia välineitä työttömille edetä eteenpäin ilman, että he kaatuvat byrokratian esteisiin.

Samtidigt minskar vi på den extra byråkratin och gör att systemet blir mer förutsägbart. Det här är klok politik, och vi investerar i människors kunnande och därmed Finlands framtid och vi fixar en bättre framtid för allt fler i Finland. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tack, kiitos. — Edustaja Kettunen.

17.03 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Kyllä edustaja Ollikainen tässä omassa puheenvuorossaan kertoi ne kaikki, mitä minullakin oli ajatus kertoa, ja vielä kahdella kotimaisella. Kiitän edustaja Ollikaista ansiokkaasta puheenvuorostaan, koska juurikin näin, tämä hallituksen esitys, mikä tänne eduskuntaan nyt on annettu — kiitoksia herra ministerille tästä hyvästä esityksestä — niin kuin edustaja Ollikainen totesi, kyllä luo uskoa koko maahan. Totta kai tämä on yli 25-vuotiaille, mutta kyllähän se on näin — eikö näin, ministeri Marttinen — että oppi ei ojaan kaada ja oppimistahan on koko ikä. [Eduskunnasta: Kyllä!] Kyllähän tämän hallituksen esityksen lisäksi pitää ajatella maaseudun lapsiakin ja sitä, että he pääsevät opinpolullaan niin pitkälle, että sitten tulevaisuudessa on tämmöisiäkin mahdollisuuksia, mitä tämä hallituksen esitys nyt on antanut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.04 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä näistä määristä: Kun meillä on 343 000 työtöntä työnhakijaa tällä hetkellä, niin meillä on valtava määrä niitä ihmisiä, jotka voisivat olla tämän piirissä. Sitten kun katsotaan yksityiskohtaisemmin, niin alle 30-vuotiaita työttömiä on 80 000 ja sitten pitkäaikaistyöttömiä 140 000. Meillä on todella paljon sellaisia asioita, ja jos joku pitkäaikaistyötön tätä kautta lähtee aktivoitumaan, niin tämä on erittäin iso juttu. Joka ikinen on tosi tärkeä.

Sitten kun katsoo näitä lukumääriä, miten nyt on avoimia opintoja korkeakouluissa tehty, niin ne ovat kyllä täällä 25 ja 35 vuoden välissä ne suurimmat ikäluokat, jotka siellä ovat, tästä 10 000:sta suurin piirtein. Sitten se laskee pikkuhiljaa, mutta kyllä täällä on yli viisikymppisiäkin opiskelemissa. Se kertoo siitä, että kyllä Suomessa ihmiset haluavat kehittää omaa osaamistaan.

Arvoisa puhemies! Tässä on vielä tämä byrokratia: Nyt kun tämä työllisyyspalvelujen ja työnvälityksen hoitaminen on siirretty tuonne työllisyysalueille, niin se vaatii kyllä aika ison remontin. Sen vuoksi tässä yhteydessä toivoisin, että kun meillä on siellä aika paljon lainsäädäntöä nimenomaan esimerkiksi tällä alueella, miten opiskellaan, ketkä voivat opiskella — ministeri viittasi, että siellä viisi kokonaisuutta on tällaisestakin avoimen korkeakoulun osalta ruksattu, että katsotaan, miten pääsee opiskelemaan, ja pisteiden

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

määriä ja muita — niin meidän pitäisi purkaa näitä asioita. Me saataisiin nopeammin vietyä siellä työllisyysalueilla ihmisiä eteenpäin opiskelemaan, ja ihmiset voisivat itse luottavaisesti lähteä opiskelemaan, eikä tarvitsisi pelätä sitä, että jos tässä nyt opiskelee vähän enempi, niin tuleeko siitä sitten työttömyysturvaan joitain mahdollisia takaisinperintöjä, niin että se menee näin. Tämä raja on tosiaan semmoinen, että työllisyysalueilla sen päätöksen pitäisi tulla ja sen kestää, jos oikeat tiedot on annettu, eikä niitä enää sitten takaisin peritä. Voidaan muuttaa sitten ja lopettaa maksaminen työttömyysturvan osalta, jos asiat muuttuvat niin paljon, mutta takaisinperintä on tosi hankala monen työttömän osalta, joille se tulee.

Siinä mielessä tätä kannattaa viedä nytten, ja toivoisin, että ministeri laittaisi työryhmiä liikkeelle, joissa katsottaisiin ja avattaisiin näitä taustoja ja laitettaisiin niitä liikkeelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.07 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä tulee liian harvoin mahdollisuutta, tilaisuutta ja syytä kiittää hallitusta sen tekemistä esityksistä, mutta tässä on ehdottomasti semmoinen, josta voi kiitoksen antaa — ja vielä tietysti varmistin edustajakollega Kettuselta, että uskaltaa näin tehdä. Vielä erikseen kiitos edustaja Ollikaiselle hyvästä puheenvuorosta. Hänen hyvin sujuva ruotsinsa on parempi kuin minun sujuva ruotsin ymmärrykseni.

Mutta tämä on myös esimerkki siitä, että täällä salissa voidaan käydä rakentavaa keskustelua, miten asioita saadaan eteenpäin. Sitten jos paljastuu myöhemmin, että siellä on korjattavaa, niin sitten korjataan ja jätetään välissä ristiinnaulitsemiset vähemmälle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten ministerille loppupuheenvuoro, ja sitten siirrytään toiseen aiheeseen, eli viisi minuuttia enintään.

17.07 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies ja hyvät kansanedustajat! Kiitoksia hyvin rakentavasta keskustelusta. Jälleen kerran, niin kuin olen tottunut, vaikka oman salkkuni asiat voivat olla välillä myös sellaisia, että ne saattavat jakaa tätä salia poliittisesti aika paljonkin, niin taas vastaavasti ehkä tämä keskustelu myös kertoo siitä, että kyllä meillä myös löytyy aika paljon yhteistä näkemystä ja ymmärrystä siitä, millä tavalla vaikka työttömien palveluita tai koulutusmahdollisuuksia on järkevää lähteä tulevaisuudessa kehittämään.

Haluan nyt aloittaa toteamalla, hyvät kansanedustajat, sen, että kun puhutaan työttömyysturvalla opiskelusta, niin tähän on vain yksi alakokonaisuus siinä kaikkina. Meillä on tällä hetkellä jo varsin laajat mahdollisuudet nimenomaan opiskella työttömyysturvalla. Kun ajatellaan vaikka tilannetta, että henkilö on jäämässä työttömäksi ja hänellä on vaikka jäänyt kesken jokin tutkinto, niin on hyvin tyyppillistä, että käytännössä työllisyysalue näyttää vihreää valoa sille, että henkilö voi suorittaa tutkinnon loppuun. Ammatillisia opintoja on nytkin mahdollista suorittaa kohtalaisen laajasti. Se puoli on sitten siinä, että jos me lähemme entisestään laajentamaan voimakkaasti ammatillisen koulutuksen puolella tehtävien opintojen suorittamisen laajuutta, niin se hintalappu nousee erittäin korkeaksi hyvinkin nopeasti, koska se joukko on myös, totta kai, vastaavasti hyvin

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

suuri. Toivon, että ymmärrätte sen, että joudun tässä myös tasapainoilemaan julkisen talouden reunaehtojen, raamien osalta ja taas sitten sen osalta, millä saataisiin vaikuttavuutta tehtyä. Mutta varmasti on näin, että edelleen työttömyysturvassa, opiskelussa, tämän järjestelmän sisällä on asioita, mitä olisi järkevää taas vastaavasti selkiyttää, purkaa sääntelyä ja rakentaa lisää polkuja laajasti suomalaisille kehittää sitä omaa osaamistaan.

Näytinkin tuossa edustaja Lylylle virkakalvoista tällaisen kuvan, jossa oli kuvattu tällainen hyvin sekavan näköinen labyrintti, joka kuvastaa tällä hetkellä meidän lainsäädännön nykytilaa. Se kertoo siis siitä, että tätä lainsäädäntöä on rakennettu jopa vuosikymmenten aikana. On hienoa, että me saamme sieltä nyt yhden palasen selkeästi paremmalle tolalle, mutta en ole mitenkään tyytyväinen vielä koko siihen... [Lauri Lyly näyttää kuviota] — Siellä edustaja Lyly näyttääkin tuota kuviota. — En ole mitenkään tyytyväinen vielä siihen, mikä on vaikka työllisyyspalveluiden, koko lainsäädännön, sääntelyn tilanne. Tiedän, että siellä olisi valtaisesti vielä tehtävää, ja on ihan selvä asia, että siinä riittää työtä varmaan ainakin kahdelle hallitukselle vielä kaikinensa, koska lainsäädäntö on hyvin monimutkaista, vaikeaa, ja samaan aikaan täytyy kuitenkin myös katsoa sitä, että se järjestelmä toimii kaikinensa parhaalla mahdollisella tavalla.

Tähän esitykseen liittyen haluan tuoda esille sen, että käyn vielä erikseen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen liittojen kanssa keskustelun siitä, että nythän tämä muutos avaa myös heille — ollaan sitten vaikka Tampereella tai Porissa tai Oulussa, ihan missä päin Suomea vaan, Mikkelissä yhtä lailla — mahdollisuuden siihen, että korkeakoulut voivat myös entistä laajemmin tarjota näitä opintoja vastaavasti sinne markkinoille. Jos ajatellaan vaikka meidän korkeasti koulutettuja henkilöitä, jotka ovat joutuneet nytten työttömyyden kohteeksi, niin voisin vaikka ajatella tekoälyä, digitalisaatiota, kestävyyskysymyksiä, puhdasta siirtymää ja tiettyjä teollisuuspolitiikan kysymyksiä, ja olen aivan vakuuttunut siitä, että jos rakennetaan tarjontaa, järkevän kokoisia opintokokonaisuuksia, aivan taatusti hyvin monet ovat halukkaita myös näitä koulutuksia vastaavasti suorittamaan. Haluan myös kannustaa nyt meidän yliopistoja ja ammattikorkeakouluja rakentamaan entistä laajemmin näitä opintokokonaisuuksia, jotta nimenomaan mahdollisimman monet voivat taas päästä näitä opintoja kaikinensa hyödyntämään.

Toivon, että asian käsittely eduskunnassa etenee sujuvasti ja toivottavasti myös kohtalaisen hyvässä yhteisymmärryksessä, ja me jatkamme hyvää yhteistyötä arvoisien, kunnioitettujen kansanedustajien kanssa. Olen, totta kai, aina halukas kuulemaan teidän näkemyksiänne siitä, mitä vielä voitaisiin järjestelmän osalta tehdä, mutta tältä osin yksi kokonaisuus on nyt saatettu taas eduskunnan käsittelyyn.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta Hallituksen esitys HE 87/2026 vp

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen.

Olikos meillä esittelyä? — Ei ole esittelyä. Sitten mennään suoraan puhujalistaan. — Edustaja Lyly, olkaapas hyvä.

Keskustelu

17.12 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Odotin tässä esittelyä. Mutta tässä mielessä, kun katsotaan tätä lakiesitystä, joka tässä tulee meille vastaan, ja katsotaan sitä miljardimäärää, jolla tässä lainavaltuutta ollaan kasvattamassa, voi kysyä tietenkin sitä, kuinka hyvin tämä valtion tilanne talouden osalta on tässä kehittynyt viime vuosina. Ei siitä kauaa ole, kun tämä lainavaltuus nostettiin 205 miljardiin, ja nyt se ollaan nostamassa 270 miljardiin euroon. Kun katsottiin sitä, miten tämä hallitus aloittaessaan sanoi, että velkaantuminen tässä taitetaan ja saadaan hallintaan, niin nyt näyttää siltä, että nyt otetaan todella isoja lainavaltuuksia tässä tämän politiikan seurauksena. Toivoisin, että näitten osalta sitten mietitään, mitä kaikkea tässä pitäisi tehdä, kun katsotaan tämän lainoituksen osalta.

Sitten jos mietitään, että meidän valtionvelka menee tänä vuonna yli 200 miljardin euron, [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] yli 200 miljardin euron, ja aloittaessa se taisi olla noin 156 miljardia euroa. Sitten menee loppuvuonna tämänkin esityksen mukaan yli 205 miljardin euron. Siellä on noin 50 miljardia euroa ja vielä vuosi tässä jäljellä. Tämä hallitus tulee ottamaan todella paljon velkaa.

Sinänsä kokonaisuudessaan voi sanoa, että me kaikki toivomme, että talous lähtisi tässä kasvuun ja valtion toimenpiteet johtaisivat siihen, että työllisyys ja muut asiat paranisivat ja sitä kautta saataisiin tilannetta parannettua, että näin järkyttävän korkeita valtion lainanottovaltuuksia ei tarvitsisi tehdä. Me olemme tämän politiikan seurauksena nyt tässä tilanteessa, ja se on nyt tämä tosiasia. Tämä valtuus varmaan pitää myöntää, mutta tietenkin voisi toivoa, että me saamme tämän laivan kääntymään niin, että näitä lainoja ei tarvitsisi nostaa tätä määrää, mitä tässä valtuudessa nyt on esitetty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.15 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä tulee hieman toistoa siitä, mitä edustaja Lyly ansiokkaasti toi esille.

Tosiaan valtion lainanotto toteutetaan perustuslain 82 §:n mukaisesti eduskunnan suostumuksella. Edellisen kerran velkakattoa korotettiin kesällä 2024, jolloin katto nostettiin 170 miljardista 205 miljardiin euroon, mutta velkaantuminen on tosiaan jatkunut voimakkaana, niin että tämäkin katto on ylittymässä jo tämän vuoden lopulla. Nyt uusi velan enimmäismäärä tulisi olemaan 270 miljardia. Siihen nähden tietysti tähän on hämmentävää, että näinkin vähän tämä asia täällä meitä edustajia puhututtaa.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Korotusta tulisi siis yhdellä kertaa 65 miljardia euroa. Vertailuksi voi ottaa luvun vuodelta 2008, jolloinka Suomen finanssikriisin alla velka oli noin 54 miljardia euroa. Nyt muutamassa vuodessa otetaan enemmän kuin valtionvelka oli tuolloin, ja uuden katon arvioidaan riittävän vuoteen 2030. Kukaan ei tästä tilanteesta voi nautintoa löytää — jonkinlainen ikävä suomenennätys kuitenkin.

Arvoisa puhemies! Yleensä Suomessa velkakattoon on suhtauduttu hyvin teknisesti. Ehkä eniten julkisuudessa on Yhdysvaltojen tilanne, missä hallinto menee välillä ihan pysähdyksiin ja se on tällainen poliitikanteon väline. Niin kuin äsken sanoin, tämä ei ole semmoinen aihe, josta olisi tarpeen politikoida, vaan olisi tarpeen löytää siihen yhdessä ratkaisuja.

Kuitenkin täytyy todeta se, että tilanteen tekee erikoiseksi, että samaan aikaan on kuitenkin hallitus tuonut eduskuntaan julkisen talouden suunnitelman vuosille 2027—2030, ja siinä seuraavalle vaalikaudelle tarvittava velkajarru näyttää vähän siltä, että poljin on ehkä poikki tai jarrusta pinta lähtenyt. Tämä ongelma siirtyy käytännössä kokonaan seuraavalle hallitukselle, koska tässä julkisen talouden suunnitelmassa valtion lisävelkaa on yhteensä 64 miljardia euroa sille suunnitelmakaudelle. Tietysti ihmetyttää, miksi ei ole mitään toimenpiteitä, joilla kompensoitaisiin näitä julkista taloutta heikentäviä toimia.

Arvoisa puhemies! Mikäli nyt hallituksen esittämä uusikin velkakatto muutamana vuoden kuluttua täyttyy, ja ikävä kyllä, siltä se hieman näyttää, niin meillä on sitten lähes 50 000 euroa kansalaista kohti velkaa, jokaisella. Kysymys kuuluu, hyväksyykö eduskunta mittavan velkakaton korottamisen vai vaaditaanko hallitukselta toimenpiteitä. Kyllä varmaan eduskunta hyväksyy, mutta näiden toimenpiteiden perään tietysti voidaan kysyä.

Arvoisa puhemies! Tämän velkakaton korottamista julkisen talouden suunnitelman valossa on vähän vaikea ymmärtää — on toki vähän vaikea ymmärtää myös aivan vasemman laidan puheita, joissa ei velkajarrulle olisi ollenkaan tarvetta, ja sitten myös joissain ryhmissä sitä, että on vähän kahdenlaista ilmaa. Se on toki ymmärrettävää, että myös puolueiden sisällä on erilaisia näkemyksiä, mutta mikäli velkaantumiskehitystä ei saada pysäytettyä, päätöksentekoon tulevat mukaan meidän poliitikkojen lisäksi myös rahoittajat, tavalla tai toisella. Siksi olisi parempi, että säilytetään se päätöksentekovalta ja -kyky täällä meillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kettunen paikalla.

17.19 Tuomas Kettunen kesk: Rouva puhemies! Paikalla, kiitoksia. — Niin kuin edustaja Kalliokin totesi, toivoisi, että tämä enemmän eduskunnassa keskusteluttaisi, koska kyseessä on hyvin vakava aihe. Nimittäin me olemme käsitelleet täällä julkisen talouden suunnitelmavuosia, vuodesta 2027 vuoteen 2030 asti, ja näinhän siinä käypi näitten suunnitelmavuosien aikana, että lisää velkaa otetaan se 64 miljardia euroa. Nythän me puhumme siitä, että tätä lainakattoa nostetaan melkein saman verran, kun juurikin pitäisi käydä sitä keskustelua, kuinka tätä julkisen talouden tilannetta, velkaantumista, saataisiin taitettua. Tietyllä tavalla vähän ihmetyttää — eikä vain tietyllä tavalla, vaan ihmettelen suunnattomasti — että kun nytten kehysriihen jälkeen näistä suunnitelmavuosista käytiin keskustelua tässä salissa eduskunnassa, niin kyllähän pääministeri meille, Suomen eduskunnalle, totesi näin, että he ovat tehneet, siis hallitus on tehnyt, sen kaiken mahdollisen, mitä heillä on ollut tehtävissä. Eli toisin sanoen sen voi

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

suomentaa tälleen kainuulaisittain, että hanskat ovat tipahtaneet. Hanskat ovat tipahtaneet ja työt on lopetettu tämän julkisen talouden tasapainottamisen osalta, kun kuitenkin tätä vaalikautta on vielä vuosi jäljellä. Vaalikautta on vuosi jäljellä, ja olisimme toivoneet, että semmoista suunnitelmallisuutta olisi tehty.

Nytten kun olemme sitoutuneet tähän velkajarruun, pois lukien vasemmistoliitto, niin kyllä olisimme toivoneet täältä oppositiosta, että semmoista rakentavaa keskustelua, yhteishenkeä oltaisiin luotu sen suhteen, että hallitus olisi tehnyt työnsä loppuun tämän vaalikauden osalta ja etsinyt niitä sopeuttamisia niin, että tämä velkaantuminen laitettaisiin kiinni ja taitettaisiin. Mutta näinhän ei ole tapahtunut, vaan nytten me käsittelemme tätä eduskunnalle esitettyä esitystä valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta, eli lisää velkaa sitten otetaan, mutta alkaa olemaan vähän liian kovat luvut. Niin kuin edustaja Kallio jo totesi, kun nämä toteutuvat, niin jokaista suomalaista kohden meillä velkapotti on se 50 000 euroa, ja on se kyllä aika kohtuuton myös meidän nuorisollemme, joka joutuu sitten näitä velkoja maksamaan.

Mutta, rouva puhemies, hyvä, että kuitenkin täällä salissa on edustajia, edustajakollegoita niin täältä oppositiosta kuin myös hallituksen edustajia, että pystymme käymään tätä rakentavaa keskustelua, kuinka tämä velkaantuminen sitten lopetetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

17.22 **Ville Vähämäki ps:** Kiitos, kunnioitettu puhemies! Nyt todellakin käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta. Muistini mukaan tavallisesti tätä lainanottovaltuutta muutettiin aina noin vaalikauden viimeisenä vuonna. Silloin havaittiin, että valtion täytyy ylläpitää maksuvalmiutta ja saada liikkumatilaa maksimivelanoton ja todellisen velanoton välille. Nythän ollaan tilanteessa, että tämä nykyinen lainanottovaltuus täytyisi vuoden 26 jälkimmäisellä puoliskolla eli syksyllä, ja todellakin tätä liikkumatilaa täytyy saada, koska täytyyhän valtion hoitaa omat lakisääteiset maksunsa, lainojen uusiminen ja muut menot. Jos meiltä puuttuisi tämä joustavuus valtion lainanhallinnassa vaikka kassavaihteluitten takia, niin sittenhän meillä tämä liian pieni lainanottovaltuus eli lainakatto vaikuttaisi lainanoton ajoituksiin ottaen huomioon todellakin sen, että näitä lainoja uusitaan. Jotta me saadaan kustannustehokas lainanotto, se edellyttää sitä, että todellisen lainan ja velkakaton välillä on tietty liikkumatala. Todellakin kun vuonna 24 tätä viimeksi nostettiin, tällä nostolla päästään ensi vaalikauden loppupuolelle eli vuoteen 2030. Toivottavasti näin menee.

Tässä esityksessä muutetaan myöskin tätä lyhyttä lainanottovaltuutta, ja se lisää joustavuutta. Lyhyen ja pitkän lainanottovaltuuden suhdetta vähän muutetaan lyhyen lainanottovaltuuden hyväksi. Mehän eletään sellaista aikakautta, että me emme oikein voi tietää. Meillä näkymä sinne puoli vuotta eteenpäin maailmantilanteessa on aika heikko, ja kaikenlaisia šokkeja saattaa tulla, joten tämä lyhyen lainanottovaltuuden kasvattaminen on sinänsä hyvä. Kuten esityksessä sanotaan, tämä itsessään lisää vuoden 27 menoja ja ennakoitavuus kasvaa useammalla vuodella.

Sitten vielä viimeinen nosto tähän. Tämä velkakaton kasvattaminen itsessään, niin kuin täällä edustajat ovat aikaisemmin todenneet, ei poista sitä, että valtion tulot ja menot täytyy saada lähemmäksi toisiaan. Pitkällä aikavälillä meidän täytyy saada valtiontalous tasapainoon.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.25 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä vielä vähän muistellaan, niin tosiasia on, että tämä on jo toinen kerta tällä kaudella, kun nostetaan velkakattoa. Normaalisti on juuri noin kuin edustaja Vähämäki sanoi, että se on kerran kaudessa katsottu niin, että se seuraavan kauden kattaisi, ja nyt tässä nostetaan jo toista kertaa.

Vähän näitä lukuja: Ennen Marinin hallitusta Suomen valtiolla oli velkaa 106 miljardia euroa vuoden 2019 lopussa, 106 miljardia euroa, ja Marinin kauden jälkeen, vuoden 2023 lopussa, se oli 156 miljardia noin karkeasti ottaen. Nyt ollaan menossa 205 miljardiin tällä hetkellä, eli 50 miljardia on tullut, ja se ei jää tähän. Kun vielä ensi vuosi tulee mukaan, niin ollaan siellä 215—220 miljardin euron tasolla. Tämä hallitus tulee ottamaan yli 60 miljardia euroa velkaa — yli 60 miljardia euroa velkaa. Sitten jos katsotaan näitä lukuja, niin ennen Marinin hallitusta tämänhetkisestä velasta noin puolet ovat ottaneet ne hallitukset, jotka olivat sitä ennen, ja Marinin hallitus on ottanut noin yhden neljäsosan velasta, vähän alle, ja tämä hallitus tulee ottamaan reilusti yli yhden neljäsosan. Nämä ovat ne kokonaisluvut, jotka tässä salissa aina unohtuvat, kun syytellään eri hallituskausia. Kyllä tässä on aika moni hallitus ollut tämän velkavuoren kasvattajana ja jokainen omalla kuormallaan, ja se aina kannattaisi muistaa.

Sama pitää muistaa myös, että ne korot täällä on kaikista lainoista myöskin. Ne eivät ole erilaisia korkoja siellä, kymmenen vuotta vanhoja, koska niitä koko ajan täällä kierrätetään lainakantaan. Ne korkotasot seuraavat kaikista lainoista, ja tämä koko kuorma on tässä mielessä todella iso. Siinä mielessä tämäkin aina pitää muistaa tässä sanoa.

Se, minkä takia pyysin tämän toisen puheenvuoron, liittyy tähän Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomukseen viime vuodelta, jossa on erittäin hyvä kuvio sivulla 54, jossa on bruttovelka ja nettovelka, ja sitten katsotaan, kuinka paljon meillä on omaisuutta, mitä vasten tätä otetaan. Meillä oli aika hyvä tilanne vielä ennen finanssikriisiä, että meillä oli nettovelka siellä nollan kohdalla suurin piirtein, siellä pyöri se tilanne, mutta sen jälkeen se on pikkuhiljaa noussut. Myöskin tämä nettovelka on noussut samassa suhteessa kuin tämä bruttovelka on noussut, ja tavallaan tilanne on molemmilla käyrillä mennyt samalla polulla aivan. Tässä mielessä meille ei ole tullut sitä omaisuutta, kun on velkaa otettu, samassa suhteessa kuin pitäisi olla. Tässä mielessä meidän tämä näkökulma pitää unohtaa. Mutta onneksi meillä on kuitenkin tässä kohtuullisen hyvä varallisuus, mitä vastaan me myöskin voidaan ottaa velkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

17.28 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä asia on näin iso, niin ajattelin ottaa vielä toisen puheenvuoron, kun puhutaan miljardeista.

Kiitoksia edustaja Vähämälle hyvästä puheenvuorosta. Niin kuin totesitte, aina vaalikausien lopulla tätä lainakattoa on tarkasteltu, ja sehän on ollut vähän tämmöinen tekninen asia viime vaalikausien aikana, mutta nyt tämä ei minun mielestäni enää ole tekninen asia vaan vähän isompi poliittinenkin kysymys. Tämmöiset lainakatot ja lainanottovaltuuksien nostamiset ovat olleet isoja poliittisia kysymyksiä tuolla rapakon takana, kun katsotaan Yhdysvaltojen talouspoliittisia keskusteluja. Ajattelenkin näin, että kun nyt tämä velkaantuminen on jatkunut ja tosiaan suunnitelmavuosien aikana 27—30 se 64 miljardia euroa otetaan vielä lisää velkaa, niin kyllä meidän täytyy käydä se rehellinen

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

keskustelu jo tässä vaiheessa lähetekeskustelun osalta, miten tämä velkaantuminen taitetaan. Kolme vuotta hallitus on istunut, ja kun hallitus aloitti, hallitusohjelmaan pistettiin visio ja selkeät tavoitteet, että tälle julkiselle velkaantumiselle laitetaan stoppi, mutta kun tähän ei ole päästy, niin nyt pitäisi käydä se rehellinen keskustelu, että kun vuosi on vielä tätä vaalikautta jäljellä ja te olette käyneet jo kehysriihineuvottelut, niin mikä on sitten se lopullinen visio, kuinka nämä velat saadaan taitettua.

Rouva puhemies! Ei pelkästään nämä luvut, vaan on huomioitava myös, että tämän valtionvelan lisäksi valtiolla ovat nopeasti paisuneet takaus- ja takuuvastuut. Vuonna 2010 niitä oli noin 23 miljardia euroa, ja viime vuoden lopussa niitä oli noin 73 miljardia euroa. Näihin takaus- ja takuuvastuisiin kuuluvat esimerkiksi opintolainatakaukset, Valtion asuntorahaston vastuut sekä Finnveran vientiluotot, joita esimerkiksi telakkateollisuus tarvitsee. Tämän lisäksi valtiolla on vielä noin 20 miljardin euron pääomavastuut kansainvälisille rahoituslaitoksille, kuten Euroopan vakausmekanismille. Näistä sitoumuksista voi syntyä Suomelle nopeastikin maksuvelvoitteita. Kyse ei ole nyt, kun me keskustelemme, pelkästään nykyisestä velasta, vaan myös merkittävistä tulevaisuuden riskeistä näitten takauksien ja vakuuksien osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.31 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun valtion velanottovaltuus nousee 205 miljardista 270 miljardiin, niin se on tietysti jättäjäismäisen iso asia. Osoitan tässä kuitenkin jonkun verran ymmärrystä sille, mitä tässä viime vuosina on tapahtunut ja jopa tämänkin hallituskauden aikana, vaikka oppositiopuolueisiin tässä tietysti lukeudun ja tämä on monella tavalla herkullinen aihe. Tässä on tiettyjä objektiivisia syitä ollut, mutta ehkä kaikkein suurin syy on se, että kun taloudellinen kasvu on pysähtynyt, niin se on sitten johtanut tilanteeseen, jossa me emme ole niitä väistämättä kasvavia menoja pystyneet rahoittamaan muuta kuin velalla. Siellä usein mainitaan kolme asiaa eli korkomenot, puolustusmenot ja sitten hyvinvointialueiden rahoitus. Tästä jälkimmäisestä sanoisin sen, että jos se olisi edelleen piilossa siellä kuntataloudessa, niin kuin se aiemmin oli, eihän se yhtään sen helpottavampi tilanne olisi. Se vain ei näkyisi tässä valtiontaloudessa. Keskimäärinhän meillä oli 25 prosenttia se keskimääräinen sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus, ja muut tulivat sitten rahoitettua sieltä kuntaveron kautta.

Edustaja Lyly käytti hyvän puheenvuoron eritellen näitä viime hallitusten aikana tapahtuneita velkojen kasvuja, mutta otan itse vielä pidemmän loikan. Jos katsomme peräti koko Suomen itsenäisyyden aikaa, niin meillä on ollut neljä tammöistä voimakasta velan kasvun aikaa. Ensimmäinen oli tietysti ymmärrettävä, sotavuodet, joka sitten, kun talous lähti nopeasti elpymään sodan jälkeen, tasaantui siinä 50-luvun alkuun mennessä. Oikeasti 50-, 60- ja 70-lukukin olivat sellaisia, että ihan käsittämättömän matala oli se meidän velan osuus suhteutettuna bruttokansantuotteeseen, alle 10 prosenttia. Mutta sittenhän me ajauduimme tietenkin siihen 90-luvun alun syvään lamaan, ja silloin meillä ensimmäisen kerran oikein rajusti sodan jälkeen nousi valtionvelan määrä. Sen verran muistan, kun olen ollut aikuisiässä jo tuolloin ja jossain määrin vastuullisissa tehtävissäkin, että silloinhan tilanne erosi nykyisestä tilanteesta siinä, että velkarahaa ei tahtonut saada millään. Valtiovarainministeri Viinanen matkusteli ympäri maailmaa, ja yritettiin ottaa velkaa hirvittäväällä korolla sieltä, mistä sitä vain oli saatavissa. No, sitten meillä tuli 17 vuotta kestävä pitkä taloudellisen nousun kausi tämän jälkeen, ja se velan osuus taas

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

verrattuna bkt:hen suli verraten pieneksi. Sitten tulivat finanssikriisi 2008 ja 2009, ja sen jälkeen meillä ei alkanut enää alentua tämä velan osuus, ja nyt tietenkin koronakriisi, Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sitten nämä nämä muut tilanteet tässä, mitä viime aikoina ovat olleet, ovat siellä taustalla. Mutta kun meidän on pakko saada se talouskasvu liikkeelle, niin se on se merkittävin asia, millä me saamme tämän velankin sitten aikanaan hallintaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen jäsenosuuden korottamisesta Kansainvälisessä valuuttarahastossa ja Suomen Pankille myönnettävästä valtioneuvoston Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenosuuden käytöstä mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta, NAB-järjestelyn vakuudeksi sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle annettavan lainan vakuudeksi

Hallituksen esitys HE 88/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelua. Edustaja Vähämäki.

Keskustelu

17.34 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Tässä asiassa on kysymys siitä, että IMF:n jäsenosuuksia nostetaan, ja Suomenkin osalta sitten tässä tämä jäsenosuuden nosto muodostaa Suomen kannalta sitovan kansainvälisen velvoitteen. Suomen suhteellinen osuus pysyy ennallaan IMF:n pääoma-avaimesta, ja se on 0,51, niin kuin ennenkin, koska jäsenosuuksien nosto koskee kaikkia jäsenmaita. No, tähän on luonnollisesti oikeudenmukaisempi malli, koska näillä jäsenosuuksilla lainoitetaan vaikeuksiin joutuneita maita.

Haittapuolena sitten tietenkin on se, että tosiasiasahan tässä jäsenosuudessa on 1 205 miljoonan nosto, ja käytännössä Suomen Pankki maksaa tämän jäsenosuuden. Se ei ole siis budjettimeno, mutta Suomen vastuut kasvavat, koska taas valtio takaa Suomen Pankille tässä kahdenvälisen lainan — mikä siis on Suomen Pankin ja IMF:n välinen — siihen asti, kunnes tämä lopullinen IMF:n ja sen osuuksien nostaminen saadaan päätökseen. Mutta sitten taas toisaalta, kun katsotaan näitä IMF:n myöntämiä lainoja, niin niistä IMF on ensisijainen velkoja, ja sieltä ei koskaan ole tullut tappioita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2026 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt päätetään hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 5/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja Mauri Peltokankaan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen sisäministeri Mari Rantaselle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Palautekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Keskustelun aloittaa hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas. Olkaapas hyvä.

Keskustelu

17.37 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä olevassa järjestyksessään kolmannessa sisäisen turvallisuuden selonteossa kuvataan sisäisen turvallisuuden toimintaympäristöä ja sen muutosta sekä määritellään keskeisimmät sisäisen turvallisuuden politiikan painopisteet ja tavoitteet. Selonteko sisältää toimenpiteet ja linjaukset lainsäädännön ja viranomaisten toimivaltuuksien kehittämiseksi sekä näkemyksen sisäisen turvallisuuden pitkäjänteisestä kehittämisestä. Sisäisen turvallisuuden selonteko muodostaa yhdessä aiemmin kuluvalle vaalikaudella eduskunnassa käsiteltyjen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja puolustuselonteon kanssa kolmen turvallisuuselonteon kokonaisuuden. Selonteossa tarkastellaan ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön analyysistä sisäisen turvallisuuden kannalta keskeisten muutosten näkökulmasta.

Hallintovaliokunta toteaa, että turvallisuusympäristön muutosten nopeutta kuvaa osaltaan se, että valtioneuvosto on 16.4. kuluvaan vuoteen antanut eduskunnalle ajankohtaiselonteon ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristön muutoksesta, joka täydentää vuonna 2024 annettua ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että kaikkien selontekojen ja turvallisuusstrategioiden pohjana on yhteinen, ajantasainen tilannekuva ja yhteinen näkemys toimintaympäristön uhkista ja kehitysnäkymistä.

Arvoisa puhemies! Aiemmat sisäisen turvallisuuden selonteot on annettu vuosina 2016 ja 2021. Ensimmäinen sisäisen turvallisuuden selonteko oli tietoisesti rajattu koskemaan vain sisäministeriön hallinnonalan toimijoita, ja siinä keskityttiin erityisesti poliisiin

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

tehtäviin ja toimintaan. Toisessa selonteossa käsiteltiin puolestaan laajasti arjen turvallisuuden yleistä kehitystä.

Käsiteltävänä olevassa selonteossa keskiössä ovat turvallisuusympäristön muutosten vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen ja viranomaisten toimintaympäristöön. Hallintovaliokunta pitää valittua tarkastelukulmaa ja selonteon rajauksia vallitsevassa turvallisuustilanteessa perusteltuina. Kuten valiokuntakin on useissa yhteyksissä todennut, Suomen ulkoinen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja maailman geopoliittinen murrosvaihe heijastuvat voimakkaasti Suomen sisäiseen turvallisuuteen ja heikentävät sen ennustettavuutta.

Hallintovaliokunta katsoo, että turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä on tarkasteltava laajana kokonaisuutena, jotta Suomen turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja ilmiöt sekä niiden väliset yhteydet voidaan mahdollisimman tehokkaasti havaita. Selvää jakoa ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välillä ei voida enää tehdä. Hallintovaliokunta tähdentää, että sisäisen turvallisuuden viranomaiset, etenkin poliisi, Rajavartiolaitos, pelastustoimi ja Tulli, ovat ensivasteen viranomaisia useimmissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa arkipäivän onnettomuuksista vakaviin turvallisuusuhkiin ja poikkeusoloihin, mukaan lukien erilaiset hybriditilanteet. Ne toimivat ensivasteviranomaisina epäselvissä uhkissa ja tapahtumissa, niin kauan kuin uhkia ei voida tulkita tai tunnistaa sotilaallisiksi. Myös Ukrainasta saadut kokemukset osoittavat, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten rooli ensivasteen toimijoina on tilanteen kriisiytyessä keskeinen. Valiokunta korostaa viranomaisten ja eri hallinnon tasojen yhteisen tilannekuvan merkitystä jatkuvasti muuttuvassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä.

Yhteisen tilannekuvan muodostaminen edellyttää sujuvaa ja oikea-aikaista tiedonkulkua eri toimijoiden välillä. Kansallinen poikkihallinnollinen yhteistyö ja kansainvälinen yhteistyö ovat välttämättömiä jatkuvasti monipuolistuvien turvallisuusuhkien ennakoinnissa ja torjunnassa.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on valtion tärkeimpiä tehtäviä. Hallintovaliokunta painottaa sisäisen turvallisuuden viranomaisten riittävien resurssien ja ajantasaisten toimivaltuuksien sekä viranomaisten välisen sujuvan tiedonkulun tärkeyttä. Valiokunta on toistuvasti kannanotoissaan korostanut sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintaedellytyksistä huolehtimista ja rahoituspohjan turvaamista vaalikaudet ylittävällä kestäväällä ja pitkäjänteisellä tavalla. Valiokunta toteaa, että yhteiskunnan kokonaisturvallisuus voidaan turvata ainoastaan huolehtimalla siitä, että kaikilla turvallisuusviranomaisilla on tarvitsemansa resurssit tehtäviensä hoitamiseen. Turvallisuusympäristön muutos, tunnistetut riskit ja suorituskykyvaatimukset edellyttävät turvallisuusviranomaisten resurssien varmistamista, jotta yllättäviin muutoksiin ja kriiseihin kyetään varautumaan ennakoivasti ja määrätietoisesti. Sisäisen turvallisuuden tehtävät on kyettävä hoitamaan kaikissa oloissa.

Arvoisa rouva puhemies! Selonteon mukaan sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeimpänä päämääränä on varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus kaikissa oloissa. Hallintovaliokunta pitää tätä erittäin tärkeänä tavoitteena. Valiokunta katsoo, että luottamus viranomaisiin, luottamus väestöryhmien kesken sekä yhteiskuntarauhan ylläpitäminen ovat olennaisia, jotta ulkopuolisia hyökkäyksiä ja vaikuttamisen eri muotoja voidaan torjua tehokkaasti. Valiokunta pitää yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeisenä tekijänä sitä, että

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

luottamus turvallisuusviranomaisiin sekä laajemmin julkisiin instituutioihin on väestössä yleisesti korkea. Valiokunta pitää tärkeänä, että luottamus pysyy jatkossakin korkealla tasolla.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että yhteiskunnallisen polarisaation kasvu ja eriarvoisuuden lisääntyminen voivat murentaa luottamusyhteiskuntaa, mikä vaikeuttaa merkittävästi myös turvallisuusviranomaisten työtä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että polarisaatio- ja eriarvoistumiskehitystä kyetään eri toimenpitein torjumaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta tarkastelee mietinnössään laajasti sisäisen turvallisuuden tilannekuvaa. Mietinnössä käsitellään muun muassa tilannetta Suomen rajoilla ja merialueilla, rikollisuustilanteen kehitystä, vakavaa nuoriso- ja jengirikollisuutta, järjestäytyneitä rikollisuutta, informaatiovaikuttamista, kriittisen infrastruktuurin suojaamista sekä uusien teknologioiden vaikutuksia sisäiseen turvallisuuteen.

Vakavan rikollisuuden osalta valiokunta nostaa esiin muun ohella niin sanotun tilausrikollisuuden, eli crime as a service, josta on viime ajoilta esimerkkejä Suomestakin. Valiokunta pitää erityisen huolestuttavana sitä, että vakavan väkivallan toteuttajiksi rekrytoidaan yhä nuorempia lapsia.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että selonteon mukaan järjestäytyneellä rikollisuudella on selkeä jalansija suomalaisessa elinkeinoelämässä. Valiokunta pitää erittäin haitallisena järjestäytyneen rikollisuuden pyrkimystä toimia yhteiskunnan laillisissa rakenteissa, millä pyritään esimerkiksi hankkimaan vaikutusvaltaa ja peittämään rikollista toimintaa. Laillisten rakenteiden hyödyntäminen kasvattaa rikollista toimintaa, vahvistaa rikollisten vaikutusvaltaa ja lisää korruption riskiä yhteiskunnassa. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin kyetään mahdollisimman tehokkaasti estämään.

Selonteossa kiinnitetään huomiota tietoverkkoavusteisen rikollisuuden kasvuun. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan erityisesti tietoverkkoavusteisten petosten määrä on kasvanut merkittävästi. Hallintovaliokunta toteaa, että tekoälyn kehittyminen tuo lisää työkaluja rikollisille ja mahdollistaa rikosten skaalautumista ja uudentyyppisten rikosten syntymistä. Laajoilla tietomurroilla voidaan aiheuttaa merkittäviä vahinkoja laajalle joukolla uhreja, mikä korostaa varautumisen merkitystä. Tekoälyn avulla voidaan myös kuormittaa viranomaisten palveluja merkittävästi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös viranomaiset voivat hyödyntää uutta teknologiaa rikostorjunnassa tarkoituksenmukaisesti ja että lainsäädäntö mahdollistaa tietoverkkoavusteisen rikollisuuden tehokkaan torjunnan.

Arvoisa rouva puhemies! Toin edellä esiin vain muutamia esimerkkejä hallintovaliokunnan kattavasta mietinnöstä. Valiokunta on koonnut keskeisimmät kehittämistarpeet mietintönsä loppuun. Keskeisimmät kehittämistarpeet liittyvät viranomaisten toimivaltuuksien kehittämiseen, viranomaisten väliseen tiedonkulkuun ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan.

Hallintovaliokunta nostaa mietinnössään yhtenä esimerkkinä uudentyyppisistä, vaikeasti ennakoitavista turvallisuusuhkista droonit, jotka voivat tulla Suomen alueelle eriyistä. Puolustusvoimien lisäksi Rajavartiolaitoksella ja poliisilla tulee olla tehtävissään tarvitsemansa riittävä kyky droonien havaitsemiseen, tunnistamiseen ja niihin

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

vaikuttamiseen omilla tehtävälueillaan. Saadun selvityksen mukaan viranomaisten toimivaltuuksia droonien torjunnassa tulee kehittää.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös mahdollisimman nopeaan ja selkeään väestön varoittamiseen. Väestön varoittamiseen käytettävien järjestelmien on oltava sellaisia, että sen alueen väestö, johon uhka kohdistuu, saa viivytyksettä tiedon uhkasta kohdennetusti. Valiokunta kiirehtii mietinnössä kuvatun EU-alert-konseptin mukaisen vaaratiedotejärjestelmän käyttöönottoa myös Suomessa.

Erilaisiin turvallisuusuuhkiin on kyettävä varautumaan ja vastaamaan tehokkaasti. Valiokunta toteaaakin, että tämä edellyttää ajantasaista lainsäädäntöä, viranomaisten riittäviä toimivaltuuksia sekä tietenkin riittäviä resursseja. Valiokunta pitää välttämättömänä, että viranomaisten suorituskyky ylipäättään turvataan. Perustoimintojen suorituskyvyn turvaaminen luo edellytykset myös hybridiuhkiin ja vakaviin häiriötilanteisiin vastaamiselle. [Puhemies koputtaa] Muuttuneessa ulkoisessa turvallisuusympäristössä Suomella on oltava kyky varautua myös erityisen vakaviin uuhkiin. [Puhemies: Aika alkaa olla käytetty!]

Arvoisa puhemies! Meillä olisi tässä vielä kolme kohtaa, jos sopii. [Puhemies: Jos lyhyesti!] — Hyvin lyhyesti. Hallintovaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy selonteon johdosta kannanoton, jossa eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto

1) huomioi nykyistä laajemmin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden tiiviin keskinäisen yhteyden kokonaisturvallisuuden näkökulmasta ja huolehtii tehokkaasta kansalaisviestinnästä sekä siitä, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten keskeinen rooli ensivasteen viranomaisina erilaisissa turvallisuustilanteissa otetaan huomioon viranomaisten toimintaedellytysten turvaamisessa, rahoituspohjan vahvistamisessa sekä viranomaisten välisessä yhteistyössä ja tiedonkulussa,

2) seuraa aktiivisesti teknologista kehitystä ja edistää viranomaisten kykyä ennakoida laaja-alaisesti uusien teknologioiden vaikutuksia turvallisuuteen sekä varmistaa viranomaisten ajantasaisen suorituskyvyn myös uusien teknologioiden aiheuttamiin turvallisuusuuhkiin vastaamiseen,

3) varautuu hybridi vaikuttamiseen sekä huolehtii Euroopan unionin uudistuneen maahanmuutto- ja turvapaikkalainsäädännön tehokkaasta täytäntöönpanosta muun muassa varmistamalla kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautusjärjestelmän toimivuuden,

4) torjuu ja ennaltaehkäisee yhteiskunnallista polarisaatio- ja eriarvoistumiskehitystä ja sen kielteisiä vaikutuksia luottamusyhteiskuntaan ja turvallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön jätettiin yksi vastalause. Kiitän valiokunnan jäseniä erinomaisesta työstä mietinnön valmistelussa ja haluan lisäksi kiittää parlamentaarista seurantaryhmää, joka on tukenut sisäisen turvallisuuden selonteon valmistelua. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyritään pitämään kuitenkin ne ennalta sovitut puheenvuoroajat. — Seuraavaksi mennään ryhmäpuheenvuoroihin, ja siellä on ensiksi kokoomuksen eduskuntaryhmän edustaja, edustaja Kaunistola, ja nämähän ovat viisi minuuttia.

17.50 **Mari Kaunistola kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomea koskettavat monet uudet sisäisen turvallisuuden uhat ja ongelmat, joiden kehityskulkuun

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

meillä on mahdollisuus vaikuttaa. Ajankohtaisena esimerkkinä viime viikon droonihavainnot Uudellamaalla konkretisoivat jälleen, miten turvallisuuttamme uhkaavat uuden ajan ilmiöt vaikuttavat arkeemme. Sisäisen turvallisuuden selonteossa on nostettu esille monia uhkakuvia.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden vakavoituminen on ilmiö, johon meidän on puututtava nykyistäkin tehokkaammin ennen rikoskierteen pahenemista. Yhä useampi nuori ajautuu väkivallan, laittomien aseiden ja huumeiden tielle. Esimerkiksi Helsingissä nuorten väkivaltarikollisuus on poliisin tilastojen mukaan kasvanut dramaattisesti. Tämä on väärin ja äärimmäisen huolestuttavaa.

Jengirikoksiin liittyy myös alle rikosvastuuikäisten hyväksi käyttäminen. Erityisen huolestuttavaa on niin kutsuttu crime as a service -toiminta, jossa rikollisuutta hankitaan tilaustyönä anonyymisti somen eri alustoilla. Viime viikolla uutisoitiin poliisin paljastaneen jo neljä tähän liittyvää tapausta. Jokaisessa tekijät on saatu kiinni, rikosten tilaajaa ei. Rikoksiin rekrytoituneet ovat alle 12-vuotiaita pahimmillaan. Toiminta kytkeytyy ulkomaisiin rikollisjärjestöihin ja huumekauppaan. Samalla alaikäisten osallistuminen väkivaltaiseen ekstermistiseen ja terroristiseen toimintaan on lisääntynyt. Suomessa ei ole varaa tehdä Ruotsin virheitä. Nämä ovat kehityssuuntia, jotka on pysäytettävä nyt, ei sitten kun ongelmat ovat juurtuneet pysyväksi osaksi yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Selonteossakin tunnustetaan, että myös informaatiovaikuttaminen ja kyberuhat kasvavat nopeasti, etenkin Venäjän hybrdivaikuttamisen jatkuessa edelleen. Rikollisuus siirtyy yhä enemmän verkkoon, mikä hälventää valtiollisia rajoja tehden rikollisuudesta kansainvälisempää. Esimerkiksi tietoverkkoavusteiset petokset ovat nykyään yksi merkittävimmistä globaaleista rikollisuuden uhista. Talouspetosten aiheuttamat maailmanlaajuiset taloudelliset menetykset ovat myös valtavia — viime vuonna määräksi arvioitiin jopa yli 440 miljardia yhdysvaltain dollaria. Kyberuhkiin vastaaminen on keskeistä tulevina vuosina teknologian kehittyessä huimaa vauhtia.

Samoin välineellistetty ja laitton maahantulo tuovat haasteensa turvallisuuteemme. Vaarallisten henkilöiden maahanpääsy ja laajamittainen maahantulo ovat ilmiöitä, joihin meidän on kyettävä vastaamaan. Jos järjestelmä kuormittuu liikaa laajamittaisen maahantulon takia, joukkoon on helpompi soluttaa rikollisia tai tiedustelijoita. Erityisesti Venäjän arvaamattomuuden vuoksi tässä on oltava valppaana. Tämä kaikki kieli siitä, miten sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden nivoutuminen on nykypäivää.

Arvoisa rouva puhemies! Uusien uhkien ohella vanhat eivät ole kaikonneet. Erityisen huolestuttava kehityskulku on huumausainemyönteisyyden kasvu Suomessa. Huumeiden käyttö tuo mukanaan traagisia inhimillisiä vaikutuksia sekä järjestäytyntä rikollisuutta. Jokainen huumekaupassa liikkuva euro vahvistaa rikollisverkostoja ja heikentää turvallisuutta. Siksi huumerikollisuuden torjuntaan tarvitaan vieläkin vahvempaa poliisityötä ja tehokkaampaa puuttumista katu- ja nettikauppaan. Huumeiden vastaisessa työssä, kuten muissakin ilmiöissä, keskeistä on erityisesti moniammatillinen viranomaisten välinen saumaton yhteistyö. Tarvitsemme vahvempia ennalta ehkäiseviä toimia sekä vahvan viestin: ei huumemyönteisyydelle. Perheitä on valistettava huumeiden vaaroista ja nuorille tarjottava oikea-aikaista tukea ja palveluita, mahdollisuuksia rakentaa omaa tulevaisuuttaan. Hoitoon on päästävä nopeasti, yksikään ihminen ei saa jäädä yksin riippuvuutensa kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Ammattilaisemme poliisissa, Rajalla, Tullissa, hätäkeskuksissa ja pelastuslaitoksissa tekevät mittaamattoman arvokasta työtä

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

turvallisuutemme eteen. Resurssit, pitkäjänteinen rahoitus ja hyvien toimintamallien kehittäminen ovat keskiössä, kun puhutaan sisäisen turvallisuuden asioista. Suomi on jo edelläkävijä viranomaisten saumattomassa yhteistyössä. Hyvänä esimerkkinä on poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen PTR-yhteistyö.

Lopuksi: Aukottomaan rikostorjuntaan kuuluu oikeuden saaminen kohtuajassa. Meidän tulee huolehtia, että myös oikeudenhoidon, syyttäjän ja tuomioistuinten, resurssit vastaavat kovaan tarpeeseen. Samalla kasvava rikollisuus ja sen uudet muodot luovat paineita myös vankeinhoitoon, heidän toimintaansa ja resursseihin.

Onkin tärkeää, että viranomaisten toimivaltuudet vastaavat aikaa ja sen ilmiöitä. Myös rangaistusten johdonmukainen koventaminen, tiedonvaihdon parantaminen oikeusvaltion periaatteita kunnioittaen sekä varautuminen laajamittaisiin turvallisuusuhkiin on keskeistä. Tämä edellyttää jatkuvaa kehittämistä niin kansallisella kuin EU:nkin tasolla. [Puhemies koputtaa] Näin voimme pitää kiinni yhteiskuntamme arvokkaimmasta ominaisuudesta eli turvallisuudesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja kaikille tiedoksi, että pitäisi pitää nämä aikataulut. — Seuraavaksi on perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Lehtinen.

17.56 Rami Lehtinen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On helppo kulkea kadulla ja pitää itsestäänselvyytenä sitä, ettei kukaan käy kimppuun tai yritä ryöstää. Mutta juuri sen itsestäänselvyyden taustalla on valtava määrä näkymätöntä työtä. Viranomaiset valvovat, ennakoivat, suunnittelevat ja tekevät ympäri vuorokauden töitä sen eteen, että meidän arkemme pysyy turvallisena. Harva meistä pysähtyy ajattelemaan, kuinka paljon taustalla tapahtuu juuri silloin, kun kävelemme rauhassa kotiin, viemme lapset kouluun tai palaamme illalla töistä. Turvallisuus tuntuu niin luonnolliselta vain siksi, että siihen on Suomessa totuttu ja sitä pidetään itsestäänselvyytenä. Juuri siksi turvallisuuden menettäminen olisi niin vakava asia. Kun haavoittumattomuuden tunne kerran särkyä, sitä ei enää saa takaisin. Turvallisuus ja turvallisuudentunne ei synny tyhjiössä vaan vaatii tekoja sekä rohkeita päätöksiä, ja juuri siksi me perussuomalaiset olemme hallituksessa.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossakin todetaan, kaupunkien sisäinen eriytyminen eli segregatio on voimistunut kaikkialla Euroopassa viimeisen vuosikymmenen aikana, etenkin Ruotsissa, jota voidaan pitää keskeisenä verrokkimaana Suomelle. Siellä segregatian, epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan ja rinnakkaisyhteiskuntien seuraukset näkyvät ampumisina, räjähdysinä ja alueina, joilla viranomaisvalta on heikentynyt tai jopa kadonnut. Selontekokin tunnistaa, että segregatio on ollut keskeinen tekijä Ruotsin turvallisuusongelmien taustalla.

Asuinalueiden sosioekonomiset erot ovat vahvistuneet myös Suomen kaupungeissa. Suomella ei ole varaa kulkea Ruotsin tietä, ja toivottavasti tämän sisäistää muutkin kuin perussuomalaiset. Siksi etenkin vihreiden ja vasemmistoliiton olisi korkea aika poistua punavihreästä pilvilinnastaan.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan hybridiosaamiskeskuksen verkostojohtaja totesi hiljattain Ylen Ykkösaamussa sen, mikä on ollut ainakin meille perussuomalaisille selvää: siirtolaiset toimivat erinomaisena aseena Eurooppaa vastaan, eikä Kremlissä epäröidä

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

tähän vaihtoehtoon tarttua. Massasiirtolaisuus heikentää länttä, ja sehän sopii itäiselle naapurille oikein hyvin.

Laajamittainen väestöpohjan muutos johtaa turvallisuuden osalta pelkästään negatiivisiin ilmiöihin, etenkin sisäisen eheyden rapautumisen seurauksena. Hallitsematon ja rajaton maahanmuuttopolitiikka siis murentaa yhteiskuntia pala palalta. Suomessakin tämä on jo hyvin nähtävissä: huomattava taloudellinen ja sosiaalinen kuormitus, sisäisen turvallisuuden heikentyminen, yhtenäisyyden mureneminen, vankiloiden täyttyminen, raikausten lisääntyminen, Pisa-tulosten lasku, alueiden eriytyminen, katujengit ja nöyryytysväkivalta.

Viime aikoina julkisuuteen on noussut myös tietoja, että asevelvollisuuden toteutuminen vieraskielisten ja muiden suomalaisten välillä vaihtelee merkittävästi. Tämä asettaa riskin laajemmin maanpuolustustahdolle, josta on hälyttäviä esimerkkejä muun muassa Iso-Britanniasta. Siellä maanpuolustustahto on laskenut rajusti. Herääkin kysymys: miksi puolustaisi maata, jota ei tunne enää omakseen?

Maahanmuutto on siis kiistaton osa Venäjän hybridivaikuttamista, ja meillä riittää kaikenlaisia maahanmuuton ja monikulttuurisuuden puolestapuhujia ympäri valtakuntaa. Suuri osa toimii varmasti vilpittömästi, hyväntahtoisesti ja hyväuskoisesti, mutta kaikkien motiivit eivät välttämättä ole niin viattomia kuin tämän salin vasen laita aina on antanut ymmärtää.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunnan päätösehdotuksessa edellytetään muun muassa sitä, että valtioneuvosto huomioi nykyistä laajemmin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden tiiviin keskinäisen yhteyden kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Lisäksi valtioneuvoston tulee varautua hybridivaikuttamiseen sekä huolehtia EU:n uudistuneen maahanmuutto- ja turvapaikkalainsäädännön tehokkaasta toimeenpanosta muun muassa varmistamalla kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautusjärjestelmän toimivuus. Perussuomalaiset pitää varsinkin näitä esityksiä erittäin kannatettavina. Erityisesti ilman toimivaa palautusjärjestelmää ei ole olemassa uskottavaa ja kestävää maahanmuuttopolitiikkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

18.01 **Juha Viitala sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta on käsitellyt järjestyksessä kolmannen sisäisen turvallisuuden selonteon, joka muodostaa yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja puolustusselonteon kanssa kolmen turvallisuusselonteon tärkeän kokonaisuuden.

Käsittelimme nyt hyvin erilaista selontekoa kuin edellisellä kerralla, vuonna 2021. Turvallisuustilanteen muutos on ollut perustavanlaatuinen. Onkin olennaista, että tämä muutos näkyy niin selonteossa kuin sen käsittelyssä ja johtopäätöksissä. Kaikkien selontekojen ja turvallisuusstrategioiden pohjana on oltava yhteinen, ajantasainen tilannekuva sekä näkemys toimintaympäristömme uhkista, kehitysnäkymistä ja -tarpeista.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja maailman geopoliittinen murrosvaihe heijastuvat myös Suomen sisäiseen turvallisuuteen ja heikentävät sen ennustettavuutta. Kuten hallintovaliokunta korostaa mietinnössään, sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kytkeytyvät erottamattomalla tavalla toisiinsa. Tämä on tärkeää tässä ajassa, jossa katseet ovat kääntyneet ulkoisen puolustuksen tarpeisiin. Sisäisen turvallisuuden viranomaiset — Rajavartiolaitos, poliisi ja pelastuslaitos — ovat kuitenkin viime viikkoinakin olleet

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

etulinjassa, kun drooniuhkaa torjutaan ja siihen varaudutaan. Samalla sisäinen turvallisuus muodostaa turvallisuutemme ytimen, jonka varaan rakentuu vahva ja puolustamisen arvoinen Suomi.

Arvoisa rouva puhemies! Viranomaisten toimintaedellytyksistä huolehtiminen, riittävät resurssit ja koulutettu, osaava henkilöstö ovat avainasemassa yhteiskuntamme turvallisuuden varmistajina. Samalla on huolehdittava riittävästä ennakoinnista uusien turvallisuusuhkien edessä, onpa kyse järjestäytyneen rikollisuuden uusista toimintamuodoista, terrorismin uhasta, hybridiuhkiin varautumisesta tai kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta. Monet yksittäiset turvallisuusuhat kytkeytyvät laajempiin kokonaisuuksiin, jotka vaikuttavat koko yhteiskuntamme toimintaan. Esimerkiksi satamien häiriöttömän toiminnan varmistaminen on paitsi turvallisuus- myös huoltovarmuuskysymys. Kun jotain poikkeuksellista tapahtuu, on kyse sitten drooneista tai muusta varautumisesta, on suomalaisten voitava luottaa siihen, että tieto mahdollisesta turvallisuusuhasta saavuttaa heidät kaikki nopeasti. Nyt näin ei valitettavasti ole kuitenkaan aina käynyt.

Uudet uhat haastavat meitä löytämään uusia keinoja sekä päivittämään lainsäädäntöä, toimintoja ja toimivaltuuksia, jotta uhkien laajemmilta vaikutuksilta voidaan välttyä.

Erityisesti nykyisessä turvallisuustilanteessa on muistettava se, että normaaliaikojen viranomaistoimintamme turvaa meitä myös kriisi-, häiriö- ja poikkeustilanteissa. Tämän vuoksi rakenteiden, resurssien ja toimivaltuuksien pitää olla kunnossa nyt eikä vasta sitten hädän hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Monimutkaistuvien turvallisuusuhkien keskellä on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja resilienssin kannalta keskeistä huolehtia myös arjen turvallisuudesta. On tärkeää ennaltaehkäistä sellaisia uhkia, joihin meillä on mahdollisuus vaikuttaa omalla toiminnallamme. On muistettava, että turvallisuus on kokonaisuus paitsi sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden osalta myös laajempänä ilmiönä yhteiskunnassamme.

Me sosiaalidemokraatit pidämme tärkeänä, että Suomen kokonaisturvallisuudesta huolehditaan kaikkina aikoina. Luottamus yhteiskuntaan, sen viranomaisiin ja ihmisten kesken, on tae sille, että Suomi on vahva ja pärjää myös mahdollisissa kriisitilanteissa. Sisäinen turvallisuus on kokonaisuus, jossa myös erilaiset ennaltaehkäisevät toimet ja eriarvoisuuden torjunta ovat tärkeässä roolissa. Emme halua luoda kasvualustaa nuoriso- ja jengirikollisuudelle, ääri-ilmiöille tai osattomuudesta kumpuavalle rikollisuudelle. Mikään raha tai toimivaltuudet eivät riitä turvallisuuden varmistamiseksi, jos yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden pohjaa murennetaan.

Osana kokonaisturvallisuutta on huolehdittava oikeusvaltion toiminnasta, siitä, että apua saa hädän hetkellä ja että rikokset saadaan selvitettyä. On varmistettava, että ihmisillä on työtä ja tulevaisuudenuskoa. On huolehdittava, että lapset saavat oppia ja että sosiaali- ja terveyspalveluista pidetään huolta. Tälle kaikelle rakentuu turvallinen yhteiskunta.

Arvoisa puhemies! SDP:n eduskuntaryhmä pitää hallintovaliokunnan mietintöä sisäisen turvallisuuden selonteosta ja sen johtopäätöksiä perusteltuina ja Suomen turvallisuuden kannalta oikeina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

18.07 **Hanna Räsänen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan lähtökohta tässä keskustelussa on selvä: turvallisuus on perusoikeus. Se tarkoittaa, että jokaisella suomalaisella on oikeus turvalliseen elämään asuinpaikasta riippumatta. Turvallisuus ei saa olla kiinni postinumerosta. Valtiovallan on kannettava vastuunsa koko Suomesta ja kaikista suomalaisista. Turvallisuus on arjen sujuvuutta, yhteiskunnan vakautta ja luottamusta siihen, että apu tulee silloin kun apua tarvitaan. Siksi turvallisuuden on oltava kaiken päätöksenteon ytimessä. Sisäistä ja ulkoista turvallisuutta ei voi enää erottaa toisistaan. Elämme ajassa, jossa turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi. Uhkat ja häirinnät ovat monimuotoisempia, rajat ylittäviä ja yhä vaikeammin ennakoitavia. Rikollisuus on kansainvälisempää, ammattimaisempaa ja kovempaa. Nyt kelloja on käännettävä kokonaisturvallisuuden aikakaudelle, jossa varautuminen, viranomaisyhteistyö ja yhteiskunnan kriisinkestävyys kulkevat käsi kädessä.

Arvoisa puhemies! Myös kulloinkin harjoitettavalla politiikan suunnalla on suuri merkitys. Ei ole yhdentekevää säätää hankintalain kaltaista lainsäädäntöä, joka pakottaisi suuren joukon kuntia ja hyvinvointialueita pois toimivista ja turvallisista tietojärjestelmistä. Valtion kyberturvallisuusjohtajan mukaan tulossa oleva muutos vaarantaisi vakavasti kyberturvallisuutta.

Ihmisten turvallisuudentunteen ja avunsaannin kannalta ei ole samantekevää lakkauttaa poliisiasemia eikä vetää valtion kaikkea läsnäoloa pois seutukaupungeista tai maaseudulta, eikä ole merkityksetöntä leikata sotepalveluista tavalla, joka heikentää kriiseihin varautumista ja niihin vastaamista. Niin ikään ei ole yhdentekevää heikentää turvallisuusviranomaisten toimintakykyä juustohöylämäisillä hallinnon leikkauksilla. Tätä kaikkea tämä hallitus kuitenkin tekee.

Keskustan vakava viesti hallitukselle on, että turvallisuutta ei rakenneta kaikkea keskittämällä. Sitä rakennetaan pitämällä koko Suomi mukana. Kokonaisturvallisuudesta huolehtiminen on investointi koko Suomen vakauteen, hyvinvointiin ja tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden merkitys on kasvanut Suomen Nato-jäsenyyden myötä. Viranomaisten tehtävät lisääntyvät. Siksi viranomaisille on turvattava riittävät voimavarat. Osa poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen työstä tukee suoraan puolustusta ja liittokunnan velvoitteita. Siksi ainakin poliisia, pelastustoimeja ja Kyberturvallisuuskeskusta olisi perusteltua tarkastella osana turvallisuusmenojen noin 1,5 prosentin bruttokansantuotteen osuutta, kun Rajavartiolaitoksen menoja sisältyy jo laajemmin noin kolmen ja puolen prosentin kokonaisosuuteen.

Lisäksi on varmistettava nopea ja kohdennettu varoittaminen drooniuhkista. Viimeistään viime viikon perjantain tapahtumat osoittivat, että droonien havaitsemis- ja torjuntakykyjen vahvistamisen lisäksi kansalaistiedottamisessa on todellakin parantamisen varaa, jotta luottamus viranomaistoimintaan palautuisi ja säilyisi. Järjestelmien on kyettävä välittämään selkeä tieto ilman viivytystä suoraan uhka-alueella oleville, kohdennetusti. Pelkkä varoittaminen ei kuitenkaan riitä, mikäli kansalaiset ja yhteiskunta eivät tiedä, kuinka varoittamisen jälkeen tulisi toimia. Tällä sektorilla riittää hallituksella ja erityisesti sisäministerillä reilusti petrattavaa. Nyt tarvitaan päätöksiä, poliittista ohjausta ja toimeenpanoa. Suomi ei voi käyttää vuosia siihen, mitä esimerkiksi Ukrainassa saatiin jalalle aivan muutamassa päivässä.

Myös hajautettu pelastustoimi on tae sille, että riittävät pelastuspalvelut toimivat koko maassa. Siksi keskusta ei kannata pelastustoimen valtakunnallistamista.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole vain viranomaistoimintaa. Kunnilla, kaupungeilla ja järjestöillä, samoin kuin kansalaistoiminnalla ja ihmisten omatoimisuudella, on tärkeä rooli ihmisten arjen turvallisuuden vahvistamisessa. Arjen turvallisuus on koko yhteiskunnan yhteinen tehtävä. Turvallisuus on myös yhteistyötä, yhteisöllisyyttä, ennalta ehkäisyä ja vastuuta toisistamme. Kun nuoria tuetaan, yksinäisyyttä ehkäistään ja ihmisten varautumista vahvistetaan, samalla rakennetaan koko yhteiskunnan kriisinkestävyttä.

Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus muodostavat yhteisen kokonaisuuden. Kun huolehdimme turvallisuudesta, huolehdimme samalla koko Suomen elinvoimasta ja yhtenäisyydestä ja meidän yhteisestä tulevaisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

18.12 **Alviina Alametsä vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteon täytyy vihreistä tunnistaa ja käsitellä uhkia kokonaisvaltaisesti. Turvallisuusympäristömme on muuttunut viime vuosina, mikä huomioidaan tässä selonteossa. Venäjä on hyökännyt Ukrainaankin, maailmalla kuohuu, ja Suomessakin on reagoitava drooneihin sekä viestittävä kansalaisille tehokkaammin turvallisuuskysymyksistä. Samalla moni sisäisen turvallisuuden ilmiö kaipaa vahvempaa vastausta meiltä.

Esimerkiksi köyhyyden, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden parempi torjunta lisääisivät Suomen turvallisuutta ja ehkäisisivät rikollisuutta ja yhteiskunnallista pahoinvointia. Tämän pitäisi näkyä paremmin myös selonteossa ja hallituksen toiminnassa. Viimeisin esitys perheneuvoloiden lakkauttamiseksi on yksi monista esimerkeistä siitä, kuinka ennalta ehkäiseviä palveluita rapautetaan parantamisen sijaan. Terveystieteiden kriisivalmiutta on vahvistettava, jotta se kestää erilaiset kriisitilanteet. Sen sijaan hallitus leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluista.

Mahdollisen konfliktin aikana monet yhteiskunnan elintärkeät toiminnot olisivat siviilien vastuulla. Siksi selonteossa tulisi huomioida kansalaisyhteiskunnan merkitys. Sen sijaan hallitus leikkaa kansalaisjärjestöiltä, koulutuksesta, kunnilta ja sosiaaliturvasta — asioista, joilla osaltaan vahvistettaisiin maamme turvallisuutta ja jotka edellisessä selonteossa enemmän huomioitiin.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on esimerkiksi tasa-arvoa ja terveyttä — luottamusta siihen, että hyvinvointivaltiossa saa hoitoa henkeä uhkaaviin sairauksiin ja apua elämän kriiseissä. Tämä ei toteudu, kun esimerkiksi lasten ja nuorten psykiatriasiin palveluihin on pitkät jonot ja nuorten päihdekuolemat kasvavat huolestuttavasti mutta hoitoa on vaikea saada. Selonteossa otetaan esille nuorisoriikollisuus ja tunnustetaan rikoskierteen varhaisen katkaisun merkitys. Tässä tarvitaan viranomaisten, nuorisotyön ja järjestöjen yhteistyötä, ei leikkauksia näiltä tahoilta. Esimerkiksi lapsiperheköyhyyden ehkäisemisellä ja toimivalla lastensuojelulla olisi myös suuri vaikutus nuorten rikoskierteiden torjuntaan.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko keskittyy maahanmuuton osalta voimakkaasti maahanmuuttojärjestelmän väärinkäyttöön ja laittoman maahantulon torjumiseen. Totuus kuitenkin on, että suurin osa Suomeen tulevista ei väärinkäytä järjestelmää. Samalla me olemme pulassa väestökehityksemme kanssa, ja sen korjaamiseksi tarvittaisiin sekä syntyvyyden nousua että työvoimaa ulkomailta.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Vår befolkning åldras, och vi behöver människor för att hålla Finland i gång. Även detta bör lösas.

Väestömme vanhenee, ja tarvitsemme ihmisiä pitämään Suomea pystyssä. Myös tämä pitäisi ratkaista. Maahanmuuttovirastolle on turvattava riittävä rahoitus hakemusten erittäin pitkien käsittelyaikojen lyhentämiseksi. Esimerkiksi kansalaisuushakemuksen käsittely kestää Maahanmuuttoviraston arvion mukaan arviolta 34 kuukautta. Tämä on tehotonta Suomelle ja kohtuutonta ihmisille.

Myös poliisiin ihmiskauppaan erikoistuneen toiminnan resurssit on turvattava ja varmistettava, että ihmiskaupan uhrit saavat tarvitsemaansa apua kaikissa vaiheissa. Samoin turvapaikanhakijoiden ihmisoikeudet, kuten oikeus oikeusapuun, on varmistettava Suomessa.

Arvoisa puhemies! Maailmassa on paljon uhkakuvia. Osa niistä on todennäköisiä, osa epätodennäköisiä. Toisinaan päädyimme varautumaan uhkiin, jotka eivät onneksi koskaan toteudu, toisinaan emme osaa pelätä niitä asioita, jotka todellisuudessa uhkaavat meitä. Koronaviruspandemia oli tästä yksi esimerkki. Ilmastokriisi tuo valitettavasti mukanaan lisää pandemioita ja sään ääri-ilmiöitä. Siksi puhtaan luonnon, veden ja ympäristön parempi suojeleminen olisi sekä ulkoisen että sisäisen turvallisuuden etu.

Turvallisuus pohjautuu paitsi uhkien tunnistamiseen, myös ihmisoikeuksiin, oikeusvaltioperiaatteeseen ja demokratiaan — vapauden, vakauden ja hyvinvoinnin turvaamiseen kaikessa toiminnassa. Mutta tässä selonteossa perus- ja ihmisoikeuksia ei mainita sanallakaan, eikä myöskään hyvinvointivaltiota. Samalla moni selonteon aihe liittyy ihmisoikeuksiin. Esimerkiksi tiedustelutoimivaltuuksien muutosten kohdalla olisi varmistettava tasapaino toimivaltuuksien ja ihmisoikeuksien suojan välillä.

Arvoisa puhemies! Edeltävän perusteella esitän, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa asiasta uuden selonteon, jossa otetaan huomioon vastalauseen perusteluissa esiin tuodut seikat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

18.17 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuuden takaaminen on yhteiskunnan tärkeä tehtävä. Yhteiskunnan turvallisuus ja toisaalta yksilön kokema turvallisuudentunne syntyvät monen asian summasta. Ne luovat peruskallion kaltaisen pohjan, vakauden, josta Suomi on saanut pitkään nauttia. On tärkeää, että sekä meillä päättäjillä, viranomaisilla että kaikilla Suomessa asuvilla on yhteinen tilannekuva ja ymmärrys turvallisuutta tukevista elementeistä. Vain siten voimme ylläpitää Suomen vakautta sekä valmiutta kohdata kriisejä yhdessä.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteon lähtökohdat ovat hyvin uhkakeskeiset. Selonteko tunnisti, että sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeänä päämääränä on ”varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus kaikissa oloissa”. Siinä missä selonteko epäonnistui tunnistamaan, mistä tuo luottamus syntyy, nyt selonteosta tehdyssä mietinnössä yhteinen tilannekuva pystyttiin luomaan selontekoa paremmin. Selonteosta tehdyssä mietinnössä tuodaan ansiokkaasti esiin kokonaisturvallisuutta vahvistavia tekijöitä. Näihin kuuluvat eriarvoistumiskehityksen, polarisaation ja segregaaation ehkäiseminen, palveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä kuntien rooli ennalta ehkäisevässä työssä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Vasemmistoliiton näkökulmasta katsoen on toiveikkuutta herättävää, että yhteiseen tilannekuvaamme sisältyy ymmärrys siitä, että yhteiskunnallisen polarisaation ja eriarvoisuuden lisääntyminen voi murentaa myös luottamusta viranomaisiin. Johtopäätöksen on oltava, että koko yhteiskunnan, kokonaisturvallisuuden sekä viranomaisten toimintaedellytysten kannalta on oleellista, että eriarvoistumiskehitys pysäytetään.

Vasemmistoliitto pitää tärkeänä, että valiokunnan tunnistama kuntien rooli sisäisen turvallisuuden keskeisinä toimijoina otetaan vakavasti. Kuntien valtionosuuksien ja peruspalveluiden jatkuvat leikkaukset eivät tue sisäisen turvallisuuden ja eriarvoistumisen ehkäisemisen tavoitteita, vaan päinvastoin. Esimerkiksi selonteossakin laajasti käsiteltyä nuorisorikollisuutta voidaan ehkäistä parhaiten tukemalla nuorten hyvinvointia. Resursseja on suunnattava sinne, missä selonteon ja mietinnön peräänkuuluttamaa moniammatillista yhteistyötä voidaan tosiasiaassa tehdä, eli kunnissa, kouluissa ja hyvinvointialueilla.

Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen turvallisuuden tilanne on yleisesti ottaen vakaa. Valitettavasti Euroopan turvallisuustilanne on kuitenkin heikentynyt viime vuosina. Kriisit ovat yhä monisyisempiä ja vaikeasti ennakoitavissa. Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt tuovat eteemme ennen näkemättömiä haasteita, joihin viranomaisilla on oltava kyky ja resurssit varautua. Yhteinen tilannekuva on tärkeää myös viranomaisten resurssi- ja osaamistarpeiden hahmottamiseksi.

Sisäisen turvallisuuden viranomaisilla on suuri merkitys häiriö-, onnettomuus- ja kriisitilanteiden ensivasteessa. Viranomaisviestinnän merkitys nousi viimeksi esiin viime viikon perjantaina jälleen uuden drooniepäilyn yhteydessä. Viranomaisten sujuva tiedonkulku, selkeä ja monikielinen viranomaisviestintä ja toisaalta Suomessa asuvien vastustuskyky informaatiovaikuttamista vastaan ovat ensiarvoisen tärkeitä aikana, jolloin ilmassa olevat epävarmuudet horjuttavat yhteiskuntamme sosiaalista yhtenäisyyttä ja luottamusta.

Kuten mietinnössä todetaan, sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten tehtävät ja osaaminen ovat lisäksi keskeisessä roolissa perus- ja ihmisoikeuksien täysimääräisen toteutumisen varmistamisessa. Vasemmistoliitto haluaakin peräänkuuluttaa jokaisen sitoutumista siihen, että Suomi on huomennakin jokaiselle ihmiselle turvallinen, demokraattinen ja ihmisoikeuksia kunnioittava hyvinvointivaltio ja oikeusvaltio.

Arvoisa puhemies! Perus- ja ihmisoikeuksista on pidettävä kiinni myös ja erityisesti vaikeina aikoina, kun väkivaltaiset konfliktit, pandemiat ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat ilmiöt ravistelevat turvallisuudentunnettamme. Uhkakuvia nähdään valitettavan usein haavoittuvassa asemassa olevissa ihmisryhmissä.

Puhemies! Tällä perusteella teen ennalta jaetun kannanottoehdotuksen. Tällä ehdotuksella haluamme täydentää mietintöön sisältyvää kannanottoehdotusta siltä osin, että perus- ja ihmisoikeuksien täysimääräinen toteutuminen maahanmuuttopoliittisen sääntelyn toimeenpanossa ja sen merkitys sisäiselle turvallisuudelle tulee yksiselitteisesti selväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

18.23 **Mikko Ollikainen r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi kuuluu edelleen maailman turvallisimpiin maihin. Mutta turvallisuus ei ole muuttumaton tila. Sitä on ylläpidettävä ja se on sopeutettava kulloiseenkin tilanteeseen.

Sisäisestä turvallisuudesta keskusteltaessa huomio kiinnittyy usein viranomaisten resurssihin, poliisiin, Rajavartiolaitokseen ja rikosoikeuteen. Nämä kaikki ovat hyvin tärkeitä, mutta emme saa unohtaa sitä, että sisäinen turvallisuus on myös jotain vielä enemmän. Turvallisuus perustuu luottamukseen. Turvallinen Suomi on yhteiskunta, jossa jokaisen perusoikeuksia kunnioitetaan ja vaalitaan. Ihmisten on voitava kokea, että heitä kohdellaan oikeudenmukaisesti, että heitä kuullaan ja että yhteiskunta toimii myös silloin, kun jotain menee pieleen. Siksi ihmisoikeudet eivät ole turvallisuuden vastakohta, vaan sen edellytys.

Ärade talman! Trots att Finland är ett av världens tryggaste länder så är det faktiskt hemmet som är den farligaste platsen för tusentals kvinnor och barn i Finland. I Finland har vi ett djupt strukturellt problem som vi inte ens efter decennier har lyckats åtgärda. Våld mot kvinnor är en skamfläck som Finland måste få slut på. Den här typen av våld är så vanlig i Finland att när vi läser nyheter om att en kvinna har mördats av sin nuvarande man eller tidigare partner, är den första tanken ”en igen” och ”inte en till”. Vi ska inte acceptera att det är så här.

Justitiekanslern har också lyft upp denna oro. Justitiekanslern påpekade förra året att myndigheter fortfarande inte har identifierat hot om våld även om ”ett flertal bakgrundsfaktorer som enligt forskning kan förutse våld” är närvarande. I fallet som avgörandet gällde lyckades ”polisen ... inte göra en helhetsbedömning av den information som fanns till hands och av riskfaktorerna”.

Det är viktigt att vi får till stånd en förändring. Det finns forskning, det finns kunskap. Nu måste denna kunskap tas till användning i polisen och inom socialvården och leda till konkret förändring. Vi måste också trygga en långsiktig finansiering för skyddshemmen och stärka samarbetet mellan myndigheter. Arbetet måste fortsätta och hitta sina verkningsfulla former. Ingen ska behöva känna rädsla i sitt eget hem.

Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuus luodaan paljon ennen poliisin kutsumista paikalle. Se luodaan kouluissa, varhaiskasvatuksessa, nuorisotyössä, kulttuurin avulla ja turvallisessa ja saavutettavassa kaupunkisuunnittelussa, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Voimme vahvistaa ihmisten sosiaalista pääomaa ehkäisemällä nuorten syrjäytymistä ja panostamalla yhdenvertaiseen koulutukseen. Olemme tyytyväisiä siihen, että myös sivistysvaliokunta tuo nämä asiat esiin lausunnossaan. Lasten ja nuorten hyvinvointiin panostaminen tarkoittaa myös tulevaisuuden sisäiseen turvallisuuteen panostamista. Siksi RKP:lle on erityisen tärkeää, että hallitus asettaa lapsi- ja perheköyhyyttä vähentävät toimet etusijalle ensi kaudella velkajarrusta johtuvista rajoituksista huolimatta. Kaikki lapset tarvitsevat turvallisen arjen ja mielekästä vapaa-aikaa.

Ärade talman! Vi ska inte heller glömma samhällets resiliens då risken för hybridpåverkan, sabotage och drönarflygningar har blivit en del av vår vardag. Våra myndigheter gör ett markant jobb med att hålla Finland igång och tryggheten av deras verksamhetsförutsättningar är viktig för finländarna. Samtidigt måste vi trygga att

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

frivilliga brandkårens verksamhetsförutsättningar fungerar speciellt i skärgården och glesbygden.

Att vi har myndigheter som kan svenska är ytterst viktigt för alla oss som har svenska som modersmål. Att förstå och bli förstådd av polisen, räddningsväsendet och nödcentralen är en förutsättning för rättssäkerheten och för medborgarnas förtroende för myndigheterna. SFP och även förvaltningsutskottet lyfter upp hur viktigt det är att det ordnas en extra regional kurs för nödcentralsoperatörer hösten 2026. Kursen skulle ha en stor betydelse för att säkerställa Nödcentralens verkets personalstyrka och den skulle också ha en positiv inverkan på antalet svenskspråkiga nödcentralsoperatörer.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi vielä: tämä keskustelu sisäisestä turvallisuudesta osoittaa, että puhumme isosta ja laajasta kokonaisuudesta. Aitoa turvallisuutta ei luoda vain niin sanotulla kovalla turvallisuudella. Pysyvää turvallisuutta luodaan myös ymmärtämällä, ehkäisemällä ja korjaamalla taustalla olevia syitä, onpa sitten kyse kotiväkivallan lopettamisesta, nuorten tulevaisuudenuskon vahvistamisesta tai osaavan henkilöstön saatavuuden turvaamisesta viranomaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

18.29 **Sari Tanus kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä kiittää hallintovaliokuntaa perusteellisesta mietinnöstä, joka tarjoaa laaja-alaisen kuvan sisäisen turvallisuuden tilanteesta sekä muuttuneen toimintaympäristön uhista. Suomi on edelleen turvallinen maa, mutta turvallisuutemme ei ole itsestäänselvyys.

Turvallisuusympäristö on muuttunut perusteellisesti. Ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välinen raja on hämärtynyt, ja erilaiset uhat kietoutuvat toisiinsa aivan uudella tavalla. Hybridiuhat, kyberrikollisuus, informaatiovaikuttaminen ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat riskit ovat valitettavasti jo osa arkea. Samalla turvallisuustilanne rajoillamme muistuttaa siitä, että meidän on varauduttava myös välineellistettyyn maahantuloon ja muihin hybridivaikuttamisen muotoihin. Rajaturvallisuus on keskeinen osa kansallista turvallisuutta.

Viimeaikaisten droonitapausten myötä uudenlaiset turvallisuusuhat ovat realisoituneet myös Suomessa. Tapaukset ovat yksittäisiä, mutta ne korostavat kykyä tunnistaa ja torjua riskejä sekä viestiä niistä tehokkaasti. Vaaratiedottamisen selkeyteen on syytä kiinnittää huomiota, ja kaikki helposti saavuttava vaaratiedotusjärjestelmä on kiireellisesti saatava käyttöön.

Erilaisiin uhkiin vastaaminen edellyttää viranomaisilta tiivistä yhteistyötä, ajantasaista tilannekuvaa, tehokasta tiedonvaihtoa sekä riittäviä toimivaltuuksia ja resursseja. Nämä nousevat hyvin esiin myös mietinnössä.

Arvoisa puhemies! Rikollisuus kansainvälistyy, kovenee ja verkottuu, ja järjestäytyneet ryhmät hyödyntävät yhä enemmän laillisia rakenteita. Teknologia, erityisesti tekoäly, laajentaa rikollisuuden muotoja, mikä vaatii viranomaisilta uutta osaamista ja tiiviimpää yhteistyötä. Toimivaltuuksien on oltava ajan tasalla, ja rikosyhödyn tehokas pois ottaminen on varmistettava, sillä rikollisuus ei saa kannattaa.

Kriittisen infrastruktuurin, kuten energia-, tietoliikenne- ja liikenneverkkojen, suojaaminen on entistä tärkeämpää, sillä yhteiskunnan toimivuus riippuu niiden häiriöttömästä toiminnasta. Tämä korostuu Itämeren alueella, missä merenalaisen

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

infrastruktuurin vauriot, satelliittipaikannuksen häiriöt ja varjolaivaston riskit ovat lisänneet onnettomuusvaaraa erityisesti Suomenlahdella. Yksittäisetkin häiriöt voivat vaikuttaa laajasti, ja viranomaisten yhteistyö ja riittävä varautuminen ovat välttämättömiä.

Valiokunta kiinnittää perustellusti huomiota siihen, että pelastustoimen rooli jää selonteossa liian vähälle huomiolle suhteessa sen todelliseen merkitykseen. Pelastustoimi on sisäisen turvallisuuden kivijalka ja toimii monesti ensimmäisenä paikalla onnettomuuksissa, vastaa väestön suojaamisesta ja kantaa vastuuta myös kriisitilanteissa. Samoin sopimuspalokuntien rooli on korvaamaton, ja niiden toimintaedellytyksistä on huolehdittava pitkäjänteisesti.

Arvoisa puhemies! Luottamus on sisäisen turvallisuuden perusta: luottamus viranomaisiin, luottamus oikeuslaitokseen ja ennen kaikkea luottamus toisiin ihmisiin. Polarisaatio ja eriarvoisuus voivat kuitenkin murentaa tätä luottamusta ja heikentää turvallisuutta. Siksi on tärkeää ehkäistä eriarvoistumista ja vahvistaa osallisuutta.

Huolestuttavaa on nuorisorikollisuuden kehitys: vakava rikollisuus kasautuu pienelle joukolla, alaikäisten väkivaltarikollisuus lisääntyy, ja teot raaistuvat sekä siirtyvät verkkoon. Tarvitsemme vahvempaa ennaltaehkäisyä, varhaista tukea, tiivistä yhteistyötä ja johdonmukaisia seuraamuksia, jotta rikoskierteet katkaistaan ajoissa. Jokainen syrjäytynyt nuori on inhimillinen tragedia.

Arjen turvallisuus syntyy toimivista perusasioista: siitä, että apu tulee nopeasti ja viranomaiset ovat läsnä. Samalla on tärkeää vahvistaa myös kansalaisten omaa varautumista. Kriisinsietokyky rakentuu siitä, että jokainen pystyy huolehtimaan perustarpeistaan myös häiriötilanteissa.

Sisäistä turvallisuutta on kehitettävä kokonaisuutena, vahvojen viranomaisten, ajantasaisen lainsäädännön ja riittävien resurssien varassa. Samalla on huolehdittava siitä, että jokaisella on paikka yhteiskunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ryhmäpuheenvuoronpitäjille. — Nyt ministeri, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

18.35 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää hallintovaliokuntaa tämän selonteon perusteellisesta mietinnöstä ja tietysti kaikkia valiokuntia ja kansanedustajia asiantuntevasta asian käsittelystä ja toki tästä keskustelusta myös.

Aloitetaan siitä, että lähtökohtaisesti meidän turvallisuusympäristömme on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti, niin kuin nyt saatamme hyvin havaita ja mikä on täälläkin tullut itse asiassa lähestulkoon kaikissa puheenvuoroissa esiin. Syyt hyvin tiedämme. Ensimmäisenä niistä on tietenkin Venäjän aggressiivinen hyökkäyssota Ukrainaan, ja sodan laineet läikkyvät tänne meillekin. Sitten nostan täältä esiin sen, että juuri kuten täällä on monessa puheenvuorossa kuvattu, nimenomaisesti ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajoja on erittäin vaikea havaita, ja mielestäni se on hyvin tärkeätäkin nostaa myös tässä salissa esiin. On selvää, että se havaitaan muun muassa Ukrainan opeissa. Ei voida ajatella, että meillä on vain vaikkapa Puolustusvoimat, joiden suorituskykyä nostetaan, vaan siihen rinnalle tarvitaan yhtä lailla meidän turvallisuusviranomaiset, jotka tekevät niin arjessa kuin kriisitilanteisiin asti työtään pitämällä huolta meidän turvallisuudestamme. Ensimmäisenä lienee selvää, että meillä vaikkapa nämä hybriditoimet ovat näkyneet tuolla pitkällä itärajallamme, jolla nyt ovat olleet yli kaksi

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

vuotta rajanylityspaikat kiinni, ja olemme yhdessä täällä laatineet myöskin tämän niin kutsutun rajaturvallisuuslain, jolla olemme onneksi saaneet kuitenkin tämän tilanteen rauhoitettua, ja toivottavasti sellaisena se pysyykin.

Nostan muutamia asioita näistä puheenvuoroista, joita pidän keskeisinä:

Ensimmäinen tietenkin on nuoriso- ja jengirikollisuus, jonka erittäin ikäviä kehityskulkuja näemme Ruotsin puolelta, ja senkin vuoksi meidän kannattaa täällä nyt ensinnäkin tehdä kaikemme, jotta tämä kehitys saataisiin pysäytettyä. On tietenkin äärimmäisen tärkeitä, että me tunnistamme ja tunnustamme myöskin sen, jotta voidaan löytää erilaisia keinoja toimia. Tähän kannattaa puuttua nyt, ennen kuin on liian myöhäistä. Tämähän on ollut hallituksellakin punaisena lankana, että me poistamme viranomaisten välisen tiedonvaihdon esteitä ja lisäämme myöskin toimivaltuuksia, jotta tämäntyyppisiä kehityskulkuja voidaan paremmin pysäyttää ja ottaa kiinni. Lienee selvää, että lasten ja nuorten kanssa tähän työhön tarvitaan koko yhteiskunta alkaen sieltä kodeista ja päätyen tietysti meidän turvallisuusviranomaisiin.

Järjestäytynyt rikollisuus totta tosiaan kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy, ja tosiasia on se, että tämä on toinen semmoinen asia, mihin kannattaa puuttua nyt. Me nähdään nyt jo, että esimerkiksi tilausrikollisuus, crime as a service, violence as a service, on nähtävillä meillä myöskin Suomessa, ja se on hyvin, hyvin ikävä kehityskulku, niin kuin meillä ihan vastikään poliisi on tästä tiedottanut. Tämä on semmoinen asia, mihin on syytä kiinnittää huomiota.

Myöskin laittoman maahantulon torjuntaan ja oleskelulupajärjestelmän väärinkäyttöksiin on vastattava. Hallitus on tällä kaudella tehnyt runsain mitoin maahanmuuttopoliittisia tiukennuksia ja kiristyksiä ja pyrkinyt nimenomaisesti torjumaan sekä turvallisuusuhkia että näitä väärinkäytöksiä. Eroa tässä tietysti edellisiin hallituskausiin luonnollisesti on.

Täällä mainittiin erosta edelliseen selontekoon. Totta tosiaan tämä on erilainen. Tämä lähtee siitä turvallisuusympäristöstä, jossa me olemme, ja siihen pyrimme nyt löytämään myöskin näkökulmia.

Sitten totean muutaman asian. Tämä on nyt ehkä enemmän ajankohtainen kuin sinänsä tähän hallintovaliokunnan erinomaiseen mietintöön, mutta kun täällä on puhuttu useampaan otteeseen näistä drooniuhkista, muun muassa viime perjantain drooniuhkasta, niin haluan kuitenkin todeta sen, että kun hyvin paljon tulee ehkä vähän semmoinen tunne, että jotakin meni tavattoman paljon pieleen viranomaistoiminnassa, näin ei ollut. Meidän viranomaiset olivat ensinnäkin täydessä valmiudessa torjumaan tämäntyyppisiä uhkia. Vaaratiedote annettiin sisäministeriön pelastusviranomaisen toimesta Puolustusvoimien uhka-arvioon perustuen, ja se oli aivan oikein tehty. Eli tässä kohtaa ei kyllä mielestäni tapahtunut minkäänkokoista virhettä. Tietysti saamme olla erittäin, erittäin tyytyväisiä, että koskaan mitään ei sitten realisoitunut täällä, ja siinä mielessä voidaan olla hyvin tyytyväisiä.

Mitä sitten tulee väestön varoittamiseen, niin meillä on tässä maassa olemassa monikanavainen varoitusjärjestelmä. Meillä on olemassa kännykkään ladattava 112-sovellus, radio, televisio, nettisivut, teksti-tv:n sivut sekä tarvittaessa vielä väestöhälyttimet kiireelliseen tilanteeseen. Nyt se, mitä meiltä puuttuu, on tämä niin kutsuttu cell broadcast, jossa siis kännykkään voidaan työntää tällainen pakotettu hätäviesti. Se on se palikka, mikä meiltä tosiasiallisesti nyt tästä uupuu, ja tämä hallitus tekee sen. Se on ollut mahdollista jo pitkään, ja itse asiassa tämä perustuu EU:n direktiiviin

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

vuodelta 2018, jossa jo edellytetään, että pitää olla tällainen viiveetön varoitusjärjestelmä. Voidaan tietysti kysyä, miksi tätä ei ole tehty vuoden 2018 jälkeen, mutta tämä hallitus on rahoittanut ja tekee tämänkin. Sitten 112-sovellukseen on tulossa vielä ilmavaarahälytyspalikka sinne sovelluksen sisään. Eli kyllä meillä tätä varoitusjärjestelmää tässä maassa on. Siinä on joitain puutteita. Voidaan katsoa, että ne ovat puutteita, mutta ihan siihen samaan älykännykkään tulee tämä pakotettu viestijärjestelmä, kun on tämä 112-sovellus. Oikeastaan se, mitä haluan sanoa, on se, että kaikkien olisi se hyvä kuitenkin nyt omaan puhelimeen ladata ja katsoa, että siellä on sellaiset asetukset päällä, että nämä varoitusviestit myöskin tulevat.

Droonitorjunnasta totean sen verran, että hallitus on kehysriihessä sopinut, että rahoitamme myöskin Rajavartiolaitoksen ja poliisin droonintorjuntaa, millä tavoin nopeutetaan heidänkin sekä torjunta- että havainnointikapasiteettiaan.

Arvoisa puhemies! Yritän pysyä ajassa. — Itse asiassa olen sen jo ylittänyt, joten kiitän tästä ryhmäpuheenvuorokierroksesta ja tämän asian käsittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan näköjään, kun on tarvetta, tähän väliin muutama lyhytaikainen puheenvuoro, elikkä ne, jotka haluavat käyttää minuutin vastauspuheenvuoron, voivat painaa V-painiketta ja nousta seisomaan. — Edustaja Lehtinen.

18.43 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kysyttävä, ajavatko tässä maassa ja Euroopassa ihmisoikeudet turvallisuuden edelle. Nimittäin kaikissa niissä maissa, joihin 2000-luvulla on tullut massoittain siirtolaisia, on turvallisuus merkittävästi heikentynyt. Tämä on karu fakta, jota nämä maat tällä hetkellä yrittävät epätoivoisesti peruuttaa, mutta näyttää siltä, että tilanteelle ei ole enää mitään tehtävissä. Viimeksi eilen uutena ilmiönä Ruotsi varoitti Suomea sosiaaliturvan väärinkäytöstä, jolla on yhteyksiä jengeihin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Uusia maahanmuuttoon liittyviä vakavia ongelmia tulee siis jatkuvasti, uusia ilmiöitä, jotka uhkaavat meidän sisäistä turvallisuuttamme.

Meillä on vielä mahdollisuus estää turvallisuuden rapautuminen ja se tilanne, mikä on muissa Euroopan maissa, vaikkapa Ranskassa, Belgiassa, Hollannissa, Tanskassa ja Ruotsissa, liittyen maahanmuuttoon. Mutta se edellyttää, että meidän on jatkettava sitä politiikkaa, jota tämä hallitus on tehnyt, jossa estämme turvallisuutta heikentävän maahanmuuton määrää niin, että se on kohtuullisella tasolla ja niin, että se ei vaikuta meidän maan sisäiseen turvallisuuteen, niin kuin muissa Euroopan maissa on käynyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

18.44 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerin vastauksesta olisin kommentoinut hänelle — ministeri tosiaan ei nyt ole paikalla — että on hyvä, että tämä pakotettu viesti on tulossa puhelimeen, mutta sitten täytyy myös huomioida se, että se tulee puhelimeen vain, jos on voimassa oleva kenttä. Valitettavasti nyt ollaan puhuttu jo pitkän aikaa siitä, että tämän 3G-verkon alasajamisen jälkeen on suuria alueita, missä ei ole minkäänlaista kuuluvuutta, ei minkäänlaista kenttää. Aikaisemmin on jo puhuttu siitä, että esimerkiksi ambulanssia on vaikea soittaa, jos siellä ei ole kenttää, mutta

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

sama tilanne pätee myös niin päin, että pakotettua viestiä ei voi lähettää ilman sitä kenttää. Elikkä tämä asia nousee tässäkin esille.

Toinen on tämä perjantainen drone-tapaus. Viranomaisyhteistyö varmaankin toimi, mutta ongelmahan on se, että kun tämä vaaraviesti tuli, niin kansalaiset eivät tieneet, kuinka toimia. Eli se toiminta oli hyvin sekalaista: mietittiin, voiko koiraa viedä lenkille ja voiko mennä töihin, ja sitten käytiin tämä jälkikeskustelu, että jos ei mene töihin, niin maksetaanko palkkaa vai eikö makseta. Tässä, toden totta, on nyt kyllä kansalaisyhteiskunnalle keskustelun paikka ja myös ministeriölle lainsäädännöllinen paikka selkeyttää, että jos tämä kauhuskenaario toteutuu uudestaan ja vaaraviestit tulevat, niin miten sitten tulee toimia. Pitäkö mennä töihin, ja saako lapset hoitoon, jos menee töihin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

18.46 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää tästä keskustelusta koskien sisäisen turvallisuuden selontekoa. Tässä on tullut niin monta hyvää näkökulmaa esille, ja totta kai on todella huolestuttavaa, millä tavalla järjestäytynyt rikollisuus ja millaisia sen uusia muotoja tässä näkyy. Turvallisuus nähdään usein itsestäänselvytenä, mutta pitää aina olla varuillaan. Mutta toki jos sisäinen ja ulkoinen turvallisuus jotenkin sulavat yhteen, niin sitten se on myös vähän haastavaa. Se kokonaisturvallisuuden ajattelu on ensisijaisen tärkeää, että saadaan ihmiset mukaan.

Det är jätteviktigt, fru talman, att vi har med människorna i det här, så man förstår väldigt bra kring det här helhetssäkerhetstänket. Här har vi alltså barnfattigdomen och de frågor som jag lyfte upp i gruppanförandet. Det är alltså jätteviktigt att vi inte segregerar folk eller skapar en polarisering den vägen, utan att alla barn får en trygg och fin uppväxt i Finland.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus

18.47 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin halunnut kiittää ministeriä hyvistä vastauksista ja kaiken kaikkiaan hyvästä, tiiviistä työstä. — Hän tuossa nosti esiin, että tähän väestön varoittamiseen on meillä useita eri väyliä jo nyt olemassa. No, toki näinkin, mutta erityisesti yöaikaan tai aamuyöaikaan harvempi sitä televisiota tai radiota kuuntelee tai sitä kautta saa varoituksia. No, hyvä oli tietysti muistutus tästä 112-sovelluksesta, joka on ladattavissa, ja siihenkin on tulossa vielä täsmennyksiä.

Olisin halunnut kysyä tarkennusta ministeriltä vielä, että milloinka on odotettavissa tämä puhelimiin tulossa oleva varoitus. Sain eilen olla puhemiehen delegaatiossa tuolla Latviassa, ja kun olimme lounaalla iltapäivästä, suurlähettiläs istui pöydän päässä ja ihmetteli, kun varapuhemies uppoutui kännykkään. Hetken kännykkää katsottuaan hän sanoi, että nyt on sitten Virossa hyvin syvällä drooni, hänellä oli siellä omainen, ja niin edelleen. No, omainen pärjäsi hyvin, mutta jäin tuossa miettimään, että kuinka todella tärkeää olisi saada pikaisesti tämä kännykkään tuleva varoitus, ja siihen aikatauluun olisin ministeriltä halunnut vielä tarkennusta kysyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

18.48 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko tulee ajassa, jossa turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti. Hybridivaikuttaminen, kyberuhat ja sään ääri-ilmiöt ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat riskit näkyvät jo viranomaisten arjessa. Tässä tilanteessa korostuu erityisesti viranomaisten yhteistyö, ja kansalaisten tulee voida luottaa sen saumattomuuteen.

Pelastustoimen osuus selonteossa oli varsin niukka, mutta on hyvä, että hallintovaliokunnassa nostimme tämän tärkeyden, myös sopimuspalokuntien merkityksen, vahvasti esille meidän mietinnössä. Pelastustoimi on ensimmäinen ja viimeinen paikalla oleva viranomainen monessa häiriö- ja onnettomuustilanteessa, mutta samalla myös keskeinen toimija väestön suojaamisessa, vaaratiedottamisessa ja tilannekuvan muodostamisessa. Viimeaikaiset havainnot myös sotilaskäyttöön tarkoitetuista miehittämättömistä ilma-aluksista eli drooneista osoittavat, kuinka nopeasti tilanteet voivat muuttua ja kuinka tärkeä yhteinen toimintakyky on ja mikä on pelastustoimen merkitys turvallisuuden kannalta. Turvallisuus syntyy siitä, että keskeiset viranomaiset kykenevät toimimaan yhdessä silloin, kun eniten tarvitaan, ja tämä kokonaisuus vaatii myös palo- ja pelastustoimen tunnistamisen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.49 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tuossa kuuntelin edustaja Lehtisen puheenvuoroa, jossa hän korosti kansallisen turvallisuuden merkitystä. Voin sanoa sen, että itse olen ainakin ymmärtänyt niin, että se kansallinen turvallisuus tulee meillä nyt ensin. On tietysti hienoja asioita ja tärkeitä asioita, ihmisarvo, oikeusvaltio ja kaikenlaista muuta, mutta kansallinen turvallisuus ensin, ja silloin, jos se loppuu, loppuu lähes kaikki, ja ei ole enää kenelläkään hauskaa.

Tämä hallitus on tehnyt määrätietoisia päätöksiä, joilla Suomea turvataan: Poliisin määrää nostetaan kohti 8 000:ta. Suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen suorituskykyä vahvistetaan, ja väestönsuojeluun sekä pelastustoimen valmiuksiin on osoitettu lisää rahoitusta. Rajaturvallisuutta on vahvistettu, hybridivaikuttamiseen vastattu, ja jengirikollisuutta torjuttu sekä ennaltaehkäisevin että rikosoikeudellisin keinoin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

18.51 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kommentoida ministerin puheenvuoroa liittyen näihin drooneihin. Itse ajattelen niin, että meillä ei ole mitään hätää suhteessa viranomaistoimintaan. Meillä on suuri luottamus varmasti kaikilla siihen, että Suomen viranomaiset toimivat, kuten täytyykin toimia, ja ovat koordinoitusti myös viestinnän kanssa aktiivisia ja kertovat myös kansalaisille, mikä on tilanne. Mutta kyllä toivoisin hieman reflektiota valtioneuvostolla siinä, että mikäli kaksi eri ministeriötä viestivät eri tavalla asioista, niin siellä täytyy kyllä sisällä saada rakenteet kuntoon. Varmasti on niin, että kun tämä tilanne on varsin uusi, niin sitä pystytään tässä vauhdissakin korjaamaan ja saadaan varmasti jatkossa komentoketju sellaiseksi, että viesti tulee jokaisesta ministeriöstä samankaltaisena. Mutta minusta tämä on kuitenkin asia, josta toivoisin hieman reflektiota myöskin ministeriltä. Sanon tämän nyt näin, kun en voi kysymystä kysyä, kun hän on poistunut.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

18.52 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo sisäisen turvallisuuden selontekoa, niin minun mielestäni se on just sellainen kuin sen pitää olla, eli kaikki ongelmat nostetaan esille hyvin, ja siitä tietysti kuuluu kiitos ministerille. Itse sain toimia parlamentaarisen seurantaryhmän varapuheenjohtajana. Katselin läheltä sitä valmistelutyötä, ja olin erittäin vakuuttunut siitä, että nyt mennään oikeaan suuntaan. Nyt kun katsoo tätä hallintovaliokunnan mietintöä, niin kyllähän se tukee tätä kokonaisuutta aika hyvin.

Minä kuuntelin tuota vihreitten ryhmäpuhetta, ja väistämättä muistui mieleen se edellinen selonteko, jossa ei juurikaan ongelmia nostettu esiin, vaan enemmän keskityttiin siihen maailman syleilyyn. Esimerkiksi huumeita ei taidettu mainita siellä lainkaan, ja silloinhan sisäministeriö oli vihreillä. Meidän kaikkien lienee syytä pohtia sitä, mikä tämän sisäisen turvallisuuden selonteon tarkoitus on. Onko se työkalu maailman syleilyyn vai työkalu viranomaisten toiminnan linjaksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.53 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on erittäin tärkeää se, että sisäisen turvallisuuden selonteon osalta tuodaan esille se, että ihmisten kokema hyvinvointi yhteiskunnassa, demokratia, luotettava hallinto, oikeusvaltio ja toimivat instituutiot luovat todellisen pohjan yhteiskunnalliselle vakaudelle ja sitä kautta myös sisäiselle turvallisuudelle. On aivan itsestään selvää, että keskeisillä sisäisestä turvallisuudesta huolehtivilla viranomaisilla on riittävät resurssit, että oikeusvaltiota ylläpitävillä toimijatahoilla on riittävät resurssit, ja että lainsäädäntömme on kunnossa. Mutta on ymmärrettävä se, että sisäistä turvallisuutta ylläpidetään ensi sijassa huolehtimalla, että kansalaiset eivät syrjäydy, köyhydy, ja että esimerkiksi alkoholi- ja päihdepolitiikkamme tukee kansalaisten hyvinvointia eikä heikennä sitä, ja että yhdenvertaisuus toteutuisi mahdollisimman hyvin. Toivoisin, että myös perussuomalaiset puhuisivat näistä asioista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

18.54 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä sisäisen turvallisuuden selonteon käsittely niin hallintovaliokunnassa kuin poliittisessa seurantaryhmässäkin on sujunut pääosin hyvin yksimielisesti, ja me keskustassa olemme tähän selontekoon tyytyväisiä.

Tämä viime perjantainen valitettava drooniuhkahan kyllä osoittaa sen, että tämä toimintaympäristö muuttuu ihan hurjaa vauhtia, ja on ihan luonnollistakin, että ei siinä pysty perässä pysymään niin nopeasti kuin olisi tarve. Mutta kyllähän tästä herää tietysti se kysymys: tämä uhka oli todellinen, näin on kerrottu, ja tiedämme, että viranomaisten välinen yhteistyö on hyvää, mutta ulottuuko se yhteistyö esimerkiksi tähän väestön varoittamiseen, ja ovatko nämä johtamis- ja komentorakenteet aivan kohdallaan? Tällainen kysymys nousee väkisinkin esiin.

On hyvä, että tässä ministeri nyt lupasi, että tämä uusi väestön varoitusjärjestelmä on tulossa, mutta kyllä tämä kertoo sen, että me emme voi vain ajatella turvallisuutta tällä

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

sotilaallisella puolella, vaan meidän pitää yhä entistä enemmän kiinnittää huomiota siihen, miten koko väestö turvataan silloin, kun sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden väliset uhkat menevät ristikkäin ja kansalainen voi olla vaarassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.56 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maahanmuutto on mitä suurimmissa määrin turvallisuuskysymys. Tämä huoli ei kuitenkaan nouse vasemmiston puheista millään tavalla. Te puhutte ihmisoikeuksista ja kritisoitte nyt lisättyjä viranomaisten tiedusteluvaltuuksia. Ne ovat nimenomaan ihmisoikeuksista huolehtimista, sitä, että rikolliset saadaan kiinni.

Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa maahanmuutto on myös hybridi-vaikuttamisen väline. Venäjä tietää erittäin hyvin, että Euroopan sisäistä eheyttä voidaan horjuttaa hallitsemattomalla muuttoliikkeellä. He tietävät, että siirtolaiset ovat eurooppalaisten poliitikkojen heikko lenkki. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että Suomi pitää kiinni rajaturvallisuudestaan, tehokkaasta palautusjärjestelmästä ja siitä, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut myös todella poistuu maasta.

Tämä laaja väestöpohjan muutos johtaa turvallisuuden osalta pelkästään negatiivisiin seurauksiin, ja sen vuoksi me perussuomalaiset olemme puuttuneet kovalla kädellä maahanmuuttopolitiikkaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.57 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun otin tämän asiakirjan käsiin, niin hämmästyin ensiksi, että täällä ei ole sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoa, mutta kun tässä kokouksen aikana asiaa selvittelin — ja toki itse olen valiokunnan jäsen — niin havaitsin, että 8. päivänä lokakuuta, kun tämä oli lähetetty StV:hen, me teimme siinä työtilanteessa päätöksen, että me emme anna tästä lausuntoa.

Nostan tässä kuitenkin esille sellaisia asioita, jotka sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta katsottuna ovat erittäin tärkeitä asioita. Hyvin nopeasti tässä luettelo: alkoholiin, sen vääränlaiseen käyttöön ja alkoholismiin liittyvät ongelmat, perheväkivalta, huumeet, monella tavalla häiriintyneiden ihmisten käyttäytyminen täällä yhteiskunnassa, 750 itsemurhaa vuosittain, ensihoidon päivystyksen ongelmat, köyhyys, lapsiköyhyys, työttömyys, ja niin edelleen. Eli jos kysymme ihmisiltä, mikä heidän turvaansa eniten järkyttää tämän päivän Suomessa — ja emme katso siis rajojemme ulkopuolelle — niin luulenpa, että tuosta luettelosta löytyy niitä seikkoja. Mutta tosiaan StV:n lausuntoa tässä nyt ei ole liitteenä. [Jari Ronkainen: Täsmälleen samaa mieltä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.58 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En voi muuta kuin yhtyä ihmettelemään muiden kollegoideni tapaan vasemmistoliiton tapaa ummistaa silmät ja korvat maahanmuuton ongelmilta. [Aino-Kaisa Pekonen: Ei me olla ummistettu!] — Kyllä te ummistatte. Te ette suostu katsomaan totuutta silmiin siitä, että harjoitettu maahanmuuttopolitiikka niin Suomessa kuin laajemmin Euroopassa on ollut epäonnistunutta ja se on luonut osakseen uhkia sisäiseen turvallisuuteen, millä on

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

pitkäkestoisia vaikutuksia. Niitä on erittäin vaikeaa korjata edes lainsäädännöllisesti, mutta nyt niin tehdään, ja näistä jokaista korjaussarjaa te olette lähestulkoon vastustaneet.

Teidän täytyisi pystyä katsomaan, että jos me katsotaan sisäiseen turvallisuuteen ja turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä aina lähtien kunniaväkivallasta, vankilassa olevista maahanmuuttajista, joiden osuus on hälyttävä, rikostilastoista, tukiriippuvuudesta, katujengeistä, kansainvälisestä rikollisuudesta ja järjestäytyneestä rikollisuudesta, niin nämä ovat kaikki kytköksissä suoraan harjoitettuun maahanmuuttopolitiikkaan. Sen takia meidän täytyy pystyä tekemään sellaisia lainsäädännöllisiä toimia, joilla tämä negatiivinen kehityskulku estetään, eikä ummistaa ja sulkea silmiä ja korvia siltä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.59 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyvä keskustella tilanteesta. Tämä akuutti asia, droonit ja niistä saatu tieto ja se, miten pitäisi toimia, mennäkö töihin tai ei, ovat niitä päiväkohtaisia asioita, joihin pitää vastauksia saada.

Mutta se, mikä tässä isossa kuvassa mielestäni on jäänyt vähän taka-alalle, on tämä kokonaisturvallisuus ja nimenomaan tämä toimeentulon ja köyhyyden kasvaminen. Meillä on työttömiä 343 000, ja kun toimeentulon rajoilla ollaan, monellakin henkilöllä, niin se altistaa varmaan myöskin sisäisesti tähän syrjäytymiseen ja sitä kautta sitten voi altistaa myös rikollisiin toimenpiteisiin. Tämä on semmoinen huoli, jolle meidän pitäisi tehdä jotain: meidän pitäisi tehdä ennaltaehkäiseviä toimia, jotta tämä kehityspolku ei vie ihmisiä siihen. Sen takia olisi tärkeätä muistaa myöskin tämä näkökulma, kun tätä katsotaan kokonaisuudessaan, että ihmisistä pitää pitää huolta myöskin vaikeissa tilanteissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.00 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sekä sisäisen turvallisuuden selonteko että valiokunnan mietintö olivat oikein erinomaisia. Sisäiseen turvallisuuteen on tällä kaudella panostettu erinomaisesti, ja työtä on edelleen jatkettava. Esimerkiksi poliisien määrää tulee entisestään lisätä, sillä Suomessa on edelleen muihin Pohjoismaihin verrattuna vähiten poliiseja suhteutettuna asukaslukuun.

Selonteossa on myös tunnistettu muuttunut turvallisuustilanne ja sen aiheuttamat tarpeet. Entistä tarmokkaammin on tehtävä päätöksiä, joilla turvataan omien kansalaisten turvallisuus ja suomalaisille kuuluvat ihmisoikeudet, yhteiskunnan vakaus ja se, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta säilyy yhtenäisenä myös tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Vihreiden vastalauseessa oltiin kovin huolissaan, ettei ihmisoikeuksia ole huomioitu riittävästi. Oman näkemykseni mukaan tässä juuri ihmisoikeudet on huomioitu, nimittäin suomalaisten ihmisoikeudet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Rintamäki ja Hemmilä, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Rintamäki.

19.01 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuustilanne on monessa Euroopan maassa pahasti järkkynyt hallitsemattoman

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

maahanmuuton vuoksi. Myös meillä on hälyttäviä esimerkkejä siitä, mitkä ryhmät ovat ylliedustettuja esimerkiksi henkeen ja terveyteen liittyvissä rikoksissa. Meillä katujengit ovat pääsääntöisesti ulkomaalaistaustaisten rikollisryhmiä. Yhä nuorempia lapsia värvätään toimintaan, jotka ovat hyvinkin raakoja rikoksia. Alaikäisillä teetetään ryöstöjä ja jopa henkirikoksia. Tähän kehitykseen istuva hallitus on puuttunut lujalla kädellä, mutta paljon on tehtävää jäljellä. Turvallisuuden takaaminen kaduilla tai vaikkapa kouluissamme on erittäin tärkeä tehtävä, mistä emme voi päättäjinä laistaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hemmilä. [Edustajan mikrofoni on kiinni] — Edustaja Hemmilä, pieni hetki. Mikrofoni ei ilmeisesti vielä ole päällä, se joskus jumittaa. [Pertti Hemmilä: Onko nyt päällä?] — Nyt kuuluu, kiitos.

19.02 **Pertti Hemmilä kok** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ajattelin lausua kiitokset ministerille tästä selonteon valmistelusta ja myöskin sitten ylipäätään siitä, mitä hän on tehnyt meidän sisäisen turvallisuuden hyväksi.

Mutta tässä eivät ole ainoat kiitokset. Ajattelin kiittää myöskin SDP:n ryhmäpuhujaa, valitettavasti edustaja Viitala on poistunut. Se oli erittäin rakentavaa ja sikäli miellyttävää kuunneltavaa. Myöskin vasemmistoliiton ryhmäpuhe oli rakentavassa hengessä, samoin kuin puheenjohtaja Koskelankin äsken käyttämä puheenvuoro. Minä en niinkään kiinnittänyt huomiota teidän maahanmuuttolinjauksiin tässä asiassa, mutta silloin pitää lausua kiitokset ja tunnustus, kun on aihetta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Koskela, Minja.

19.04 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus rakentuu monesta asiasta, mutta vakaan perustan sille muodostavat keskinäinen luottamus ja kokemus oikeudenmukaisuudesta. Harmillisesti valtioneuvoston selonteko ei tarkemmin erottele, miten luottamuksen ja oikeudenmukaisuuden perustaa tuetaan. Onneksi hallintovaliokunta on ansiokkaasti mietinnössään tunnistanut näitä tekijöitä.

Sisäistä turvallisuutta ylläpidetään ehkäisemällä eriarvoistumista, vastakkainasettelua ja eriytymistä, ja tätä toteutetaan rahoittamalla yhdenvertaisia ja laadukkaita hyvinvointivaltion palveluita. Tämän lisäksi sisäisen turvallisuuden näkökulmasta on erityisen tärkeää, että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat täysimääräisesti maahanmuuttopoliittisen sääntelyn toimeenpanossa, ja näillä sanoilla kannatan siis edustaja Pekosen tekemää kannanottoehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.05 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme sisäisen turvallisuuden selonteosta. Se on asiakirja, joka kertoo yhteiskuntamme perustasta, luottamuksesta, vakaudesta ja kansalaisten turvallisuudesta. Kuten tiedämme, turvallisuusympäristömme on muuttunut nopeasti. Se on tehnyt selväksi, ettei turvallisuutta voida enää pitää itsestäänselvyytenä. Naapurimme raakalaismainen hyökkäyssota, lisääntynyt hybridivaikuttaminen, kyberuhat sekä järjestäytyneen rikollisuuden kasvu vaikuttavat suoraan myös Suomeen. Samalla on käynyt selväksi, että

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kulkevat yhä tiiviimmin käsi kädessä. Sisäisen turvallisuuden viranomaisemme ovat arjen turvallisuutemme ensivaste. Poliisi, Rajavartiolaitos, pelastustoimi ja Tulli ovat paikalla silloin, kun tilanne on vielä epäselvä ja kun apua tarvitaan nopeasti. Onkin oikein, että pysähdymme täällä eduskunnassa tämän tärkeän asian äärelle.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt määrätietoisia päätöksiä, joilla Suomea turvataan. Poliisien määrää nostetaan kohti 8 000:ta. Suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen suorituskykyä vahvistetaan, ja väestönsuojeluun sekä pelastustoimen valmiuksiin on osoitettu lisää rahaa. Rajaturvallisuutta on vahvistettu, hybridi-vaikuttamiseen vastattu ja jengirikollisuutta torjuttu sekä ennaltaehkäisevin että rikosoikeudellisin keinoin. Nämä toimet vastaavat suoraan niihin ilmiöihin, joita selonteossa ja hallintovaliokunnan mietinnössä tuodaan esiin. Nämä ilmiöt liittyvät nuoriso- ja jengirikollisuuteen, järjestäytyneeseen rikollisuuteen, kyberuhkiin sekä kriittisiin rakenteisiin kohdistuviin riskeihin. Me olemme olleet jo matkalla kohti selonteon linjaa.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus ei synny pelkästään viranomaisista. Se syntyy myös luottamuksesta, yhteiskunnan eheydestä ja siitä, etteivät syrjäytyminen ja eriarvoisuus pääse kasvamaan. Luottamus viranomaisiin on suomalaisen yhteiskunnan vahvuus. Jos se heikkenee, heikkenee myös turvallisuus. Siksi turvallisuuspolitiikka on samaan aikaan sekä riittäviä resursseja ja toimivaltuuksia että ennaltaehkäisyä ja huolenpitoa. Onkin niin, että turvallisuus edellyttää meiltä ennen kaikkea kolmea asiaa: resursseja, toimivaltaa ja tiedonkulkua. Viranomaiset eivät voi toimia tehokkaasti ilman ajantasaista lainsäädäntöä, riittäviä resursseja ja sujuvaa yhteistyötä. Erityisesti nopeasti kehittyvä teknologia haastaa meitä. Kyberrikollisuus, tekoäly ja uudet välineet ovat jo arkea rikollisuudessa. Meidän on huolehdittava siitä, että viranomaiset eivät jää kehityksessä jälkeen.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole irrallinen politiikan osa. Se näkyy arjessa siinä, että apu tulee ajoissa, rikokset selvitetään ja yhteiskunta toimii myös silloin, kun ympärillä myrskyää. Se näkyy myös ihmisten kokemuksessa. Turvallisuudentunne syntyy luottamuksesta siihen, että yhteiskunta toimii ja viranomaiset pystyvät hoitamaan tehtävänsä. Siksi juuri nyt olemme tärkeimmän tehtävämme äärellä. Meidän tehtävämme on varmistaa, että Suomi säilyy luottamuksen yhteiskuntana, sellaisena, jossa ihmiset voivat elää ilman pelkoa rikollisuudesta, häiriöistä tai turvattomuudesta. Turvallisuus ei synny itsestään; se rakennetaan päätöksillä, ja siitä on pidettävä kiinni joka ainoa päivä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

19.10 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta. Saamme olla luottavaisin mielin sisäisen turvallisuuden asioissa, kun meillä on sisäministerinä Mari Rantanen ja sellainen hallitus, joka ottaa asian tosissaan. Koko kauden on panostettu sisäiseen turvallisuuteen aivan ennennäkemättömällä tavalla. Poliisien resursseihin on panostettu, kriminaalipolitiikkaa on kiristetty. Samoin on kiinnitetty huomiota siihen, kenelle annamme luvan asua keskuudessamme, onko maahanmuuttaneilla perusteet olla maassamme — ellei ole, niin maasta pois. Tältä osin en voi olla kuin tyytyväinen. Ei siitä niin kauaa ole, kun meillä Suomessa oli sisäministeri, joka ei millään halunnut myöntää, että Suomessa on

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

katujengejä. Pahinta asiassa oli se, että myös poliisihallintoon oli päässyt pesimään samanaatteisia henkilöitä, jotka komppasivat sisäministerin näkemystä, vaikka kentällä oli todellinen tieto katuturvallisuuden tilanteesta. Arvatenkin oli kiusallista huomata, että sisäistä turvallisuutta uhkaava katujengiongelman avointen ovien maahanmuuttopolitiikan seurausta, jota tähän hallituskauteen asti on Suomessa harjoitettu ilman, että olisi mietitty yhtään, mistä häiriöindeksin kasvu kaduilla tai vaikkapa kouluissamme johtuu.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen vihervasemmiston ajama massamaahanmuutto on Suomelle haitallinen ilmiö. Se johtaa aivan takuuvarmasti segregaatioon, rikollisuuden lisääntymiseen ja pahimmassa tapauksessa koko maan kehitysmaalaistumiseen, mistä on nähtävissä huonoja esimerkkejä jo nyt esimerkiksi katusiisteydessä ja vaikkapa jätteiden kierrätyksen osaamattomuudessa. Myös moraalinen rappio alkaa näkyä etenkin kasvukeskuksissa, koska moni kunnan vuokra-asunnossa asuva kantasuomalainen huomaa väkisinkin, miten naapuriasunnon maahanmuuttajaperhe elää taloudellisesti turvattua, tuettua elämää itseensä verrattuna. Se jos mikä aiheuttaa skismaa eri ihmisryhmien välillä. Saksasta näemme jo huolestuttavia merkkejä tästä. Monissa kaupungeissa jo 50—70 prosenttia väestöstä on ulkomaalaistaustaisia. Saksalaiset ovat tätä menoa vähemmistö omassa kansallisvaltiossaan. Tätä kehitystä emme Suomeen halua.

Realistisempi ja turvallisuuspainotteinen lähestymistapa maahanmuuttoon näkyy myös tässä selonteossa. Se on aivan jotain muuta kuin mitä viime vuosikymmenellä nämä selonteot olivat. Kuten arvata saattaa, tämä on osalle oppositiosta epämieluisa asia tälläkin kertaa. Tähänkin mietintöön on jätetty vastalause. Maahanmuutosta kriittiseen sävyyn puhuminen on edelleen punainen vaate, ja ihmisoikeuskysymyksiä pyöritellään plus rasismista puhutaan, jos joku tuo raadollisia esimerkkejä esiin. Surullisinta tässä on se, että ”tieto lisää tuskaa” -lausahdus saa monet sulkemaan silmänsä ja korvansa.

Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajataustainen rikollisuus on tänä päivänä hyvin usein myös kansainvälistä rikollisuutta. Erityisesti uusruotsalaiset rikollisporukat ovat Suomesta kiinnostuneita ja tekevät rajaa ylittävää yhteistyötä tännepäin. Nämä jengit ovat vaarallisia. Ne käyttävät alaikäisiä surutta huumeiden liikuttamiseen ja jopa murhiin. Ruotsissa tilanne on vielä paljon pidemmällä. Sieltä näemme varoittavaa esimerkkiä. Vaasalainen kollegani oli vaihdossa Tukholman poliisissa, ja hän kertoi, että ollessaan partioimassa Tukholman kadulla tarmokkaana nuorena miehenä hän näki rikollista toimintaa vierellä ajaneessa autossa ja sanoi heti, että tuo auto pitää pysäyttää ja tarkistaa kaikki henkilöt. Partiokaveri oli kuitenkin jatkanut matkaa ja sanonut: ”Ei kannata. Noiden kanssa tulee aina vaikeuksia.” Kuljettaja ei ollut edes katsonut viereiseen autoon, joten hän ei nähnyt keskisormien heilutteluja, sylkemistä, saati käsimerkkejä, jotka osoittivat kaulankatkaisua — selvyuden vuoksi: nämä häiritsevästi käyttäytyneet tukholmalaismiehet eivät olleet Bengt, Åke ja Niklas vaan Muhammed, Abdi ja Ali. Mutta huoli pois, Ruotsissakin on joitain valonpilkahduksia, kun ruotsidemokraatit ovat pistäneet tuulemaan.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossa todetaan, on Suomen turvallisuuden tilanne yleisellä tasolla vakaa, vaikka ulkoinen toimintaympäristömme onkin muuttunut perustavalla tavalla ja pitkäkestoisesti. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kietoutuvat yhteen tänä päivänä aivan eri tavalla kuin ennen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

19.15 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva sisäisen turvallisuuden selonteko on hyvin rikos- ja uhkakeskeinen, mikä on täällä aiemminkin todettu. Se poikkeaa olennaisesti edellisestä sisäisen turvallisuuden selonteosta. Olin mukana selontekoa valmistelleessa parlamentaarisessa työryhmässä, ja siellä kävi selväksi, että hallitus haluaa rajata selonteon juuri näin. On selvää, että turvallisuusympäristömme on muuttunut ja se haastaa uudella tavalla myös sisäisen turvallisuuden viranomaisia. Uudet turvallisuusuhkat on tärkeää ottaa selonteossa huomioon, ja näin on tosiaan tehty, ja samoin hallintovaliokunta on omassa mietinnössään näihin keskittynyt.

On kuitenkin myös niin, että turvallisuusympäristön koventuessa puhe on keskittynyt voimakkaasti kovaan turvallisuuteen. Kuten edustaja Alametsä vihreiden ryhmäpuheessa totesi, vihreiden mielestä sisäistä turvallisuutta on kuitenkin syytä tarkastella laajemmin ja sen ylläpidon tulee perustua ensisijaisesti ennaltaehkäisyyn. Haluan korostaa, että nämä eivät ole ristiriidassa keskenään vaan tasapainoinen sisäisen turvallisuuden politiikka pitää sisällään nämä molemmat näkökulmat. Siksi nostamme esiin sitä, että selonteossa jää liian ohuelle se yhteiskunnallinen näkökulma, että köyhyyden, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden torjuminen vähentävät epävakautta, kun taas polarisaatio- ja segregaatiokehitys ruokkivat yhteiskunnallista levottomuutta. Valitettavasti Orpon hallituksen leikkaukset muun muassa sosiaaliturvasta, järjestöiltä ja kotoutumisesta ovat vieneet väärään suuntaan, kun köyhyyttä on syvennetty ja eriarvoisuuden annetaan kasvaa. Jaan näkemyksen, että poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten riittävien resurssien turvaaminen on tärkeää. Sitäkin tärkeämpää on kuitenkin se, että emme anna pahoinvoinnin ja näköalattomuuden kasvaa ja erilaisten ongelmien kriisiytyä. Silloin ei mikään määrä poliiseja riitä.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston hyväksymän yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan sisäinen turvallisuus pohjautuu ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian sekä vapauden, vakauden, hyvinvoinnin, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon turvaamiseen kaikessa toiminnassa. Siksi olisi perusteltua, että perus- ja ihmisoikeusnäkökulma näkyisi myös selonteossa, varsinkin kun siinä käsitellään asioita, joissa on merkittäviä perus- ja ihmisoikeusherkkyyksiä.

Myös maahanmuuton osalta selonteko keskittyy vahvasti maahanmuuttojärjestelmän väärinkäytöksiin ja laittoman maahantulon torjumiseen, vaikka suuri osa maahan tulevista ei väärinkäytä järjestelmää. Sisäisen turvallisuuden kannalta on olennaista, että onnistumme kotouttamisessa. Siihen on myös varattava riittävät resurssit, ja näitä Orpon hallitus on leikannut. Yhdyn hallintovaliokunnan mietinnön näkemykseen, että keskeistä on, että viranomaisilla on kyky hoitaa maahantulon valvonta tehokkaasti ja laadukkaasti myös tilanteessa, jossa hakijoiden määrä kasvaa nopeasti. Valiokunnan mietinnössä tunnistetaan tarve turvata Maahanmuuttoviraston resurssit, sillä hakemusten käsittelyajat uhkaavat pidentyä, jollei hakemusten käsittelyyn kohdenneta riittävästi resursseja. Eli olennaista on, että me pystytään laadukkaasti tekemään maahanmuuttopolitiikkaa eikä keskitytä luomaan siitä uhkakuvia.

Haluan myös korostaa, että poliisin ihmiskauppaan erikoistuneen toiminnan resurssit on turvattava ja on varmistettava, että ihmiskaupan uhrit saavat tarvitsemaansa apua kaikissa prosessin vaiheissa. Viime aikoina olemme saaneet lukea järkyttäviä uutisia siitä, että Suomen työmarkkinoilla harjoitetaan monilla aloilla törkeää työvoiman riistoa. Tähän pitää määrätietoisesti puuttua.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa vielä sivistysvaliokunnan lausunnosta yhteisöllisyyden merkityksen. Valiokunta korostaa, että selonteon toimenpiteiden ja

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

linjausten kokonaisuus on mahdollista saada turvallisuushkiin monipuolisemmin vastaavaksi, jos sisäinen turvallisuus ymmärrettäisiin siten, että se kattaa myös yhteisöllisyyden ja osallisuuden. Turvallisuuden kokemus syntyy ihmisten välisestä luottamuksesta, osallisuudesta ja yhteenkuuluvuudesta. Kun nämä sosiaaliset sidokset vahvistuvat, yhteiskunta kykenee ehkäisemään uhkia, sietämään kriisejä ja palautumaan niistä nopeammin. Edelleen valiokunta korostaa, että erityisesti nuorten yhteisöihin kuulumisen ja osallisuuden vahvistaminen on keskeistä.

Arvoisa puhemies! Vihreät tulevat jatkossakin pitämään esillä sitä, että sisäisen turvallisuuden keskeinen perusta on, että pidämme kaikki mukana ja rakennamme yhteiskuntaa, johon jokainen voi kokea kuuluvansa ja jota jokainen pitää vaalimisen ja puolustamisen arvoisena. Kannatan edustaja Alametsän tekemää vastalauseen mukaista kannanottoehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.21 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen sisäinen turvallisuus on edelleen kansainvälisesti verrattuna vahvalla tasolla, mutta samalla on huomioitava, että turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi. Sisäinen turvallisuus tarkoittaa yhteiskunnan tilaa, jossa ihmisten tulisi voida nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista, kuten liikkua ja asua vapaasti ilman pelkoa ja turvattomuutta. Nykyisin on myös yhä enemmän kykyä kestää ja estää hybridioperaatioita, torjua kyberuhkia, estää alati kansainvälistyvän järjestäytyneen rikollisuuden leviäminen ja pitää yhteiskunta toimintakykyisenä myös kriiseissä. Tässä selonteossa on tärkeää se, että todellisuutta katsotaan vihdoin realistisesti. Suomessa on liian pitkään puhuttu turvallisuudesta ikään kuin olisimme irrallaan muusta maailmasta. Sitä me emme ole. Se, mikä on mahdollista rajojemme toisella puolen, on mahdollista meillä Suomessa, ellemme tee tarpeellisia reaaliaikaisia toimia sisäisen turvallisuuden eteen. Kansainvälinen rikollisuus ja maahanmuuton tuomat ongelmat, informaatiovaikuttaminen ja katujengit eivät pysähdy valtioiden rajalle vaan ovat pysyvä osa myös Suomen toimintaympäristöä.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta nostaa aivan oikein esiin nuoriso- ja jengirikollisuuden kasvun. Se kertoo siitä, että yhteiskunnassamme on tapahtunut vuosien aikana muutos. Vanhemmuus ja auktoriteetti ovat kokeneet osaltaan rapautumista, niin että osa lapsista on rajattomia ja osa nuorista täysin heitteillä. Myös huumausaineiden tulo Suomeen ja niiden helppo saatavuus ovat lisääntyneet rajusti. Lisäksi nuorten mukanaan kantamat teräaseet ja toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ovat yleistyneet nuorten hallussa. Erityisen vakavaa on se, että rikollisverkostot käyttävät alaikäisiä hyväkseen huumekaupassa, väkivallassa ja jopa palkkamurhien kaltaisissa rikoksissa. Tämä kehitys ei ole tullut tyhjästä, vaan juurisyyt ovat ilmiselvät. Hallitsematon maahanmuutto, asuinalueiden eriytyminen ja jengirikollisuus liittyvät toisiinsa.

Ruotsin kehityksestä olisi pitänyt ottaa opiksi jo vuosia sitten. Siellä liian pitkälle edennyt asuinalueiden eriytyminen, heikko kotoutuminen ja rinnakkaisyhteiskuntien synty loivat kasvualustan katujengeille ja vakavalle väkivallalle. Perussuomalaiset ovat varoittaneet tästä kehityksestä jo pitkään. Silloin meidän väitettiin liioittelevan. Nyt samat asiat löytyvät valtion turvallisuusselonteosta. On hyvä, että tässä selonteossa maahanmuuttoa tarkastellaan turvallisuusnäkökulmasta eikä ideologisten silmälasien läpi. Oleskelulupajärjestelmän väärinkäyttö, laittoman maahantulon järjestäminen,

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

radikalisoituminen ja rikollisverkostojen hyödyntämät muuttoreitit ovat todellisia ongelmia, joihin viranomaisilla pitää olla keinot puuttua.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella sisäiseen turvallisuuteen on satsattu ennätysmääräisesti. Viranomaisten toimivaltuuksia on päivitetty vastaamaan nykyistä uhkaympäristöä. Suomessa tulee huolehtia jatkossakin siitä, että poliisien määrää tullaan lisäämään entisestään. Samalla myös maahanmuuttopolitiikka on vihdoin saatu oikeille urille. Suomen tehtävä ei ole olla sinisilmäinen eikä toimia koko maailman sosiaalitoimistona. Suomen tehtävä on huolehtia omien kansalaistensa turvallisuudesta ja suomalaisille kuuluvista ihmisoikeuksista, yhteiskunnan vakaudesta ja siitä, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta säilyy yhtenäisenä myös tuleville sukupolville. Samalla on huolehditava myös siitä, että suomalaiset kokevat Suomen edelleen omakseen ja puolustamisen arvoiseksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön vihreiden edustaja oli jättänyt vastalauseen, jonka väliotsikko kuului: ”Ihmisoikeudet sisäisen turvallisuuden pohjana.” Itse olen sitä mieltä, että tässä selonteossa ihmisoikeudet onkin laitettu sisäisen turvallisuuden pohjaksi, nimittäin suomalaisten ihmisoikeudet, ja näin sen pitää ollakin. Suomalaisilla on oikeus turvallisiin asuinalueisiin, toimiviin viranomaisiin ja siihen, ettei Ruotsin kehitys jatku Suomessa. Siksi tämän selonteon linjaukset ovat oikeita, ja siksi hallituksen määrätietoinen työ sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi on ollut välttämätöntä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

19.25 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteossa on hyvin kattavasti käsitelty Suomen turvallisuustilannetta. Keskityn nyt kuitenkin maahanmuuton meille tuomiin turvallisuushyönteihin.

Maahanmuutto ei ole ainoastaan taloudellinen kysymys, se on mitä suurimmissa määrin turvallisuuskysymys, ja nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa se on myös hybridivaikuttamisen väline. Venäjä tietää erittäin hyvin, että Euroopan sisäistä eheyttä voidaan horjuttaa hallitsemattomalla maahanmuuttoliikkeellä. Laaja väestöpohjan muutos johtaa turvallisuuden osalta pelkästään negatiivisiin seurauksiin. Sisäinen eheys ja luottamus kanssaihmiin rapautuvat. Hallitsematon maahanmuuttopolitiikka murentaa yhteiskuntia sisältä käsin. Tulokset näkyvät kouluissa, poliisin tilastoissa ja yhteiskunnan maksamien tukien kasvussa. Siksi me perussuomalaiset olemme puuttuneet kovalla kädellä maahanmuuttolainsäädäntöön. Kyse ei ole vihasta tai rasismista. Kyse on siitä, että suomalaisilla on oikeus turvalliseen yhteiskuntaan myös tulevaisuudessa. Meidän ei pidä kulkea Ruotsin tietä ja havahtua ongelmiin vasta sitten, kun ne ovat jo liian suuria ratkaistaviksi. Siksi perussuomalaiset puolustavat turvallista Suomea, yhteiskunnan eheyttä ja sitä, että suomalainen yhteiskunta pysyy myös tuleville sukupolville vakaana, turvallisena ja suomalaisena.

Arvoisa puhemies! Suomessa turvallisuus on liian pitkään nähty itsestäänselvyytenä. Moni suomalainen huomaa turvallisuuden arvon vasta silloin, kun se alkaa murentua omassa arjessa, kun omalla asuinalueella ei enää uskalleta liikkua iltaisin, kun nuoret oireilevat väkivallalla ja kun uutisissa kerrotaan jälleen uusista katujengeistä ja ampumisista, kun omaa lähikoulua ei enää haluta valita omille lapsille. Ruotsi toimii tässä varoittavana esimerkkinä. Siellä vuosikymmeniä jatkunut epäonnistunut

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

maahanmuuttopolitiikka, segregaaion kasvu ja rinnakkaisyhteiskuntien synty ovat johtaneet tilanteeseen, jossa räjähdykset, ampumiset ja jengiväkivalta ovat arkipäivää. Alueita on käytännössä menetetty viranomaisten hallinnasta. Silti Suomessa osa poliitikoista käyttäytyy kuin tästä ei saisi edes puhua. Muutama vuosi sitten vihreä sisäministeri vielä sanoi, että Suomi ei ole Ruotsin tiellä. Ongelmia on siis systemaattisesti vain pyritty kiistämään.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus ei romahda yhdessä yössä. Se murenee hitaasti pala palalta. Ensin heikkenee yhteiskunnan yhtenäisyys, sitten kasvaa alueellinen eriytyminen, sen jälkeen lisääntyvät rikollisuus, levottomuus ja turvattomuus. Perussuomalaiset ovat varoittaneet hallitsemattoman maahanmuuton seurauksista jo vuosien ajan. Valitettavasti moni niistä asioista, joita ennen vähäteltiin tai leimattiin pelotteluksi, näkyy jo nyt konkreettisena suomalaisessa arjessa. Katujengit, nöyryytysväkivalta, alaikäisten vakavat rikokset, koulujen levottomuus, asuinalueiden eriytyminen — nämä ovat seurausta politiikasta, jossa ongelmien tunnustamista pidettiin liian pitkään epäkorrektina.

Arvoisa puhemies! Yksi kaikkein vakavimmista asioista on yhteiskunnan sisäisen luottamuksen mureneminen. Suomi on ollut vahva maa siksi, että täällä ihmiset ovat kokeneet kuuluvansa samaan yhteiskuntaan. On ollut yhteiset pelisäännöt, yhteinen kieli, yhteinen kulttuurinen pohja ja korkea luottamus toisiin ihmisiin. Jos tämä yhtenäisyys menetetään, menetämme paljon enemmän kuin pelkän turvallisuudentunteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

19.30 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomessa ihmiset voivat luottaa siihen, että apua saadaan hädän hetkellä, viranomaisiin voidaan luottaa ja yhteiskunta pysyy vakaana myös vaikeina aikoina. Juuri luottamus viranomaisiin ja yhteiskunnan vakauteen on yksi suomalaisen yhteiskunnan keskeisimmistä voimavaroista.

Viime vuosien aikana turvallisuusympäristömme on muuttunut radikaalisti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, lisääntynyt hybridivaikuttaminen, kyberuhat, järjestäytynyt rikollisuus sekä vakavoitunut nuoriso- ja jengirikollisuus näkyvät myös Suomessa. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus eivät enää ole toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan ne kytkeytyvät toisiinsa yhä tiiviimmin.

Nyt käsittelemme hallintovaliokunnan mietintöä koskien valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta. Selonteossa arvioidaan Suomen sisäisen turvallisuuden keskeisimpiä uhkia ja sitä, miten viranomaisten toimintakykyä, yhteiskunnan kriisinsietokykyä ja kansalaisten turvallisuutta vahvistetaan tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Selonteossa nostetaan perustellusti esiin vakavan nuoriso- ja jengirikollisuuden kasvu. Vaikka suurin osa nuorista ei rikoksia tee, kasautuu rikollisuus yhä enemmän pienelle joukolla nuoria, jotka syyllistyvät toistuvasti vakaviin rikoksiin. Samalla väkivaltarikokset julkisilla paikoilla ovat lisääntyneet, ja entistä useammin uhri on tekijälle entuudestaan tuntematon. Myös ampuma-aseiden, teräaseiden ja räjähteiden hallussapito yleisillä paikoilla on kasvanut.

Kuten hallintovaliokunta mietinnössään aivan oikein korostaa, rikoskierteeseen on pystyttävä puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Samalla viranomaisilla on oltava riittävät keinot puuttua vakavaan rikollisuuteen nopeasti ja tehokkaasti.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Sisäiseen turvallisuuteen liittyy kuitenkin paljon muutakin kuin rikollisuus. Selonteossa käsitellään laajasti hybrdivaikuttamista, rajaturvallisuutta, kyberuhkia ja kriittisen infran suojaamista. Viime vuosina Itämerellä on havaittu kaapelivaurioita, satelliittipaikannuksen häirintää ja Venäjän varjolaivaston toimintaa, jotka kaikki ovat lisänneet turvallisuusriskejä Suomen lähialueilla.

Samaan aikaan Suomen pitkä itäraja on sekä Euroopan unionin että Naton ulkoraja. Kuten hallintovaliokunta toteaa, muuttunut turvallisuusympäristö korostaa rajaturvallisuuden merkitystä entisestään tilanteessa, jossa turvallisuusuhat voivat ilmetä hyvin nopeasti ja monimuotoisesti.

Selonteon keskeinen viesti on se, että turvallisuus rakentuu ennen kaikkea toimivista viranomaisista ja yhteiskunnan kyvystä varautua erilaisiin häiriötilanteisiin. Poliisi, Rajavartiolaitos, pelastustoimi, Tulli ja muut turvallisuusviranomaiset ovat usein ensimmäisiä toimijoita tilanteessa, jossa turvallisuusuhat alkavat näkyä käytännössä. Siksi niiden toimintakyvystä, resursseista ja toimivaltuuksista on huolehdittava pitkäjänteisesti.

Hallintovaliokunta korostaa mietinnössään myös viranomaisten yhteistyön merkitystä. Turvallisuusuhat eivät noudata hallinnollisia rajoja, minkä vuoksi viranomaisten tiedonkulun, yhteisen tilannekuvan ja käytännön yhteistyön on toimittava saumattomasti kaikissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden merkitys korostuu maailmassa, jossa uhat muuttuvat nopeasti ja ovat entistä vaikeammin ennakoitavia. Turvallinen yhteiskunta ei synny itsestään. Se edellyttää toimivia viranomaisia, vahvaa varautumista ja ennen kaikkea sitä, että turvallisuudesta pidetään kiinni myös muuttuvassa ja aiempaa epävarmemmassa maailmassa. — Kiitos. [Mika Kari: Olipa fiksu ja asiallinen puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hemmilä.

19.35 Pertti Hemmilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunnan mietintö piirtää eteemme rehellisen, kaunistelemattoman osittain ja samalla vakavan kuvan Suomen sisäisestä turvallisuudesta. Entisenä poliisina tiedän täsmälleen, miltä tämä tilanne näyttää siellä, missä turvallisuus lopulta punnitaan: ihmisten arjessa, kaduilla, kylillä ja kodeissa. Turvallisuus ei ole pelkkiä tilastoja, strategioita tai hallinnollisia pykäläitä. Se on sitä tunnetta, kun ikäihminen uskaltaa kävellä illalla pelkäämättä kauppaan. Se on sitä, että vanhemmat voivat päästää lapsensa turvallisesti harrastuksiin ja kouluun.

Turvallisuus: Viime aikoina tämä suomalaisten arjen turvallisuudentunne on kuitenkin rakoillut. Nuorisorikollisuus, jengiytymisen vakavat ensimerkit ja viranomaisten jatkuva resurssipula ovat todellisia. Ne ovat polttavia huolia. Poliisina, monet vuodet myös nuorisopoliisina, toimiessani opin sen, että meidän on pystyttävä tehokkaaseen ennaltaehkäisyyn ja puututtava ongelmien juurisyihin ennen kuin ne pääsevät kasvamaan yli sietorajan.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme nyt sellaista peräänantamatonta, rakentavaa ja eteenpäin katsovaa leijonahenkeä. Se tarkoittaa sitä, että emme jää tähän saliin voivottelemaan ongelmia tai varsinkaan syyttelemään toisiamme menneistä. Meidän on löydettävä ratkaisuja yhdessä yli puoluerajojen, sillä turvallisuus ei ole puoluepoliittinen kysymys.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Ensimmäinen ja välttämätön asia on viranomaisten toimintaedellytysten ja suorituskyvyn pitkäaikainen ja pitkäjänteinen turvaaminen. Hallintovaliokunnan mietintö korostaa täysin perustellusti riittäviä ja ennakoitavia resursseja. Poliisin, pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen toimintakyvystä ei voi tinkiä. Poliiseja on oltava maassa riittävästi, ja heidän on näyttävä siellä, missä ihmiset liikkuvat. Näkyvä, helposti lähestyttävä poliisi luo turvaa ja ehkäisee rikoksia pelkällä läsnäolollaan.

Toiseksi meidän on vahvistettava viranomaisten välistä suoraviivaista yhteistyötä. Poliisi, sosiaalitoimi, koulut, nuorisotyö ja kolmas sektori on saatava saman pöydän ääreen entistä tiiviimmin. Ankkuri-toiminta on tästä erinomainen esimerkki, mutta sen resurssit ja valtakunnallinen kattavuus on varmistettava. Kun nuori ottaa ensimmäisen harha-askeleensa, yhteiskunnan on puututtava siihen heti, ei viikkojen tai kuukausien päästä, kun rikoskierre on jo syventynyt.

Kolmanneksi meidän on huolehdittava lainsäädäntömme ajantasaisuudesta. Rikolliset hyödyntävät säälimättömästi uutta teknologiaa ja kansainvälisiä verkostoja. Me emme saa antaa heille sekuntiakaan tasoitusta vanhentuneilla pykälillä tai liian kankeilla tiedonkulun esteillä viranomaisten välillä. Turvallisuus vaatii toimivaltuuksia, jotka vastaavat tämän päivän reaaliaikaisia uhkakuvia.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on koko Suomen tärkein ja vakain kivijalka. Ilman sitä meillä ei ole menestyvää taloutta, toimivaa hyvinvointiyhteiskuntaa eikä kansalaisten luottamusta tulevaisuuteen. Oikeat ratkaisut eivät löydy pelkästään rahaa jakamalla vaan tekemällä asioita viisaammin ja rohkeammin. Meidän on tuettava perheitä, vahvistettava koulujen työrauhaa ja varmistettava, että jokaisella nuorella on tässä maassa polku johonkin muualle kuin rikollisuuteen.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Suomi on aina ollut maa, jossa pärjätään vaikeissakin paikoissa vahvalla yhteishengellä ja periksiantamattomalla sisulla. Otetaan tästä hallintovaliokunnan mietinnöstä selkeät eväät tulevaan ja ryhdytään yhdessä työhön. Palautetaan jokaiselle suomalaiselle se arjen turvallisuudentunne, jonka he ansaitsevat ja jota he meiltä päättäjiltä odottavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä vaiheessa se kaksi tuntia, joka tähän keskusteluun oli varattu, on kulunut, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.40.

Keskustelua jatkettiin kello 20.44.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 12 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kaarisalo poissa. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.44 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Tässä sisäisen turvallisuuden selonteossa, kun luin sen mietinnön, ehkä huomionarvoista oli se, kuinka vähäisen arvon perus- ja ihmisoikeudet siinä saivat, ja maahanmuutto kauttaaltaan kuvastuu siinä

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

erityisesti uhkatekijöiden kautta [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksiköhän!] sen sijaan, että olisi käsitelty syvällisesti muun muassa väestöryhmien rinnakkaiseloja ja sitä, miten sitä pyritään edistämään.

Lisäksi käsittelemättä siinä selonteon mietinnössä jäi täysin myös se, että kun hallitus on tuonut eduskuntaan tällä kaudella 16 eri lakiesitystä, joilla kiristetään ulkomaalaislainsäädäntöä, ja sen lisäksi vielä tuodaan tämä EU:n maahanmuuttolainsäädäntö ja se toimeenpannaan Suomeen tiukimmalla mahdollisella tavalla, niin tämä kirittää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien asemaa Suomessa. Olisi ollut syytä tässä selonteon mietinnössä kriittisesti arvioida sitä, minkälaisia uhkatekijöitä nämä muodostavat sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.

Lisäksi oman asiantuntijataustan vuoksi on pakko todeta myös, että tässä selonteon mietinnössä nuorisorikollisuuden käsittely jäi valitettavan kapeaksi ja ohueksi, ja olisi ollut syytä analysoida syvemmin myös sosiaalipoliittisia ulottuvuuksia nuorisorikollisuuteen liittyen.

Kauttaaltaan ajattelin niin, että sekä tässä selonteossa että tässä mietinnössä jäi myös käsittelemättä nimenomaan se, miten esimerkiksi nyt hallituksen toteuttama leikkauspolitiikka sekä sosiaaliturvaan että myös palveluihin itse asiassa lisää köyhyyden kierrettä, millä on sitten myös suoria vaikutuksia eriarvoisuuden syventymiseen Suomessa ja mikä siten myös vaikuttaa suoraan sisäiseen turvallisuuteen ja luottamuksen rakentumiseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Jos me halutaan Suomessa vahvistaa kansalaisten puolustustahtoa ja maanpuolustustahtoa, niin silloin on aivan olennaista se, että ihmiset kokevat, että tämä maa on todella puolustamisen arvoinen asia. Minusta on sääli, että tässä selonteon mietinnössä nämä aspektit, jotka tässä edellä luetteloin, jäivät nyt melkein kokonaan käsittelemättä, varsinkin jos sitä vertaa vielä edellisen hallituskauden vastaavaan selontekoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

20.47 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko tulee tässä ajan hetkessä tarpeeseen. Turvallisuusympäristö muuttuu nyt nopeammin kuin lakeja ehditään päivittää, vaikkakin kyllä kohtuullisen hyvin olemme pysyneet tässä tahdissa. Tämän selonteon antamisen jälkeen olemme nähneet uusia merikaapelivaurioita Itämerellä, Iranin sodan heijastusvaikutuksia Eurooppaan sekä Ukrainasta harhautuneita drooneja Suomen ilmatilassa. Tämä ei ole enää kaukaista turvallisuuspolitiikkaa uutislähetyksessä vaan koskettaa suoraan myös suomalaisten arkea. Siksi on tärkeää ymmärtää, että sisäinen ja ulkoinen turvallisuus eivät enää ole erillisiä asioita.

Suomessa viranomaisten välinen yhteistyö poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja pelastuslaitoksen sekä Puolustusvoimien välillä on sujuvaa. Tiedonkulkua ja yhteistyötä on harjoiteltu. Kun kaapeleita rikotaan merellä, drooni ilmestyy Suomen puolelle tai kriisi osuu siviileihin, viranomaisilla on selkeä työnjako ja yhteistyön toiminnan kulku.

Sisäinen turvallisuus on käytännössä koko yhteiskunnan etulinjaa, ja on ymmärrettävä, että viranomaiset voivat turvata suomalaisten arjen vain silloin, kun heillä on riittävät toimintavaltuudet käytössään. Turvallisuus rakennetaan viranomaisten osaamiselle, toimintavaltuuksille ja resursseille. Tilannetta, jossa rikollisilla ja vihamielisillä toimijoilla on käytössään uusin teknologia mutta viranomaiset joutuvat toimimaan vanhentuneella lainsäädännöllä, ei voida hyväksyä. Siksi rikostiedustelun kehittäminen, kyberuhkien

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

torjunta, viranomaisten tiedonvaihdon parantaminen ja miehittämättömiin ilma-aluksiin liittyvä sääntely ovat täysin välttämättömiä toimia. Tässä hallitus on tehnyt oikeita ratkaisuja. Poliisien määrää nostetaan 8 000:een, suojelupoliisin suorituskykyä vahvistetaan, Karhu-ryhmän toimintakykyä parannetaan, itärajan esteaita valmistuu tavoiteltua nopeammin, sekä väestönsuojiiin, CBRNE-valmiuteen eli niin sanottujen vaarallisten aineiden aiheuttamiin uhkiin ja pelastustoimeen investoidaan.

Selonteko nostaa aivan oikein esiin myös nuoriso- ja jengirikollisuuden kasvun. Suomessa ei saa syntyä kehitystä, jossa väkivaltainen katujengikulttuuri juurtuu osaksi yhteiskuntaa, kuten monessa muussa Euroopan maassa on käynyt. Tarvitaan sekä ennaltaehkäisyä että selkeitä seuraamuksia: perheiden tukemista, harrastuksia ja moniammatillista yhteistyötä mutta myös kovempaa suhtautumista vakavaan rikollisuuteen ja alaikäisten hyväksikäyttöön rikoksenteossa. Samalla on tunnistettava hybridivaikuttamisen ja laittoman maahantulon turvallisuusluttuvuus. Valtion ensimmäinen velvollisuus on huolehtia omien kansalaistensa turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on ollut korkea luottamus yhteiskuntaan ja viranomaisiin. Jotta luottamus säilyy, on ihmisten koettava, että yhteiskunta pystyy suojelemaan heitä myös vaikeina aikoina. Siksi sisäisen turvallisuuden viranomaisista huolehtiminen on yksi tärkeimmistä päätöksistä, joita tässä salissa voidaan tehdä.

Lopulta kaiken pohjalla on myös vahva talous. Velkaantunut valtio on aina turvallisuudeltaan heikompi valtio. Turvallisuus, huoltovarmuus ja vakaa talous kulkevat käsi kädessä. Paras vastaus epävarmaan maailmaan on vahva, toimintakykyinen ja luottamusta herättävä suomalainen yhteiskunta: yhteiskunta, joka tuntee ja arvostaa historiaansa, kulttuuriaan, ja ymmärtää, että tämän maan turvallisuus on rakennettu sukupolvien työn, sitkeyden ja yhteisen vastuunkannon varaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

20.51 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta osoittaa, ettei Suomi ole arktinen, syrjäinen maa vaan jo erottamaton osa Eurooppaa niin hyvässä kuin pahassa. Suomen 1 340 kilometriä pitkä itäraja on samalla sekä EU:n että Naton ulkoraja, mikä tekee Suomesta houkuttelevan kohteen ulkoiselle vaikuttamiselle. Kuten puolustusvaliokunta totesi antamassaan lausunnossa, sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapintojen huomiointi on tärkeää, koska nykypäivän turvallisuusuhat eivät enää noudata perinteistä jakoa sisäisiin ja ulkoihin uhkiin.

Ulkoiset vaikuttamisyrietykset Suomen sisäiseen turvallisuuteen ovat entistä haastavampia teknologisen kehityksen ja muuttuneen maailmantilanteen vuoksi. Suomalaisen yhteiskunnan turvallisuutta on pyritty horjuttamaan niin informaatiovaikuttamisella kuin moninaisella hybriditoiminnalla. Turvapaikanhakijoita on jo käytetty aseena turvallisuuden horjuttamiseksi itärajallamme, eli itäinen naapurimme käyttää kaikkia keinoja, joilla se testaa Suomen valmiutta ja reaktiokykyä päivittäin.

Kun Venäjä käynnisti välineellistetyn maahantulon itärajalla, vastattiin näihin toimiin tehokkaasti sulkemalla raja. Vasemmisto juputti tässä salissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimista ja mainehaitasta, koska taas ne ihmisoikeudet. Vasemmistolle kaikki muu tuntui silloinkin olevan tärkeämpää kuin vaikka suomalaisten naisten turvallisuus.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Tämän hallituksen aikana poliisia ei enää kielletä puhumasta oikeista asioista oikeilla termeillä, joten nyt Suomessakin on tunnistettu noin kymmenkunta katujengiä. Näihin rikollisryhmiin liittyvät henkilöt ovat pääasiassa täysi-ikäisiä ja Suomessa tai ulkomailla syntyneitä maahanmuuttajataustaisia miehiä. Realismin tunnistaminen ja tunnustaminen ei ole enää rasismia.

Myös näihin selonteossa tunnistettuihin riskitekijöihin olisi toiminut parhaana ennalta ehkäisevänä tekijänä tiukka maahanmuuttopolitiikka, jota perussuomalaiset ovat vuosikausia pitäneet esillä, opposition lähinnä halutessa lakaista maahanmuuton ongelmat nytkin maton alle. Nyt nämä riskit ovat jo pesiytyneet Suomeen ja niitä pyritään kitkemään, vaikka näin jälkikäteen se on huomattavasti vaikeampaa.

Hallitus on tehnyt huomattavan määrän maahanmuuttopolitiikan kiristyksiä sekä tiukennuksia rikoslakiin. Muun muassa kovennetaan katujengeissä tehdyistä, alle rikosvastuikäisiä lapsia tekijänä käyttävistä sekä nöyryytysväkivaltaa sisältävistä rikoksista annettavia rangaistuksia. Nämä toimenpiteet ovat omiaan hillitsemään sitä kehitystä, joka johtaa kohti Ruotsin palavia asuinlähiöitä.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta antaa kattavan kuvan uhkakuvista, jotka kohtaavat kansakuntaamme. Selonteko myös osoittaa ne lukuisat toimet, mihin tämä hallitus on ryhtynyt torjuakseen mainittuja uhkia. On vaikea kuvitella, millä muulla hallituskokoonpanolla olisi tartuttu näin kovalla kädellä tavallisen suomalaisen turvallisuutta uhkaaviin tekijöihin.

Opposition suosimat pehmeät keinot maahanmuutto- ja kriminaalipolitiikassa olisivat todennäköisesti lässäyttäneet tämänkin selonteon toimenpiteineen. Nyt ei niin käynyt. Hallituksen pitkä lista Suomen turvallisuustoimenpiteistä ei ollut tyhjä paperi eikä sinisilmäinen ihmisoikeuksien julistus. Kun on oikea käsitys turvallisuustilanteesta ja oikea hallituskokoonpano, syntyy myös suomalaisten kotien turvaksi aitoja toimenpiteitä ja aitoja tekoja.

Arvoisa puhemies! Ovatko nämä maahanmuuton ongelmat vain helsinkiläisten turvallisuusuhka? Vastaus on ainakin se, että kustannukset maksaa myös siellä maaseudulla asuva veronmaksaja. Eli ainakin maksajan roolin jokainen suomalainen löytää näistä turvallisuusriskeistä ja -uhkista, joita me tällä hetkellä kohtaamme pääkaupunkiseudulla ja täällä etelässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén poissa, edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

20.56 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Kyllä pistää toden totta ihmettelemään. Pistää ihmettelemään vasemmistoliiton ja vihreiden vastalauseet ja heidän puheenvuoronsa tässä salissa tässä asiassa. He kieltäytyvät johdonmukaisesti tunnustamasta ja tunnistamasta sitä, minkälaisia ongelmia harjoitettu maahanmuuttopolitiikka on luonut Suomelle, laajemmin koko Euroopalle, meidän sisäiselle turvallisuudelle, meidän taloudelle ja meidän turvallisuudelle. Se ei vain ole mahdollista, etteivät he tunnistaisi ja tunnustaisi näitä asioita oman päänsä sisällä, koska joka päivä tulee faktoja sen eteen, että maahanmuuttopolitiikka on ollut epäonnistunutta tässä maassa.

Korostin jo aiemmassa puheenvuorossani, että pelkästään lainsäädännöllisillä toimilla ei pystytä enää kaikkea korjaamaan. Maito on jo kaatunut, ne ongelmat ovat jo täällä. Ei

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

meidän tarvitse kuin katsoa tilastoja vankilassa istuvista ihmisistä. Heistä merkittävä osa on maahanmuuttajia. Rikostilastoissa maahanmuuttajien yliedustus on valtava. Tukiriippuvuuksissa yliedustus on valtava. Pelkästään pääkaupunkiseudulla toimeentulotuen saajista noin 50 prosenttia on maahanmuuttajataustaisia. Katujengit: maahanmuuttajien käsissä. Järjestäytynyt rikollisuus tänä päivänä: maahanmuuttajien käsissä. Kansainvälinen rikollisuus, joka pitkälti tulee muun muassa Ruotsista: maahanmuuttajien käsissä yhteistyössä suomalaisten — ”suomalaisten” — katujengien kanssa. Näiltä vasemmisto sulkee silmänsä ja korvansa johdonmukaisesti, eivät halua nähdä näitä.

Sitten olen miettinyt sitä, että jos he tietävät kuitenkin faktat, mitä tapahtuu, niin he vaan ajattelevat, että voi voi, se on se hinta, mikä meidän pitää maksaa siitä, että me otetaan näitä maahanmuuttajia, että se on se hinta. Mutta se olisi sitten rehellistä sanoa ääneen.

Sitten he tulevat tänne pauhaamaan joistain ihmisoikeuksista. Missä on sen suomalaisen ihmisoikeus, suomalaisen nuoren ihmisoikeus, joka on hakattu sinne kadulle, ryöstetty, nöyrytetty, raiskattu? Missä heidän ihmisoikeutensa ovat? Onko niin, että Venäjän oikeudet horjuttaa esimerkiksi itärajalla, välineellistää maahanmuuttajia Suomen kimppuun, Venäjän oikeudet toteuttaa tätä operaatiota menevät suomalaisten turvallisuuden edelle ja siten suomalaisten ihmisoikeuksien edelle, että ikään kuin Suomen valtiolla ei olisi mahdollisuutta torjua tällaista ilmiötä, mitä Venäjä haluaa harjoittaa? Tästä on merkkejä paitsi Suomessa myös muun muassa Baltian maissa ja itse asiassa Puolassa, jossa ovat Venäjä ja Venäjän kumppanit systemaattisesti työntäneet ihmisiä heidän rajoillensa välineellistetyksi, ja näissä käytetään maahanmuuttajia hyväksi.

Sen sijaan, että vasemmiston ratkaisu olisi laittaa tälle stoppi, sanoa, että ”nyt riittää, ei käy”, heidän ratkaisunsa on, että ”tervetuloa, olkaa hyvä ja jatkakaa vaan tuota toimintaa”. Se jos mikä on myös näiden maahanmuuttajien ja näiden välineellistettyjen ihmisten ihmisoikeuksien loukkausta. Kun tämä hallitus laittoi sille stopin, loppui myös välineellistetty maahantulo rajoillamme, ja se toteuttaa myös näiden maahanmuuttajien ja välineellistettyjen ihmisten ihmisoikeuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

21.00 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! Aivan alkuun pitää todeta, että on hyvä, että edustaja Kaarisalo jaksaa täällä istua meidän perussuomalaisten kanssa puhumassa turvallisuudesta, vaikka ilta on jo myöhäinen, hyvä näin.

Samalla haluaisin vastata edustaja Kaarisalolle, kun aikaisemmassa puheenvuorossa kysyitte, eivätkö perussuomalaiset puhu lainkaan syrjäytymisestä, eriarvoistumisesta, köyhyydestä, päihteistä, perheväkivallasta ja niin edelleen eli näistä hyvin perinteisistä ongelmista, jotka vaikuttavat merkittävästi turvallisuuteen, mikä on aivan selvää. Totta kai puhumme, mutta kriittisin, keskeinen uhka, joka merkittävästi pahentaa kaikkia näitäkin ilmiöitä, on maahanmuutto ja sen hallitsemattomuus. Se on se ilmiö, johon me voidaan nyt välittömästi vaikuttaa ja jolla on suurin uhka pahentaa kaikkia näitä asioita. Siksi siitä pitää ensisijaisesti puhua juuri nyt, kun voimme sille vielä jotain tehdä. Otetaan esimerkkinä vielä se, että jos me ei saada ikään kuin maahanmuutosta kumpuavia ongelmia, joita edustaja Bergbom tässä jo varsin hyvin toi äsken esiin, hoidettua ja sellaiseen tilanteeseen, että se on hallinnassa, niin meillä ei yksinkertaisesti ole resursseja auttaa näitä Suomessa olevia ihmisiä, jotka tarvitsevat viranomaisten apua ja muiden auttajien tukea, esimerkkinä

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

vaikkapa turvallisuusviranomaiset, niin kuin poliisi. Jos mietitään Ruotsia, Ruotsi havittelee 32 000:ta poliisia johtuen turvallisuustilanteestaan. Se tarkoittaisi Suomessa sitä, että meidän pitäisi tuplata poliisien määrä elikkä 16 000 poliisia hankkia tänne, jotta se olisi samassa suhteessa väkilukuun nähden kuin se, mitä Ruotsi tavoittelee. Jo tästä ymmärtää sen, mikä meillä on suurin ongelma turvallisuuden osalta lähitulevaisuudessa. Se on maahanmuutto, sitä ei pääse kukaan karkuun, siis sellainen maahanmuutto, joka aiheuttaa uhkaa meidän turvallisuudelle — kaikki maahanmuutto ei aiheuta uhkaa meidän turvallisuudelle.

Sitten toinen asia, mistä täällä tänään on keskusteltu paljon, on droonit. Kaipaisin jossain kohtaa näin vanhana virkamiehenä myöskin sitä keskustelua, että oltaisiin ikään kuin kiinni siinä konkretiassa, minkälainen vaara näistä harhautuneista drooneista Suomelle aidosti on. Niitä ei ole tarkoitettu Suomea vastaan, ymmärtääkseni. Niitä on Euroopassa ollut jo kymmenittäin, mutta ymmärtääkseni muun muassa yhtäkään henkilövahinkoa ei ole syntynyt näistä drooneista. Näin ei varmaan saa sanoa, mutta itse katson, että suurempi riski on kuolla aamuliikenteessä kuin siihen, että se harhautunut drooni kopsahtaa takaraivoosi. Kun näistä keskustellaan — väheksymättä yhtään sitä ongelmaa tai sitä, että Suomen ilmatilaa on loukattu, niin ei tietenkään voi tehdä, eikä sitä voida hyväksyä — toivoisin, että suhteutettaisiin ikään kuin yhteiskunnallisesti siihen, mikä se riski aidosti on kansalaisille, se, että meidän ilmatilaan harhautuu sitten tällainen hyökkäysdrooni, joka meitä kohtaan ei ole tarkoitettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen poissa. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.03 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on sisäisen turvallisuuden selonteke, ja se on mainio paperi hyvin monilta osin. Yksi huolestuttava piirre tässä selonteossa ja ylipäätään hallintovaliokunnan mietinnössä sitä koskien, mistä olen osoittanut huolta valiokunnassakin, on se, että Suomessa on Euroopan vähiten poliiseja. Suomessa asukasluvuun suhteutettuna on 136 poliisia 100 000:ta asukasta kohti. Vastaava luku esimerkiksi muissa Pohjoismaissa — Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa — on 200 poliisia 100 000:ta asukasta kohti. Keskisessä Euroopassa, sellaisissa maissa, kuten Ranska ja Saksa, myös Puola on niillä main, on 300 poliisia 100 000:ta asukasta kohti. Etelä-Euroopan lukuihin en edes mene, ne ovat vielä suurempia, noin neljäsataa, jopa viittäsataa poliisia sataatuhatta asukasta kohti. Mitä se konkreettisesti tarkoittaa? Esimerkiksi sitä, että jos meillä olisi poliisien määrä samoissa lukemissa kuin mitä se on Etelä-Euroopan tasolla, me puhuisimme yli 20 000 poliisista Suomessa. Jos me maltillisemmin olisimme keskieuropalaisissa luvuissa, meillä olisi noin 17 000 poliisia Suomessa. Jos me olisimme pohjoismaisissa lukemissa, Ruotsin, Tanskan, Norjan tasolla, meillä olisi noin 11 000 poliisia Suomessa, mutta Suomessa on tällä hetkellä Euroopan vähiten poliiseja, vajaa 8 000.

Poliisien määrä ei ole mikään itseisarvo, mutta jos on samaan aikaan niin, että meillä on Euroopan vähiten poliiseja ja meillä on tutkintajonot pitkiä, henkilökunta rasittunutta ja väkivalta raaistuu, siihen tulee uusia, vakavampia muotoja ja meillä jää paljon rikoksia, erityisesti omaisuusrikoksia, tutkimatta ja ihmiset eivät saa oikeutta jouduttuaan tällaisten rikosten kohteeksi, niin ehkä se kertoo myös siitä, että Suomella olisi petrattavaa erityisesti poliisien määrässä. Jo sillä, että me nostaisimme poliisien määrää pikkasen nopeammalla

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

tahdilla esimerkiksi Ruotsin, Tanskan ja Norjan tasolle, varmasti pystyttäisiin helpottamaan niitä henkilöstön haasteita, sitä resurssipulaa erityisesti ajankäytöllisesti, mitä poliisissa on, ja varmasti saataisiin sinne tutkinnan puolelle ja ylipäätään kansalaisten turvallisuudentunteen puolelle parempaa vastinetta kuin tällä hetkellä. Suomessa poliisi on aika lailla omien resurssiensa ääri rajoilla nykyisessä tilanteessa, ja jostain poliisi joutuu sitten tinkimään ja priorisoimaan omaa toimintaansa. Se on hyvä, että viranomainen joutuu sen tekemään, mutta minä uskoisin, että nimenomaisesti poliisien määrää lisäämällä me voitaisiin vastata moniin niihin huoliin, joita on poliisin resurssien riittävyydestä ja siitä, saavatko kansalaiset oikeutta joutuessaan rikosten kohteeksi, ja mikä parasta, jos pystytään poliisien läsnäololla ennaltaehkäisemään rikosten tapahtumista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

21.06 Riitta Kaarisalo sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Meillä on tosiaan käsittelyssä sisäisen turvallisuuden selonteko, josta hallintovaliokunta on nyt antanut mietintönsä. Selonteossa kuvataan sisäisen turvallisuuden toimintaympäristössä tapahtunutta muutosta ja määritellään keskeisimmät sisäisen turvallisuuden politiikan painopisteet ja tavoitteet. Aivan olennaista tässä talossa on tosiaan tiedostaa keskeiset lainsäädäntöön liittyvät muutostarpeet ja toisaalta oleelliset toimet viranomaisten toimivaltuuksien kehittämiseksi.

Tämä selonteko tosiaan eroaa merkittävästi edeltäjästään, vuonna 21 käsitellystä, ja se on täysin perusteltua, koska maailma ympärillämme on muuttunut aivan perustavanlaatuisella tavalla ja on selvää, että sen vaikutukset säteilevät voimakkaasti myös Suomeen, paitsi ulkoiseen turvallisuuteemme myös sisäiseen turvallisuuteemme. Kaikki kolme keskeistä turvallisuuspoliittista selontekoa, ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, sisäisen turvallisuuden selonteko ja puolustusselonteko, muodostavat kokonaisturvallisuuden keskeisen viitekehyksen, ja on ensiarvoisen tärkeää, että näiden tilannekuva meitä ympäröivistä keskeisistä uhista on mahdollisimman yhteinen ja kollektiivisesti jaettu, toki huomioiden sen, että jokaisessa selonteossa huomio ja painopisteet eroavat substanssi ja toimiala huomioiden.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva sisäisen turvallisuuden selonteko painottuu perustellusti niin sanottuun kovaan turvallisuuteen, mutta sisäinen turvallisuus ei kuitenkaan ole, aivan kuten selonteossakin todetaan, vain turvallisuusviranomaisten toimintaa. On tärkeää, että kovan sisäisen turvallisuuden ohella tuodaan esille myös se, että ihmisten kokema hyvinvointi yhteiskunnassa, demokratia, luotettava hallinto, oikeusvaltio ja toimivat instituutiot luovat todellista pohjaa yhteiskunnalliselle vakaudelle ja sitä kautta myös sisäiselle turvallisuudelle. Tämä on ollut ja tulee olemaan myös tulevaisuudessa se keskeinen tekijä, mikä erottaa meidät lukuisista muista maailman valtioista.

Nostan tässä yhteydessä esille esimerkiksi Yhdysvallat, jossa pääsääntöisesti lapset eivät voi kulkea ilman aikuisia itsenäisesti kouluun kävellen tai pyöräillen tai jossa iso osa väestöstä, erityisesti sen varakkain osa, joutuu suojaamaan kotinsa teräsaidoilla, hälytysjärjestelmillä ja jopa vartijoilla. Mielestäni me täällä Suomessa pysähdymme aivan liian harvoin miettimään, miksi oma maamme ja yhteiskuntamme on niin turvallinen ja vakaa kuin se todella on.

Mielestäni on tärkeää ymmärtää se, että sisäistä turvallisuutta ylläpidetään ja varmistetaan ensi sijassa huolehtimalla, etteivät kansalaiset syrjäydy ja köyhy, että esimerkiksi alkoholi- ja päihdepolitiikkamme tukee eikä heikennä kansalaisten

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

hyvinvointia ja että ihmiset saavat tarvitsemansa avun ja tuen silloin, kun sitä aidosti tarvitaan. Kokemusta oikeudenmukaisuudesta ei myöskään voida tässä kokonaisuudessa millään lailla väheksyä.

Huomionarvoista on myös se, että syrjäytymiseen liittyy usein myös yksinäisyys, ja mikäli ihmiset eivät koe olevansa merkityksellinen osa yhteiskuntaa, eivät koe osallisuutta vaan sen sijaan toivottomuutta, niin sillä on väistämättä aivan kriittinen vaikutus ja merkitys siihen, mihin suuntaan kokonaisturvallisuutemme kehittyvät. Tätä asiaa mielestäni meidän ei yksinkertaisesti ole varaa sivuuttaa, ja ehkä juuri tästä syystä on niin hämmentävää, että perussuomalaiset ikään kuin ideologisista syistä sulkevat tältä tosiasialta silmänsä ja korvansa. Tässä yhteydessä on kyllä annettava erityiskiitos edustaja Ronkaiselle. Tänään hän piti erinomaisen ja rakentavan, asiallisen puheenvuoron.

Samalla haluan kyllä edustaja Lehtiselle sanoa siitä, että on totta ja on välttämätöntä, että tiettyihin ilmiöihin suhtaudutaan vakavasti ja kiihottomasti. On tehtävä toimenpiteitä ja etsittävä samalla ratkaisuja juurisyihin, mutta ei maahanmuuttopolitiikka voi olla se ainoa ja keskeinen asia poliittisella agendalla, koska on aivan selvää, että silloin kun toimitaan hallitusvastuussa, niin se, millä on erityisen suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille tässä yhteiskunnassa, liittyy siihen, minkälaista sosiaali- ja terveyspolitiikkaa tässä maassa tehdään, minkälaista koulutuspolitiikkaa tässä maassa tehdään, minkälaista työllisyyspolitiikkaa tässä maassa tehdään. Nämä ovat juuri niitä asioita, joihin hallituspuolueet omalla kaudellaan aina pyrkivät mahdollisimman hyviä ratkaisuja aikaansaamaan. Maahanmuuttopolitiikka ei suinkaan ole se ainoa tai pääasia, jolla ihmisten hyvinvointia ylläpidetään.

Mutta yhtä kaikki, tässä ajassa tarvitaan mielestäni päämäärätietoisuutta ja ennen kaikkea tietynlaista kiihottomuutta, koska mielestäni huonoin tilanne on se, että tässä yhteiskunnassa poliittinen keskustelu polarisoituu tiettyjen ääripäiden väliseksi nahisteluksi. En usko, että se ainakaan tuo tullessaan mitään hedelmällistä ja hyvää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.12 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! En täysin kyllä saanut nyt edustaja Kaarisalon kritiikistä kiinni. Siis eihän maahanmuuttopolitiikka ole ainoa asia, jota tämä hallitus muuttaa. Meillä jokaisella sektorilla tapahtuu koko ajan asioita. Meillä on sektoriministerit, jotka tuovat tähän taloon hallituksen esityksiä, joita te harvoin jostain syystä keuhutte, mutta jostain syystä halusitte nimenomaisesti tarrata tähän maahanmuuttopolitiikkaan. Toisaalta totesitte kuitenkin sen olevan tärkeä osa, mutta haluan huomauttaa, että lähestulkoon kaikkia hallituksen esityksiä, mitkä liittyvät maahanmuuttopolitiikkaan, siis lähestulkoon kaikkia, likimain kaikkia, SDP on itse asiassa vastustanut yhteistyössä vasemmistoliiton ja vihreiden kanssa ja toisinaan myös keskustan. Elikkä kyllä teillä on ollut siihenkin sanan sanottavana. Mutta kyllä se on keskeinen osa Suomen kokonaisturvallisuutta, sisäistä turvallisuutta, luottamusta, syrjäytymiskehitystä, kuten edustaja Lehtinen edellä vankasti todisti.

Me tiedetään esimerkiksi se, että syrjäytyminen, tukiriippuvuus ja sitten vielä rikostilastot päälle — että maahanmuuttajilla on merkittävää yliedustusta siellä. Se liittyy myös segregaatioon eli alueiden eriytymiseen. Jokainen voi ihan omin silmin mennä katsomaan Itä-Helsinkiin, kuinka siellä alueet eriytyvät, ja se näkyy sitten myös väestön

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

hyvinvoinnissa ja tulotasossa ja myöskin monissa muissa ilmiöissä alkaen aina siitä, että sitten suomalaiset koulushoppailevat itsellensä toisenlaisia kouluja, joissa maahanmuuttajien osuus on pienempi, minkä jälkeen sinne jää merkittävä yliedustus maahanmuuttajia, mikä sitten kuormittaa paitsi opettajia myös oppilaita itseään, koska eiväthän ne resurssit samassa suhteessa kasva kuin ehkä resurssitarve.

Tässähän tullaan siihen, että koska me elämme rajallisten resurssien maailmassa, minkä perussuomalaiset nähdäkseen hyvin tunnistavat, niin me tiedämme sen, että me emme voi loputtomasti sulkea silmiä ja korvia siltä, että mikäli me jatkamme aiemman kaltaisella maahanmuuttopolitiikalla, se johtaa hyvinvointiyhteiskunnan — tai, kuten te tuppaatte kertomaan, hyvinvointivaltion — lopulliseen tuhoon. Se johtuu yksinkertaisesti ja vain ja ainoastaan siitä puhtaasta matematiikasta, että jos maksajia on vähemmän kuin tulonsiirtojen saajia, niin silloin otetaan velkaa, ja sen velanoton tien päässä on lopulta se, että sitä ei enää pystytä maksamaan takaisin. Niin valitettavasti käy, mikäli maahanmuuttopolitiikalle ei aseteta riittävän tiukkoja rajoja, kuten aiemmin jo kuvasin, esimerkiksi näiden tukiriippuvuuksien osalta.

Pääkaupunkiseudulla toimeentulotuen saajista noin puolet ovat maahanmuuttajataustaisia. Tämä on hälyttävä luku, erittäin hälyttävä luku. Heidän väestöosuutensa ei ole lähellekään näin korkea. Näiden pitäisi pistää hälytyskellot soimaan, että se on nyt vaan sillä tavalla, että millään kaarnalaivojen rakentelulla tätä ei korjata, eikä kyllä sillä, että tulitikkuauskeilla kotoudutaan ja laitetaan sinne jotain kiviä ja käppyröitä luonnosta. Se vaatii kovempia toimia, ja niitä nyt toteutetaan johdonmukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.15 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! En voi olla puuttumatta myös tähän keskusteluun näistä julkisista palveluista, eri sektoreista, on se sitten koulutus, terveydenhoito, sosiaalihuolto tai mikä tahansa hyvinvointivaltion osanen, että hallitus ikään kuin etsisi ratkaisuja vain näihin ja maahanmuutto olisi vähempiarvoinen asia esimerkiksi näiden rinnalla. En tiedä, oliko tämä, mitä edustaja Kaarisalo oikein mahtoi tarkoittaa. Mutta aivan kuten edustaja Bergbom toi ilmi, tämä hallitus tekee tietysti, kuten kaikki muutkin edeltävät hallitukset, toimia kaikilla sektoreilla: koulutussaralla, sotien saralla, liikenteen saralla, ihmisten arkisten palveluiden, etuuksien ja tukien saralla. Yhtenä isona painopisteenä on myös maahanmuuttopolitiikka, koska se on jätetty retuperälle Suomessa vuosikymmenten ajan. Siitä meillä on lukuja. Valitettavasti on niin, että maahanmuutto ei ole oma sektorinsa. Se ei ole oma sektorinsa oikein siellä valtion budjetissakaan. Siellä on pari momenttia, jotka me voidaan johdatella sinne maahanmuuttoon kytkeytyen, mutta monet niistä jakautuvat juuri sinne terveydenhoitoon, koulutukseen, sosiaaliturvan ympärille, kuntasektorille, lukuisille eri sektoreille, ja ne piiloutuvat sinne budjettikirjan sisään, ne luvut, eurot, puhumattakaan niistä ihan arkisella tasolla ihmisten välisissä kohtaamisissa, palveluiden piirissä, kouluissa, terveyskeskuksissa ja Kelan luukulla. Siellä nähdään niitä maahanmuuton lieveilmiöitä, valitettavasti.

Kun te olette puhuneet esimerkiksi tällä kaudella paljon pienituloisuuden kasvusta, se on valitettava ilmiö, mutta tiedättekö te, missä ryhmässä pienituloisuus on erityisesti kasvanut Suomessa ja mikä on kokonaisuudessaan pienituloisuutta kasvattanut Suomessa kaikista eniten tässä viimeisen parinkymmenen vuoden aikana ja erityisesti tässä viimeisen

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

muutaman vuoden aikana? Se ei ole tämän hallituksen politiikka, vaan se on se maahanmuuttopolitiikka, mitä täällä on pitkällisesti harjoitettu, ja erityisen suurena vaikuttimena siinä on se politiikka, jota Marinin hallitus hyväksyi täällä vuonna 2022, kun lisättiin perheenyhdistämissä ja lisättiin opiskelumaahanmuuttoa. Suurin osa näistä ihmisistä, jotka ovat saapuneet, siis kymmeniätuhansia ihmisiä sen jälkeen, aletaan laskemaan heitä jo sadoissatuhansissa tämän teidän uudistuksenne jälkeen — Suomeen on saapunut satojatuhansia ihmisiä suoraan pienituloisiksi ja suoraan suomalaisten etuisuuksien varaan ulkomailta. Nämä ovat niitä asioita, mitä täällä perussuomalaiset koettavat nyt pistää kuntoon, tukkia näitä porsaanreikiä, on se sitten koulutuksen, terveydenhuollon tai minkä tahansa muun sektorin saralla. Maahanmuutto ei ole oma sektorinsa. Se koskee kaikkea, mitä valtio tekee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

21.18 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos Vigeliukselle tästä kommenttipuheenvuorosta. Viittasin tuossa äskeisessä puheenvuorossa lähinnä edustaja Lehtisen puheenvuoroon, jossa hän aikaisemmin totesi kutakuinkin näin, että koska maahanmuutto on merkittävin Suomen sisäistä turvallisuutta uhkaava asia ja kun siihen voidaan vaikuttaa, niin siksi se on niin tärkeässä osassa ja keskiössä tässä nykyisin tehtävässä politiikassa. Minä lähinnä totesin sen, että vaikka totta kai meillä on tässä yhteiskunnassa sellaisia ilmiöitä, joihin on suhtauduttava vakavasti ja kiihottomasti ja joissa on tehtävä toimenpiteitä ja joiden juurisyihin on myös pyrittävä puuttumaan, niin samaan aikaan on ymmärrettävä, että myös kaikella sillä muulla politiikalla, mitä tässä yhteiskunnassa tehdään, on hyvin merkittävä vaikutus siihen, millä tavalla tämä yhteiskunta pysyy vakaana, eheänä, ja millä tavalla ihmisten osallisuus ja hyvinvointi ja tulevaisuudenusko ja toivo tässä maassa kehittyvät.

Viittasin myös siihen, että jos tällainen yleinen poliittinen keskustelu niin mediassa kuin tässä salissakin, tässä talossa, kulminoituu ikään kuin vasemmistoliiton ja perussuomalaisten väliseksi nokitteluksi ilta toisensa jälkeen, niin en henkilökohtaisesti usko, että se aidosti vie näitä asioita eteenpäin. Sanon tämän kaikella kunnioituksella. Tarkoitukseni ei ole tässä ilkeillä, vaan olen ihan aidosti tätä mieltä. Ja ehkä juuri sen takia, että jos tässä ajassa tämä yleinen polarisaatio ylipäättään ja tietynlainen kahtiajakautuneisuus etenee ja julkinenkin keskustelu pahimmassa tapauksessa äityy tämmöiseksi tietynlaisten poliittisten ääripäiden väliseksi, niiden sävyttämäksi keskusteluksi ja se vie ylipäättään ilmatilan näiden asioiden käsittelyltä, niin kyllä silloin sitä suurempi vastuu on meillä poliittisilla päättäjillä.

Kuten täällä aikaisemmin todettiin, on aivan selvää se, että esimerkiksi meidän keskeisillä sisäisestä turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla tulee olla riittävät resurssit, meidän oikeusvaltiosta vastaavilla toimijoilla tulee olla riittävät resurssit, mutta sen lisäksi on ymmärrettävä ja kyettävä käymään entistä enemmän keskustelua myös siitä, millaisin poliittisin päätöksin ja arvovalinnoin me kykenemme turvaamaan ja ylläpitämään omaa yhteiskunnallista vakautta ja kansalaisten henkistä kriisinsietokykyä. Kun nyt kokonaisturvallisuudestakin on paljon puhuttu, niin kyllä henkisen kriisinsietokyvyn eli suomeksi sanottuna kansalaisten toimintakyvyn varaan loppuviimein meidän sisäinen turvallisuutemme kestäväällä tavalla rakentuu.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.21 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! On ilo kuulla, että edustaja Kaarisalo on huolissaan keskustelukulttuurin, erityisesti eduskunnan keskustelukulttuurin, vaikutuksesta suomalaisten ihmisten luottamukseen, tämmöiseen yleiseen yhteiskunnalliseen koheesioon. Mutta toivon, että viette tämän saman viestin omalle eduskuntaryhmällemme. Nimittäin jos oikein tarkkaan tässä on seurannut tämänkin hallituskauden aikana käytyä keskustelua, niin taitaapi olla niin, että nimenomaisesti sosiaalidemokraattien johdolla on kyllä hyvin voimallisesti haluttu antaa se kuva, että tämä hallitus on alasajamassa hyvinvointivaltion, täällä on sinimusta oikeistohallitus, fasistihallitus, joka on täynnä rasisteja, jotka haluavat vain kiusata maahanmuuttajia, ja kuinka se ajaa sotien alas, ajaa koulut alas, ei välitä pienituloisista, vihaa köyhiä. Näitä syytöksiä voisi jatkaa loputtomiin, joita te ruokitte viikosta toiseen. Kauden alussa yhteistyössä vaalirahoittajienne kanssahan pistitte vielä maan melkein sulkutilaankin, muistatteko? En ihan ensimmäisenä ole kuuntelemassa hurskastelua siitä, että täällä vasemmistoliitto ja perussuomalaiset ovat ottaneet poliittisessa debatissa yhteen harjoitetusta maahanmuuttopolitiikasta. Katsokaa omaa toimintaanne ensin peiliin.

Mutta samanaikaisesti politiikassa asiat ovat vastakkain, ja se nimenomaan kuuluu demokratiaan, että suomalaisilla on mahdollisuus erottaa puolueiden mielipiteet ja se, mitä he ajavat, mahdollisimman selvästi, koska kamala tilannehan on se, jos äänestäjä ei tiedä, kun hän äänestää, oli sitten sosiaalidemokraatteja, kokoomusta tai keskustaa, mitä politiikkaa hän nyt sitten tulee saamaan. Nyt siihen on tuotu niitä eroja, ja se näkyy siinä keskustelussa, ja se on ihan tervettä. Ei sitä kannata pelästyä. Asiat ovat vastakkain, ja näin on. Se on sellaista, se kuuluu politiikkaan.

No, sitten politiikassahan muodostetaan hallituksia ja hallitukset muodostavat kompromisseja, ja näin viedään asioita eteenpäin. Tällä hallituksella nimenomaisesti maahanmuuttopolitiikan reformit ovat olleet merkittävänä ajurina esimerkiksi perussuomalaisille, miksi me olemme mukana tässä hallituksessa, kiristääksemme harjoitettua maahanmuuttopolitiikkaa, mitä tässä maassa kukaan puolue ei tätä ennen ole halunnut tehdä. Nimenomaisesti on haukuttu ja arvosteltu perussuomalaisia siitä, millä tavalla me olemme ottaneet kantaa maahanmuuttopolitiikkaan. On kaikin keinoin pyritty ilmaisemaan, että näitä muutoksia ei saisi viedä aikaan. No, itse asiassa sosiaalidemokraattien johdolla vielä tänäkin päivänä kieltäydytään systemaattisesti tekemästä perussuomalaisten kanssa yhteistyötä milloin milläkin tekaistulla tekosyyllä. Tällaista tämä politiikka on. Meillä on täysi oikeus tehdä näitä muutoksia, koska me katsomme, että ne ovat Suomelle ja suomalaisille hyväksi, ja me olemme saaneet vaaleissa niihin mandaatin. Totta kai me puhumme näiden asioiden puolesta, ja totta kai me käymme niistä keskustelua tässä salissa, ja totta kai se on meille iso prioriteetti tässä hallituksessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

21.25 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä ehkä tarkentaa edustaja Kaarisalolle myöskin aivan kiihottomasti sitä, kun puhuitte hyvinvoinnista, miten se liittyy turvallisuuteen. Kun minä puhuin siitä, että suurin konkreettinen uhka tällä hetkellä on se maahanmuutto, joka aiheuttaa meidän turvallisuuteen isoja ongelmia, joka on aiheuttanut sitä ympäri Eurooppaa, kuten jo aikaisemminkin puhuin, niin toivoisin, että jos

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

te olette ikään kuin eri mieltä meidän kanssamme siitä, että se on kaikkein kiireisin asia, johon vielä voidaan puuttua ja vaikuttaa, niin kävisitte tutustumassa vaikkapa Ison-Britannian, Saksan, Belgian, Tanskan ja Ruotsin tilanteeseen. Kysyisitte heidän turvallisuusviranomaisiltaan, mikä on keskeinen asia, johon Suomessa tulisi pyrkiä vaikuttamaan, jos me halutaan pitää yllä tämä turvallisuustilanne, joka meillä vielä on. Olen aivan vakuuttunut siitä, että heidän viranomaisensa vastaisivat, että maahanmuutto on se keskeinen seikka, johon teidän pitää pyrkiä vaikuttamaan, kun vielä voitte. Siksi tästä on tärkeää puhua juuri tässä ajassa, kun me voidaan sille vielä jotain tehdä. Hyvänä esimerkkinä ovat vaikkapa jotkut Helsingin lähiöt, joissa lähestytään sitä, että lähion asukkaista, kun maahanmuuttajat valitettavasti keskittyvät ja segregaatio kasvaa, lähes 50 prosenttia on maahanmuuttajia. Kun se raja tullaan ylittämään, niin väitän, että ei ikään kuin ole paluuta siitä, etteivätkö ne lähiöt eriytyisi muista lähiöistä. Se tulee merkittävästi vaikuttamaan meidän turvallisuustilanteeseen ja siihen, miten pystytään ikään kuin yhteiskunnallisesti auttamaan niitä ihmisiä, jotka asuvat siellä eriytyvissä lähiöissä.

Haluaisinkin kuulla teiltä, mikä teidän ratkaisunne olisi näihin lähiöihin, muuta kuin se, että me pyritään ylläpitämään sellaista maahanmuuttajamäärää, joka on hallinnassa, jonka tämä yhteiskunta kestää. Mikä se teidän ratkaisunne näihin olisi, jos näette asian toisin kuin me tai ne Euroopan maat, joissa tämä tilanne on räjähtänyt käsiin ja on turvallisuuden kannalta aivan kriittinen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.27 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin arvostan sitä, että edustaja Kaarisalo sosiaalidemokraateista on täällä läsnä keskustelemassa, koska muita oppositiopuolueiden edustajia ei enää tähän aikaan salissa ole. Heillä on varmasti parempaa tekemistä kuin viettää iltansa täällä. [Riitta Kaarisalo: Minullakin olisi!]

Mutta puhuitte ääripäistä, ja te toivotte, että tämä keskustelu ei mene ääripäiden kamppailuksi, kinasteluksi, nahisteluksi ikään kuin perussuomalaisten ja vasemmistoliiton välillä ja että asioita pitäisi käsitellä kiihottomasti. Pohdiskelin, mihin te siis viittaatte, missä se kiihko on tässä salissa, tai onko täällä jotenkin ääripäisiä mielipiteitä tai argumentteja lennellyt tänään salissa. Itse ajattelen, että ainakin ne ajatukset, joita perussuomalaiset esittävät maahanmuuttopolitiikan saralla tässä salissa, ovat olleet käytännössä valtavirtaisia likimain kaikkialla päin Eurooppaa jo joidenkin vuosien ajan. Siis Ruotsissahan aloitettiin nämä kiristyksyet heti viimeisimmän vaalivoiton jälkeen. Ruotsidemokraatit nousivat siellä hallituksen tukipuolueeksi, ja Ruotsi on merkittävästi kiristänyt paitsi maahanmuuttopolitiikkaansa myös kriminaalipolitiikkaansa vuodesta 2022 lähtien, ja tulokset alkavat näkyä.

Myös Euroopassa laajemminkin tällä hetkellä kansallismieliset puolueet, perussuomalaisten sisarpuolueet, nauttivat laajaa kannatusta ja saavat jo muitakin puolueita omaksumaan omia teemojaan. Mitä enemmän niitä pääsee hallitusvaltaan, sitä enemmän näitä muutoksia saadaan läpi. Ne alkavat normalisoitumaan paitsi näiden puolueiden johdolla myös levitessään muihin puolueisiin. Ei se ole mitään ääripääpolitiikkaa. Tästä on tulossa eurooppalaista valtavirtapolitiikkaa. Ääripääpolitiikkaa taas on pikemminkin noin eurooppalaisten normien valossa se politiikka, mitä harjoittaa esimerkiksi vasemmistoliitto, siis se, että toivotetaan maailma kylään, on se sitten humanitäärisin väylin, perheenyhdistämisen väylin,

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

opiskelijaperustein, kiintiöpakolaisina, työn perässä. Se on aika ääripäistä politiikkaa. Eihän sellaista ole maailmanhistoriassa juuri harjoitettu, ei ainakaan sellaisissa korkean sosiaaliturvan valtioissa, joita ei niitäkään ole kovin kauaa maailmanhistoriassa ollut. Tämä on meidän aikamme, käytännössä minun elinaikani, ilmiö, että on laaja sosiaalivaltio, joka laajasti toivottaa maailman kylään ja nauttimaan niistä etuisuuksista. Se on historiallisesti täydellinen poikkeama, ja se tulee jäämään poikkeamaksi historiassa, koska ymmärretään, että tähän ei ole varaa.

Parasta sosiaalipolitiikkaa on olla harjoittamatta huonoa maahanmuuttopolitiikkaa. Kaikista niistä sosiaalisista ongelmista, mistä vasemmisto puhuu, on se kouluissa, on se perheissä, on se Kelan luukulla, on se missä tahansa, tulee entistä pahempia, jos harjoitetaan huonoa maahanmuuttopolitiikkaa, jos maahan tulee ihmisiä, jotka eivät kotoudu, eivät työllisty, [Puhemies koputtaa] eivät tule omillaan toimeen ja tehtailevat rikoksia. Se on huonoa maahanmuuttopolitiikkaa ja se on huonoa sosiaalipolitiikkaa, ja se käy hyvinvointivaltiolle, hyvinvointiyhteiskunnalle kalliiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.30 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu herra puhemies! Haluan vielä nostaa esiin edustaja Kaarisalolle pohdittavaksi sen, että jos katsotte teidän sisarpuolueettanne Tanskassa ja heidän harjoittamaansa maahanmuuttopolitiikkaa, niin voidaan ehkä tällä lailla yleistäen sanoa, että se on hyvin samankaltaista kuin perussuomalaisilla. Aiemmin tässä salissa ryhmäpuheenjohtajanne Tytti Tuppurainen todisti, että Antti Lindtman on Mette Frederiksenin kaveri, ja toivonkin, että näin kaverusten kesken voisitte vielä kertaalleen käydä läpi, että mikäköhän mahtaa olla syynä siihen, että sisarpuolueenne Tanskassa on päätenyt harjoittamaan kireämpää maahanmuuttopolitiikkaa. Sille on varmasti olemassa järkiperusteet, eivätkä ne välttämättä ja uskoakseni ole ääriajattelua.

Kun sosiaalidemokraattinen liike kutsuu itseään työväenpuolueeksi, niin toivoisin, että jos ette pysty tunnistamaan näitä maahanmuuton negatiivisia vaikutuksia sosiaaliturvariippuvuuteen, tulonsiirtoihin yleisesti tai rikostilastoihin, niin tunnistaisitte sen vaikutuksen edes suomalaisiin työmarkkinoihin. Tälläkin kaudella ollaan paljon käyty läpi jo pelkästään sitä, minkälaisia ongelmia maahanmuutto aiheuttaa suomalaisilla työmarkkinoilla. Tämän muuten tunnistavat ja tunnustavat ihan ay-liikkeetkin. Heidänkin kanssaan tätä keskustelua on käyty neljän seinän sisällä.

Elikkä siellä on paljon työperäistä hyväksikäyttöä, kun heitä tulee kolmansista maista, hyvin alhaisen elintason maista. Jos he pääsevät Suomeen nyt sitten nostamaan elintasonsa, sanotaan, siihen lähtökohtaan verrattuna monikymmenkertaiseksi, niin se on heille elintason nousu, vaikka tämän maan sisällä tosiasiallisesti heitä viedään kuin kuoriämpäriä siellä työmarkkinoilla ja heidän elintasonsa tämän maan sisällä on äärimmäisen heikko. He eivät tunne oikeuksia, he eivät tunne suomalaisen työmarkkinan pelisääntöjä, ja näitä hyväksikäytetään. Monesti itse asiassa työperäisessä hyväksikäytössä ja siihen liittyvissä ilmiöissä on kyse siitä, että maahanmuuttajat hyväksikäyttävät maahanmuuttajia. Tämä on ihan tyypillinen ilmiö työperäisessä hyväksikäytössä.

Sitten mitä tulee vielä vaikutuksiin suomalaisiin työmarkkinoihin ja suomalaiseen duunariin, suomalaiseen työntekijään: muun muassa alkaen nämä kielitaito-ongelmat, ne ovat ongelmana, mutta myös se, että mikäli meillä on ikään kuin loputon työvoimareservi kolmansista maista, niin se vaikuttaa suoraan siihen, mitenkä suomalaisen työntekijän

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

palkkakehitys tapahtuu, koska jos on saatavilla lisää työvoimaa käytännössä rajattomasti, se aikaansaa sen, että palkan nousulle ei ole tarvetta. Tämänhän EK on tunnistanut ja tunnustanut, ja sen takia he ajavat niin voimalla esimerkiksi nyt tätä uutta 40 000 maahanmuuttajan tavoitetta, mihin he pyytävät sitoutumaan seuraavalla kaudella. Paneelissa, jossa olin, EK:n paneelissa, nousi sosiaalidemokraattienkin käsi pystyyn: ”Jes, 40 000 tänne.” Miettikää oikeasti, mitä vaikutuksia sillä on. Jos ette ymmärrä niiden vaikutuksia tulonsiirtoihin, rikostilastoihin, alueiden eriytymiseen, [Puhemies koputtaa] niin ymmärtäkää edes työmarkkinoihin kohdistuvat negatiiviset vaikutukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.33 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vielä yksi puheenvuoro, ja omistan sen tälle edustaja Kaarisalon huomiolle siitä kiihkosta. Tämä eduskuntasali on yksi vähiten kiihkoisia ympäristöjä tämän ajan Suomessa. Siis missä tahansa sosiaalisen median ympäristössä käynte, huomaatte siellä aivan tavallisten ihmisten pystyvän käymään sekä kyllä rakentavaa ja kriittistä keskustelua, mutta siellä kyllä näkyy sitä kiihkoa. Miksi? Koska kansalaisten keskuudessa nähdään monia ongelmia niillä sektoreilla, mistä te puhutte paljon sosiaalidemokraateissakin. Nähdään kouluissa, nähdään terveyspalveluissa, nähdään Kelan palveluissa, liikenteessä, takseissa, kaduilla, monessa. Se herättää ihmisissä kiihkoa.

Me voimme olla täällä salissa hyvinkin rauhallisia. Täällä on pääosin hyvätuloisia ihmisiä, kaikki tässä salissa ovat hyvätuloisia ihmisiä. Kaikilla tässä salissa olevilla ihmisillä on varaa valita sellainen asuinalue, jossa ongelmia ei ilmene. Jokaisella tässä salissa on varaa myös muuttaa pois Suomesta siinä kohtaa, kun täällä asiat eskaloituvat liian pahaksi. Mutta sitä samaa valintaa ei pysty tekemään jokainen suomalainen, ja se pienituloisen suomalainen on vihoviimeinen ihminen, joka siihen pystyy. Hän ei pysty valikoimaan asuinalueitaan. Hän ei pysty valikoimaan itsellensä turvallista paikkaa olla välttämättä Suomessa, etenkin tulevaisuudessa. Hän ei pysty valikoimaan välttämättä koulujaan samalla tavalla kuin hyvätuloisen ihminen. Hän ei pysty välttämättä menemään sinne yksityiselle, kun julkinen puoli on ruuhkautunut. Häneen kohdistuvat monet ne ongelmat, joista perussuomalaisetkin puhuvat, ja se herättää kiihkoa. Se herättää aivan perusteltua raivoa ihmisissä.

Minä ajattelen, että yksi asia, mikä herättää ihmisissä kiihkoa ja raivoa ja josta monesti poliitikkoja paheksutaan tai josta poliitikkoja sätitään: kyllä ihmisissä herättää kiihkoa ja raivoa myös se, että monet poliitikot ajattelevat, että eihän tässä ole mitään hätää, että mitä te kiihkoilette. 30 vuotta on porskutettu suunnilleen samanlaisella maahanmuuttopolitiikalla Suomessa. Asioiden ja ongelmien on annettu vain kasaantua nimenomaisesti maahanmuuton osalta kaikkialla Euroopassa. Samaan aikaan puolueet pyörittelevät peukaloitaan ja äänestävät ”ei”, kuten sosiaalidemokraatit, joka ikiselle maahanmuuttopolitiikan tiukennukselle tälläkin hallituskaudella, myös monilla puolilla Eurooppaa vasemmistopuolueet äänestävät näitä uudistuksia vastaan. Se herättää ihmisissä kiihkoa, että vaikka ollaan sammakkona siellä kiehuva kattilassa, niin sanotaan kansalaisille vain, että ei tässä mitään, ollaan rauhallisesti ja katsotaan eteenpäin. Mutta mitään ei olla valmiita tekemään. Se herättää ihmisissä kiihkoa, ja siihen pitää vastata sillä, [Puhemies koputtaa] että tämä sali pystyy rauhallisesti ja asiallisesti viemään läpi tärkeitä lakimuutoksia myös maahanmuuttopolitiikan saralla.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 189/2025 vp

Hallituksen esitys HE 27/2026 vp

Lakialoite LA 6/2023 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 7/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Kaarisalo. — Anteeksi, täällä taisi olla vielä edellisen kohdan lista näkyvissä. Nyt vasta siirtyi seuraavaan. — Edustaja Lyly.

Keskustelu

19.40 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olisi edustaja Kaarisalokin voinut tulla puhumaan tähän, mutta minä nyt pääsin. Kiitoksia. — Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on puhuttu paljon hyvinvointialueitten rahoituksesta ja toiminnasta, ja tässä meillä on taas jälleen yksi esitys sen osalta. Tämän lakiesityksen tarkoituksena on helpottaa hyvinvointialueitten tilannetta, joka on vaikea. Hyvinvointialueitten käynnistymistä seuranneita alkuvuosia ovat leimanneet monet riippumattomat haasteet, kuten korkea inflaatio, sotealan palkkaratkaisut ja muut asiat, jotka heijastuvat hyvinvointialueitten kehitykseen ja rahoitukseen. Monasti olemme täällä puhuneet, että tämä rahoituksen ennustettavuus pitäisi saada paremmalle tasolle.

Rahoituksesta on puhuttu monasti, ja me olemme esittäneet, että tämä alijäämän kattamisajan lisäaika olisi pitänyt antaa jo syksyllä 2023. Se oli liian tiukka siitä lähtiessään, ja nyt siellä on jouduttu aika moniin lyhytnäköisiin sopeutustoimiin sen vuoksi, että tämä alijäämän kattaminen 26 loppuun mennessä olisi pitänyt saada tehtyä. No, nyt näyttää siltä, että 11 alueella on kohtalaiset mahdollisuudet kattaa tämä alijäämä määrääjän puitteissa ja lopuilla yhdeksällä alueella alijäämän kattaminen tulee olemaan erittäin vaikeaa.

Alijäämän pidentämisen esitys on tässä oikeansuuntainen, mutta pidentäminen on sillä tavalla puutteellinen, että kaikki hyvinvointialueet eivät saa mahdollisuutta esityksen mukaisesti lisäaikaan, vaikka sitä tarvitsisivat. Uudistuksilla hyvinvointialueet ovat hyvin voimakkaasti hillinneet kustannusten kehitystä, ja nyt näyttää, että kustannusten kehitys on ollut viimeisinä vuosina vähän yli yhden prosentin, 1,3 prosenttia taisi olla viimeksi. Eli me olemme hyvinvointialueilla tehneet paljon töitä, ja nyt on kysymys siitä, miten me jatketaan tästä niin, että pystytään palvelut ja rahoitus kaiken kaikkiaan turvaamaan.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Hyvinvointialueet ovat käynnistäneet toimintansa myöskin hyvin erilaisista lähtökohdista. Osa on palvelutasoon ja muuhun tehnyt uudistuksia ennen tätä hyvinvointialueuudistusta, ja minkälainen kustannusten nousun rakenne tai palkkaharmonisointi niissä on ollut, kaikki ovat vaikuttaneet siihen tilanteeseen.

Hallituksen tämä esitys täydennettynäkin on riittämätön. Sopeutuksen toteutettavuuden ja vaikutusten realistinen arviointi edellyttää riittävää aikajännettä. Liian lyhyt sopeutusaika edellyttäisi monella hyvinvointialueella erittäin voimakkaita ja nopeita toimenpiteitä, mikä lisäisi merkittävästi riskiä palvelujen järjestämisvastuun toteutumiselle. Alueille on varattava kohtuullinen aika reagoida myös rahoitusjärjestelmässä aiheutuviin äkillisiin vuosittaisiin muutoksiin. Esityksellä tulisi turvata kaikille hyvinvointialueille lain edellyttämät toimintaedellytykset. Siksi katsomme, että soteuudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi kaikille hyvinvointialueille tulisi mahdollistaa lisäajan hakeminen alijäämän kattamisvelvollisuuteen ja määräaikaan tulisi pidentää vuoden 2030 loppuun saakka.

Sen vuoksi esitämme vastalauseen 1 perusteella, että lakiehdotuksen 115 a §:n 2 momentti poistetaan ja 1 momenttia muutetaan, ja sitten täällä on vastalauseen mukainen lakiesitys muutosehdotuksineen. Eli vastalauseen 1 mukaisesti ehdotan tätä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.45 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ydin on yksinkertainen: turvallinen arki kuuluu jokaiselle suomalaiselle. Se tarkoittaa, että sairaalaan pääsee, hoito toimii ja järjestelmä kestää. Hyvinvointialueiden tämänhetkinen tilanne osoittaa, että ilman korjausliikettä näin ei tapahdu. THL:n arvioissa nähdään, että hoitoonpääsy, hoidon jatkuvuus ja potilasturvallisuus vaihtelevat alueittain merkittävästi. Meidän tehtävämme on tehdä kaikkemme, jotta jokaisella alueella erikoissairaanhoidon ja ikääntyneiden palvelujen jonot sekä mielenterveyspalveluiden pullonkaulat saadaan korjattua.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa edessämme on välttämätön ja vastuullinen korjausliike. Käsiteltävänä oleva esitys ei muuta periaatetta, että hyvinvointialueen on katettava alijäämänsä, mutta se antaa niille alueille, jotka muuten eivät pystyisi noudattamaan lakia vaarantamatta palveluja, mahdollisuuden lisäaikaan alijäämän kattamisessa. Tiedämme hyvin, kuinka ratkaisevaa tämä on potilasturvallisuudelle. Vaihtoehto ei voi olla se, että lain vuoksi ihmisiä jäisi hoitamatta niillä alueilla, joilla hyvinvointialueuudistus vielä hakee uutta järjestystä. Tämä säädösmuutos mahdollistaa hallitun hyvinvointialueiden kustannusten kasvun taittamisen eikä aja hallitsemattomia sopeuttamisia alueille.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee myös taloudellista realismia. Antamalla alueille lisäaikaa alijäämiensä kattamiseen, haluamme antaa niille työrauhan toteuttaa omaa sopeutussuunnitelmaansa ennen mahdollisia raskaampia valtionohjaustoimia. Samalla esitys kannustaa edelleen vahvasti terveyspalvelujen uudistamiseen. Ne alueet, jotka ovat jo tehneet rakenneuudistuksia, omalääkärimalle vahvistaneet ja hillinneet kustannusten kasvua, hyötyvät siitä, että järjestelmä ei rankaise varhaisia uudistajia, vaan tukee realistista aikajännettä.

Arvoisa puhemies! Tämä on ennen kaikkea turvallisen arjen laki. Se varmistaa, että terveyspalvelujen jatkuvuus ei katkea, potilasturvallisuutta ei murenneta eikä taloutta

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

korjata hätäjarrulla. Meillä ei ole varaa ajautua tilanteeseen, jossa laajat sopeutukset kohdistuisivat juuri niihin palveluihin, jotka ovat suomalaisille kaikista tärkeimpiä.

Taloutta on korjattava kulujen kasvun hillitsemisen kautta maltillisesti ja vakaasti. Tavoite on selvä: rakennamme ja korjaamme nyt teidän siellä oppositiossa valitsemaanne järjestelmää sellaiseksi, joka kestää yhteiskuntamme muuttuvat rakenteet. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Kaarisalo.

19.48 **Riitta Kaarisalo sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä olevan esityksen keskeisenä sisältönä on tosiaan antaa hyvinvointialueille tietyissä tapauksissa mahdollisuus kattaa kertyneitä alijäämiä voimassa olevaa lainsäädäntöä pidemmän ajan kuluessa. Tämän ehdotetun sääntelyn mukaan valtiovarainministeriö voisi sitten tietyn edellytyksin myöntää mahdollisuuksia kattaa alijäämiä vuoden 2027 ja 2028 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joilla se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi. Lähtökohtaisesti ajatus tämän lainsäädännön tavoitteista on erittäin kannatettava, siis se, että sillä pyritään konkreettisesti helpottamaan hyvinvointialueiden tilannetta, joka tiedetysti ja tunnetusti on ollut hyvin vaikea näinä ensimmäisinä vuosina hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen. Tässäkin talossa on paljon puhuttu niistä syistä, jotka niihin vaikeuksiin ovat johtaneet, ja täällä jo edustaja Lyly toikin esille esimerkiksi nämä: hoiva- ja hoitohenkilöstön hyvin ansaittu palkkaratkaisu, toisaalta sitten tämä aivan valtava kustannusten nousu, mikä inflaation kasvusta aiheutui, ja sitten toisaalta se koronan perintönä jäänyt hoiva- ja hoitovelka.

Oikeastaan näistä hyvinvointialueiden alkuvaikeuksista huolimatta alueet ovat nyt joutuneet näiden mittavien leikkausten ja tämän liian kireän aikataulun takia tekemään myös hyvin lyhytnäköisiä sopeutustoimia, ja kysymyksenä on nimenomaan se, pystytäänkö ylipäätään palveluja enää tuottamaan tämän nykyisen lainsäädännön puitteissa. Mielestäni ehkä tällä hetkellä se suurin yksittäinen ongelma on siinä, että tällä hetkellä Suomessa hyvinvointialueet eriytyvät hyvin voimakkaasti, ja se tarkoittaa sitä, että erityisesti kansalaisten kokemat terveyserot, se kuilu, uhkaavat nyt revetä todella vakavalla tavalla, ja samalla myös sitten vaarantuu suomalaisten ihan perusoikeuksien toteutuminen, mitä näitten palvelujen saatavuuteen tulee. Tämä on ehkä se suurin yksittäinen kysymys ja ongelma, johon meidän on kyettävä löytämään ratkaisut, koska tämä nykytilanne on kestävä.

Ehkä ensimmäinen kritiikki nyt sitten tätä lakiesitystä kohtaan liittyy siihen, että tähän ei ensinnäkään kosketa kaikkia alueita. Sitten kun otetaan huomioon se tosiasia, että meillä on tällä hetkellä Suomessa sellaisia hyvinvointialueita, joissa tilanne on äärimmäisen haastava, ja pakko on esimerkkinä mainita Keski-Suomi, jossa on tehty hyvin mittavia leikkauksia ja säästötoimenpiteitä, mutta siitä huolimatta kertynyttä alijäämää on noin 300 miljoonaa. Vaikka tällä hetkellä lähdetäisiin ajatuksesta, että tämän vuosikymmenen loppuun mennessä nämä alijäämät saataisiin katettua, niin se merkitsee siitä huolimatta noin 50 miljoonan euron vuosittaista leikkausta, ja on ihan relevantti kysymys pohtia myös sitä, voidaanko tätä ylipäätään pitää realismina ottaen huomioon, että meillä on kuitenkin perustuslain turvaamat oikeudet tässä yhteiskunnassa. Tähän yhteyteen on todettava myös se, että on tietenkin erittäin hyvä, että nytten tätä rahoituslakia

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

pyritään korvaamaan, mutta ikävä kyllä sekään ei nyt näillä erityisillä alueilla näitä erityisiä ongelmia kykene korjaamaan, ja tämä koskee myös sitten Keski-Suomea.

Mutta ehkä se keskeinen lopputulema nyttien sen jälkeen, kun tämä esitys tuolla sosiaali- ja terveystalokunnassa on ollut, että ensinnäkin tällä esityksellä tulisi turvata kaikille hyvinvointialueille lain edellyttämät toimintaedellytykset, ja sen takia nimenomaan kaikille hyvinvointialueille tulisi mahdollistaa tämän lisäajan hakeminen alijäämän kattamisvelvollisuuteen. Tätä määräaika tulisi pidentää nyt sinne 2030-luvun loppuun saakka sen sijaan, että tämä oikeus päättyisi kahden vuoden kuluttua. Tällaisenaan tätä ei mielestäni voi hyväksyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

19.54 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustan valiokuntaryhmä pitää kyseenä olevaa esitystä oikeansuuntaisena, mutta samalla pidämme sitä kyllä aivan riittämättömänä, ja ennen kaikkea se on hyvinvointialueita eriarvoistava.

Hyvinvointialueitten alijäämät ovat syntyneet pääasiassa hyvinvointialueista riippumattomista syistä. Ne liittyvät tähän uudistuksen käynnistysvaiheeseen, rahoitusjärjestelmän epätarkkuuksiin sekä myös poikkeuksellisiin kriisiolosuhteisiin, ja myös alkurahoitus oli alimitoitettu. Tässä tilanteessa lisäajan myöntäminen on todellakin tärkeää. Tämä mahdollistaisi paljon hallitumman siirtymän hyvinvointialueille ja ennen kaikkea suunnitelmallisen taloudenpidon ja jatkuvuuden.

Suurena riskinä näemme myös valiokuntaryhmässä sen, että mikäli jatkoaikaa ei tule vähintään sinne vuoden 2030 loppuun asti, niin hyvinvointialueille tulee suuri riski ajautua arviointimenettelyyn. Tämä taloudellinen arviointimenettely käytännössä tarkoittaisi sitä, että hyvinvointialue ei pystyisi itse päättämään omista asioistaan ja päätösvalta menisi valtiovarainministeriölle. Kun tiedämme valtiovarainministeriön rahanpidon ja taloudellisen tilanteen, niin siellä myös varmasti pidettäisiin kiinni tästä päätösvallasta. Valtiovarainministeriössä ei ole sote-osaamista, joten tässä on myös riski, että silloin mennään eurot edellä eikä ihminen edellä.

Tästä oikeastaan voisi varoittavana esimerkkinä ottaa myös Lapin hyvinvointialueen tilanteen. Valtiovarainministeriöhän haastoi hiljattain Lapin hyvinvointialueen oikeuteen, koska se muutti arviointiryhmän päätöstä sopeuttamisen kohteista. Tämä on meidän mielestä se kauhuskenaario, mihin saatetaan sitten joutua, jos tähän arviointimenettelyyn lähdetään laajemmin eri hyvinvointialueitten kohdalla.

Keskustan valiokuntaryhmä pitää kestävämmänä, mikäli valtiovarainministeriölle keskitetään päätösvalta alijäämien kattamisajan pidentämisestä ja arviointimenettelyyn joutumisesta sekä sopeutustoimista. Kohteenahan ovat aina sotepalvelut ja ennen kaikkea ihmiset ja sotealueen työntekijät, ja tämä puheena oleva esitys on jälleen yksi askel väärään suuntaan, yksi askel lisää keskittämisen suuntaan ja ministeriön johtamiseen. Tämä vaarantaisi sotepalvelut, ja se myös rapauttaisi ihmisten luottamusta julkisiin sotepalveluihin.

Me olemmekin esittäneet ja ehdottaneet, että hyvinvointialueiden alijäämien kattamisaikaa pidennettäisiin enintään vuoden 2030 loppuun saakka sellaista hakeville, ja yhdenkään hyvinvointialueen päämäärä ei ole varmasti olla kattamatta näitä alijäämiä. Kaikilla hyvinvointialueilla on tahtotila kattaa ne alijäämät, ja eivät ne halua niitä roikottaa myöskään taseessa vuodesta toiseen. Me todellakin keskustassa luotamme

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

hyvinvointialueen päättäjiin. Siellä on osaamista, tietoa, sen alueen tilanteista, ei todellakaan pelkästään ministeriössä.

Me olemme keskustassa jättäneet vastalauseen tähän, ja esitänkin keskustan vastalauseen 2 mukaisia pykälämuutosesityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

19.57 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä tilanne, joka meidän sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä tällä hetkellä on, sehän on vakava. Siinä on toki moni asia mennyt parempaan suuntaan, ja hyvä niin, mutta tosiasiasahan tämä hyvinvointialueiden hyvin jakautunut taloustilanne johtaa ja on johtanut piilopriorisointiin. Siis se on johtanut siihen, että tietyillä alueilla ihmiset saavat tietyt peruspalvelut helpommin kuin toisilla, puhuttiinpa sitten vaikka tehostetun hoiva-asumisen paikasta tai muista palveluista. Tämähän ei vastaa ollenkaan sitä henkeä, jota perustuslain säännökset myös Suomen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmältä edellyttävät.

Kuten tässä edellä edustaja Räsänen sanoi, tässä hallituksen esityksessä on oikea tavoite ja tämä on oikeasuuntainen, mutta keskeinen ongelmahan tässä on nyt nimenomaan se, ettei tätä alijäämän kattamisajan pidennystä myönnetä automaattisesti tai hakemuksesta, niin kuin meidän mielestä sen pitäisi tulla, niille hyvinvointialueille, jotka sitä kaikista kipeimmin tarvitsisivat.

Tässä oli jo edellä esillä esimerkiksi Keski-Suomen ja Lapin hyvinvointialueiden tilanne ja nämä rahoitusjärjestelmän pohjana ja tarvekertoimen pohjana olevat diagnoositiedot, jotka lähtökohtaisesti ovat esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialueen rahoitustasoa vääristäneet jo alusta alkaen. Kun ikään kuin tämä pohja jo alusta lähtien lähti väärälle uralle, alijäämä kasvoi voimakkaasti. Siis kyse oli käytännössä siitä, että saatiin rahoitusta väärillä perusteilla ja saatiin rahoitusta liian vähän suhteessa siihen, mikä väestön todellinen palvelutarve oli, ja siis hyvinvointialueista johtumattomista syistä. Tämä tietysti olisi pitänyt korjata mielellään jo aikaisemmin ja jollakin muulla tavalla, mutta mielestäni jo tämä pelkästään perustelisi sen, että tälle alijäämän kattamisajalle tulisi myöntää pidennys hakemuksesta.

Haluan nostaa vielä yhden asian, joka tässä ei ole juurikaan ollut viime aikoina keskustelussa, nimittäin tämä lakisääteinen lisärahoitus, johonka hyvinvointialueilla on oikeus. Silloin kun tätä lainsäädäntöä edellisellä vaalikaudella laadittiin, perustuslakivaliokunta totesi, että tämän lisärahoituksen peruspalvelujen turvaamiseksi pitää olla enemmänkin niin kuin automaatio kuin että sitä anellaan. Nythän sitä ei ole toistaiseksi ainakaan viimeisimpien omien tietojeni mukaan yksikään hyvinvointialue saanut, vaikka isoja vaikeuksia näitä palveluita on useilla järjestää.

Eli toivoisin, että tässä nyt palattaisiin sille linjalle, jossa oikeasti halutaan taata joka ikiselle kansalaiselle riittävät palvelut riippumatta siitä, millä hyvinvointialueella hän sattuu asumaan. Hyvinvointialueet tekevät kyllä parhaansa.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Räsänen tekemää muutosehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu.

20.00 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä tulee toistoa Räsänen ja Honkosen hyviin kannanottoihin keskustan näkemyksestä tähän lakiin. — Tämä lakihan on erittäin

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

merkittävä, ja sitä oli valmisteltu yli 20 vuotta ennen kuin se viime hallituksessa ja eduskunnassa hyväksyttiin. Itse tulen tuolta Varsinais-Suomesta, missä hyvinvointialueen, Varhan, alkulähtökohta oli todella kieltämättä hyvin hankala, sillä kokoomus jostain syystä, niin kuin ilmeisesti myöskään eduskunnassa, ei uskonut tämän lain läpimenoon ja sitä vastustettiin myös Varsinais-Suomessa voimakkaasti. Tästä huolimatta kuitenkin saimme nämä asiat jotenkin mallilleen.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue koostuu 23 000 työntekijästä, ja liikevaihto on 2,3 miljardia, Suomen suurimpia, ja siellä it- ja atk-järjestelmiä taisi olla 30—40, ja ne piti sitten jollain tavalla saada järjestykseen kymmenessä kuukaudessa. Itse kun olen yrittäjä koko ikäni ollut, niin väitän, ettei Suomessa ole yhtään yritystä, joka koskaan on tällöisen haasteen eteen joutunut. Alkuvaiheessa siinä kohdattiin merkittäviä käynnistymiskustannuksia, ja budjetti valitettavasti ylittyi ensimmäisinä kahtena vuotena aika paljonkin, mutta kovalla työllä siellä on saatu asioita järjestykseen, ja muun muassa edustaja Lindénin rooli on ollut aika merkittävä ryhmänsä kanssa — kiitos hänelle siitä. Tänäkin vuonna meidän taloudellinen tilanne näyttää positiiviselta. Tämä on vain yksi osoitus siitä, että alueilla on kykyä ja tahtoa aina kantaa vastuuta, kunhan siihen annetaan mahdollisuus.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on erittäin myönteistä, että olemme aluehallituksessa löytäneet ratkaisun yli puoluerajojen lähipalvelujen turvaamiseksi koko alueellamme, myös pienissä kunnissa. Jokaisessa kunnassa on vähintään yksi palvelupiste. Kuitenkin täytyy samalla huomioida, että tietysti vanhoja palvelupisteitä on myös jouduttu karsimaan.

Keskustan esittämä muutos on välttämätön, jotta hyvinvointialueet pystyvät toimimaan koko Suomessa. Hallituksen nyt esittämä malli alijäämien kattamisajan pidentämisestä on oikean suuntainen, mutta se on riittämätön ja kohtelee alueita eriarvoisesti Suomessa. On muistettava, että hyvinvointialueiden alijäämät ovat syntyneet pääosin niistä itsestään riippumattomista syistä: uudistuksen käynnistämävaiheen haasteista, rahoitusjärjestelmän valuvioista ja poikkeuksellisista kriiseistä, jotka tekivät alkurahoituksesta alimitoitettun. Hallitus on kuitenkin keskittynyt lähinnä kiristämään alueiden taloudellista ruuvia ja leikkaamaan rahoitusta.

Esityksen suurin valuvika on sen harkinnanvaraisuus. Alijäämien kattamisajan pidennys ei olisi automaatio, vaan vaatisi hakemuksen, jonka valtiovarainministeriö voisi joko hyväksyä tai hylätä. Me keskustassa emme hyväksy tällaista hallinnollista hakemushumppaa, joka siirtää päätösvallan ministeriölle, jolla ei ole sotepalvelujen asiantuntemusta. Siksi kannatan keskustan vastalauseen 2 mukaista pykälämuutosta. Me ehdotamme, että alijäämien kattamisaikaa pidennetään kaikille sitä hakeville hyvinvointialueille vuoden 2030 loppuun saakka. Tämä antaisi alueille niiden kipeästi tarvitseman työrauhan uudistaa palveluja ja tasapainottaa taloutta ilman paniikinomaista lähipalvelujen karsimista.

Arvoisa puhemies! Valtio ei voi vaatia alueita kantamaan vastuuta rahoituksen riittämättömyydestä samalla kun se itse vaikeuttaa niiden toimintaa uusilla leikkauksilla. Keskusta luottaa hyvinvointialueiden päättäjiin. Nyt on aika antaa alueille mahdollisuus selviytyä ja varmistaa yhdenvertaiset palvelut koko maassa.

Sitten oma näkemykseni ehkä tulevaisuuden hyvinvointialueiden talouden mallista: voisi olla, että hyvinvointialueille mahdollistaisiin jonkinlaisen verotusoikeuden, ja sillä voitaisiin kehittää hyvinvointialueiden omia erityisvahvuuksia. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen on poissa. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.05 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Puhun ensin yhden minuutin tähän liittyvästä muusta asiasta, ja se on kuntatalouden musta perjantai, joka oli 17. päivä marraskuuta vuonna 2023. Miksi puhun siitä? Sen takia, että silloin ilmeni vuoden 22 verotulojen lopullinen kertymä ja valtiovarainministeriö antoi jo virka-ajan päätyttyä silloin perjantaina tiedotteen siitä ja se aiheutti šokin tuolla kuntakentässä, koska se olisi merkinnyt yli 500 miljoonan euron lisäleikkauksia vuoden 24 ja 25 kuntien valtionosuuksiin. Istuva hallitus, siis nykyinen Orpon—Purran hallitus, reagoi siihen viikonlopun aikana. Maanantaina ilmoitettiin, että tähän tulee muutos ja vuonna 24 ei näitä lisäleikkauksia tehdä, ja sitten niitä leikkauksia hyvitetiin 100 miljoonaa vuonna 25 ja 200 miljoonalla vuonna 26.

Mainitsin tämän sen takia, että tämä kertoo siitä, että jos halutaan reagoida johonkin aluehallinnon tai kuntatalouden taloudelliseen ongelmaan, niin se on mahdollista. Aivan samana ajankohtana, loppusyksyllä 23, kuten täällä edustajakollega Lyly totesi puheenvuorossa, oli nähtävissä, mitä tapahtuu hyvinvointialueiden ensimmäisenä toimintavuonna, ja se johtui soteuudistuksen ulkoisista olosuhteista, pääasiassa neljästä asiasta: Kunnilta ei siirtynyt sitä määrää rahoitusta hyvinvointialueille, joka olisi vastannut vuoden 22 todellisia sosiaali- ja terveydenhuollon kuluja kuntien aikana. Inflaatio vuonna 23 oli korkein 40 vuoteen. Sitä ei oltu huomioitu siinä ennakkoindeksissä. Palkankorotukset, toki se sisältyy siihen inflaatioon, olivat merkittävät vuoden 22 työtaistelujen jälkeen. Ja ostopalvelut uudessa tilanteessa, jossa tapahtui tämä liikkeenluovutus, menivät uusiksi, ja hintojen nousut olivat kymmenen ja 20 prosentin välillä.

Tämä johti siihen ennätyksellisen suureen alijäämään silloin vuonna 23, ja kun se toistui vielä hieman lievempänä vuonna 24, oltiin tilanteessa, jossa vuoteen 26 mennessä eivät hyvinvointialueet millään pysty kattamaan alijäämiä sillä, että ne vuosina 25 ja 26 saavat korvauksen, koska tähän tarkoittaa, että kahdelta vuodelta tulee oikeat tulot mutta neljältä vuodelta on todelliset menot. Silloin olisi heti pitänyt tehdä tämä uudistus, joka nyt tässä tehdään, mutta sitä tietoisesti jätettiin tekemättä. Hyvinvointialueet olivat istuvalle hallitukselle punainen vaate, kuten täälläkin ollaan jo vähän lievästi ilmaistuna kuultu, että ne olivat se teidän uudistus, ja ne olivat tämmöisiä muuttuneessa tilanteessa opposition tyyssijoja, ja ei haluttu tehdä näitä muutoksia. Kolme vuotta tässä menetettiin, ja sinä aikana alueet ovat osin tehneet kehittämistyötä mutta myös virheellisiä palveluiden karsimiskärsijä. [Puhemies koputtaa] Mutta hyvä, kun nyt tehdään tämä muutos.

Kannatan edustaja Lylyn tekemää vastalauseen 1 mukaista ehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

20.09 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Itse lakiehdotus on tervetullut, ja kannatan sitä.

Yksi ihan pieni: varmaan edustaja Kaarisalo vähän epähuomiossa tuossa viittasi puheessaan, että tämä on sosiaali- ja terveysvaliokunnasta tullut, mutta tässähän hallintovaliokunta on ollut mietintövaliokuntana, ja meiltä tuli lausunto tähän.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Olen täysin samaa mieltä kaikkien huolien kanssa, mitä on esitetty hyvinvointialueitten taloudellisesta tilanteesta. Tässä on viitattu paljon Keski-Suomen hyvinvointialueeseen useammassakin puheenvuorossa. Sitä en allekirjoita, että kaikki taloudelliset ongelmat olisivat yksistään alueista riippumattomista syistä tulleita. Kyllä siellä on esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialue tällä hetkellä käynyt juuri arviointimenettelyn läpi, ja sieltä tuli itse asiassa erittäin hyviä toimenpide-ehdotuksia, joista osa on toteutettukin, ihan konkreettisesti esimerkiksi liittyen tähestystoimintaan, jota on tehty tähän asti kahdessa eri linjastossa, perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa, ja josta on puhuttu monta vuotta, että se kerta kaikkiaan täytyy saada sieltä yhdistettyä. Siellä on tehty eri indikaatioilla, eri tekijöillä, eri yksiköissä, kalliilla laitteilla, ja tästä on puhuttu nelisen vuotta, jo ennen hyvinvointialueuudistusta, että ne pitää saada yhdistettyä. Nyt kun tuli arviointimenettely ja ulkopuolelta sanottiin, että näin pitää tehdä, niin se tehtiin, ja se on aivan erinomainen uudistus. Eli arviointimenettely ei sinänsä ole pelkkä mörkö, jos siihen suhtaudutaan sillä lailla positiivisesti ja optimistisesti. Sieltä voi tulla oikeasti ihan hyviä asioita.

Toinen asia tästä: Hyvinvointialueitten tulevaisuus ja taloudellinen tilanne eivät ole pelkästään alijäämän kattamisaikojen pituudesta kiinni, vaan siellä on tässäkin moneen kertaan mainittu rahoitusmalli. Edustaja Honkonen peräänkuulutti jonkin näköistä nopeaa korjaamista tähän, mutta kaikki tietävät, että kun me ollaan yhteen suuntaan lähdetty, niin poliittisesti jokainen voi miettiä omassa päässä, kuinka realistista on tehdä nopeita korjauksia tiettyyn suuntaan. Mielipiteitä on niin paljon kuin hyvinvointialueita. Ne, jotka ovat väestörikkailta alueilta, ovat sitä mieltä, että pitää painottaa väestöpohjaa, ja ne, jotka ovat vähän harvempaan asutuilta alueilta, painottavat tarvepohjaa. Sitten seuraavaksi me ruvetaan miettimään tietojärjestelmiä: meillä on tässä maassa useita eri tietojärjestelmiä, ja me tiedetään itse asiassa, että tällä hetkellä osittain alueiden tarve tulee siitä, minkälainen tietojärjestelmä heillä on, ja tämä diagnoosipohjainen järjestelmä on täysin arvaamaton ja ennustamaton tässä hetkessä. Eli talouspuolella, jos me mietitään, paljon on tekemistä myös tässä rahoitusmallissa, ja sitä pitää tehdä valitettavasti yksi pieni askel kerrallaan.

Mutta kaikista tärkein asia liittyy siihen, mistä täällä keskusteltiin tänään aikaisemmin, tässä palveluvalikoima-asiaan liittyvässä kokonaisuudessa. Se, missä me todella saadaan pelastettua jatkossa hyvinvointialueet, on se, mitä me niillä rahoilla tehdään, ei nyt niinkään se, onko se pikkuisen enemmän vai vähemmän. Jos me ei yhtään ajatella, mitä me niillä rahoilla tehdään, niin se on ihan sama, mikä rahamäärä me sinne syydetään, emmekä me tule koskaan pärjäämään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.12 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén piti tässä hyvän puheenvuoron, jossa kertasi, miten tämä koko prosessi on mennyt. Tosiaan siis syksystä 2023 lähtien myös vasemmistoliitto on vaatinut monien asiantuntijoidenkin tavoin, että lisäaikaa hyvinvointialueille olisi annettu näitten alijäämien kattamiseen. Oikeistohallitus suhtautui näihin ehdotuksiin todella ylimielisesti hyvin pitkään ja torjui kaikki nämä ehdotukset kerta toisensa jälkeen, ja nyt tämä esitys on itse asiassa täällä salissa monta vuotta myöhässä, ja se on myös sisällöltään puutteellinen. Edelleen monet alueet jäävät talouden ja toimintansa suunnittelussa tyhjän päälle, kun ei tiedetä, saavatko ne lisäaikaa vai eivät, ja sitten toisaalta meillä on sellaisia alueita kuten Helsinki, josta itse olen

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

kotoisin, joka on hoitanut kaikki niin kuin valtio on edellyttänyt, ja silti rangaistaan 90 miljoonan lisäleikkauksella, vaikka Helsingissä hoidetaan muuta Suomea keskimäärin halvemmalla sotepalveluilla, eli tämä hallituksen toiminta ei myöskään ole millään tavalla motivoivaa tällä hetkellä.

Tosiaan vielä noin vuosi sitten ministeri Purra tyrmäsi alijäämän kattamisvelvoitteen pidentämisen ja totesi, että antaisimme tällä väärän signaalin alueille, ja myös ministeri Juuso totesi aikaisemmin, että ei olla pidentämässä, että kerta kaikkiaan lisäaikaa ei anneta. Kokoomus ja perussuomalaiset ovat yhdessä myös halunneet ajaa alueet holtittomaan leikkauskierteeseen ja irtisanomisiin. Tässä on hyvä muistaa se, että kun tämä esitys nyt tuodaan näin järkyttävän myöhässä tänne saliin, niin sitä tuhoa siellä alueilla on jo tapahtunut, muun muassa näitä merkittäviä irtisanomisia.

Tässä kohtaa haluaisin vielä nostaa esille sen, että tosiaan näistä hyvinvointialueisiin kohdistuvista rahoitusleikkauksista yhdistettynä nyt sitten näihin asiakasmaksujen korotuksiin, jotka ovat aivan järkyttäviä, muun muassa Lääkäriliitto on todennut, että hoitoa saa jatkossa vähemmän ja se tulee maksamaan enemmän, ja Lääkäriliitto varsin pontevasti on asettunut vastustamaan muun muassa näitä massiivisia asiakasmaksujen korotuksia.

Hyvä, että tämä esitys nyt vihdoinkin täällä on, mutta se on kyllä auttamattomasti liian myöhässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

20.15 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että hyvinvointialueille olisi annettu työrauha, Orpon—Purran hallitus antoi ensin itselleen työrauhan ja jätti hyvinvointialueet yksin mahdollottoman tehtävän eteen. Kolmen vuoden ajan alueilla on leikattu palveluita, suljettu toimipisteitä ja irtisanottu hoitajia, koska hallitus vaati nopeita säästöjä mutta ei antanut riittävästi aikaa talouden tasapainottamiseen. Jos hallitus olisi valmistellut tämän lain jo pari vuotta sitten ja suhtautunut hyvinvointialueisiin rakentavasti, alueilla olisi ollut mahdollisuus kehittää palveluita hallitusti eikä paniikkisäästöjen kautta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hiljattain tehty selvitys kertoo karua kieltä. Hoitoonpääsy vaihtelee alueittain liikaa, erikoissairaanhoidossa rikotaan hoitotakuuta, ja lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa on vakavia puutteita. Samalla alueiden taloudellinen eriytyminen kasvaa. Tämä on uhka palveluiden yhdenvertaisuudelle koko Suomessa. Siksi pidämme hallituksen esitystä puutteellisena. On hyvä, että alijäämän kattamisaikaa pidennetään, mutta lisäaikaa ei anneta kaikille alueille, vaikka tarve on monin paikoin ilmeinen. Meidän mielestämme jokaisella hyvinvointialueella tulee olla mahdollisuus hakea lisäaikaa vuoden 2030 loppuun asti.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kävi selväksi, että alueiden talousongelmat eivät johdu vain niiden omista päätöksistä. Hyvinvointialueet lähtivät liikkeelle hyvin erilaisista tilanteista. Toisilla oli valmiiksi suuremmat kustannukset, toisilla enemmän palveluvelkaa. Lisäksi palkkaharmonisointijärjestelmien yhdistäminen ja rahoitusmallin epätarkkuudet ovat rasittaneet monien alueiden taloutta. Myös Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT muistutti, että suuri alijäämä voi kertoa paitsi vaikeasta taloustilanteesta myös siitä, ettei alue ole saanut tarpeisiinsa nähden riittävästi rahoitusta. Silti hallitus jatkaa leikkauslinjaansa. Eduskunnan käsittelyssä oleva uusi

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

rahoituslain muutos vähentäisi hyvinvointialueiden rahoitusta sadoilla miljoonilla euroilla lähivuosina. Samalla alueilta odotetaan parempia palveluita ja nopeampaa hoitopääsyä. Tämä yhtälö ei yksinkertaisesti toimi.

Arvoisa puhemies! Soteuudistuksen alkuperäiset tavoitteet olivat tärkeät ja kannatettavat: kaventaa terveyseroja, turvata yhdenvertaiset palvelut ja vahvistaa perustason hoitoa sekä ennaltaehkäisyä. Nyt nämä tavoitteet ovat vaarassa jäädä jatkuvien säästöjen ja epävarman rahoituksen alle. Kun alueet joutuvat jatkuvasti käymään yt-neuvotteluja ja tekemään uusia leikkauslistoja, ei pitkäjänteistä kehittämistyötä voida tehdä. Lopulta laskun maksavat ihmiset: ikäihmiset, lapsiperheet, mielenterveyspalveluja tarvitsevat nuoret ja hoitoa odottavat potilaat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

20.18 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Itse sain toimia Päijät-Hämeen hyvinvointialueen valtuuston puheenjohtajana, kun hyvinvointialueet perustettiin, ja vuodesta 23 asti olen täällä eduskunnassa ollut myös yksi oman hyvinvointialueeni äänistä. Tällä hetkellä en enää siellä toimi luottamustehtävissä, mutta seuraan kyllä. Täytyy sanoa, että kyllä pikkusen kirvelevät näiden kolmen vuoden aikana täällä käytetyt puheet alijäämän kattamisvelvollisuuden osalta. Olemme lukuisia kertoja, itsekin useita kertoja, salissa puhuneet sen puolesta, että tälle alijäämien kattamiselle pitäisi saada pidempi aika, jotta, niin kuin täällä edustajakollegat tuossa aikaisemminkin totesivat, välttyttäisiin epätarkoituksenmukaisilta säästöiltä, pystyttäisiin kehittämään kansalaisten, suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluita hyvinvointialueilla pitkäjänteisesti ja näkemään myös näiden alijäämien kattamisen yli. Siihen on varattu eri alueilla erilaisia toimia, ja nyt onneksi hallitus kolmen vuoden miettimisen jälkeen on päätenyt samaan, että ei ole mitään järkeä tehdä tällaista yksi koko sopii kaikille-, one size fits all -mallia, jossa olisi jäykkä raja alijäämien kattamiselle, vaan nähdään, että hyvinvointialueet osaavat näitä asioita itse tehdä, heillä on kyky ja halu kehittää omaa toimintaa, mutta ennen kaikkea nähdään näitä palveluiden järjestämisiä pitkäkestoisina prosesseina.

Toivon, että myös semmoinen kunnioitus hyvinvointialueiden toimintaa kohtaan välittyisi myös siellä hallituspuolueiden kansanedustajien puheissa. Tänäkin tämmöistä puolittain hieman vähättelevää puheenvuoroa hyvinvointialueista on kuultu ja ennen kaikkea siitä, että nämä olisivat vain tämmöisiä ideologisia harjoituksia, sen sijaan, että ymmärrettäisiin, että tässä on kyse kuitenkin ihmisten terveyspalveluista ja sosiaalipalveluista, palveluista, jotka kuuluvat Suomessa kaikille kansalaisille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.20 **Aki Lindén sd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pahoittelen sitä, että edellinen paikalta käytetty puheenvuoro meni 20 sekuntia yli. Tämä jäänee pikkuisen alle sitten vastaavasti. — Halusin tässä vielä käyttää puheenvuoron ja luetella lyhyesti neljä kohtaa, jotka olisivat sellaisia, jolla tavalla pitäisi korjata tätä rahoituslakia. Nämä eivät ole meillä eduskuntaryhmässä tai puolueessa olleet vielä suuren keskustelun kohteena, mutta kun niistä olen muiden kanssa puhunut, niin enpä ole huomannut, että olisin yksin tätä mieltä, vaan kyllä nämä aika yleisesti jaettuina ovat, mutta eivät siis aivan virallisia kantoja.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Ensimmäinen on tietysti asia, joka nyt tässä on jo meneillään, eli tämä alijäämän kattamisajan pidentäminen, joten siitä ei sen enempää.

Toinen liittyy tähän jälkikäteistarkistuksen jakoperiaatteeseen: Eli se jälkikäteistarkistushan jaetaan ei suinkaan niin, että kukin hyvinvointialue saa sen oman kaksi vuotta aiemmin kertyneen alijäämänsä verran sitä jälkikäteistarkistusta, vaan se jaetaan hyvinvointialueiden budjettien suhteissa, mikä tarkoittaa käytännössä, että Helsinki saa noin 11 prosenttia aina siitä valtakunnallisesta potista, Pirkanmaa saa noin yhdeksän prosenttia, Varsinais-Suomi kahdeksan prosenttia ja Keski-Suomi neljä prosenttia, eli näiden budjettien suhteissa. Tämähän merkitsee sitä, että joku saa enemmän rahoitusta kuin mitä se oma alijäämä kaksi vuotta aiemmin oli ja joku saa jopa selvästi vähemmän sitä jälkikäteistarkistusta. Tämä ratkaisuhan tehtiin tietoisesti, jotta tässä olisi tämmöinen kannustuselementti, mutta kun se vuoden 23 inflaatio ja sen aiheuttama alijäämä osoittautui niin suureksi kuin se sitten oli, niin tämä on nyt lähtenyt voimakkaasti eriyttämään hyvinvointialueiden taloutta. Tätä kannustavuutta pitäisi mielestäni loiventaa, jos nyt ilmaisen tällä tavalla tämän asian.

Kolmas asia on sitten se, että meillä on todellakin neljä hyvinvointialuetta hyvin vaikeassa asemassa. Kolme niistä on arviointimenettelyssä, ja sillä neljännellä ovat aika lähellä ne tunnusluvut sitä, mutta se ei ole kuitenkaan virallisesti arviointimenettelyssä. Kyllä nämä eivät tule nyt selviämään ihan sillä, että annetaan tätä pidennysaikaa vaikka vuoteen 30. En ole esittämässä tätä, että heille annettaisiin nyt valtion budjetista joku sinänsä ylimääräinen rahoitus, mutta uskon, että valtiovarainministeriölläkin olisi käytössä keinoja. Yksi keino voisi olla, että ne voisivat esimerkiksi myydä valtiolle peruspääomaansa tietyn määrän ja maksaa sen takaisin seuraavien kymmenen vuoden kuluessa. Sehän olisi vähän sama asia kuin pitkäaikaislaina.

Ja neljäntenä, viimeisenä asiana on sitten tämä diagnoosikysymys, mutta siihen en nyt syvemmin tässä aikataulun puitteissa mene, mutta siihen pitää tehdä korjauksia. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain, luonnonsuojelulain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2026 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2026 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 9/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 7.5.2026 pidetyssä täysistunnossa. Asia lähetettiin takaisin maa- ja metsätalousvaliokuntaan 8.5.2026 pidetyssä täysistunnossa. Käsittelyn pohjana on nyt maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 9/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu jatkuu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Keskustelu

20.25 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelin 7. toukokuuta maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön, joka koskee hallituksen esitystä laeiksi metsälain, luonnonsuojelulain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamiseksi. Mietintöä haluttiin vielä täydentää, täsmentää, joten esittelen seuraavaksi muuttuneet kohdat verrattuna aiempaan mietintöön.

Ympäristövaliokunta toteaa lausunnossaan, ympäristövaliokunta 15/2026, että yhdenmukainen 0,5 hehtaarin vähimmäispinta-alavaatimus myös korville, siis korven kyseessä ollessa, on perusteltu ja tarkoituksenmukainen. Lisäksi eräissä lausunnoissa on kritisoitu sitä, ettei korven määritelmä vastaa kasvitieteellistä määritelmää. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan reheviä lehtipuuvaltaisia metsiä ja korpia koskevan kiellon noudattaminen edellyttää, että kiellon piirissä olevat alueet ovat tunnistettavissa ja rajattavissa kohtuullisella varmuudella. Reheville lehtipuuvaltaisille metsille on perusteltua asettaa vähimmäispinta-ala, jotta ne voidaan erottaa sekametsistä, joissa lehtipuuosuus voi vaihdella pienialaisesti metsän sisällä. Myös kiellon piirissä olevalle korvelle on perusteltua määritellä vähimmäispinta-ala. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että tässä yhteydessä nimenomaan geologisen määritelmän käyttäminen on korven tunnistamisen kannalta perusteltua.

Puunkorjuukiellon piirissä olevan kohteen vähimmäispinta-ala on perusteltua suhteuttaa myös hakkuiden ja metsänhoitotöiden suunnittelussa ja toteutuksessa käytettyjen käsittely-yksiköiden kokoon. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käsittely-yksiköiden muodostamisessa käytettävän metsikkökuvion keskimääräinen koko on Etelä-Suomessa alle kaksi hehtaaria. Toisaalta käsittely-yksiköiden koko voi vaihdella merkittävästi. Jotta puunkorjuukiellon piirissä olevat alueet voidaan tunnistaa ja rajata luotettavasti ja jotta kielto voidaan sovittaa yhteen metsien hakkuiden suunnittelun ja toteutuksen kanssa, yli 0,5 hehtaarin vähimmäispinta-alaa voidaan pitää sekä rehevien lehtipuuvaltaisten metsien että korprien osalta perusteltuna. Lisäksi esityksen tavoitteiden kannalta on perusteltua, että puunkorjuukiellon piiriin kuuluvat alueet kattavat merkittävän osan linnustoltaan tiheimmistä alueista ja kiellolla on siten merkittävä vaikutus lintujen suojelulle.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa metsälakiehdotuksen 10 c §:n sääntelyä täsmennettäväksi seuraavasti: Puunkorjuu on kiellettyä sellaisissa korvissa ja rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, joiden pinta-ala on yli 0,5 hehtaaria, sekä rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1. päivä toukokuuta ja 31. päivä heinäkuuta välisenä aikana ja muualla Suomessa 15. päivä huhtikuuta ja 15. päivä heinäkuuta välisenä aikana. Korvella tarkoitetaan tässä momentissa puustoista suota, jossa turvekerroksen paksuus on vähintään 30 senttiä ja puupäälajeja ovat kuusi ja koivu. Tässä momentissa tarkoitettun alueen läpi saa puunkorjuukiellon aikana kuljettaa korjattua puuta jo aiemmin käytössä ollutta ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle. Kyseisenä aikana alueelle saa tehdä uuden ajouran vain, jos se on välttämätöntä metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi ja jos ajouran tekemisessä pyritään varmistamaan, ettei vahingoiteta sellaisia pesiä, joissa pesintä on käynnissä.

Arvoisa puhemies! Vihreät ja vasemmistoliitto jättivät vastalauseen, joten valiokunta ei ollut yksimielinen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

20.29 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kun puhumme metsistä, puhumme paljon muustakin kuin taloudesta ja luonnosta. Puhumme myös suomalaisen arjen omistajuuden ja toimintaympäristön turvallisuudesta. Metsät ovat elinkeinoa, työtä ja huoltovarmuutta ja siksi samalla myös kriittinen osa kokonaisturvallisuutta. Tämän esityksen taustalla on EU-tuomioistuimen ratkaisu, joka tiukensi lintudirektiivin tulkintaa. Suomi ei voi jättää sitä huomioimatta. Jos emme päivitä lakejamme, seurauksena olisi epäselvä oikeustila, joka voisi pysäyttää hakkuita ja heikentää metsätalouden toimintaa laajasti pesimäaikana. Se olisi riski sekä taloudelle että alueelliselle turvallisuudelle, koska metsätalouden ennakoitavuus ja sujuvat lupaprosessit ovat välttämättömiä koko maamme toimintakyvylle.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen vahvuus on siinä, että se antaa selkeät säännöt ilman, että metsätaloutta tarpeettomasti vaikeutetaan. Lakiin nostetaan vaatimuksia, joita alan toimijat ovat jo pitkään noudattaneet vapaaehtoisesti. Tällaisia ovat pesimäaikojen huomioiminen, pesäpuiden säästäminen ja toimien varovaisuutta noudattaen tietyissä rehevissä metsissä, korvissa. Nämä käytännöt ovat ammattilaisille tuttuja. Nyt ne kirjataan lakiin, jotta kaikille toimijoille on selvää, mikä on sallittua.

Metsätalous on meille tärkeä, mutta sen tulee mahdollistaa luonnon hyvinvointi ja sovussa eläminen. Tämä esitys suojaa myös päätöksenteon ennakoitavuutta, mikä lisää turvallisuutta. Metsätalouden harjoittajan ei tarvitse pelätä, että normaali työkoneen ääni tai poikkeuksellinen tilanne tulkitaan tahalliseksi rikkomukseksi. Lakiin tehtävät täsmennykset estävät sen, että tavallisesta metsänhoidosta tulisi rikosoikeudellinen riski. Tämä esitys varmistaa, että lintujen pesintää ei häiritä eikä luonnon monimuotoisuus heikkene, mutta se ottaa myös huomioon metsätalouden ammattilaisen toiminnan turvallisuuden. Siksi esitys on tasapainoinen ja ennen kaikkea turvallinen ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on siis kyse sekä turvallisuudesta ja luonnon monimuotoisuuden arvostamisesta että ihmisten toimintavarmuudesta. Kun lainsäädäntö on selkeä, metsäkoneenkuljettajat voivat tehdä työtään, investoinnit voivat toteutua ja metsänomistajat voivat hoitaa metsiään ilman pelkoa virheellisistä tulkinnoista. Juuri tällainen sääntely vahvistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. Luonnon monimuotoisuus turvataan, ruokaketjun ja metsäteollisuuden toimivuus varmistetaan ja lukuisten metsätalouden työpaikkojen turvallisuus taataan selkeämmin. Siksi kannatan esitystä. Se on selkeyttävä, realistinen ja turvallisuutta vahvistava lakimuutos, joka turvaa sekä luonnon että suomalaisen työn edellytykset. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

20.34 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Metsänomistajille oma metsä on usein sukupolvien työn tulos, turva tulevaisuuteen ja osa suomalaista identiteettiä, eli metsä ei ole vain taloudellinen kysymys. Siksi omaisuudensuojasta on pidettävä kiinni myös silloin, kun lainsäädäntöä päivitetään EU-velvoitteiden vuoksi. Tässä esityksessä on tärkeää se, ettei Suomessa lähdetä ylimitoitettuun tulkintaan tai tarpeettomaan hakkuiden pysäyttämiseen. Hallitus on hakenut ratkaisua, jossa luonnonsuojelu ja metsätalous voidaan sovittaa yhteen käytännönläheisesti ja ennakoitavasti.

Metsänomistajan pitää voida tietää, millä säännöillä toimitaan. Epäselvä lainsäädäntö on myrkyä oikeusvarmuudelle, investoinneille ja koko metsälalle. Suomessa metsänomistajat ovat jo pitkään kantaneet vastuuta luonnosta erittäin hyvin. Se näkyy

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

metsien kasvussa, sertifiointeissa ja kestävänsä metsätalouden korkeassa tasossa. On myös tärkeää, ettei tavallista metsätaloutta kriminalisoida jälkikäteen tilanteissa, joissa kaikkia luonnon olosuhteita ei voida käytännössä täydellisesti ennakoita. Tahallinen piittaamattomuus on eri asia kuin normaali metsänhoito.

Arvoisa puhemies! Metsät tuovat työtä, vientituloja, huoltovarmuutta ja hyvinvointia koko maahan. Siksi lainsäädännön pitää suojella myös omistajan oikeuksia ja uskoa siihen, että suomalainen metsänomistaja on osa ratkaisua, ei ongelma. Tarvitsemme luonnonsuojelua, mutta tarvitsemme myös tervettä järkeä. Molemmat voivat mahtua samaan metsään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki poissa, edustaja Kangas poissa, edustaja Viljanen poissa, edustaja Kallio poissa, edustaja Mari Holopainen poissa. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

20.36 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on metsälain uudistus, jonka tarkoituksena on rajoittaa lintujen pesimäaikaista hakkuuta. Valitettavasti tämä esitys ei tee sitä lainkaan riittävällä tavalla. Lakia oli muutettava, koska EU:n tuomioistuin antoi elokuussa 2025 niin kutsutun Voore Mets -päätöksen, jossa linjattiin, että lintudirektiivin mukainen pesinnän häirintäkielto koskee kaikkia lintulajeja ja myös metsien hakkuuta. Kuten moni valiokunnan kuulema asiantuntija huomautti, hallituksen esitys ei ole linjassa EU-tuomioistuimen Voore Mets -päätöksen kanssa. Esimerkiksi Luontopaneeli ja Suomen ympäristökeskus lausuiivat, että esitys ei täytä lintudirektiivin vaatimuksia. Siksi kaikkein selkein ja yksinkertaisin tapa säätää asiasta olisi ulottaa pesimäaikaisten hakkuiden kielto kaikkiin metsiin.

Tämä hallituksen esitys on sinänsä pieni askel oikeaan suuntaan mutta ei suojaa edes kaikkein runsaslintuisimpia metsiä. Esityksen mukaiset rehevät lehtimetsät, korvet ja rantametsät ovat vain pieni osa runsaslintuisimmista metsistä. Valitettavasti valiokunta päätyi jo aiemmassa käsittelyssä heikentämään lintujen suojaa sallimalla ajourien tekemisen kieltoalueiden läpi ja säätämällä korjuukiellon piiriin kuuluvan korven ja rehevän lehtipuuvaltaisen metsän vähimmäispinta-alaksi 0,5 hehtaaria, ja nyt tässä viimeisimmässä käsittelyssä korven määritelmän muutoksella heikennettiin tilannetta vielä entisestään.

Selkeintä olisi pesimäaikaisten hakkuiden kielto kaikissa metsissä. Näin vältettäisiin myös esitykseen sisältyvät epäselvyydet siitä, millaisin tavoin hakkuista vastuussa oleva taho voi varmistua siitä, että metsässä ei tosiaan yksikään lintu pesi. Siksi jätimme yhdessä vasemmistoliiton edustaja Honkasalon kanssa mietintöön pykälämuutosvastalauseen, jossa esitämme, että lintujen pesimäaikainen hakkuukielto ulotettaisiin kaikkiin metsiin. Nyt se, millaiset toimet katsotaan riittäviksi ennaltaehkäiseviksi toimiksi, on edelleen epäselvää ja asettaa epäselvän oikeustilan metsien hakkuista vastuussa oleville tahoille. Pesien havaitseminen metsässä on tosiasiaa hyvin vaikeaa, ja jos niitä etsitään viikkoja ennen suunniteltua hakkuuta, se on suorastaan mahdotonta.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän korven määritelmään. Tämän asian käsittely ei ole ollut hallituspuolueille kunniaksi. Mietintö palautettiin täältä salista takaisin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, koska hallituspuolueilta oli mennyt mietintöä käsitellessä ohi, mitä korven määritelmästä sanottiin mietinnössä. — Liekö joku eturyhmä ollut hereillä, kun asiaa piti lähteä vielä uudestaan veivaamaan.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Eilen valiokunnassa metsälain 10 c § sitten muutettiin niin, että kun on kyse lintujen pesimäaikaisista hakkuista, korpi määritelläänkin geologisen määritelmän mukaan, joka perustuu turvekerroksen paksuuteen. Vakiintunut ja luonnontieteeseen perustuva käytäntö on, että korpi määritellään kasvillisuuden perusteella. Tätä määritelmää käyttää muun muassa Metsäkeskus erityisen arvokkaiden korpien määrittelemisessä. Käytännössä muutos tarkoittaa, että kun korpi määritellään kasvillisuuden sijaan turvekerroksen paksuuden perusteella, jää linnustollisesti arvokkaita korpia pesimäaikaisen suojan ulkopuolelle. Tämä ei siis vastaa luonnontieteellistä määritelmää eikä vakiintuneita tulkintasuosituksia, eikä sitä kannattanut myöskään maa- ja metsätalousministeriö valiokunnalle antamassaan vastineessa. Orpon hallitus sen sijaan näki mahdollisuuden heikentää korven määritelmää tai taipui jälleen kerran lobbareiden paineen alla. Lopputulos on, että luontoarvoilla ei taaskaan ollut painoarvoa.

Valiokunnan aiemman mietinnön toteamus koskien korven määrittelyä perustui vastuuministeriön vastineeseen ja kuului seuraavasti: ”kasvitieteellisen määritelmän käyttäminen on tarkoituksenmukaista, eikä geologisen määritelmän mukaista turvekerroksen paksuutta koskevaa kriteeriä näin ollen ole hallituksen esityksen perusteluista poiketen tarkoitus soveltaa”. Tämä olisi ollut vastuullinen ja hyvin perusteltu kanta tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että esityksen mukainen luonnonsuojelulain 82 §:n muutos on myös epäselvä ja sisältää riskejä luonnontilan heikkenemisen kannalta, joten en voi myöskään sitä kannattaa.

Näillä perusteiden vastalauseen mukaiset pykälämuutosehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.41 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys metsälain päivittämiseksi lintujen pesimäaikaisten hakkuiden osalta tavoittelee kannatettavia asioita mutta jää ikävä kyllä sisällöltään sekavaksi ja puutteelliseksi. Tällaisenaan esitys ei täytä lintudirektiivin velvoitteita eikä vastaa EU-tuomioistuimen niin kutsuttua Voore Mets - ratkaisua, joka keskeisellä tavalla osoitti tarpeen täydentää kansallista lainsäädäntöä lintudirektiivin tulkinnan osalta.

Käytännössä hallituksen esitys suojaa nyt vain pientä osaa lintujen pesinnöistä. Sen sijaan, että hakkuurajoitteista säädetään metsätyyppikohtaisesti, kaikkein selkein ja yksinkertaisin tapa säätää asiasta olisi ulottaa pesimäaikaisten hakkuiden kieltö kaikkiin metsiin. Tutkimusten perusteella voidaan todeta, että jokaisella Suomen metsähehtaarilla on oletettavasti lintujen pesiä. Nyt esitetyt hakkuurajoituskohteet ovat riittämättömiä, koska niiden ulkopuolelle jää vielä paljon pesiä, itse asiassa enemmän kuin niiden suojaan.

Erityisen ongelmallinen on myös pykälä, jolla hakkuista vastuussa oleva taho halutaan vapauttaa lintujen pesien tuhoamisen vastuusta silloin, kun tietyt edellytykset täyttyvät. Tämä on ongelma, koska nuo sanotut edellytykset eivät tosiasiallisesti riitä teon tahallisuuden välttämiseen ja poissulkemiseen. Lintujen pesimäaikaan tehdyissä metsähakkuissa syntyy aina tilanne, johon sisältyy vähintäänkin lintujen pesien tuhoamisen mahdollisuus ja tuon mahdollisuuden hyväksyminen. Esitykseen sisältyy lisäksi edelleen merkittäviä epäselvyyksiä koskien sitä, millaisin tavoin hakkuista vastuussa olevan tahon tulee varmistaa, että linnuston tilannetta on selvitetty riittävällä tasolla.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

Esitys ei täytä lintudirektiivin vaatimuksia eikä vastaa EU-tuomioistuimen ratkaisua, ja siksi kannatankin edustaja Elon tekemiä ehdotuksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2026 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 3/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 55/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Eläinten oikeudet perustuslakiin

Kansalaisaloite KAA 8/2023 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

17. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2025

Kertomus K 4/2026 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2025

Kertomus K 20/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 13/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 52/2026 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden polttoaineiden kestävyyskriteereistä annetun lain ja päästökauppain 34 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

21. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 21.5.2026 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi: